

**Lokalna Strategia Rozwoju
obszaru Szwajcarii Kaszubskiej
na lata 2009-2015**

Spis treści:

1. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA (LGD) JAKO JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNEJ ZA REALIZACJĘ LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU (LSR)	3
1) NAZWA I STATUS PRAWNY LGD ORAZ DATA WPISU DO KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO I NUMER W TYM REJESTRZE.....	3
2) OPIS PROCESU BUDOWANIA PARTNERSTWA;	3
3) CHARAKTERYSTYKA CZŁONKÓW LGD ALBO JEJ PARTNERÓW I SPOSÓB ROZSZERZANIA LUB ZMIANY SKŁADU LGD.	5
4) STRUKTURA RADY LUB INNEGO ORGANU LGD, DO KTÓREGO WYŁĄCZNEJ WŁAŚCIWOŚCI NALEŻY WYBÓR OPERACJI ZGODNIE Z ART. 62 UST. 4 ROZPORZĄDZENIA NR 1698/2005, ZWANYCH DALEJ „ORGANEM DECYZYJNYM”	11
5) ZASADY I PROCEDURY FUNKCJONOWANIA LGD ORAZ ORGANU DECYZYJNEGO;	12
6) KWALIFIKACJE I DOŚWIADCZENIE OSÓB WCHODZĄCYCH W SKŁAD ORGANU DECYZYJNEGO;	15
7) DOŚWIADCZENIE LGD I CZŁONKÓW LGD ALBO JEJ PARTNERÓW W REALIZACJI OPERACJI.	15
2. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO LSR WRAZ Z UZASADNIENIEM JEGO WEWNĘTRZNEJ SPÓJNOŚCI (MAKSYMALNIE 20 STRON)	17
1) WYKAZ GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD ALBO BĘDĄCYCH JEJ PARTNERAMI	17
2) UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE (MAPA), GEOGRAFICZNE, PRZYRODNICZE, HISTORYCZNE I KULTUROWE;	18
3) OCENA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA OBSZARU, W TYM POTENCJAŁU DEMOGRAFICZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU ORAZ POZIOMU AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ;	30
4) SPECYFIKA OBSZARU.	37
3. ANALIZA SWOT DLA OBSZARU OBJĘTEGO LSR; WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY.	43
4. OKREŚLENIE CELÓW OGÓLNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH LSR ORAZ WSKAZANIE PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ SŁUŻĄCYCH OSIĄGNIĘCIU POSZCZEGÓLNYCH CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH, W RAMACH KTÓRYCH BĘDĄ REALIZOWANE OPERACJE, ZWANYCH DALEJ „PRZEDSIĘWZIĘCIAMI”	50
5. OKREŚLENIE MISJI LGD.	86
6. WYKAZANIE SPÓJNOŚCI SPECYFIKI OBSZARU Z CELAMI LSR.	88
7. UZASADNIENIE PODEJŚCIA ZINTEGROWANEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH LSR.....	92
8. UZASADNIENIE PODEJŚCIA INNOWACYJNEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH LSR.	98
9. OKREŚLENIE PROCEDURY OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR, PROCEDURY WYBORU OPERACJI PRZEZ LGD, PROCEDURY ODWOŁANIA OD ROZSTRZYGNIEŃ ORGANU DECYZYJNEGO W SPRAWIE WYBORU OPERACJI W RAMACH DZIAŁANIA, O KTÓRYM MOWA W ART. 5 UST. 1 PKT 21 USTAWY Z DNIA 7 MARCA 2007 R. O WSPIERANIU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROLNEGO NA RZECZ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH, KRYTERIÓW, NA PODSTAWIE KTÓRYCH JEST OCENIANA ZGODNOŚĆ OPERACJI Z LSR, ORAZ KRYTERIÓW WYBORU OPERACJI, A TAKŻE PROCEDURY ZMIANY TYCH KRYTERIÓW.	103
10. OKREŚLENIE BUDŻETU LSR DLA KAŻDEGO ROKU JEJ REALIZACJI.....	149
11. OPIS PROCESU PRZYGOTOWANIA I KONSULTOWANIA LSR.	153
12. OPIS PROCESU WDRAŻANIA I AKTUALIZACJI LSR.....	158
13. ZASADY I SPOSÓB DOKONYWANIA OCENY (EWALUACJI) WŁASNEJ.....	166
14. OKREŚLENIE POWIĄZAŃ LSR Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI ZWIĄZANYMI Z OBSZAREM OBJĘTYM LSR.	171
15. WSKAZANIE PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, PRZEDSIĘWZIĘĆ LUB OPERACJI REALIZOWANYCH PRZEZ LGD W RAMACH INNYCH PROGRAMÓW WDRAŻANYCH NA OBSZARZE OBJĘTYM LSR.	188
16. PRZEWIDYWANY WPŁYW REALIZACJI LSR NA ROZWÓJ REGIONU I OBSZARÓW WIEJSKICH.	192
17. INFORMACJA O DOŁĄCZANYCH DO LSR ZAŁĄCZNIKACH.....	196

1. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA (LGD) JAKO JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNEJ ZA REALIZACJĘ LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU (LSR).

1) nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i numer w tym rejestrze.

- Jednostką odpowiedzialną za realizację założeń poniższej Strategii jest Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby będące Lokalną Grupą Działania.
- Lokalna Grupa Działania posiada status stowarzyszenia i działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 7.04.1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 01.79.855), ustawy z dnia 8.03.1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 14, poz.95 z późn. zm.) i art. 75 ustawy z dnia 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 6.1998 Nr 91, poz. 578), ustawy z dnia 24.04.03 r. o pożytku publicznym i wolontariacie (Dz. U. Nr 96 poz. 873), ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.U z 2007r. Nr 64, poz.427. ze zm.), a także na podstawie własnego statutu.
- Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby zostało wpisane do rejestru Stowarzyszeń 18 lipca 1996 roku w Sądzie Wojewódzkim w Gdańsku. Od 7 września 2001 figuruje w Krajowym Rejestrze Sądowym. Status Lokalnej Grupy Działania otrzymało na mocy Uchwały nr 150/2006 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia i dokonanych zmianach w KRS z dnia 28 kwietnia 2006 roku. Jednocześnie na mocy Uchwały nr 176/2008 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia z dnia 7 lipca 2008 roku dokonano niezbędnych zmian statutowych dostosowując formę prowadzonej działalności do wymagań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 oraz ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.U z 2007r. Nr 64, poz.427. ze zm.).
- Stowarzyszenie jest wpisane do KRS pod numerem: 0000042123.

2) opis procesu budowania partnerstwa;

Jednostką odpowiedzialną za realizację założeń poniższej Strategii jest Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby będące Lokalną Grupą Działania. Stowarzyszenie prowadzi działalność od 1996 roku promując walory turystyczne Ziemi Kaszubskiej. W tym zakresie status LGD Stowarzyszenie

nabyło na mocy Uchwały nr 150/2006 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Turystyczne Kaszuby z dnia 23 marca 2006 roku. Fakt ten był następstwem realizacji założeń Schematu I Pilotażowego Programu Leader +, którego jednym z zadań było utworzenie Lokalnej Grupy Działania. Mając na uwadze uwarunkowania programu Leader oraz dotychczasowy charakter działalności Stowarzyszenia, jego cele i obszar działalności, zdecydowano o nadaniu mu statutu LGD oraz dostosowano organizacyjnie i prawnie do pełnienia funkcji jednostki wdrażającej założenia Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz pełnienia roli beneficjenta II Schematu Programu Leader +. Na tym etapie LGD obejmowała obszar 8 gmin: 7 z terenu powiatu kartuskiego oraz gminy Przywidz z powiatu gdańskiego.

Proces formowania się LGD i nadania Stowarzyszeniu roli Lokalnej Grupy Działania został zainicjowany przez członków STK w połowie 2004 roku, kiedy to zrodziła się idea realizacji Programu Leader + i organizacji LGD na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej. Od tego momentu z inicjatywy Stowarzyszenia zorganizowano szereg spotkań i konsultacji z lokalną społecznością w tym z władzami samorządów z regionu w celu wypracowania wspólnej koncepcji rozwoju i kierunków działań w ramach Programu Leader +. Zwieńczeniem tych prac było przygotowanie i złożenie przez Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby wniosku o dofinansowanie do I Schematu Programu – który został oceniony jako jeden z najlepszych w województwie pomorskim.

Właściwy proces formowania się Lokalnej Grupy Działania rozpoczął się po podpisaniu umowy dotacji i rozpoczęciu realizacji założonych działań. W tym kontekście w okresie od października 2005 roku aż do momentu ukształtowania się partnerstwa przeprowadzono ponad 40 spotkań ze społecznością wszystkich gmin objętych projektem oraz z potencjalnymi partnerami LGD. Zakończeniem tych działań była Uchwała nr 150/2006 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia i dokonane zmiany w Krajowym Rejestrze Sądowym z dnia 28 kwietnia 2006 roku nadające Stowarzyszeniu funkcję Lokalnej Grupy Działania.

Po zakończeniu realizacji I Schematu Pilotażowego Programu Leader Stowarzyszenie złożyło wniosek o dofinansowanie wraz z przygotowaną Zintegrowaną Strategią Rozwoju Obszarów Wiejskich Szwajcarii Kaszubskiej który otrzymał dofinansowanie. Dzięki temu LGD w okresie od lutego 2007 do marca 2008 roku realizowało projekt w ramach II Schematu Pilotażowego programu Leader + który został zakończony i rozliczony zgodnie z przyjętym harmonogramem.

Jednocześnie, jeszcze w trakcie trwania projektu w ramach II Schematu Programu Leader LGD na początku 2008 roku przeprowadziło szereg spotkań ze społecznością lokalną (w okresie luty – marzec zorganizowano po 2 spotkania w każdej z 8 gmin objętych tym projektem oraz 1 wspólną konferencję w których wzięło udział ponad 500 osób – przedstawiciele zarówno sektora publicznego jak i gospodarczego oraz społecznego) w ramach których dyskutowano nad kształtem Programu

Leader w latach 2007-2013. Jednym z celów tych spotkań były także konsultacje wymaganych zmian statutowych jakie wymuszają na LGD zapisy ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.U z 2007r. Nr 64, poz.427. ze zm.) oraz kwestia poszukiwania kandydatów do nowego organu LGD - Rady Stowarzyszenia tak aby zapewnić maksymalną reprezentatywność wszystkich 3 sektorów. Zwieńczeniem prowadzonych działań i konsultacji związanych z dostosowaniem formy prawnej do wymagań PROW 2007-2013 były obrady Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Turystyczne Kaszuby w dnia 7 lipca 2008 roku na których m.in.:

- dostosowano zapisu Statutu LGD do wymagań PROW 2007-2013,
- powołano nowy organ decyzyjny LGD – Radę Stowarzyszenia,
- rozszerzono obszar działania LGD o gminę Żukowo.

Od tego momentu Lokalna Grupa Działania – jej status prawny, system funkcjonowania oraz skład osobowy jej organów w pełni odpowiadają potrzebom Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Jednocześnie od momentu dokonanych zmian obszar LGD obejmuje 9 gmin Szwajcarii Kaszubskiej: 8 gmin z terenu powiatu kartuskiego: Kartuzy, Żukowo, Przdokowo, Somonino, Stężycza, Sulęcyno, Sierakowice, Chmielno oraz gminę Przywidz z powiatu gdańskiego, a Stowarzyszenie jest partnerstwem trójsektorowym obejmującym przedstawicieli zarówno podmiotów sektora publicznego jaki i gospodarczego oraz społecznego.

3) charakterystyka członków LGD albo jej partnerów i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD.

Zgodnie z zapisami statutu Stowarzyszenie zrzesza osoby fizyczne i prawne popierające cele Stowarzyszenia i zainteresowane jego działalnością. Według tych samych zapisów członkowie Stowarzyszenia dzielą się na:

- zwyczajnych,
- wspierających,
- honorowych.

Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może zostać każda osoba fizyczna, która: posiada pełną zdolność do czynności prawnych, nie jest pozbawiona praw publicznych, złożyła deklarację przystąpienia do Stowarzyszenia i popierania jego celów oraz podejmowania działań na rzecz ich realizacji. W przypadku osób prawnych - członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może zostać każda osoba prawna, która złożyła deklarację przystąpienia do Stowarzyszenia, popierania jego celów i podejmowania działań na rzecz ich realizacji.

Członkiem wspierającym może być zaś każda osoba fizyczna lub prawna, która: popiera działalność Stowarzyszenia, uznaje jego Statut, udziela Stowarzyszeniu pomocy finansowej. W przypadku członkostwa w LGD na zasadzie członka honorowego – może się nim stać każda osoba szczególnie zasłużona w urzeczywistnieniu celów Stowarzyszenia.

Zapisy statutu wskazują również, że Stowarzyszenie jest organizacją otwartą i chętną do nawiązywania współpracy z nowymi instytucjami czy osobami, a proces budowania partnerstwa w ramach LGD ma charakter ciągły. Procedura przyjmowania nowych członków ma w tym przypadku charakter prosty i przejrzysty - zgodnie z zapisami statutu wpisanie na listę członków następuje na podstawie uchwały Zarządu Stowarzyszenia a członkami LGD poza wymaganiami formalnymi mogą zostać osoby które:

- popierają cele Stowarzyszenia i będą podejmowały działania na rzecz ich realizacji,
- będą przestrzegały przepisów statutu, regulaminów i uchwał Stowarzyszenia,
- będą brały aktywny udział w pracach Stowarzyszenia,
- będą regularnie opłacali składki członkowskie.

Nawiązując do przyjętych założeń dotyczących możliwości i zasad przyjmowania nowych członków przez Lokalną Grupę Działania należy podkreślić, iż proces budowy partnerstwa nie kończy się na przygotowaniach do realizacji Programu Leader w ramach PROW 2007-2013. Od początku formowania się LGD, w trakcie spotkań z mieszkańcami regionu oraz w fazie formowania się Grupy zwracano uwagę na potrzebę dalszego, ciągłego umacniania więzi między dotychczasowymi partnerami, budowaniu instytucji LGD i możliwości rozszerzania składu Stowarzyszenia, a także otwieraniu się na nowych partnerów.

W pierwszym z wymienionych aspektów zwłaszcza w kontekście roli, jaką pełnić będzie LGD jako instytucja zarządzająca regrantami środków pomocowych, zaplanowano przede wszystkim (w ramach zapisanych w niniejszej Strategii przedsięwzięć) projekty informacyjno - szkoleniowe mające za zadanie umacnianie więzi między partnerami LGD, podniesienie świadomości mieszkańców o prowadzonych operacjach i usprawnienie uspołecznionego charakteru działań podejmowanych przez Stowarzyszenie. Działania te mają w konsekwencji za cel poprawę efektywności funkcjonowania LGD i jak najbardziej efektywną współpracę jej partnerów i społeczności lokalnej.

W drugim aspekcie założono, iż proces budowy partnerstwa będzie miał charakter stały a Stowarzyszenie będzie organizacją otwartą na pomysły i chęć współdziałania potencjalnych nowych członków mających wizję i chcących działać dla wspólnego rozwoju obszaru LGD. W tym zakresie zaplanowano możliwość rozszerzenia liczby członków Stowarzyszenia o nowe podmioty lub osoby

fizyczne. Szczególną uwagę zwrócono na potrzebę zachęcenia do udziału w pracach LGD instytucji wywodzących się ze wszystkich dziedzin gospodarki tak, aby wpływ na działania LGD wszystkich 3 sektorów był możliwie równomierny. Dla realizacji tych założeń planowane są spotkania szkoleniowe dla mieszkańców regionu promujące ideę Programu Leader i zachęcające osoby oraz instytucje do wspierania działalności STK.

W ramach zapisów statutowych Stowarzyszenie przewiduje również procedurę zmian składu LGD także po stronie skreślenia danej instytucji spośród członków LGD. W tym kontekście zapisy statutu mówią, że członkostwo Stowarzyszenia ustaje z chwilą:

- wystąpienia ze Stowarzyszenia,
- skreślenia z listy członków uchwałą Zarządu Stowarzyszenia z powodu nie wypełniania obowiązków przewidzianych w art. 17 statutu z tym, że niepłacenie składek musi trwać z przyczyn nieusprawiedliwionych przez okres 6-ciu miesięcy,
- śmierci osoby będącej członkiem lub likwidacji osoby prawnej.

Obecnie członkami Stowarzyszenia Turystyczne Kaszuby są 63 organizacje i osoby fizyczne. Jednocześnie partnerstwo w ramach LGD spełnia wymagania partnerstwa trójsektorowego - wśród członków Stowarzyszenia znajdują się przedstawiciele wszystkich 3 sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Wśród członków zwyczajnych Stowarzyszenia największą grupę stanowią członkowie reprezentujący sektor społeczny które stanowią 70 % wszystkich członków zwyczajnych tj. 44 osoby i instytucje. Wśród nich dominują przede wszystkim osoby fizyczne działające na rzecz rozwoju regionu np. lokalni twórcy ludowi czy przewodnicy turystyczni; członkami ze sfery społecznej są także organizacje pozarządowe działające na rzecz rozwoju społecznego regionu. Na drugim miejscu znajdują się podmioty należące do sektora publicznego –16 % wszystkich członków tj. 10 jednostek samorządu terytorialnego, wśród których dominują gminy objęte zakresem przedmiotowej Lokalnej Strategii Rozwoju. Najmniejszy udział w strukturze członków LGD mają natomiast podmioty sektora gospodarczego – stanowią one 14 % wszystkich członków LGD tj. 9 instytucji. Do tej grupy członków należą przede wszystkim podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie usług turystycznych i okołoturystycznych w tym głównie usług hotelarskich i gastronomicznych. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich członków LGD przedstawia poniższa tabela.

Tab. Charakterystyka wszystkich członków LGD albo jej partnerów.

L.P.	Imię/imiona i nazwisko członka albo nazwa członka/partnera	Sektor, z jakiego pochodzą poszczególni członkowie albo partnerzy (publiczny, społeczny lub gospodarczy)	Rodzaj prowadzonej działalności przez członków (partnerów) LGD	Funkcja, jaką pełnią poszczególni członkowie (partnerzy) w strukturze LGD (w Zarządzie, Komisji Rewizyjnej lub radzie)
1	Gmina Chmielno (Wanda Szczęsna)	Publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek Rady
2	Gmina Kartuzy (Anna Bajerska)	Publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek Rady
3	Gmina Przdokowo (Katarzyna Markowska)	Publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Przewodnicząca Rady
4	Gmina Przywidz (Waldemar Elwart)	Publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek Rady
5	Gmina Sierakowice (Tomasz Maszke)	Publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek Rady
6	Gmina Somonino (Alicja Malanowska)	Publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Sekretarz Rady
7	Gmina Stężycza (Magdalena Klasa)	Publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek Rady
8	Gmina Sulęczyo (Ireneusz Korda)	Publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek Rady
9	Gmina Żukowo (Ewa Pieczora)	Publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek Rady
10	GRONO S.C. Maria Gosk Aleksandra Węsierska Antoni Węsierski Restauracja „Złota Jesień” (Maria Gosk)	Gospodarczy	Usługi gastronomiczne – restauracja	Członek Rady
11	GRAND – TOURIST S.C. (Krzysztof Kossakowski)	Gospodarczy	Usługi turystyczne – biuro podróży	Przewodniczący Komisji Rewizyjnej
12	Chata Baryła (Adam Hapka)	Gospodarczy	Usługi hotelarskie	Członek Rady
13	PPHU Krefta Edmund Krefta (Piotr Krefta)	Gospodarczy	Usługi hotelarskie	Członek Rady
14	Pensjonat „J Stolema” Sp. z o.o. (Witosław Labuda)	Gospodarczy	Usługi hotelarskie	Członek Rady
15	F.H.U. „MARYLLA” Maria Kostuch (Maria Kostuch)	Gospodarczy	Usługi hotelarskie	-
16	Beata Rydelek	Społeczny	Promocja turystyki i rekreacji	Członek Rady
17	Ewa Pelpińska	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
18	Irena Socha	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
19	Eugenia Kolka	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
20	Elżbieta Sakowicz	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
21	Gabriela Fryauf	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
22	Kazimierz Mazarewicz	Społeczny	Usługi agroturystyczne	Członek Rady

23	Stowarzyszenia TACY SAMI (Danuta Rzepka)	Społeczny	Pomoc społeczna, edukacja, rekreacja	Członek Zarządu
24	Stowarzyszenie Ruchu Agroturystycznego „U Źródeł Słupii” (Marek Bronk)	Społeczny	Promocja turystyki i rekreacji	Członek Rady
25	Zenon Kosater - Twórca Ludowy	Społeczny	Propagowanie kaszubskich tradycji i zwyczajów	-
26	Alicja Serkowska – Twórca Ludowy	Społeczny	Propagowanie kaszubskich tradycji i zwyczajów	-
27	Paweł Sela – Twórca Ludowy	Społeczny	Propagowanie kaszubskich tradycji i zwyczajów	-
28	Rudolf Kręcki – Twórca Ludowy	Społeczny	Propagowanie kaszubskich tradycji i zwyczajów	-
29	Halina Uzdrowska – Twórca Ludowy	Społeczny	Propagowanie kaszubskich tradycji i zwyczajów	-
30	Tadeusz Buszta – Przewodnik Turystyczny	Społeczny	Działalność przewodnika turystycznego po Kaszubach	Członek Rady
31	Zbigniew Satke – Przewodnik Turystyczny	Społeczny	Działalność przewodnika turystycznego po Kaszubach	-
32	Zenon Pepliński	Społeczny	Działacz społeczny	Sekretarz Komisji Rewizyjnej
33	Adela Dombrowska	Społeczny	Działacz społeczny	-
34	Krzysztof Miłoś	Społeczny	Działacz społeczny	-
35	Tomasz Fopke	Społeczny	Działacz społeczny	-
36	Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek – Edyta Klasa	Społeczny	Propagowanie regionalnych produktów	Członek Rady
37	Powiat kartuski – Wojciech Okroj	Publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Prezes Zarządu LGD
38	Sabina Krefta	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
39	Jolanta Myszk	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
40	Czarny Kos	Gospodarczy	Usługi hotelarskie	-
41	Magdalena Kostuch	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
42	Marek Zapart	Społeczny	Promocja turystyki aktywnej i rekreacji	-
43	Jacek Cwaliński	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
44	Hotel BAZUNY	Gospodarczy	Usługi hotelarskie	-
45	Jan Miodowski	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
46	Andrzej Jaroś	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
47	Lucyna Niebrzydowska	Społeczny	Usługi agroturystyczne	-
48	Tadeusz Zaborowski – Twórca Ludowy	Społeczny	Propagowanie kaszubskich tradycji i zwyczajów	-
49	Zenon Pepliński – Twórca Ludowy	Społeczny	Propagowanie kaszubskich tradycji i zwyczajów	-

50	Kazimierz Cybula – Twórca Ludowy	Społeczny	Propagowanie kaszubskich tradycji i zwyczajów	-
51	Mirosława Kazana – Twórca Ludowy	Społeczny	Propagowanie kaszubskich tradycji i zwyczajów	-
52	Krystyna Malek – Twórca Ludowy	Społeczny	Propagowanie kaszubskich tradycji i zwyczajów	-
53	Andrzej Czapliński	Społeczny	Działacz Społeczny	-
54	Doradztwo Strategiczne – Inwestycyjne PROGRESS – Jarosław Zielonka	Gospodarczy	Usługi doradcze	-
55	Stowarzyszenie AGROEKO Kaszuby	Społeczny	Propagowanie produktów ekologicznych	-
56	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi i Wspierania Kultury KIEŁPIE	Społeczny	Pomoc społeczna, edukacja, rekreacja	-
57	Stowarzyszenie Rozwoju Nowej Wsi Przywidzkiej	Społeczny	Edukacja i propagowanie kultury	-
58	Stowarzyszenie WĘSIORY	Społeczny	Edukacja, propagowanie kultury	-
59	Stowarzyszenie JESTEŚMY RAZEM	Społeczny	Pomoc społeczna, edukacja, rekreacja	-
60	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia N.M.P.	Społeczny	Działalność Społeczna	-
61	Leon Kąkol	Społeczny	Działacz Społeczny	-
62	Jolanta Bogusławska	Społeczny	Działacz Społeczny	Wiceprezes Zarządu LGD
63	Angelika Szufler	Społeczny	Działacz Społeczny	-

Źródło: Dane Stowarzyszenia Turystyczne Kaszuby.

4) struktura rady lub innego organu LGD, do którego wyłącznej właściwości należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005, zwanych dalej „organem decyzyjnym”.

Zgodnie z założeniami Statutu LGD – art. 29 pkt. 1. - organ decyzyjny liczy 18 członków. Dla zapewnienia maksymalnej demokratyczności w trakcie wyboru projektów do realizacji w Radzie znaleźli się po dwaj reprezentanci każdej z 9 gmin objętych działaniem LGD (9 gmin x 2 osoby = 18 osób). Jednocześnie z racji trójsektorowości partnerstwa w Radzie znaleźli się przedstawiciele wszystkich 3 sektorów w liczbie:

- sektor publiczny: 9 członków tj. 50 % składu Rady,
- sektor gospodarczy: 4 członków tj. 22 % składu Rady,
- sektor społeczny: 5 członków tj. 28 % składu Rady.

Taka struktura Rady zapewnia jednocześnie jeden z podstawowych warunków dostępu który mówi o tym że w składzie organu decyzyjnego co najmniej 50 % stanowi udział partnerów społecznych i gospodarczych.

Z ramienia sektora publicznego w Radzie znajduje się po jednym przedstawicielu z każdej gminy objętych działaniem LSR. Sektor gospodarczy w Radzie reprezentowany jest przede wszystkim przez podmioty zajmujące się świadczeniem usług turystycznych - hotelarsko – gastronomicznych (4 instytucje). W przypadku sektora społecznego jest on reprezentowany przez 4 osoby fizyczne – działaczy społecznych i przewodnika turystycznego oraz przedstawiciela Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek.

Na podstawie zapisów Statutu LGD (art. 19 pkt. 2) nie można łączyć funkcji w organie decyzyjnym z funkcją w zarządzenie lub organie kontroli (Komisji Rewizyjnej). Zasada ta jest w pełni przestrzegana w przypadku Stowarzyszenia gdzie żadna z osób nie jest jednocześnie członkiem Rady Stowarzyszenia, Zarządu lub Komisji Rewizyjnej.

Szczegółowe dane na temat członków organu decyzyjnego przedstawia poniższa tabela. Jednocześnie w załączeniu do wniosku o dotacje przedstawiono dokumenty potwierdzające przedstawicielstwo danego sektora w Radzie.

Tab. Członkowie organu decyzyjnego LGD.

L.P.	Imię nazwisko	Nazwa członka, którego przedstawicielem w Radzie jest dana osoba	Gmina którą reprezentuje dany członek / osoba	Sektor
1.	Wanda Szczęsna	Gmina Chmielno	Chmielno	Publiczny
2.	Anna Bajerska	Gmina Kartuzy	Kartuzy	Publiczny
3.	Katarzyna Markowska	Gmina Przdokowo	Przdokowo	Publiczny

4.	Monika Reclaf	Gmina Przywidz	Przywidz	Publiczny
5.	Tomasz Maszke	Gmina Sierakowice	Sierakowice	Publiczny
6.	Alicja Malanowska	Gmina Somonino	Somonino	Publiczny
7.	Ireneusz Korda	Gmina Sulęcyno	Sulęcyno	Publiczny
8.	Magdalena Klasa	Gmina Stężyca	Stężyca	Publiczny
9.	Ewa Pieczora	Gmina Żukowo	Żukowo	Publiczny
10.	Piotr Krefta	PPHU Krefta Edmund Krefta	Chmielno	Gospodarczy
11.	Maria Gosk	GRONO S.C. Maria Gosk Aleksandra Węsierska Antoni Węsierski Restauracja „Złota Jesień”	Kartuzy	Gospodarczy
12.	Beata Rydelek	Działacz społeczny – osoba fizyczna	Przodkowo	Spółeczny
13.	Kazimierz Mazarewicz	Kazimierz Mazarewicz – działacz społeczny prowadzący gospodarstwo agroturystyczne	Przywidz	Spółeczny
14.	Marek Bronk	Działacz społeczny – osoba fizyczna	Sierakowice	Spółeczny
15.	Witosław Labuda	Pensjonat „U Stołema” Sp. z o.o.	Somonino	Gospodarczy
16.	Adam Hapka	Chata Baryła	Sulęcyno	Gospodarczy
17.	Edyta Klasa	Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek	Stężyca	Spółeczny
18.	Tadeusz Buszta	Przewodnik turystyczny – osoba fizyczna	Żukowo	Spółeczny

Źródło: Dane Stowarzyszenia Turystyczne Kaszuby.

5) zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego;

Zasady i procedury funkcjonowania LGD określa szczegółowo Statut Stowarzyszenia, natomiast procedury funkcjonowania organu decyzyjnego precyzuje Regulamin organizacyjny rady Stowarzyszenia. Z uwagi na fakt, że oba z wymienionych dokumentów zostały dołączone do wniosku o dofinansowanie poniżej przedstawiono jedynie syntetyczne podsumowanie ich zapisów. W tym zakresie w stosunku do Rady Stowarzyszenia Statut LGD reguluje kwestie związane z wyborem poszczególnych członków oraz zasadami funkcjonowania. Do najważniejszych zapisów w tym zakresie należą:

- art. 19 pkt. 2 w brzmieniu: Nie można być jednocześnie członkiem Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady, wskazuje na zakaz łączenia funkcji w organie decyzyjnym z funkcją w Zarządzie lub organie kontroli LGD,
- art. 21 wskazuje, że członków Rady oraz jej Przewodniczącego wybiera Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia, które jest jednocześnie odpowiedzialne za uchwalenie Regulaminu Rady oraz kryteriów wyboru projektów w ramach wdrażania LSR,

- art. 24 pkt. 10 wskazuje, że jednym z praw Zarządu Stowarzyszenia jest wnioskowanie do Walnego Zgromadzenia Członków o odwołanie poszczególnych członków Rady lub całego składu,
- art. 29 pkt.1 mówi o tym, że „Rada składa się z osiemnastu członków, w tym Przewodniczącego, Sekretarza i Członków Rady”,
- art. 29 pkt. 2 wskazuje, że co najmniej połowę członków Rady stanowią partnerzy gospodarczy i społeczni oraz inne odpowiednie podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego, oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie równości mężczyzn i kobiet,
- art. 29 pkt. 3 mówi o tym, że „Rada jest organem decyzyjnym, do której kompetencji należy wybór operacji, które mają być finansowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju”,
- W art. 31 wskazano, że wybory władz Stowarzyszenia w tym Rady odbywają się w głosowaniu jawnym, przy nieograniczonej liczbie kandydatów. Wybrany jest ten członek, który uzyska największą liczbę głosów – za.

Szczegółowe zasady funkcjonowania Rady LGD precyzują zapisy Regulaminu Organizacyjnego Rady – załączonego do niniejszej Strategii. Główne założenia tego Regulaminu brzmią:

- Zadaniem Rady jest wybór operacji do sfinansowania ze środków pozostających w dyspozycji LGD w ramach osi 4– Leader PROW,
- Członkowie Rady spośród swojego grona wybierają Sekretarza,
- Członkowi Rady w okresie sprawowania funkcji, przysługuje zwrot kosztów dojazdu oraz wynagrodzenie za ocenę wniosku.
- Wysokość diety uchwała WZC STK,
- Posiedzenia Rady są zwoływane odpowiednio do potrzeb wynikających z naboru wniosków prowadzonego przez LGD,
- O miejscu, terminie i porządku posiedzenia Rady, Członkowie Rady są pisemnie zawiadamiani na 14 dni przed terminem posiedzenia,
- Decyzje Rady dotyczące przyznania pomocy podejmuje w formie uchwał,
- Biuro LGD przygotowuje i dostarcza na posiedzenie Rady komplet dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia posiedzenia,
- Rada pracuje przy obecności co najmniej 50% członków co stanowi quorum,
- W posiedzeniu Rady może uczestniczyć każdy Członek Zarządu, któremu przysługuje głos doradczy oraz Przedstawiciel Biura LGD,

Regulamin Rady w rozdziale VIII „Procedura wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji” dla zapewnienia bezstronności przy ocenie operacji – precyzuje zasady dotyczące wyłączenia członka organu decyzyjnego od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w przypadku zaistnienia okoliczności budzących wątpliwości co do jego bezstronności. W tym zakresie zapisy Regulaminu brzmią następująco:

„ROZDZIAŁ VIII

Procedura wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji.

§ 20

1. Przed oceną wniosków każdy, powołany do tego członek Rady podpisuje deklarację poufności i bezstronności.
2. W ocenie wniosku, głosowaniu i dyskusji nad wyborem operacji nie bierze udziału członek Rady, którego udział w dokonywaniu wyboru operacji może wywołać wątpliwości, co do jego bezstronności.
3. Z mocy prawa wykluczeniu podlegają:
 - a. osoby składające wniosek
 - b. osoby spokrewnione w pierwszej linii z wnioskodawcą
 - c. osoby zasiadające w organach lub będące przedstawicielami osób prawnych składających wniosek
4. W przypadkach innych niż wymienione w ust. 2 o wykluczeniu decyduje głosowanie Rady.

Tak sprecyzowane zapisy Regulaminu oraz ich szczegółowe rozwinięcie w procedurze wyboru operacji do realizacji w ramach przedmiotowej Strategii przedstawione w załączniku do LSR gwarantują zapewnienie pełnej bezstronności w ocenie operacji przez Radę.

Jednocześnie obecnie żadna z osób będących członkiem Rady Stowarzyszenia nie jest zatrudniona w biurze LGD a procedura naboru pracowników załączona do przedmiotowej Strategii w kryteriach wyboru pracowników eliminuje możliwość zatrudnienia w przyszłości członka organu decyzyjnego w biurze LGD.

Obecnie na podstawie Umowy użyczenia zawartej dnia 01.08.2008 roku pomiędzy Stowarzyszeniem Turystycznym Kaszuby, a Powiatem Kartuskim Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby korzysta z pomieszczenia o łącznej powierzchni 23 m² składającego się z dwóch pokoi. Pomieszczenia przystosowane są do funkcjonowania administracyjno – biurowego wraz z odpowiednio wyposażonymi miejscami pracy, na których pracownicy mogą swobodnie wykonywać

określone zadania. W biurze Stowarzyszenia znajdują się trzy stanowiska pracy (biurka, krzesła, szafki). Biuro wyposażone jest w urządzenia techniczne niezbędne do sprawnego wykonywania czynności administracyjno biurowych takie jak: trzy komputery stacjonarne wraz z pełnym oprogramowaniem, notebook, fax, dwie drukarki – jedna z funkcją wieloczynnościową (ksero, skaner, fax) i drukarka kolorowa. Na wyposażeniu biura znajdują się również trzy duże szafy (o wym. 210 x 70) zamykane na klucz pozwalające na archiwizację dokumentów, dwa regały, dwie szafy (nie zamykane na klucz) jak również stolik wraz z dodatkowym krzesłem dla petentów odwiedzających biuro Stowarzyszenia. Jednocześnie na mocy pisma Starosty Powiatu Kartuskiego załączonego do Strategii, Starostwo Powiatowe udostępni na organizowane spotkania Lokalnej Grupy Działania salę szkoleniowo - konferencyjną.

6) kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego;

Szczegółowy opis kwalifikacji i doświadczenia poszczególnych członków Rady LGD został zamieszczony w przedstawionym załączniku do wniosku o dofinansowanie wraz z dokumentami potwierdzającymi. Dane te świadczą o tym, że:

- 12 spośród wszystkich 18 członków Rady tj. 67 % jej składu posiada udokumentowaną wiedzę z zakresu rozwoju obszarów wiejskich i podejścia Leader,
- 15 spośród wszystkich 18 członków Rady tj. 83 % jej składu stanowią osoby zameldowane na pobyt stały, na obszarze objętym LSR, przez okres co najmniej 3 lat,
- 9 spośród wszystkich 18 członków Rady tj. 50 % jej składu stanowią osoby posiadające udokumentowane doświadczenie w zakresie realizacji operacji lub projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej,
- 5 spośród wszystkich 18 członków Rady tj. 28 % jej składu posiada udokumentowaną znajomość co najmniej jednego języka roboczego Unii Europejskiej (angielski, francuski lub niemiecki) w stopniu umożliwiającym swobodne porozumiewanie się.

7) doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów w realizacji operacji.

Szczegółowy opis doświadczenia LGD oraz jej członków albo partnerów w realizacji operacji o zakresie podobnym do operacji, które mogą być realizowane w ramach działań osi 3 i 4 Programu oraz innych projektów realizowanych na obszarach wiejskich został zamieszczony w przedstawionym

załączniku do wniosku o dofinansowanie wraz z dokumentami potwierdzającymi. Dane te wskazują, że:

- LGD posiada doświadczenie w realizacji projektów które zrealizowała w ramach I oraz II schematu Pilotażowego Programu Leader +,
- W zakresie projektów o zakresie podobnym do operacji, które mogą być realizowane w ramach działań osi 3 i 4 PROW 2007-2013:
 - 7 projektów zrealizowanych w ramach SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006, działanie 2.3 „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”,
 - 18 projektów zrealizowanych w ramach Pomorskiego Programu Odnowy Wsi,
- W zakresie innych projektów realizowanych na obszarach wiejskich:
 - 112 projektów zrealizowanych z różnych źródeł.

2. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO LSR WRAZ Z UZASADNIENIEM JEGO WEWNĘTRZNEJ SPÓJNOŚCI (MAKSYMALNIE 20 STRON)

1) wykaz gmin wchodzących w skład LGD albo będących jej partnerami

Przedmiotowa strategia obejmuje obszar 9 gmin Szwajcarii Kaszubskiej będących członkami Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia Turystyczne Kaszuby, w tym 2 gmin miejsko – wiejskich oraz 7 gmin wiejskich:

- Chmielno – gmina wiejska,
- Przodkowo – gmina wiejska,
- Przywidz – gmina wiejska,
- Sierakowice – gmina wiejska,
- Somonino – gmina wiejska,
- Stężyca – gmina wiejska,
- Sulęczyno – gmina wiejska,
- Kartuzy – gmina miejsko – wiejska,
- Żukowo – gmina miejsko – wiejska.

Wymienione gminy wchodzą w skład powiatu kartuskiego (8 gmin) oraz powiatu gdańskiego (gmina Przywidz).

Jak wynika z przedstawionego opisu oraz załączonej poniżej mapy teren LGD jest w pełni spójnym obszarem pod względem przestrzennym.

Rys. Obszar LGD.

Źródło: Opracowanie własne.

2) uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe;

2.1. Uwarunkowania przestrzenne.

Całkowita powierzchnia obszaru LGD wynosi 1 250 km² co stanowi 6,83 % całej powierzchni województwa pomorskiego – największą gminą obszaru jest gmina Kartuzy (207 km²) najmniejszą zaś – gmina Chmielno (79 km² powierzchni).

Lokalna Grupa Działania obejmuje obszar położony w północno – wschodniej części województwa pomorskiego w bezpośrednim sąsiedztwie Trójmiasta i należy administracyjnie do 2 powiatów: osiem spośród wymienionych gmin należy do powiatu kartuskiego a jedna gmina do powiatu gdańskiego (gmina Przywidz).

Tab. Powierzchnia oraz liczba sołectw gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania w 2007 roku.

L.P.	Jednostka terytorialna	Powierzchnia (km ²)	Liczba sołectw szt.
1	Przywidz	129	18
2	Chmielno	79	10
3	Kartuzy	207	24
4	Przodkowo	85	15
5	Sierakowice	182	22
6	Somonino	112	16
7	Stężyca	161	18
8	Sulęczyno	131	9
9	Żukowo	164	19
Razem		1 250	151

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2007 rok.

Z uwagi na wyjątkowe połączenie na tym terenie wysokich walorów środowiska przyrodniczego z walorami natury kulturowej obszar LGD jest od kilkadziesiąt lat określany przez środowiska naukowe oraz turystyczne mianem **Szwajcarii Kaszubskiej** – wyraźnie wyróżniającej się pod względem ukształtowania terenu i lokalnej kultury na tle całego regionu. Nazwa Szwajcaria Kaszubska posiada tym samym długą tradycję w literaturze turystycznej i historii regionu. Pierwszy raz nazwa ta pojawiła się w 1913 roku w wydany przewodniku turystycznym po tym obszarze autorstwa dr Aleksandra Majkowskiego. Od tego momentu nazwa ta jest powszechnie używana w literaturze i potocznym języku. Od prawie 30 lat niektórzy geografowie również używają tego określenia. Profesor Jerzy Kondracki (Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2002) określa

nawet granice Szwajcarii Kaszubskiej. Również w materiałach promocyjnych bardzo często używane jest to określenie np. w prospekcie „W powiecie kartuskim”, Wydawnictwo Tekst, Bydgoszcz, 2001. Położenie geograficzne Szwajcarii Kaszubskiej odpowiada jednak jej znaczeniu historyczno-politycznemu z czasów założenia klasztoru „Raj Maryi” (1382r.) i utworzenia ówczesnego powiatu kartuskiego (1818r.).

Obszar LGD sąsiaduje odpowiednio z:

- Powiatem wejherowskim (gminy: Szemud i Linia) – od północy,
- Powiatem lęborskim (gmina: Cewice) – od północnego – zachodu,
- Powiatem bytowskim (gminy: Czarna Dąbrówka, Parchowo) – od południowego – zachodu,
- Powiatem kościerskim (gminy: Kościerzyna, Nowa Karczma) – od południa,
- Powiatem Starogardzkim (gmina: Skarszewy) – od południowego – wschodu,
- Gminami powiatu gdańskiego (Kolbudy Górne, Trąbki Wielkie) – od wschodu,
- Miastem Powiat Gdańsk – od wschodu,
- Miastem Powiat Gdynia – od północnego – wschodu.

Rys. Położenie obszaru LGD w regionie (obszar LGD wraz z obszarami sąsiednimi).
Źródło: Opracowanie własne.

Pod względem fizycznogeograficznym obszar Lokalnej Grupy Działania położony jest w całości na terenie Pojezierza Kaszubskiego należącego do makroregionu Pojezierza Wschodniopomorskiego i podprovincji geograficznej Pobrzeży Południowobałtyckich. Pojezierze Kaszubskie jest tym samym największym regionem fizycznogeograficznym województwa pomorskiego. Obszar ten sąsiaduje z:

- Pobrzeżem Kaszubskim i Żuławami Wiślаныmi – od północy i wschodu,
- Równiną Charzykowską, Borami Tucholskimi i Pojezierzem Starogardzkim – od południa,
- Wysoczyzną Polanowską i Pojezierzem Bytowskim – od zachodu.

Obszar LGD cechuje się również bardzo korzystnym położeniem administracyjnym i komunikacyjnym. Szwajcaria Kaszubska leży w bezpośrednim sąsiedztwie i graniczy z terenem aglomeracji Trójmiejskiej, co powoduje, że obszar ten stanowi naturalną bazę dla rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców Gdańska, Gdyni czy Sopotu a jednocześnie stwarza dodatkowe możliwości dostępu do miejsc pracy, rozrywki czy ośrodków zbytu dla mieszkańców obszaru LGD i lokalnych przedsiębiorców.

W przypadku położenia komunikacyjnego Szwajcaria Kaszubska leży w bezpośrednim sąsiedztwie ważnych dróg o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, posiada dobrze wykształconą sieć połączeń komunikacyjnych z aglomeracją Trójmiejską. Głównym problemem jest jednak stan istniejących dróg. Obszar LGD leży w bezpośrednim sąsiedztwie obwodnicy Trójmiasta i pobliskiej autostrady A1. Głównym szlakiem komunikacyjnym regionu jest jednak droga krajowa nr 20

Gdynia – Bytów, przecinająca obszar LGD w jego południowej części.

2.2. Uwarunkowania geograficzne, przyrodnicze.

Uwarunkowania natury geograficzne i przyrodniczej stanowią jeden z głównych elementów decydujących o spójności obszaru LGD. Fakt ten wynika przede wszystkim z przeszłości geologicznej tego obszaru związanej z obecnością na jego terenie ostatniego zlodowacenia - lądolodu skandynawskiego, którego ostatnia – najmłodsza faza pozostawiła w tym regionie znaki swojej obecności w postaci praktycznie wszystkich form polodowcowej rzeźby terenu takich jak: moreny czołowe (decydujące o znacznych wzniesieniach względnych tego obszaru), moreny denne, sandry, kemy, ozy i inne. Formy te w szczególny sposób są widoczne właśnie na obszarze LGD, przez co takie elementy jak znaczne deniwelacje terenu i wzniesienia nad poziomem morza w połączeniu z pięknymi krajobrazami i licznie występującymi jeziorami były jednym z dwóch czynników decydujących o określeniu tego obszaru mianem Szwajcarii Kaszubskiej.

Według charakterystyki określonej przez geografa J. Mordawskiego¹ obszar Szwajcarii Kaszubskiej należy do najbardziej urozmaiconych i bogatych pod względem ilości obszarów Kaszub. Obszar ten wykazuje kilka specyficznych geograficznie cech dotyczących ukształtowania terenu wyróżniających go od pozostałych regionów województwa i kraju, do których należą przede wszystkim:

- **Największe w województwie pomorskim wysokości bezwzględne – w centrum obszaru dominują tereny o wysokości pow. 200 m n.p.m. a najwyższym punktem na terenie LGD jest wzniesienie Wieżycy położona w paśmie Wzgórz Szymbarskich o wysokości 329 m n.p.m. który jest jednocześnie najwyższym wzniesieniem na obszarze Niżu Południowobałtyckiego,**
- **Duże urozmaicenie rzeźby terenu i znaczne wysokości względne sięgające 150 – 200 m,**
- **Występowanie prawie wszystkich form młodoglacjalnej rzeźby terenu – zarówno akumulacyjnych (moreny denne i czołowe, drumliny, sandry, wytopiska, kemy) jak i erozyjnych (rynny jeziorne).**
- **Duża liczba jezior w tym jezior o znacznej powierzchni będących jednymi z głównych atrakcji turystycznych regionu.**

¹ J. Mordawski, Geografia Kaszub, Zrzeszenie Kaszubsko – Pomorskie, Gdańsk 2008 r.,

- **Liczne ciekі wodne oraz obszary źródlowe kilku rzek Pobrzeża Bałtyku w tym rzeki Raduni zaliczonej do obszarów chronionych w ramach obszarów Natura 2000,**

Jak już wspomiano powyżej obszar Lokalnej Grupy Działania zajmuje powierzchnię 1 250 km². Struktura użytkowania gruntów na terenie Szwajcarii Kaszubskiej jest zbliżona do struktury notowanej dla całego województwa pomorskiego. W całkowitej powierzchni obszaru największą część stanowią grunty orne – 40,71 % jego powierzchni. Na drugim miejscu pod tym względem znajdują się lasy, które stanowią aż 31,89 % powierzchni LGD i stanowią jedną z głównych walorów decydujących o atrakcyjności tego obszaru. Kolejne miejsca zajmują w tym przypadku pozostałe grunty w tym wody (prawie 15 % powierzchni obszaru).

Poza ukształtowaniem terenu głównym walorem obszaru LGD są jego wody powierzchniowe i podziemne. W przypadku wód powierzchniowych charakterystyczną cechą obszaru Szwajcarii Kaszubskiej jest zarówno duża liczba i powierzchnia jezior o wysokiej jakości wód jak i gęsta sieć cieków wodnych.

Charakterystycznym elementem hydrograficznym obszaru LGD są liczne jeziora wypełniające zagłębienia terenu, typowe dla rzeźby młodoglacjalnej wśród których dominują jeziora rynnowe. Ogółem wody powierzchniowe zajmują ponad 6 013 ha co stanowi 4,81 % obszaru LGD – do dominujących gmin pod tym względem należą: gmina Chmielno w której udział wód stanowi ponad 14 % jej powierzchni oraz gmina Sulęcyno gdzie obszary wód stanowią prawie 10 % jej powierzchni. Ogółem na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej znajduje się ponad 140 jezior o powierzchni powyżej 1 ha, wśród których dominują jeziora największe o powierzchni pow. 5 ha.

Tab. Obszar zajmowany przez wody powierzchniowe na terenie LGD.

Gmina	Powierzchnia wód w ha	% powierzchni gminy
Żukowo	260	1,59
Kartuzy	1088	5,26
Chmielno	1135	14,37
Sulęcyno	1272	9,71
Somonino	118	1,05
Stężycza	1118	6,94
Przywidz	265	2,05
Przodkowo	92	1,08
Sierakowice	666	3,66
Razem	6013	4,81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędów Gmin obszaru LGD.

Pod względem powierzchni jeziora Szwajcarii Kaszubskiej należą do największych w województwie pomorskim. Największym jeziorem regionu jest Jezioro Raduńskie Dolne zajmujące powierzchnię 737 ha i będące szóstym co do wielkości jeziorem na Kaszubach. Wszystkie jeziora charakteryzują się zróżnicowaną czystością wód i wymagają podjęcia stałych działań w zakresie ich monitoringu i zapobiegania zanieczyszczeniom. Według badań WIOŚ w Gdańsku przeprowadzonych w latach 2001-2008 na próbie ponad 30 jezior w regionie wynika, że zdecydowana większość z nich posiada wody klasy II i III a zdarzają się także zbiorniki o jakości wody poza klasą lub okresowo wyłączone z użytkowania turystycznego (zakwit sinic itp.). Natomiast brak jest na terenie LGD jezior o I klasie jakości wód (spośród badanych przez WIOŚ).

W przypadku wód obszar Szwajcarii Kaszubskiej położony jest w systemach 7 dorzeczy, wyznaczonych działami I rzędu:

- Martwej Wisły – w tym w zlewni Motławy – w tym w zlewni Raduni – w tym w zlewniach Strzelniczki (Strzelenki) i Małej Słupiny,
- Wisły – w tym w zlewniach Wdy i Wierzycy, w tym również w zlewni Więcisy,
- Łeby – w tym w zlewniach Debnicy, Mirachowskiej Strugi i Warzenicy,
- Łupawy – w tym w zlewni Bukowiny,
- Słupi,
- Redy (niewielki obszar w gm. Przdokowo), w tym w zlewni Gościciny, w tym w zlewni Goscinnej (zlewnie jezior Otałżyno i Wycztok, położone przy granicy powiatu),
- Kaczej,

Jednocześnie obszar LGD położony jest na węźle hydrologicznym, gdzie swoje źródła ma wiele rzek i cieków, w tym m.in. Słupia i dopływy Raduni. Do największych rzek regionu należą w tym względzie rzeki: Radunia, Słupia, Łeba i Klasztorna Struga. Według badań WIOŚ w Gdańsku stan czystości wód rzek regionu jest niezadawalający i należą one w większości przypadków do wód klasy III i wód pozaklasowych.

Analiza jakości gleb obszaru LGD oparta o badanie klasy bonitacyjnych gruntów ornych wskazuje na relatywnie niską jakość gleb notowaną na tym obszarze co stanowi jeden z charakterystycznych elementów środowiska naturalnego regionu i determinuje w dużym stopniu kierunki rozwoju tego obszaru. Na terenie Szwajcarii Kaszubskiej gleby klas najbardziej przydatnych rolniczo - I i II praktycznie nie występują a gleby klas III (III a i III b) zajmują zaledwie 1,48 % jej powierzchni. Największą powierzchnię w regionie zajmują natomiast gleby klasy V – 45,36 % a gleby klas poniżej IV (V, VI i VI) stanowią aż 72,80 % wszystkich gruntów ornych obszaru LGD. Liczby te wskazują na relatywnie słabe i bardzo słabe warunki glebowe występujące na tym terenie co w połączeniu m.in. z niekorzystnymi z rolniczego punktu widzenia dużymi deniwelacjami terenu oraz

krótkim okresem wegetacyjnym decyduje o generalnie niskim poziomie wskaźników rolniczej przestrzeni produkcyjnej obszaru Szwajcarii Kaszubskiej.

Na tej podstawie grunty rolne, którymi dysponują gminy Szwajcarii Kaszubskiej w całości zostały zakwalifikowane ze względu na posiadane warunki do rozwoju gospodarki rolnej, do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania - obszaru nizinnego w strefie nizinnej II.

O specyfice obszaru LGD decyduje także jej bogata i bardzo urozmaicona szata roślinna. Bogate walory środowiska naturalnego i ich w wielu przypadkach niezmienny przez działalność antropogeniczną stan powoduje że na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej zachowało się wiele form roślinnych unikatowych w skali kraju. Należą do nich przede wszystkim torfowiska, wrzosowiska oraz występowanie dużych zwartych kompleksów leśnych. Na ich obszarze występują unikatowe formy roślinne, które obok ukształtowania terenu i licznych jezior stanowią o atrakcyjności turystycznej tego regionu.

Na obszarze LGD lasy zajmują ogółem powierzchnię 38 808,9 ha co stanowi ponad 31 % powierzchni Szwajcarii Kaszubskiej. Należy jednak podkreślić, że w gminach najlepiej zalesionych takich jak Kartuszy czy Przywidz udział lasów sięga ponad 40 % ich całkowitej powierzchni. Tym samym lesistość obszaru LGD jest wyższa od średniej lesistości notowanej w skali kraju. Zdecydowana większość lasów na obszarze LGD należy do lasów publicznych - 77 %. Duża lesistość oraz występowanie takich unikatowych drzew jak cis oraz bogactwo runa leśnego w postaci grzybów i jagód stwarzają kolejną atrakcję turystyczną tego regionu.

Potwierdzeniem unikalności i niepowtarzalności opisanych walorów środowiska naturalnego jest ilość i różnorodność form prawnej ochrony przyrody jakimi są one objęte. Obecnie istniejący system ochrony przyrody ma na celu zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnowę zasobów i składników przyrody na terenie LGD. Według danych GUS obecnie na terenie Szwajcarii Kaszubskiej różnymi formami ochrony przyrody objęta jest połowa jego obszar (49,96 % tj. 62 453,20 ha). Należy jednocześnie zaznaczyć, że w tym zakresie na obszarze LGD poza parkami narodowymi występują wszystkie możliwe formy ochrony prawnej w tym systemy ochrony środowiska naturalnego w skali nie tylko regionalnej czy krajowej ale także międzynarodowej. Najważniejszą formą ochrony przyrody w regionie jest Kaszubski Park Krajobrazowy zajmujący łącznie powierzchnię 33 202 ha (wraz z otuliną 33 526,94 ha) z czego na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej znajduje się 93 % jego powierzchni. Obszar Parku leży na terenie 5 z 9 gmin obszaru LGD i został powołany w 1983 roku z uwagi na potrzebę ochrony typowego krajobrazu pojezierzy młodoglacjalnych centralnej części Pojezierza Kaszubskiego oraz zachowania i promocji kultury i tradycji kaszubskiej. Poza Parkiem do głównych form ochrony przyrody na obszarze LGD należy zaliczyć:

- 15 rezerwatów przyrody,

- 8 zespołów przyrodniczo krajobrazowych,
- 8 użytków ekologicznych,
- 5 obszarów chronionego krajobrazu (OChK Doliny Raduni, Kartuski OChK, Otominski OChK, Przywidzki OChK, Gowidlinski OCHK).
- otulinę Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego,
- 124 pomniki przyrody,
- strefa ochrony pośredniej ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni (Rozporządzenie Nr 1/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 21 lutego 2006 r.),
- strefa ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych „Osowa” w Chwaszczynie (Rozporządzenie Nr 3/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 21 marca 2006 r.),
- liczne obiekty wpisane do rejestru zabytków,
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 111, 114, 177,
- Liczne punkty widokowe,

Szczególne znaczenie w zakresie ochrony przyrody mają obszary położone na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej zaliczane do Obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 oraz ostoje wg. Programu Corine. Powyższa mapa ilustruje obszary należące do sieci Natura 2000 położone w regionie Szwajcarii Kaszubskiej. Do obszarów tych należą (projektowane i proponowane obszary Natura 2000):

- Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk przekazane przez Polskę do Komisji Europejskiej (projektowane) – Dolina Górnej Łeby, Kurze Grzędy, Staniszewskie Błoto, Jar Rzeki Raduni, Hopowo, Mechowiska Sulęczyńskie, przy granicy powiatu Jeziora Chośnickie (gm. Parchowo, powiat bytowski,) oraz przy granicy powiatu Dolina Reknicy (gm. Kolbudy, powiat gdański),
- Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (proponowane organizacjom pozarządowym) – uroczyska Pojezierza Kaszubskiego i częściowo pokrywające się, lecz o 3-krotnie większej powierzchni Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie,
- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (proponowane organizacjom pozarządowym) – Lasy Mirachowskie,

W zakresie objętym programem Corine (zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Europy) na obszarze LGD do obszarów tych należy 15 terenów w tym m.in.: Dolina Górnej Łeby, Lasy Mirachowskie, Buczyny nad jez. Potęgowskim, Staniszewskie Zdroje, Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie, Borcz, Ostrzycki Las, Mechowiska nad jez. Dąbrowskim, Mechowiska Sulęczyńskie.

2.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe.

2.3.1. Uwarunkowania historyczne.

Ziemie od Łeby po dolną Wisłę zamieszkiwały w średniowieczu różne plemiona słowiańskie. Już Mieszko I podporządkował sobie Ziemię Pomorską między Odrą a Wisłą, ale za czasów jego następcy część zachodnia a potem część wschodnia uniezależniły się. Dopiero Bolesław Krzywousty w 1113 roku trwale związał Ziemię Gdańską z Polską. Pozostawił jednak część władzy lokalnej dynastii. Zachodnia część Pomorza podlegała kolejno Danii, Brandenburgii i częściowo Krzyżakom. Po drugim Pokoju Toruńskim Pomorze Wschodnie wróciło do Polski. Ziemia Bytowska i Łęborska przypadła jako lenno książętom zachodniopomorskim. Po śmierci ostatniego z nich przyłączono te ziemie do Polski.

W wyniku rozbioru państwo polskie utraciło Pomorze na wiele lat. Po I wojnie światowej odzyskałmy niewielką część Pomorza Gdańskiego. Całe Pomorze wróciło do Polski dopiero w 1945 roku.

Ziemie te poddawane były wielowiekowej germanizacji. Pomorzem rządzący Brandenburczycy, Krzyżacy oraz Prusacy. Koloniści niemieccy dysponowali przeważnie lepszymi narzędziami, techniką, rozwiązaniami gospodarczymi. Całości dopełniała szkoła, kościoły, sądownictwo, administracja, a dla młodych mężczyzn także wieloletnia służba wojskowa.

Wszystko to pozostawiło liczne ślady germanizacyjne w mentalności, kulturze i gospodarce a nawet infrastrukturze.

Nazwa

Nie udało się dotychczas ustalić pochodzenia nazwy Kaszuby. Nie ma nawet pewności, czy nazwa ta pochodzi od terenu albo od jakiejś społeczności. Termin ten pojawił się po raz pierwszy w 1249-53 roku na książęcej pieczęci władcy Pomorza Zachodniego. Następni władcy tej ziemi w XIV wieku używali tytułu „dux Cassuborum”, co odnosi się do ludu. W następnych wiekach nazwa ta „przesunęła się” coraz bardziej na wschód. W XVI wieku zaczęto używać tej nazwy na Pomorzu Wschodnim dla określenia mieszkających tu ludzi o słowiańskim rodowodzie. Niezależnie od zapisków historycznych Kaszubi są prastarym plemieniem pomorskim o rodowodzie słowiańskim, którzy mimo wypierania na wschód i wieloletniej germanizacji zachowali swoją kulturę, szczególnie Kaszubi wschodni.

Granice

Obecnie Kaszubi mieszkają głównie w województwie pomorskim, w różnym procencie w różnych miejscowościach.

Przyjmuje się że północną granicę Kaszub stanowi Bałtyk, na zachodzie może to być linia od Rowów przez Słupsk i Miastko do Człuchowa, natomiast na południu Tuchola, Czersk. Dalej granica biegnie przez Starą Kiszewę i Skarszewy w kierunku Gdańska. Wielu Kaszubów żyje w

diasporze, bowiem w XIX wieku i w czasach późniejszych poszerzała się okresowo emigracja zarobkowa, a czasem powodowały ją prześladowania i zagrożenia polityczne.

2.3.2. Uwarunkowania kulturowe.

Dobra kultury materialnej

Tereny Szwajcarii Kaszubskiej – niegdyś, przez wieki obszar przygraniczny – bogate są w zabytki kultury materialnej.

Specyfika położenia odcisnęła głębokie piętno w tutejszym krajobrazie kulturowym, co wyraża się w sposobach użytkowania przestrzeni, charakterze osadnictwa jak i na stylu oraz formie poszczególnych obiektów.

Najbardziej znamienitym zabytkiem tego terenu jest zespół poklasztorny zakonu Kartuzów z kolegiatą, której historia sięga XIV w. oraz Rezerwat Archeologiczny Węsiory, na terenie którego znajdują się kręgi kamienne i kurhany.

Przeważająca liczba obiektów na terenie Szwajcarii Kaszubskiej o wartościach kulturowych i historycznych pochodzi z XIX i 1 poł. XX w. Są to założenia dworsko-parkowe, kościoły, budynki dworców oraz poczty, zajazdy, szkoły, leśniczówki, młyny i kuźnie, a także zabudowa miejska (Kartuzy) i typowe dla krajobrazu kaszubskiego budownictwo ludowe – zagrody z drewnianymi lub murowanymi domami.

Obiekty starsze niż XIX-wieczne to przeważnie kościoły (kościół parafialny w Goręczynie, gm. Somonino z XVII w., kościół par. w Kiełpinie, gm. Kartuzy z XVII w., kościół par. w Stężycy XVIII w.) – opóźnione stylistycznie w stosunku do obiektów wielkomijskich, ale świadczące o historii tego regionu oraz dwory (dwór w Sikorzynie, gm. Stężycza z przełomu XVIII i XIX w., dwór w Mirachowie, gm. Kartuzy z XVIII w.), które pod względem architektonicznym na tle regionu wyróżniają się ciekawą architekturą.

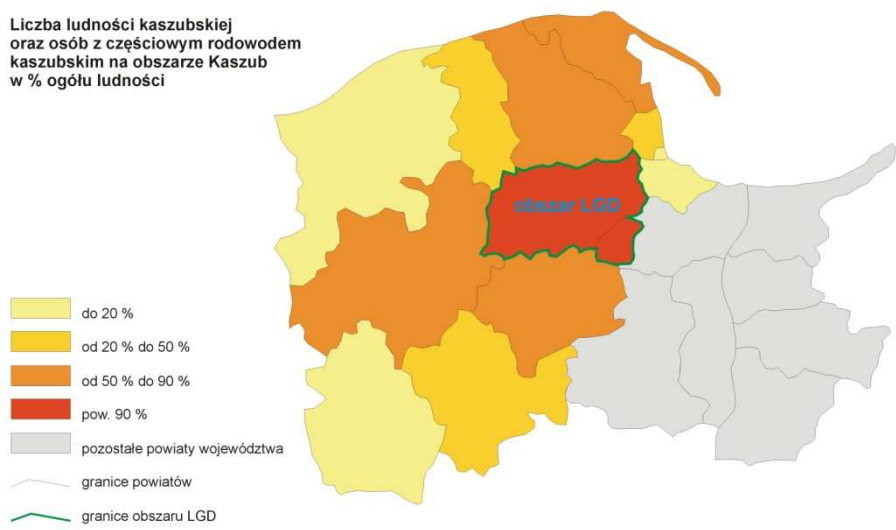
Dobra kultury niematerialnej

Kultura

Szczególnie ważnym wyznacznikiem tożsamości narodowej, czy etnicznej jest kultura ze wszystkimi jej składnikami.

W przypadku Szwajcarii Kaszubskiej szczególną rolę odgrywa język – jedyny język regionalny w Polsce. Jest on niewątpliwie jednym z języków polskich należącym do lechickiej grupy języków zachodnio – słowiańskich. Kaszubskim posługuje się wielu mieszkańców województwa pomorskiego. Jest on obecny w literaturze, prasie, radiu, telewizji, w szkole i w wielu kościołach. Obok licznych składników identycznych z językiem polskim niemało jest naleciałości germańskich w słownictwie, frazeologii, w gramatyce. To wynik wielowiekowej zależności od niemieckiej kultury i państwowości. Dzięki wielu wybitnym twórcom kaszubskim, rozwój i znaczenie języka

idzie teraz we właściwym kierunku. Obok języka polskiego, język kaszubski jest jedynym językiem (a nie gwara) „regionalnym” uznanym prawnie w naszym kraju.

Rys. Liczba ludności kaszubskiej oraz osób z częściowym rodowodem kaszubskim na obszarze Kaszub w % ogółu ludności – według powiatów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Mordawski J., Geografia Kaszub, Zrzeszenie Kaszubsko – Pomorskie, Gdańsk, 2008 r.

Haft i ceramika

Ważnym elementem kultury kaszubskiej jest siedmiobarwny haft oparty na dorobku żukowskich norbertanek, rozwijany później we Wdzydzach Kiszewskich, a obecnie w wielu ośrodkach Kaszub.

Podobnie jest z wyrobami ceramicznymi wielobarwnymi i czarnymi. Powszechnie znany jest rodzinny warsztat Neclów w Chmielnie wytwarzający tradycyjnymi metodami artystyczną ceramikę kaszubską zdobioną pięknymi motywami, głównie roślinnymi. Całości dopełniają optymalnie dobrane kształty pozwalające wyrobom pełnić funkcję zdobniczą i użytkową.

Rzeźba i malarstwo na szkle

Osobne miejsce w kulturze kaszubskiej zajmuje rzeźba i malarstwo na szkle. Tymi dziedzinami sztuki zajmują się przeważnie domorośli twórcy. Wartość artystyczna tych dzieł zależy od osoby twórcy, od jego talentu, wrażliwości na piękno, a w pewnym stopniu także od możliwości technicznych. Artystów tych wspomaga m.in. Kaszubski Uniwersytet Ludowy w Wieżycy, o czym świadczy bogata ekspozycja rzeźb.

Muzyka

Muzyka towarzyszyła i towarzyszy Kaszubom w różnych sytuacjach życiowych. Podobnie jest ze śpiewem i tańcem.

Kapele ludowe posługują się skrzypcami, klarnetami, akordeonami, rzadziej trąbkami i bassetami. Niezwykle charakterystyczne dla tych kapel są diabelskie skrzypce, bazuny i burczybasy.

Tańce są przeważnie charakterystyczne. Większość z nich nawiązuje do scen obrazujących różne sytuacje z życia wzięte, np.: zaloty, pracę szewca czy rybaka.

O zamiłowaniu Kaszubów do tej działalności artystycznej świadczy istnienie kilkudziesięciu zespołów pieśni i tańca oraz chórów. Na dodatek, wraz z tradycyjną pieśnią i tańcem rozwija się muzyka rozrywkowa dzięki młodym zespołom kaszubskim (np. grupy H2O, Leszcze).

Obrzędy

Na Kaszubach przetrwało wiele obrzędów charakterystycznych dla tego regionu. Obrzędowy rok zaczyna się koło Godów, czyli świąt Bożego Narodzenia. W wielu miejscowościach wędrują od domu do domu Gwiżdże z improwizowanymi scenkami rodzajowymi z udziałem baby, dziada, Żyda, niedźwiedzia, bociana, diabła i policjanta. Każda z tych postaci ma konkretne zadanie i wprowadza wiele zabawnych sytuacji. Z 31 grudnia na 1 stycznia trwa noc kawałów. Są to noworoczne fify. Nie powinno się wówczas obrażać nawet na dokuczliwe psoty, które jednak nie powinny przynosić nikomu szkody.

Różne obrzędy wiązały się ze świętem Matki Boskiej Gromnicznej oraz z różnymi świętymi, np.: ze św. Barbarą, Łucją, Szczepanem, Agatą, Grzegorzem, Marcinem i Józefem.

Osobne obrzędy i zwyczaje towarzyszyły Wielkanocy, czyli Jastrze. Jaj nie maluje się we wzory, a tylko barwi w gotowanych łuskach cebuli. Dyngus nie polega na polewaniu wodą, a na uderzaniu po nogach gałązkami jałowca powszechnie rosnącego na nieurodzajnych piaskach.

Powszechna jest również tradycja sobótkowa. Ogniska rozpalane są przeważnie na wzniesieniach, chętnie w pobliżu jezior. Wokół ogniska urządza się zabawy taneczne, śpiewa piosenki z towarzyszeniem różnych instrumentów muzycznych.

Niektóre obrzędy zaginęły, jak np.: witanie wiosny, czy ścinanie kani – symbolu zła. Zmienia się obyczajowość ludowa związana z życiem rodzinnym, między innymi z weselami czy narodzinami. Zachowała się natomiast pusta noc, czyli czas czuwania rodziny przed dniem pogrzebu przy zwłokach zmarłego.

Zwyczaje

Do grupy zwyczajów można zaliczyć zażywanie tabaki. Tę kaszubską „używkę nikotynową” zażywali mężczyźni, a czasami kobiety. Wiązało się to z wyrabianiem tabakierek z krowiego rogu.

W towarzystwie najważniejsza osoba po zażyciu tabaki podawała tabakierkę innym, którzy zażywali proszek według uznania. Hasłem do zażycia jest powiedzenia: „chceme le so zażec”. To podnosi efekt przyjemności, podobnie jak poczęstunek od osoby ważniejszej. Także i ucieranie spreparowanego tytoniu w glinianej misie wiązało się z obrzędami i tajemniczością.

Budownictwo

Dawniej na Ziemi Kaszubskiej stosowano charakterystyczny typ budownictwa mieszkalnego, gospodarczego, a nierzadko i sakralnego. Było to budownictwo drewniane, zrębowe lub ryglowe. Dachy domów kryto strzechą lub gontem. Dom mieszkalny miał często podcień zwany wystawką. Obecnie takich domów jest już bardzo mało. Zastąpiły je standardowe budynki, prawie wyłącznie murowane.

Wnioski

Kaszubi zawsze wyróżniali się przywiązaniem do własnej kultury i tradycji, a ponadto pracowitością, racjonalną oszczędnością i solidnością.

W wielu sprawach różnią się oni od bliższych i dalszych sąsiadów. Mają inne dzieje, często inne doświadczenia, inną mitologię bogato ubarwioną bajkami i legendami.

Wszystko to powoduje, że kaszubszczyzna zawsze jest atrakcyjna i wnosi najpiękniejsze kwiaty do bukietu narodowej kultury.

3) ocena społeczno-gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru oraz poziomu aktywności społecznej;

3.1. Społeczność lokalna na obszarze LGD.

Według danych GUS w 2006 roku obszar Lokalnej Grupy Działania zamieszkiwało w sumie 115 131 osób (liczba ludności zameldowanej na pobyt stały). W tej liczbie najliczniejszą grupą byli mieszkańcy gminy Kartuzy (27,07 % mieszkańców) – najmniejszym udziałem w tym zakresie charakteryzowali się natomiast mieszkańcy gminy Sulęczyńno – 4,27 %.

Tab. Liczba mieszkańców obszaru LGD (zameldowanych na pobyt stały) na dzień 31 XII 2006 roku.

Jednostka terytorialna	Liczba mieszkańców	% mieszkańców obszaru
Przywidz	5 162	4,48
Chmielno	6 575	5,71
Kartuzy	31 162	27,07
Przodkowo	6 959	6,04
Sierakowice	16 683	14,49
Somonino	9 237	8,02
Stężycza	8 745	7,60
Sulęczyńno	4 920	4,27
Żukowo	25 688	22,31
Razem	115 131	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza zmian liczby ludności obszaru LGD od roku 2000 wskazuje na ciągły i systematyczny wzrost liczby ludności. W okresie lat 2000-2006 liczba ludności regionu wzrosła o 8 602 osoby z 106 529 osób czyli o 8,1 %. Wskazuje to, że w skali roku liczba mieszkańców obszaru wzrasta corocznie o ponad 1 %. W tym samym okresie liczba ludności całego województwa pomorskiego wzrosła zaledwie o 1,56 %.

Potwierdzeniem tendencji dynamicznego wzrostu liczby mieszkańców obszaru LGD są wyniki analizy podstawowych wskaźników demograficznych i ich porównanie z sytuacją panującą w całym województwie. Obszar LGD cechuje się przede wszystkim widocznym wysokim poziomem przyrostu naturalnego o którym decyduje zarówno ponadprzeciętny (w porównaniu z całym województwem) wskaźnik urodzeń jak i niższy od średniej wskaźnik zgonów. Tym samym w 2007 roku przyrost naturalny na terenie Szwajcarii Kaszubskiej sięgnął poziomu 8,35 ‰ przy zaledwie 2,8 ‰ w skali województwa. Sytuacji tej towarzyszy bardzo wysokie dodatnie saldo migracji które w 2007 roku wyniosło na badanym obszarze 9,44 ‰ kiedy w tym samym okresie w skali całego województwa sięgnęło ono poziomu zaledwie 0,56 ‰. Było to wynikiem przede wszystkim wysokiego wskaźnika napływu ludności na teren LGD, ale również mniejszego niż w skali całego województwa odpływu ludności z tego obszaru. Tym samym należy podkreślić, że o opisaney powyżej dynamice wzrostu liczby mieszkańców obszaru decyduje zarówno wysoki poziom przyrostu naturalnego jak i bardzo wysoki dodatni poziom salda migracji. Sytuacja ta jest wynikiem przede wszystkim bliskiego położenia obszaru LGD w stosunku do aglomeracji Trójmiejskiej i atrakcyjności tych terenów zarówno jako miejsca osiedlania się jak też miejsca rekreacji i wypoczynku.

Dynamika zmian liczby ludności obszaru LGD determinuje w konsekwencji wiele następstw dla sytuacji społeczno – gospodarczej tego obszaru. Jednym z nich są zmiany struktury wieku mieszkańców tego terenu. Dane zawarte w poniższej tabeli wskazują, że ludność obszaru LGD jest relatywnie młodsza od ludności całego województwa. Świadczy o tym znacznie wyższy udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i niższy ludności w wieku najstarszym co w konsekwencji będzie miało pozytywne następstwa dla nie tylko rozwoju społecznego ale także gospodarczego regionu – np. dla lokalnego rynku pracy.

Dane dotyczące sytuacji na rynku pracy na obszarze LGD wskazują, że w 2006 roku pracowały w regionie 14 924 osoby co stanowiło prawie 13 % mieszkańców. Był to odsetek znacznie niższy od notowanego w skali całego województwa. Struktura pracujących w regionie wskazuje, że znacznie większy niż dla całego województwa udział w strukturze pracujących miał sektor prywatny (prawie 66 %) natomiast w przypadku 4 głównych sektorów gospodarki dominowało zdecydowanie zatrudnienie w sektorze przemysłu i budownictwa (44,72 % pracujących). Struktura według sektorów gospodarki wskazuje, że na obszarze LGD w porównaniu z całym województwem większe znaczenie ma zatrudnienie w przemyśle i budownictwie oraz usługach nierynkowych – mniejsze zaś w usługach rynkowych oraz rolnictwie.

Dane dotyczące bezrobocia na obszarze LGD wskazują, że sytuacja pod tym względem przedstawia się lepiej niż średnia dla całego województwa czy kraju. Według najnowszych danych WUP w Gdańsku w połowie 2008 roku na obszarze LGD było zarejestrowanych w sumie 2 247 bezrobotnych co stanowiło 1,92 % mieszkańców tego obszaru. W tym samym okresie w całym województwie pomorskim bezrobotni stanowili w sumie 2,91 % mieszkańców regionu. Na terenie Szwajcarii Kaszubskiej wśród bezrobotnych dominowały kobiety które stanowiły ponad 65 % wszystkich bezrobotnych co było tendencją zbliżoną do występującej w całym województwie.

Podobnie wygląda sytuacja w zakresie stopy bezrobocia która w dwóch powiatach jakie obejmuje teren LGD (kartuskim i gdańskim) sięgnęła w połowie 2008 roku poziomu odpowiednio 6,3 % i 3,6 %, była znacznie niższa od notowanej w skali województwa pomorskiego – 8,0 % czy całego kraju – 8,9 %. Sytuacja ta wskazuje na lepszą sytuację na rynku pracy obszaru LGD na tle całego województwa. Potwierdzają to dane dotyczące dynamiki zmian stopy bezrobocia na obszarze 2 powiatów objętych LGD na tle województwa i kraju od początku 2008 roku kiedy to notowany jest systematyczny spadek stopy bezrobocia z poziomu 9,5 % (powiat kartuski) i 5,7 % (powiat gdański) notowanych na koniec 2007 roku. Jednocześnie przez cały ten okres widoczny jest znacznie niższy poziom stopy bezrobocia w regionie od notowanej w województwie czy kraju. Sytuacja ta nie uwzględnia jednak bezrobocia ukrytego notowanego na terenach wiejskich które z uwagi na rozdrobnione rolnictwo głównie o charakterze samozaopatrzeniowym na terenie LGD odgrywa znaczną rolę.

Bardzo ważną kwestią decydującą o rozwoju społecznym danego obszaru jest aktywność społeczności lokalnej oraz wyposażenia w podstawową infrastrukturę społeczną.

W zakresie aktywności społecznej według danych GUS na obszarze LGD zarejestrowanych było w sumie 210 organizacji pozarządowych w tym 13 fundacji (6 %) oraz 197 stowarzyszeń i innych organizacji społecznych. Liczba ta dawała wskaźnik 18,24 organizacji przypadających na 10 000 mieszkańców obszaru LGD co było wartością niższą od notowanej średnio dla całego województwa – 24,56 organizacji / 10 000 mieszkańców. Wskazuje to na relatywnie niższą aktywność społeczności lokalnej na obszarze LGD w porównaniu z całym regionem.

Tab. Organizacje pozarządowe na obszarze LGD na tle województwa zarejestrowane w KRS w 2007 roku.

Obszar	Fundacje	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	Razem	na 10 000 mieszkańców
Województwo pomorskie	624	4 779	5 403	24,56
Obszar LGD	13	197	210	18,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane ewidencji organizacji pozarządowych starostw powiatowych powiatów jakie obejmuje obszar LGD wskazują, że na tym terenie zarejestrowanych jest w sumie 194 organizacji pozarządowych w tym 16 organizacji posiadających status organizacji pożytku publicznego.

Tab. Główne kierunki działalności organizacji pozarządowych działających na obszarze LGD.

L.P.	Główna dziedzina działalności	Liczba organizacji pozarządowych (szt.)	Liczba organizacji pozarządowych (%)
1	Sport, kultura fizyczna	76	39,18
2	Kultura, rozwój społeczny	36	18,56
3	Turystyka, rekreacja	6	3,09
4	Edukacja	6	3,09
5	Ochrona zdrowia	2	1,03
6	Przedsiębiorczość, rozwój gospodarczy	15	7,73
7	Pomoc społeczna	20	10,31
8	Ekologia, ochrona środowiska	5	2,58
9	Pozostałe	28	14,43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Kartuzach oraz Starostwa Powiatowego w Pruszczu Gdańskim.

Jak wynika z analizy istniejących organizacji pozarządowych na obszarze LGD najwięcej z nich prowadzi działalność związaną z propagowaniem sportu i kultury fizycznej (kluby i organizacje sportowe) – tego typu organizacje stanowią prawie 40 % wszystkich działających na tym terenie. Na kolejnych miejscach znalazły się organizacje zajmujące się kulturą i rozwojem społecznym oraz pomocą społeczną – udział na poziomie odpowiednio 18,56 % i 10,31 %. Relatywnie niewiele organizacji koncentruje swoją główną działalność na turystyce i rekreacji – zaledwie 6 podmiotów (7,73 % wszystkich działających). Spośród 16 organizacji mających status pożytku publicznego większość z nich działa na rzecz równości szans, wsparcia pomocy społecznej, edukacji i ochrony zdrowia.

Bardzo ważnym przejawem aktywności społecznej na terenach wiejskich są dwa typy organizacji pozarządowych: koła gospodyń wiejskich i ochotnicze straże pożarne które bardzo często decydują o życiu społecznym i kulturalnym lokalnych społeczności. Na obszarze LGD według informacji Urzędów Gmin w 2008 roku funkcjonowały w sumie 22 koła gospodyń wiejskich oraz 50 ochotniczych straży pożarnych. Jest to liczba – zwłaszcza w przypadku KGW – bardzo niewielka i wskazuje, że średnio na gminę przypadają zaledwie 2 koła gospodyń wiejskich. Jak wskazuje poniższa tabela rozwój tych instytucji jest jednak bardzo zróżnicowany przestrzennie – funkcjonują gminy w których brak jest zarejestrowanych KGW oraz takie gdzie są one bardzo licznie reprezentowane. Stosunkowo dużą aktywność wykazują natomiast OSP.

Tab. Koła Gospodyń Wiejskich i Ochotnicze Straże Pożarne na obszarze LGD w 2008 roku.

Gmina	Koła Gospodyń	Ochotnicze
-------	---------------	------------

	Wiejskich	Straże Pożarne
Żukowo	16	8
Kartuzy	0	11
Chmielno	0	6
Sulęczyno	0	3
Somonino	0	7
Stężyca	2	6
Przywidz	1	3
Przodkowo	1	6
Sierakowice	2	0
Razem	22	50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędów Gminy obszaru LGD.

Poza działalnością w organizacjach społecznych jednym z przejawów aktywności życia społecznego na danym obszarze jest frekwencja wyborcza odzwierciedlająca zaangażowanie społeczności lokalnych w życie polityczne. Na podstawie danych wyników ostatnich wyborów do Sejmu RP w 2007 roku należy stwierdzić, że społeczeństwo obszaru LGD cechuje się wysokim zainteresowaniem udziałem w życiu politycznym kraju. Frekwencja w ostatnich wyborach na terenie Szwajcarii Kaszubskiej wyniosła 57,17 % i była znacznie wyższa od notowanej w skali kraju ogółem (53,88 %), na terenach wiejskich (45,27 %) czy na obszarze małych gmin (wielkości od 5 do 10 tys. mieszkańców) i nawiązywała do wysokiej frekwencji wyborczej w całym województwie pomorskim która wyniosła 57,53 % i była drugą co do wielkości frekwencją w kraju (po województwie mazowieckim). Znamienne jest także to, że tak wysoka frekwencja – powyżej średniej krajowej była charakterystyczna dla wszystkich gmin obszaru LGD.

Bardzo ważnym czynnikiem decydującym o rozwoju społecznym danego obszaru jest stan rozwoju infrastruktury społecznej. W poniższej tabeli zamieszczono dane liczbowe dotyczące wyposażenia obszaru LGD w ten rodzaj infrastruktury. Jak wskazują dane stan ten jest obecnie wysoce niewystarczający w stosunku do potrzeb lokalnej społeczności. Świadczą o tym przede wszystkim liczby dotyczące takich niezbędnych na obszarach wiejskich elementów infrastruktury jak: świetlice wiejskie, place zabaw czy liczba instytucji kultury oraz bibliotek. Dane dla 9 gmin LGD wskazują, że średnio na obszar każdej z gmin przypadają pojedyncze elementy tej infrastruktury a biorąc pod uwagę, że na obszarze LGD znajduje się 151 sołectw należy wskazać że np. świetlice wiejskie czy biblioteki znajdują się tylko w co 7 sołectwie a place zabaw dla dzieci posiada jedynie 25 % sołectw. Sytuacja ta wskazuje w znacznym stopniu na utrudniony dostęp przede wszystkim na obszarach wiejskich do podstawowej infrastruktury społecznej.

Tab. Wyposażenie w podstawową infrastrukturę społeczną na obszarze LGD w 2007 roku.

Rodzaj instytucji	Liczba na obszarze LGD
Biblioteki i filie	21
Muzea łącznie z oddziałami	2
Zwiedzający muzea i oddziały	14 782

Imprezy	269
Uczestnicy imprez	85 168
Zespoły artystyczne	22
Członkowie zespołów artystycznych	449
Świetlice wiejskie	21
Boiska sportowe	91
Place zabaw	41
Instytucje kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędów Gmin z obszaru LGD oraz GUS.

Stan wyposażenia obszaru LGD w infrastrukturę edukacyjną jest obecnie zadawalający. Według danych na koniec 2007 roku w regionie funkcjonowało w sumie 68 szkół podstawowych, 27 gimnazjów dla dzieci i młodzieży oraz 7 liceów profilowanych i 6 techników dla młodzieży. Ponadto osoby kończące naukę w szkołach gimnazjalnych czy średnich mają możliwość kontynuowania edukacji w szkołach i na uczelniach zlokalizowanych w pobliskim Trójmieście. Nieco gorzej przedstawia się sytuacja w zakresie wyposażenia w sieć przedszkoli których na obszarze LGD funkcjonuje 21 i które są wspomagane przez 63 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. W tym zakresie istnieje potrzeba lepszego dostępu do tego poziomu edukacji przede wszystkim na obszarach mniejszych sołectw i wsi. W zakresie poziomu skolaryzacji na poziomie zarówno szkół podstawowych jak i gimnazjów wskaźnik ten w obu przypadkach jest zbliżony do notowanego na obszarze całego województwa.

W zakresie infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej na obszarze LGD znajduje się 18 zakładów opieki zdrowotnej w tym 11 zakładów publicznych i 7 ośrodków niepublicznych. Jednocześnie na obszarze LGD znajduje się 26 punktów aptecznych; w zakresie infrastruktury pomocy społecznej na obszarze LGD znajdują się 3 domy pomocy społecznej.

Bardzo ważnym elementem rozwoju społecznego obszaru LGD jest zwłaszcza w kontekście realizacji Programu Leader sytuacja w zakresie kościołów i związków wyznaniowych. Jak wynika z danych dotyczących parafii rzymskokatolickich na terenie Szwajcarii Kaszubskiej obszar LGD należy do 2 diecezji: pelplińskiej i gdańskiej w ramach których wyznaczono 5 dekanatów – 3 w diecezji pelplińskiej i 2 w diecezji gdańskiej. W ramach tej struktury na terenie LGD funkcjonuje w sumie 45 parafii w poszczególnych sołectwach.

3.2. Gospodarka obszaru LGD.

Analiza stanu obecnej sytuacji gospodarczej obszaru LGD wskazuje, że gospodarka oparta jest o usługi dla ludności, rolnictwo i dynamicznie rozwijającą się działalność turystyczną i usługi okołoturystyczne.

Obecnie na obszarze LGD według danych GUS w systemie REGON jest zarejestrowanych w sumie 9 335 podmiotów gospodarczych z czego 9 032 podmioty (96,75 %) stanowią podmioty sektora prywatnego a zaledwie 3,25 % podmioty sektora publicznego. Liczby te wskazują, że wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców regionu sięga poziomu 79,64 przedsiębiorstw / 1000 mieszkańców. Jest to wartość znacznie niższa od notowanej w skali całego województwa gdzie wskaźnik ten osiąga poziom 105,48 podmiotu / 1000 mieszkańców co wskazuje na niższy poziom rozwoju przedsiębiorczości występującej na obszarze LGD. Dane w tym zakresie wskazują także na zróżnicowanie tego wskaźnika wewnątrz obszaru LGD – najwyższy wskaźnik poziomu przedsiębiorczości notują gminy największe (miejsko – wiejskie) oraz gminy położone w sąsiedztwie aglomeracji trójmiejskiej – najniższy, zaś gminy najmniejsze cechujące się peryferyjnym położeniem. W tym zakresie poziom wskaźnika przedsiębiorczości waha się od 54,03 w gminie Sulęczyno do 92,26 w gminie Żukowo i świadczy o tym, że nawet najlepiej pod tym względem rozwinięta gmina na obszarze LGD nie dorównuje wielkością tego wskaźnika średniej dla województwa.

Struktura istniejących podmiotów gospodarczych według form własności wskazuje że na obszarze LGD zdecydowanie dominują firmy prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowią w sumie 81,44 % wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Na kolejnych miejscach znajdują się spółki handlowe – 5,56 % oraz państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego – 2,59 %. Opisana struktura jest zbliżona do notowanej w skali całego województwa. Daje się jednak zauważyć wyższy udział na obszarze LGD firm prowadzonych przez osoby fizyczne (o 8 %) i niższy udział firm zarejestrowanych w formie spółek handlowych (o 3 %).

W zakresie wielkości przedsiębiorstw na obszarze LGD struktura ta jest podobna do średniej dla województwa i dominują w niej zdecydowanie firmy najmniejsze zatrudniające do 9 pracowników które stanowią w sumie 95 % wszystkich istniejących przedsiębiorstw.

Struktura istniejących przedsiębiorstw według rodzaju prowadzonej działalności wskazuje że na terenie LGD dominują firmy które zajmują się działalnością handlową i usługową w zakresie dwóch sekcji PKD – największy odsetek firm (24,39 %) prowadzi działalność w zakresie „handlu hurtowego i detalicznego; napraw pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego” na drugim miejscu pod tym względem znajdują się przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sekcji F „budownictwo” – 20,91 %. Dopiero na trzecim miejscu

znajdują się formy prowadzące działalność produkcyjną w zakresie „przetwórstwa przemysłowego” które stanowią 14,59 % wszystkich firm w regionie. Porównując te dane z danych w skali całego województwa należy wskazać na znacznie większy udział firm na obszarze LGD prowadzących działalność w zakresie budownictwa oraz znacznie niższy udział firm prowadzących działalność w sekcji K „obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej” która to sekcja stanowi drugą działalność podejmowaną przez firmy w skali całego województwa.

Jednocześnie dane dotyczące działalności istniejących przedsiębiorstw w regionie wskazują, że nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na terenie powiatów objętych projektem są znacznie niższe od średniej dla województwa co wskazuje na znaczne dysproporcje w tym zakresie oraz konieczne potrzeby inwestycyjne lokalnych przedsiębiorstw.

Bardzo ważnym obszarem gospodarki regionu Szwajcarii Kaszubskiej pozostaje rolnictwo. Według danych GUS na obszarze LGD funkcjonuje w sumie 9 031 gospodarstw rolnych. Rolnictwo tego terenu z uwagi na słabe gleby, niski poziom wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz uwarunkowania natury historycznej (tradycja prywatnej własności gospodarstw rolnych) charakteryzuje się przede wszystkim przewagą gospodarstw małoobszarowych i niskotowarowych produkujących przede wszystkim produkty rolne na własne potrzeby. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego na tym obszarze wynosi ok. 8 ha i jest niższa od średniej wielkości gospodarstw rolnych w skali całego kraju gdzie wartość ta wynosi ponad 11 ha. Fakt ten potwierdzają dane dotyczące struktury wielkościowej gospodarstw rolnych na obszarze LGD które wskazują, że na tym terenie pod względem ilości zdecydowanie przeważają gospodarstwa najmniejsze o wielkości do 5 ha które stanowią ponad 51 % wszystkich gospodarstw rolnych (4 622 gospodarstw rolnych). Jednocześnie należy wskazać, że gospodarstwa o wielkości do 10 ha stanowią na tym terenie aż 75,87 % wszystkich gospodarstw rolnych. Gospodarstw największych o wielkości przekraczającej 50 ha znajduje się na tym terenie zaledwie 37 szt. i stanowią oni 0,41 % wszystkich gospodarstw rolnych.

Analiza rolnictwa w regionie wskazuje, że ze względu na słabe gleby i krótki okres wegetacyjny najbardziej perspektywiczny jest rozwój hodowli zwierząt oraz zalesianie gleb słabszych klas.

4) specyfika obszaru.

Specyfika regionu

Obszar, którego dotyczy Strategia obejmuje teren 9 gmin Szwajcarii Kaszubskiej: Chmielno, Przdokowo, Somonino, Sulęcyno, Sierakowice, Kartuzy, Przywidz, Stężyca, Żukowo. Położony jest on w centrum województwa pomorskiego w bezpośrednim sąsiedztwie Trójmiasta.

Charakterystyczną cechą regionu jest połączenie unikatowych w skali kraju i Europy walorów przyrodniczych z wartościami kulturowymi oraz specyficzny charakter lokalnej gospodarki.

Region Szwajcarii Kaszubskiej jest wyjątkowym w skali kraju przykładem pojeziernego krajobrazu młodoglacjalnego z charakterystycznymi dla tego typu miejsc cechami ukształtowania terenu, licznymi i malowniczymi jeziorami, rzekami, dużą lesistością. Wszystkie te walory są dodatkowo objęte wieloma różnorodnymi formami ochrony przyrody, co podwyższa ich atrakcyjność i gwarantuje zachowanie tych charakterystycznych cech w niezmienionym stanie dla przyszłych pokoleń.

Jednocześnie charakterystyczną cechą regionu jest jego usytuowanie w centralnej części Kaszub – ziemi o burzliwej przeszłości historycznej oraz bogatej i odmiennej tradycji. Skutkuje to tym, iż Kaszuby są obecnie jednym z nielicznych w Polsce obszarów przejawiających tak wyraźnie zarysowaną odmienność kulturową od innych regionów Polski.

Połączenie tych dwóch cech – walorów przyrodniczych z kulturowymi, stanowi o głównym bogactwie tego obszaru i będzie determinowało jego rozwój w przyszłości.

Gospodarka regionu charakteryzuje się w dalszym ciągu dominacją działalności rolniczej skupionej w dużej liczbie rozdrobnionych gospodarstw rolnych przy słabym rozwoju pozostałych sektorów gospodarki. Zjawisko to jest szczególnie charakterystyczne w kontekście niekorzystnych a miejscami bardzo niekorzystnych warunków do rolniczego gospodarowania na tym obszarze związanych ze słabymi warunkami glebowymi, zmiennością klimatu oraz fizjografią terenu. Wszystko to w kontekście nieuniknionych zmian w rolnictwie zwłaszcza po wejściu Polski do UE skutkuje potrzebą aktywizacji ludności rolniczej w kierunku rozwoju innych, pozarolniczych gałęzi gospodarki lub specjalizacji rolnictwa w ściśle określonych branżach.

Wymienione uwarunkowania – bardzo atrakcyjna mieszanka walorów przyrodniczych i kulturowych oraz charakterystyczne cechy gospodarki regionu zdecydowały o wyborze celów strategicznych Strategii.

W tym zakresie zdecydowano oprzeć założenia Strategii na bardziej efektywnym wykorzystaniu posiadanych walorów dla rozwoju regionalnej gospodarki poprzez rozwój usług turystycznych i okołoturystycznych. W tym zakresie wskazano szereg celów mających głównie podnieść atrakcyjność tego regionu i wypromować jego walory w kraju i za granicą. W drugim aspekcie w związku z wymaganymi przekształceniami w gospodarce oraz potrzebie obniżenia znaczenia rolnictwa na rzecz innych działalności, nagłą potrzebą staje się zadbanie o poprawę jakości życia na tych terenach w zakresie poprawy warunków materialnych i bytowych miejscowej ludności. W tym kontekście przewidziano działania mające na celu podnoszenie kwalifikacji mieszkańców oraz wzrost ich świadomości, co do możliwości rozwoju - głównie w kierunku działalności związanej z turystyką czy agroturystyką, zwracając przy tym szczególną uwagę na potrzebę lepszego współdziałania mieszkańców wszystkich gmin Szwajcarii Kaszubskiej.

Stąd wybór tak sformułowanych celów do realizacji wydaje się jak najbardziej zasadny z punktu widzenia specyfiki regionu.

Spójność obszaru

Spójność regionu Szwajcarii Kaszubskiej jest wypadkową jej przeszłości historycznej, uwarunkowań kulturowych oraz kontaktów międzygminnych i powiązań gospodarczych. Wszystkie gminy, które obejmuje obszar LGD charakteryzują się podobnymi uwarunkowaniami przyrodniczymi i społeczno - gospodarczymi, co w połączeniu z długoletnią tradycją sięgającą czasów międzywojennych w zakresie współpracy poszczególnych samorządów i mieszkańców decyduje o jego spójności, a także wyróżnia go na tle obszarów sąsiednich. W dużej mierze jednolitość obszaru wyjaśnia sama nazwa „Szwajcaria Kaszubska” uwypuklająca w sobie główne walory regionu – piękny, urozmaicony, zbliżony do górskiego i poprzecinany licznymi jeziorami krajobraz regionu nawiązujący do walorów Szwajcarii oraz unikalną odrębność kultury i tradycji zamieszkujących ją Kaszubów.

Nazwa Szwajcaria Kaszubska posiada długą tradycję w literaturze turystycznej i historii regionu. Pierwszy raz nazwa ta pojawiła się w 1913 roku w wydany przewodniku turystycznym po tym obszarze autorstwa dr Aleksandra Majkowskiego. Od tego momentu nazwa ta jest powszechnie używana w literaturze i potocznym języku. Od prawie 30 lat niektórzy geografowie również używają tego określenia. Profesor Jerzy Kondracki (Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2002) określa nawet granice Szwajcarii Kaszubskiej. Również w materiałach promocyjnych bardzo często używane jest to określenie np. w prospekcie „W powiecie kartuskim”, Wydawnictwo Tekst, Bydgoszcz, 2001). Obszar Szwajcarii Kaszubskiej obejmuje obecnie teren miasta Kartuzy i jego okolic w obrębie niemal całego powiatu kartuskiego. Jest to teren środkowych Kaszub, stanowiący najwyższą część Pojezierza Kaszubskiego. Położenie geograficzne Szwajcarii Kaszubskiej odpowiada jednak jej znaczeniu historyczno-politycznemu z czasów założenia klasztoru „Raj Maryi” (1382r.) i utworzenia powiatu kartuskiego (1818r.). Uzasadnienie spójności regionu w poszczególnych obszarach przedstawia poniższa charakterystyka.

Uwarunkowania przyrodnicze

Obszar Szwajcarii Kaszubskiej obejmuje teren środkowych Kaszub, stanowiący odrębną, najwyższą część Pojezierza Kaszubskiego oraz najwyższe wzniesienia w całym pasie Pojezierzy Południowobałtyckich z najwyższym wzniesieniem „Wieżycą” (326,6m n.p.m.). Z tego względu teren ten jest unikalnym w skali Polski i Europy przykładem pojeziernego krajobrazu młodoglacjalnego który nadaje mu specyficzny, górski charakter decydujący o malowniczym krajobrazie i pięknie tutejszej przyrody. Charakter ten wzmacniają zróżnicowane warunki

klimatyczne oraz wynikająca z młodoglacjalnego charakteru – słaba jakość gleb decydująca w konsekwencji także o kierunkach gospodarowania.

Cały obszar LGD objęty oddziaływaniem ostatniego zlodowacenia charakteryzuje się bogatymi formami polodowcowymi – morenami czołowymi i dennym, rynnami polodowcowymi, sandrami itp., które wyróżniają go na tle innych obszarów pojeziernych i stanowią o jego unikalności. Dochodzi do tego wysoka lesistość tego obszaru – 32,6 %, przekraczająca średnią dla województwa, liczne i malownicze jeziora różnej wielkości, niespotykane w północnej części kraju rzeki o często isticie górskim charakterze. Wszystko to w połączeniu z bogatą fauną oraz licznymi obszarami chronionymi, jakimi objęto wymienione walory przyrodnicze – zajmującymi ponad 53 % powierzchni obszaru LGD, stanowi jego główną atrakcję i decyduje o możliwości zintegrowanego rozwoju regionu.

Sprzyja temu wysoka jakość tych walorów, zachowanych często w niezmienionym stanie i nienaruszonych działalnością człowieka do dnia dzisiejszego, co determinuje brak uciążliwego przemysłu oraz słabo rozwinięta sieć transportowa wyższego rzędu.

Wszystkie wymienione cechy decydują o tym, iż region Szwajcarii Kaszubskiej, mimo iż formalnie nie stanowi odrębnej krainy geograficznej charakteryzuje się dużą odmiennością od obszarów sąsiednich i stanowi najbardziej atrakcyjny pod względem przyrodniczym obszar pojezierzy polskich.

Uwarunkowania historyczne

Uwarunkowania historyczne regionu są ściśle powiązane z burzliwą historią Kaszubów oraz położeniem tego obszaru na styku wpływów polskich i germańskich. Nie ulega natomiast wątpliwości, iż region Szwajcarii Kaszubskiej charakteryzuje się podobną historią i doświadczeniami z przeszłości które dodatkowo zacieśniły regionalne więzy i zaznaczyły jego odrębność. Termin „Kaszuby” pojawił się po raz pierwszy w latach 1249-53 na książęcej pieczęci władcy Pomorza Zachodniego. Przez wieki nazwa ta przechodziła metamorfozę, ale przez cały czas używano tego określenia dla mieszkających tu ludzi o słowiańskim rodowodzie. Tym samym Kaszubi są prastarym plemieniem pomorskim o rodowodzie słowiańskim, które mimo wypierania na wschód i wieloletniej germanizacji zachowało swoją kulturę i tradycję. Dzieje obecnego terytorium Kaszub związane są jednak z jeszcze wcześniejszymi wydarzeniami dotyczącymi rządów dynastii książąt Pomorza Gdańskiego – nazwanej kaszubską a zapoczątkowanej na przełomie X i XI wieku, która przyczyniła się do scalania ziem polskich i umacniania jedności Państwa Polskiego.

Jedność Kaszubów i ich ściśle więzy zostały ugruntowane w kolejnych okresach dziejów wraz z próbami poddawania tych terenów i ludności kaszubskiej procesom germanizacji. Wynikały one z granicznego położenia tych ziem w pobliżu zachodnich granic Polski, które w wyniku tego, w trakcie dziejów przechodziły kilkakrotnie we władanie władców germańskich: brandenburskich,

krzyżackich czy pruskich. Mimo tych zabiegów Kaszubi cały czas umacniali swoją tożsamość i odrębność kulturową mając jednak świadomość bliskości i przynależności do narodu polskiego. Zawirowania dziejowe spowodowały, iż do dnia dzisiejszego w kulturze kaszubskiej mimo jej własnej tożsamości, widocznych jest wiele zaszłości germańskich.

Uwarunkowania kulturowe

Uwarunkowania kulturowe obok atrakcji przyrodniczych stanowią o głównym bogactwie i walorach obszaru Szwajcarii Kaszubskiej nadając jej specyficzny charakter. Wynikają one w głównej mierze z kultury i tradycji kaszubskiej.

Kultura kaszubska stanowi obecnie jedną z niewielu zachowanych kultur przejawiających się tak bogactwem własnej tradycji jak i odmiennością od tradycyjnej kultury polskiej. Tradycja i kultura kaszubska przejawia się we wszystkich aspektach życia codziennego tutejszej ludności i stanowi o jej sile oraz atrakcyjności turystycznej.

Związane jest to zarówno z dziedzictwem kultury materialnej i niematerialnej. W przypadku kultury materialnej przejawia się ona przede wszystkim w zachowanej tradycyjnej, wiejskiej zabudowie kaszubskiej opartej o drewniane domy kryte strzechą. Zabudowa ta dotyczy także budowli sakralnych – kościołów, zabytkowych dworów itp.

Szczególne znaczenie nabiera jedność kulturowa regionu w zakresie bogatej kultury niematerialnej. Odnosi się to przede wszystkim do języka kaszubskiego, który jest nadal kultywowany wśród lokalnej społeczności i nauczany w szkołach na obszarze LGD. Według najnowszych danych na terenie 8 gmin objętych projektem języka kaszubskiego naucza się w 34 szkołach a na zajęcia uczęszcza 1 678 uczniów. Odrębność języka kaszubskiego jest także przedmiotem badań naukowców polskich, niemieckich i rosyjskich, według których język ten jest unikalną w skali Europy formą przejściową między językiem polskim i połabskim które należą do lechickiej grupy językowej.

Tradycja kaszubska związana jest również ze specyficznymi odmianami ceramiki kaszubskiej, kaszubskiego haftu – kultywowanych poprzez regionalnych rzemieślników i przekazywanych z pokolenia na pokolenie. Podobnie pielęgnowana jest posiadająca bogatą historię kaszubska tradycja w zakresie rzeźby i malarstwa na szkle oraz muzyka kaszubska - pielęgnowana i prezentowana na lokalnych i regionalnych spotkaniach i imprezach.

Szczególnie godne podkreślenia oraz zasługujące na zachowanie są kaszubskie obrzędy związane przede wszystkim ze świętami Bożego Narodzenia, świętem M.B. Gromniczej, Wielkanocą, oraz tradycja sobótkowa. Dochodzi do tego długowiekowa i znana w całym kraju tradycja zażywania tabaki oraz bogaty zbiór kaszubskich podań, legend i bajek oraz kaszubska mitologia.

Wszystkie wymienione cechy kultury kaszubskiej decydują o tym, iż jest ona najważniejszym walorem tego obszaru integrującym miejscową ludność ale jednocześnie odróżniającym ten obszar od pozostałych terenów kraju.

Uwarunkowania ekonomiczne

Charakterystyczną cechą gospodarki Szwajcarii Kaszubskiej jest rolniczy charakter tego obszaru. Rolnictwo regionu charakteryzują małe, rozproszone gospodarstwa rolne o charakterze rodzinnym. Obecnie na obszarze LGD istnieje 7098 gospodarstw rolnych. Rozwojowi rolnictwa towarzyszy jednak niska a miejscami nawet bardzo niska jakość gleb z przewagą gleb klasy V, niekorzystne warunki klimatyczne i ortograficzne terenu. Wszystkie te cechy stanowią barierę w rozwoju rolnictwa towarowego, rynkowego. W obliczu nieuniknionych zmian w tym sektorze sytuacja ta powoduje potrzebę zagospodarowania siły roboczej i zapewnienia zatrudnienia dla obecnych rolników i ich rodzin, które będą zmuszone przekwalifikować się na działalność nierolniczą. Jest to zjawisko charakterystyczne dla całego obszaru Szwajcarii Kaszubskiej i występuje z podobnym natężeniem we wszystkich gminach. Szanse dla rozwoju rolnictwa w tym zakresie należy upatrywać w specjalizacji produkcji rolniczej np. w rozwoju produkcji owoców i warzyw czego namiastką jest status truskawkowego zagłębia kraju.

Tym zjawiskiem towarzyszy słaby rozwój pozostałych gałęzi gospodarki. Świadczy o tym chociażby relatywnie niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na tym terenie – gdzie liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców jest znacznie mniejsza (79 podmiotów) od średniej dla województwa (105 podmiotów). Skutkuje to jednak także znacznym niewykorzystanym potencjałem w tym zakresie i możliwością dalszego rozwoju pozarolniczych działalności gospodarczych. Szczególnie atrakcyjnym obszarem działań może być rozwój nieuciążliwego przetwórstwa rolno – spożywczego opartego o wykorzystanie lokalnych płodów rolnych.

Atrakcje przyrodnicze i kulturowe regionu w połączeniu z niskim uprzemysłowieniem, wysoką jakością środowiska naturalnego - które są obecnie w znacznej mierze niewykorzystywane - stanowią główną szansę rozwoju regionu w przyszłości.

Szczególne ważne w tym zakresie jest jednak właściwe współdziałanie wszystkich zainteresowanych instytucji w regionie i połączenie wspólnych sił w kierunku społecznej i gospodarczej aktywizacji Szwajcarii Kaszubskiej. Sprzyja temu niewątpliwie opisana jednolitość i spójność tego regionu oraz fakt znacznych tradycji zarówno samorządów jak i mieszkańców we wspólnym działaniu na rzecz rozwoju regionu.

3. ANALIZA SWOT DLA OBSZARU OBJĘTEGO LSR; WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY.

Przedstawioną poniżej analizę SWOT oparto o zamieszczony w rozdziale powyżej opis obecnego stanu obszaru LGD i charakterystyki elementów decydujących o jego spójności i odmienności od regionów sąsiednich. Na tej podstawie powstał obraz stanu obecnego obszaru objętego przedmiotową LSR obrazujący jego silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla jego rozwoju. W celu przejrzystości wyników zaprezentowanej poniżej analizy SWOT wydzielono w ramach niej 3 obszary związane z trzema głównymi dziedzinami życia społeczno – gospodarczego:

- Sferę społeczną obejmującą zagadnienia związane z demografią, rozwojem infrastruktury społecznej, szkolnictwa i nauki, stanem kultury w regionie oraz działalnością organizacji pozarządowych i sferą aktywności mieszkańców,
- Sferę gospodarczą obejmującą przede wszystkim kwestie związane z rozwojem przedsiębiorczości, rolnictwa oraz turystyki i rekreacji,
- Sferę środowiskową obejmującą swoim zakresem przede wszystkim kwestie ochrony środowiska naturalnego, charakterystykę stanu posiadanych zasobów naturalnych, posiadanych prawnych form ochrony przyrody oraz zagadnienia związane z infrastrukturą mającą wpływ na stan środowiska naturalnego w regionie.

Wyniki przeprowadzonej analizy SWOT przedstawiają poniższe tabele:

Aspekty Gospodarcze	Aspekty Społeczne	Aspekty Środowiskowe
Silne strony		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe i ich predysponowanie do rozwoju turystyki i rekreacji ▪ korzystne położenie komunikacyjne, bliskość aglomeracji oraz portów lotniczego i morskigo, ▪ atrakcyjny obszar do inwestowania w turystykę i agroturystykę, ▪ dość dobrze rozwinięta baza noclegowa – jako podstawa do rozwoju (ośrodki wypoczynkowe i agroturystyka), ▪ znaczna liczba punktów sezonowych małej gastronomii (powiązanych z bazą/infrastrukturą turystyczną), ▪ rozwinięta sieć dróg, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bogata kultura kaszubska będąca jednym z głównych walorów obszaru LGD, ▪ posiadanie własnego języka, historii, kultury, tradycji kaszubskiej, ▪ produkty lokalne: kuchnia regionalna, produkty tradycyjne i regionalne, wyroby twórców ludowych (ceramika, haft, tabaka), tabakiery, „nuty kaszubskie”, instrumenty kaszubskie, najdłuższa deska świata, itp., ▪ dziedzictwo kulturowe: sanktuaria, cmentarze, obiekty kultury sakralnej, dwory i pałace, zabudowa folwarczna, tradycyjna zabudowa kaszubska, chata kaszubska, ołtarz papieski, muzea i izby regionalne, ▪ kręgi i kurhany kamienne gotów, ▪ korzystne wskaźniki demograficzne – przyrost naturalny, obciążenie demograficzne, migracje, ▪ duża ilość młodych ludzi kształcących się, ▪ dobrze rozwinięta baza oświatowa, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obszary prawnie chronione: park krajobrazowy, rezerваты przyrody, rezerваты fluorystyczne itp. ▪ brak uciążliwego przemysłu – obciążającego środowisko, ▪ duża jeziorność umożliwiająca uprawianie sportów wodnych oraz rekreację, ▪ duża gęstość sieci dróg gruntowych i leśnych jako baza dla szlaków pieszych i rowerowych, ▪ ukształtowanie terenu, lasy jeziora, rzeki, ▪ Wieżyca (328,6 m n.p.m) jako najwyższe wzniesienie Niżu Środkowoeuropejskiego – warunki do uprawiania sportów zimowych, wyciągi narciarskie (czerwony) – wraz z infrastrukturą, ▪ region objęty wdrażaniem programów rolno - środowiskowych, ▪ ponadprzeciętny poziom zwodociągowania,

Aspekty Gospodarcze	Aspekty Społeczne	Aspekty Środowiskowe
Słabe strony		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewielka liczba projektów partnerskich realizowanych przez większą grupę instytucji a tym samym mającą większy zasięg swojego oddziaływania ▪ brak realizacji projektów partnerskich między podmiotami reprezentującymi poszczególne sektory gospodarki, ▪ słaba współpraca pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym na obszarze LGD, ▪ niedostateczne wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju przedsiębiorczości, ▪ niska jakość projektów składanych do dofinansowanie ze środków publicznych ▪ brak innowacyjnego podejściu o rozwoju obszarów wiejskich na terenie LGD, ▪ niski potencjał lokalnych przedsiębiorstw do generowania nowych miejsc pracy, ▪ niewielka ilość realizowanych projektów na obszarze LGD mających charakter ponadlokalnym ▪ mała liczby realizowanych projektów ze środków publicznych ▪ ubogi charakter lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej w stosunku do posiadanego potencjału walorów środowiskowych i kulturowych ▪ duże dysproporcje rozwoju między największymi ośrodkami miejskimi obszaru LGD a małymi miejscowościami wiejskimi, ▪ niedostateczne wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju społecznego i gospodarczego regionu, ▪ niedobór lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej, ▪ niedostateczna jakość istniejącej lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej ▪ niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich, ▪ zbyt duża liczba osób utrzymujących się z rolnictwa, ▪ rozdrobnione i niskotowarowe rolnictwo na obszarze LGD nie zapewniające utrzymania dla utrzymującej się z niego ludności, ▪ słaba współpraca między samorządami oraz poszczególnymi sektorami gospodarki na obszarze 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostateczna promocja kultury kaszubskiej w kraju i za granicą, ▪ słaba promocja i wsparcie rozwoju lokalnych produktów kaszubskich, ▪ brak promocji marki Szwajcarii Kaszubskiej, ▪ słaba promocja lokalnych zasobów naturalnych, ▪ duży problem bezrobocia ukrytego w rolnictwie na terenach wiejskich obszaru LGD, ▪ niska jakość życia ludności wiejskich obszaru LGD, ▪ niedostateczne zainteresowaniem udziałem w partnerstwie w ramach Lokalnej Grupy Działania zwłaszcza ze strony sektora gospodarczego i społecznego, ▪ niedostateczny rozwój infrastruktury społecznej i kulturowej zwłaszcza na obszarach wiejskich obszaru LGD, ▪ niski poziom wykształcenia mieszkańców, ▪ brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu przez mieszkańców w oparciu o rekreację i kulturę, ▪ niski poziom świadomości społeczno – ekonomicznej ▪ relatywnie niewielka liczba organizacji pozarządowych na obszarze LGD, ▪ niedostateczna aktywność istniejących organizacji pozarządowych, ▪ niski udział społeczności obszaru w zorganizowanych życiu społecznym, ▪ słaba samoorganizacja miejscowej ludności, ▪ niewystarczająca ilość działań ponoszących kwalifikacje i aktywizujących społeczność regionu, ▪ emigracja młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich, ▪ słaba promocja regionu w kraju i za granicą, ▪ niedostateczna ilość i jakość obiektów sportowo-rekreacyjnych, ▪ mała ilość sekcji sportowych, ▪ brak środków na sport, ▪ brak koordynacji, różnorodności i promocji imprez promocyjnych i kulturalnych, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nierównomierne rozmieszczenie walorów środowiskowych, ▪ zanieczyszczenie środowiska w niektórych regionach obszaru np. jeziora, ▪ niska świadomość mieszkańców odnośnie kwestii ochrony środowiska i zabytków, ▪ nieświadomość dotycząca posiadanych walorów środowiskowych i kulturowych ▪ negatywne oddziaływanie rolnictwa na środowisko, ▪ brak badań archeologicznych i zorganizowanych miejsc wystawienniczych ukazujących dawne kultury, ▪ niska identyfikacja mieszkańców Szwajcarii Kaszubskiej z jej historią i kulturami wcześniejszymi, ▪ słabo rozwinięta segregacja odpadów, ▪ słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna,

<p>LGD,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ słabe warunki rolniczej przestrzeni produkcyjnej do rozwoju rolnictwa na terenie LGD. ▪ słabe oznaczenie walorów turystycznych i ich promocja, ▪ Nierównomierne rozmieszczenie oraz niewystarczająca jakość usług agroturystycznych, ▪ słabo rozwinięty przemysł przetwórczy mimo posiadanych zasobów produktów rolnych, ▪ Słaba promocja produktów tradycyjnych i lokalnych, ▪ Złe ukierunkowanie wsparcia gospodarstw indywidualnych niskotowarowych, ▪ Mała gęstość dróg utwardzonych – słaba jakość dróg, ▪ Brak obwodnic wokół miast i dużych miejscowości wiejskich, ▪ zbyt wąska oferta turystyczna, ▪ brak wsparcia dla inicjatyw osób przedsiębiorczych, ▪ słaba mobilność zawodowa mieszkańców (niechęć do zmiany zajęcia), ▪ słaba dostępność komunikacyjna do Trójmiasta, ▪ Słaba współpraca samorządów lokalnych, ▪ Niski poziom oferty usług około turystycznych, 		
--	--	--

Aspekty Gospodarcze	Aspekty Społeczne	Aspekty Środowiskowe
Szanse		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwości innowacyjnego wykorzystania posiadanych walorów naturalnych i kulturowych ▪ możliwości wsparcia realizowanych operacji ze strony funduszy publicznych w tym środków UE ▪ wzrost znaczenia turystyki w lokalnej, regionalnej i krajowej gospodarce, ▪ wzrost zainteresowania turystyką wiejską wśród turystów krajowych i zagranicznych, ▪ bliskość Trójmiasta – jako chłonnego rynku dla produktów / usług, ▪ bliskość autostrady A-1 oraz portów morskich i lotniczego, ▪ wzrost świadomości istnienia marki regionu w kraju i za granicą, ▪ rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego, ▪ dobra współpraca międzygminna, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój partnerstwa w ramach Lokalnej Grupy Działania które pozwoli na poprawę spójności obszaru LGD i wzrost tożsamości mieszkańców regionu ▪ zachowanie tożsamości kulturowej Kaszub, kultywowanie tradycji, ▪ wzrost nakładów na podnoszenie kwalifikacji zawodowych, ▪ bliskość Trójmiasta, ▪ stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, ▪ podnoszenie świadomości społecznej o produktach i marce lokalnej oraz ich promocja, ▪ współdziałanie organizacji pozarządowych, ▪ lepsza współpraca sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, ▪ wzrost inicjatyw społecznych i roli sektora NGO, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykorzystanie zasobów dla rozwój turystyki, ▪ racjonalna gospodarka w zakresie ochrony środowiska, ▪ optymalna kombinacja zasobów naturalnych, kulturowych w celach rozwoju funkcji turystycznych, ▪ rekultywacja zdegradowanych zasobów przyrodniczych, ▪ podniesienie świadomości mieszkańców o posiadanych zasobach przyrodniczych, ▪ wspólne oznakowanie posiadanych zasobów, ▪ promocja zasobów, ▪ wykorzystanie środków UE na odnowienie zasobów, ▪ małe, rodzinne gospodarstwa produkujące zdrową, ekologiczną żywność, ▪ przechowalnictwo i konfekcja produktów rolnych, ▪ wzrost ilości gospodarstw ekologicznych i zintegrowanych,

Aspekty Gospodarcze	Aspekty Społeczne	Aspekty Środowiskowe
Zagrożenia		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewykorzystanie szansy na rozwój gospodarczy związanej z posiadanymi walorami naturalnymi i kulturowymi, ▪ degradacja walorów turystycznych i przyrodniczych, ▪ marginalizacja turystyki w kreowaniu rozwoju Szwajcarii Kaszubskiej na szczeblu samorządu, ▪ marginalizacja obszaru Szwajcarii Kaszubskiej w planach rozwoju regionu, ▪ emigracja zarobkowa zdolnej młodzieży, ▪ brak inwestycji w infrastrukturę drogową, ▪ brak skutecznego lobbingu i promocji Szwajcarii Kaszubskiej w kraju i za granicą, ▪ brak skoordynowanych działań samorządów obszaru Szwajcarii Kaszubskiej w obszarze promocji, inwestycji infrastrukturalnych, działań strategicznych, ▪ zbyt krótki sezon turystyczny, ▪ zbyt małe inwestycje w infrastrukturę drogową, ▪ obniżenie konkurencyjności obszaru LGD w stosunku do regionów sąsiednich, ▪ wzrost konkurencji ze strony regionów sąsiednich. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ marginalizacja społeczna i gospodarcza obszarów wiejskich w tym przede wszystkim terenów peryferyjnych i małych miejscowości, zaniechanie rozwoju kultury i tradycji Kaszub, ▪ odpływ ludzi młodych, wykształconych do miast, ▪ brak możliwości rozwoju zainteresowań u dzieci i młodzieży, choroby cywilizacyjne, brak promocji zdrowego i aktywnego życia, ▪ brak świadomości działań na rzecz wykreowania produktów lokalnych, nierówny dostęp do nauki oraz sportu i rekreacji między obszarami miast i wsi, ▪ patologie społeczne, ▪ uzależnienie mieszkańców od pomocy społecznej, ▪ niedostateczne środki finansowe, ▪ częstotliwość zmian przepisów, prawa, ▪ zbyt małe wsparcie samorządów lokalnych dla inicjatyw sektora NGO, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ degradacja walorów krajobrazowych i przyrodniczych w skutek nieplanowanego rozwoju turystyki i urbanizacji, ▪ rozwój przemysłu uciążliwego dla środowiska, ▪ niewystarczająca świadomość społeczna o zagrożeniach środowiska nieekologiczne postawy społeczeństwa, ▪ niska świadomość decydentów dotycząca potrzeb w zakresie ochrony środowiska i ekologii, ▪ słabo rozwinięty recykling odpadów,

Przedstawiona powyżej analiza SWOT obszaru objętego LSR wskazuje jednoznacznie, że silne strony Szwajcarii Kaszubskiej dotyczą przede wszystkim posiadanych wysokich walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego. Położenie na obszarze pojeziernym i polodowcowym decyduje o posiadaniu wybitnych atrakcji przyrodniczych wśród których należy wyróżnić dużą jeziorność (udział jezior w całkowitej powierzchni obszaru LGD), atrakcyjne ukształtowanie terenu, duże powierzchnie leśne oraz liczne ciek wodne. Jednocześnie walory te wzbogaca fakt objęcia tych atrakcji w wielu przypadkach różnymi formami ochrony przyrody co dodatkowo podwyższa ich znaczenie. Atrakcje te – ich ilość i dostępność predysponują obszar do LGD do rozwoju funkcji turystycznej i rekreacji w oparciu o posiadane zasoby i czynią teren LGD atrakcyjnym obszarem do inwestowania w rozwój turystyki i rekreacji. Sprzyja temu relatywnie dobrze rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna. Drugą najważniejszą silną stroną obszaru LGD są jego walory kulturowe związane z wciąż obecną kulturą kaszubską i wynikającym z niej dziedzictwem kulturowym i historycznym, zwyczajami, obrzędami i językiem. Jednym z dowodów na wyjątkowość tego terenu nawet na tle całego obszaru Kaszub jest fakt, że spośród całej ludności kaszubskiej rozsianej po większej części województwa pomorskiego to właśnie na

obszarze LGD występuje największy odsetek ludności kaszubskiej w ogólnej licznie mieszkańców regionu. Oba z wymienionych elementów – zarówno walory naturalne jak i kulturowe decydują o tożsamości tego obszaru i stanowią dwa elementy na kanwie których narodziło się pojęcie Szwajcarii Kaszubskiej. Walory te w połączeniu z korzystnym położeniem regionu w bezpośrednim sąsiedztwie aglomeracji Trójmiasta powodują, że jest on idealnym terenem do rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej.

Na tle opisanych mocnych stron regionu jawi się jednak także szereg jego słabości. Jak wynika z przedstawionej analizy mimo posiadanych wybitnych walorów środowiskowych i kulturowych nie są one obecnie w pełni wykorzystywane dla rozwoju regionu. Dotyczy to zarówno niedostatecznej promocji posiadanych walorów jak i przede wszystkim relatywnie ubogiej oferty usług turystycznych i około turystycznych w porównaniu z posiadaniem potencjałem do ich rozwoju. Fakt ten decyduje w konsekwencji, że istniejące możliwości rozwoju gospodarki regionu w oparciu o turystykę i rekreację nie przekładają się na wzrost dochodów i warunków życia mieszkańców obszaru LGD. Zjawisko to w połączeniu niskim poziomem rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD na tle całego województwa oraz słabością rolnictwa opartego o małe, samozaopatrzeniowe gospodarstwa rolne wskazuje na słabość lokalnej gospodarki. Wszystko to potęguje notowane zjawisko bezrobocia ukrytego w rolnictwie oraz słaba jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej (gleby, klimat itp.) do rozwoju rolnictwa. Opisane tendencje powodują potrzebę realizacji działań zmierzających do bardziej efektywnego wykorzystania posiadanych zasobów naturalnych i kulturowych i rozwoju przy ich wykorzystaniu przedsiębiorczości w oparciu o turystykę i rekreację oraz usługi z nimi związane tak aby ich wymiernym efektem był rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz przekwalifikowanie osób trudniących się rolnictwem na działalność nierolniczą.

Drugą notowaną na obszarze LGD główną słabą stroną jest niska aktywność lokalnej społeczności, przedsiębiorstw i podmiotów publicznych w zakresie realizacji przedsięwzięć zmierzających do rozwoju obszarów wiejskich na terenie LGD. Sytuacja ta dotyczy przede wszystkim niewykorzystania możliwości jakie stwarzają różnego rodzaju programy dofinansujące realizację tych operacji ze środków publicznych. Jak wykazała bowiem analiza sytuacji związanej z ilością i jakością składanych tego typu operacji do regionalnych jednostek publicznych na poziomie powiatu i województwa podmioty wszystkich 3 sektorów cechują się relatywnie niewielką aktywnością w tym zakresie oraz jakością przygotowywanych przedsięwzięć. Sytuacja ta dotyczy przede wszystkim właśnie operacji związanych z rozwojem sfery społecznej i np. turystyki i odnosi się również do bardzo słabej obecnie współpracy w ramach projektów partnerskich przede wszystkim współpracy podmiotów wywodzących się z różnych sektorów gospodarki. Sytuacja ta skutkuje w konsekwencji pogłębiającym się zróżnicowaniem rozwoju społecznego i gospodarczego pomiędzy obszarami wiejskimi a miastami a tym samym centrami rozwoju na obszarze LGD.

Trzecim głównym problemem obszary LGD wynikającym z przeprowadzonej analizy SWOT jest niska jakość życia mieszkańców obszaru LGD. Sytuacja ta jest wynikiem zarówno zaniedbania w sferze rozwoju infrastruktury pełniącej funkcje społeczne i kulturalne dla mieszkańców obszarów wiejskich – przede wszystkim małych miejscowości - jak i ubogiej oferty skierowanej do mieszkańców dotyczącej kwestii związanych z podnoszeniem kwalifikacji, budową społeczeństwa obywatelskiego, aktywnością organizacji pozarządowych. Dowodem na to jest np. bardzo znikoma liczba Kół Gospodyń Wiejskich działających na terenie LGD a będących na poziomie lokalnym głównym przejawem aktywności społeczności lokalnej.

Wszystkie opisane słabe strony wpływają w konsekwencji na zarówno niewykorzystanie szansy rozwoju gospodarczego związanej z potencjałem do rozwoju funkcji turystycznej jak i pogłębiającej się marginalizacji obszarów wiejskich będącej wynikiem niewystarczających działań na płaszczyźnie społecznej.

W zakresie szans dla rozwoju społecznego i gospodarczego LGD należy wskazać przede wszystkim na wzrost zainteresowania turystyką wiejską wśród turystów – zwłaszcza wywodzących się z dużych miast co w konsekwencji bliskości aglomeracji Trójmiejskiej stwarza optymistyczne perspektywy do rozwoju tej gałęzi gospodarki na obszarze LGD. Szanse tą wzmacnia możliwość innowacyjnego wykorzystania posiadanych walorów naturalnych i kulturowych które dotychczas nie było stosowane na obszarze LGD a które może pobudzić rozwój nowych form turystyki i rekreacji. Bardzo ważną szansą zwłaszcza z perspektywy realizacji programu Leader są możliwości wsparcia planowanych do realizacji operacji z funduszy zewnętrznych w tym przede wszystkim UE co w znacznym stopniu przyspieszy ich realizację i wpłynie pozytywnie na rozwój społeczny i gospodarczy całego regionu. Szansą z tym związaną jest rozwój partnerstwa w ramach działalności LGD – trójsektorowego, opartego o oddolne inicjatywy i współdziałanie społeczności lokalnej dla rozwiązywania problemów obszarów wiejskich.

Wśród zidentyfikowanych na etapie tworzenia analizy SWOT głównych zagrożeń dla rozwoju obszaru LGD należy wskazać m.in. wzrost konkurencji ze strony regionów sąsiednich przede wszystkim w zakresie ich wyposażenia w infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną oraz promocję posiadanych walorów. Otaczające obszar LGD tereny Kaszub oraz Kociewia stanowią z jednej strony partnera z drugiej zaś konkurencję w zakresie rywalizacji o przyciągnięcie turystów – w tym zakresie istnieje więc potrzeba wzmocnienia działań na obszarze LGD w celu poprawy jego atrakcyjności dla turystów aby mógł on konkurować z powodzeniem z ofertą obszarów sąsiednich. Znacznym zagrożeniem dla rozwoju regionu jest także możliwość marginalizacji terenu Szwajcarii Kaszubskiej w planach rozwoju na poziomie regionalnym lub krajowym. Zagrożenie to wynika w dotychczasowym podejściu do rozwoju turystyki w województwie w oparciu o zasoby Morza Bałtyckiego oraz Trójmiasto z pominięciem pozostałych obszarów regionu. Znacznym zagrożeniem dla rozwoju regionu jest możliwość niewykorzystania

posiadanych walorów i marginalizacja przede wszystkim obszarów wiejskich na terenie LGD skutkująca m.in. odpływem ludzi młodych i najlepiej wykształconych na tereny lepiej rozwinięte.

Na podstawie opisanych wniosków z przeprowadzonej analizy SWOT oraz kierując się zasadą aby w przyszłym działaniu w odniesieniu do wyników analizy SWOT:

- wykorzystywać i wzmacniać mocne strony,
- eliminować lub poprawiać słabe strony,
- wykorzystywać szanse,
- eliminować zagrożenia,

sprecyzowano główne wnioski i zalecenia co do kierunków rozwoju obszaru objętego LSR na przyszłość:

- należy dążyć do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru LGD poprzez przede wszystkim zaspokojenie ich potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie im możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego,
- należy dążyć do większej aktywizacji lokalnej społeczności i budowy kapitału społecznego poprzez podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego,
- należy dążyć do bardziej efektywnego wykorzystania posiadanych walorów naturalnych i kulturowych, przede wszystkim poprzez: rozwój systemu informacji i promocji turystycznej; rozwój produktów markowych, tradycyjnych i regionalnych; zagospodarowanie i wykorzystanie zasobów naturalnych, kulturowych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji; zachowanie kultury kaszubskiej,
- należy dążyć do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem przede wszystkim poprzez: wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby oraz różnicowanie dochodów na terenach wiejskich – zwłaszcza wśród obecnej ludności rolniczej.

4. OKREŚLENIE CELÓW OGÓLNYCH I SZCZEGÓLOWYCH LSR ORAZ WSKAZANIE PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ SŁUŻĄCYCH OSIĄGNIĘCIU POSZCZEGÓLNYCH CELÓW SZCZEGÓLOWYCH, W RAMACH KTÓRYCH BĘDĄ REALIZOWANE OPERACJE, ZWANYCH DALEJ „PRZEDSIĘWZIĘCIAMI”.

4.1. Cele ogólne LSR.

W ramach realizacji założeń przedmiotowej Strategii wyznaczono do realizacji 4 cele główne oparte o założenia przeprowadzonej analizy SWOT oraz opisanej specyfiki obszaru LGD. Przy wyznaczaniu celów głównych niniejszej Strategii posłużono się pogłębioną analizą SWOT ukazującą uspołeczniony proces diagnozy obecnej sytuacji analizowanego obszaru. W tym celu analizę SWOT przeprowadzono w 2 etapach. W pierwszym z nich, którego wyniki przedstawiono w rozdziale III, wyznaczono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla rozwoju obszaru LGD. Drugi etap polegał natomiast na zdefiniowaniu na tej podstawie głównych celów do realizacji w ramach Strategii na najbliższe lata. Dokonano hierarchizacji wyznaczonych cech pod kątem ich znaczenia oraz wpływu na osiągnięcie wymaganego stanu docelowego – misji i wizji rozwoju regionu. Tym samym wyznaczono te cechy, które mają największe znaczenie dla rozwoju całego obszaru objętego LSR. Na tej podstawie wskazano najważniejsze czynniki dla rozwój całego obszaru, co stało się punktem wyjścia do zdefiniowania celów głównych i szczegółowych rozwoju Szwajcarii Kaszubskiej.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe uwarunkowania wyznaczono następujące cele główne do realizacji:

- I. Poprawa jakości życia**
- II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego**
- III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu**
- IV. Różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy**

Ad1. Poprawa jakości życia: główna idea tak sformułowanego celu wynika z przeprowadzonej diagnozy słabych stron i zagrożeń dla rozwoju regionu w przyszłości nawiązujących do takich kwestii jak:

- niska jakość życia ludności wiejskich obszaru LGD,
- niedostateczny rozwój infrastruktury społecznej i kulturowej zwłaszcza na obszarach wiejskich obszaru LGD,
- niski poziom świadomości społeczno – ekonomicznej,
- emigracja młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich,

- niedostateczna ilość i jakość obiektów sportowo-rekreacyjnych,

Z wymienionych cech wynika, że mimo faktu, iż teren Szwajcarii Kaszubskiej cechuje się relatywnie wieloma pozytywnymi cechami w sferze społecznej, do których należy zaliczyć np.: dodatnie saldo migracji i wysoki przyrost naturalny, bliską tożsamość mieszkańców z regionem, zaradność i chęć współdziałania - wyznaczone na podstawie analizy SWOT oraz diagnozy przedmiotowego obszaru niedogodności wskazują na potrzebę poprawy jakości życia na obszarze Lokalnej Grupy Działania. Zwrócono więc szczególną uwagę na potrzebę realizacji projektów infrastrukturalnych związanych z poprawą wyposażenia zwłaszcza obszarów wiejskich w podstawową infrastrukturę społeczną i kulturową. Jednocześnie pożądana jest realizacja działań „miękkich” polegających na organizacji zajęć przede wszystkim dla dzieci i młodzieży z terenu LGD w oparciu o kulturę i rekreację.

Mierzalność celu: miarą realizacji założeń tego celu będą wskaźniki zdefiniowane na poziomie oddziaływania do których należą:

Cel główny	Wskaźnik oddziaływania	Źródło weryfikacji
I. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA	- polepszenie standardu oraz jakości życia mieszkańców obszaru LGD – odsetek osób deklarujących poprawę do roku 2015 (wzrost 1 % w relacji do roku bazowego)	Ankieta monitorująca

Ad2. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego. W ramach tego celu przewidziano działania wspierające idee rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na obszarze LGD. W związku z tym zaproponowano przeprowadzenie szeregu działań szkoleniowych i informacyjnych związanych z propagowaniem idei programu Leader + oraz rozwoju partnerstwa w przyszłości. Dlatego też przewidziano działania wspierające samą Lokalną Grupę Działania w zakresie związanym z rolą, jaką ma pełnić Stowarzyszenie w okresie programowania budżetu UE na lata 2007 – 2013.

Ponadto w kontekście zauważonej niewystarczającej współpracy międzygminnej cel ten odnosi się także do aktywizacji mieszkańców obszaru LGD w kierunku zacieśnienia istniejącej oraz nawiązania współpracy w nowych aspektach. Jednocześnie wspierane będą działania zmierzające do rozwoju sfery organizacji pozarządowych na obszarze LGD oraz wsparcia procesu podnoszenia kwalifikacji mieszkańców obszaru. Realizacja tego celu wychodzi na przeciw sformułowanym w analizie SWOT słabych stron oraz określonej specyfice obszaru dotyczących:

- niedostateczne zainteresowaniem udziałem w partnerstwie w ramach Lokalnej Grupy Działania zwłaszcza ze strony sektora gospodarczego i społecznego,
- relatywnie niewielka liczba organizacji pozarządowych na obszarze LGD,
- niedostateczna aktywność istniejących organizacji pozarządowych,
- niski udział społeczności obszaru w zorganizowanym życiu społecznym,

- słaba samoorganizacja miejscowej ludności,
- niewystarczająca ilość działań ponoszących kwalifikacje i aktywizujących społeczność regionu,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców,

Mierzalność celu: miarą realizacji założeń tego celu będą wskaźniki zdefiniowane na poziomie oddziaływania do których należą:

Cel główny	Wskaźnik oddziaływania	Źródło weryfikacji
II. AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW, BUDOWA I WZMOCNIENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	- liczba mieszkańców obszaru LGD którzy podnieśli swoje kwalifikacje do 2015 roku (wzrost o 400 osób w relacji do roku bazowego tj. 0,4 % populacji obszaru LGD)	Ankieta monitorująca
	- liczba zawiązanych partnerstw w ramach przeprowadzonych projektów współpracy do 2015 roku (3 szt.)	Dane własne LGD
	- liczba przyjętych do realizacji dokumentów dotyczących kierunków rozwoju obszaru LGD do roku 2015 (3 szt.)	Ankieta monitorująca

Ad3. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu. Geneza tego celu wynika zarówno z uwarunkowań obszaru - ich syntezy zaprezentowanej w analizie SWOT, ale także z subiektywnej oceny mieszkańców. Jak wykazują bowiem te źródła w aspekcie peryferyjnego położenia, rolniczego charakteru oraz słabego rozwoju pozarolniczych gałęzi gospodarki, posiadane walory zarówno kulturowe jak i naturalne stają się głównym bogactwem regionu które odpowiednio wykorzystane mogą przyczynić się do jego rozwoju społeczno-gospodarczego. Potencjał ten wynika z wyznaczonych silnych stron obszaru LGD, do których zaliczono w pierwszej kolejności:

- bogata kultura kaszubska będąca jednym z głównych walorów obszaru LGD,
- posiadanie własnego języka, historii, kultury, tradycji kaszubskiej,
- produkty lokalne: kuchnia regionalna, produkty tradycyjne i regionalne, wyroby twórców ludowych (ceramika, haft, tabaka), tabakiery, „nuty kaszubskie”, instrumenty kaszubskie, najdłuższa deska świata, itp.,
- dziedzictwo kulturowe: sanktuaria, cmentarze, obiekty kultury sakralnej, dwory i pałace, zabudowa folwarczna, tradycyjna zabudowa kaszubska, chata kaszubska,
- wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe i ich predysponowanie do rozwoju turystyki i rekreacji
- korzystne położenie komunikacyjne, bliskość aglomeracji oraz portów lotniczego i morskiego,
- atrakcyjny obszar do inwestowania w turystykę i agroturystykę,
- obszary prawnie chronione: park krajobrazowy, rezerваты przyrody, rezerваты fluorystyczne itp.

Wszystkie wymienione elementy zostały w trakcie diagnozy uznane za główne bogactwo regionu a jednocześnie potencjał, który efektywniej wykorzystany może przyczynić się do jego rozwoju. Szczególną uwagę zwrócono przy tym na zasoby wodne jezior i rzek na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej oraz bogactwo kulturowe związane z kulturą kaszubską – unikalną w skali kraju i zagranicy - które stwarzają możliwości rozwoju różnorodnych form turystyki. Bardzo ważnym aspektem są w tym przypadku także posiadane obiekty wpisane do obszaru Natura 2000 które podlegają szczególnej ochronie oraz inne obszary chronione z Kaszubskim Parkiem Krajobrazowym na czele.

Jednocześnie diagnoza wykazała znaczne braki w obrębie zagospodarowania i wykorzystania tych zasobów dla rozwoju regionu, przez co nie przynoszą one wymiernych korzyści zarówno dla gospodarki jak i pojedynczych mieszkańców Kaszub. Dotyczy to przede wszystkim aspektów promocji i informacji o posiadanych walorach i rozpropagowaniu marki Szwajcarii Kaszubskiej w kraju i za granicą, ale wiąże się także z odpowiednim zagospodarowaniem tych zasobów zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego i ich wykorzystaniem dla rozwoju turystyki.

Mierzalność celu: miarą realizacji założeń tego celu będą wskaźniki zdefiniowane na poziomie oddziaływania do których należą:

Cel główny	Wskaźnik oddziaływania	Źródło weryfikacji
III. ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I PRZYRODNICZEGO WSI ORAZ JEGO WYKORZYSTANIE DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU REGIONU	- wzrost liczby turystów na obszarze LGD w 2015 roku (wzrost o 2 % w relacji do roku bazowego)	GUS/UG Ankieta monitorująca

Ad4. Różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy.

Główne założenie tego celu opiera się o wskazany z analizie SWOT i specyfice obszaru niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD na tle kraju oraz oparcie rolnictwa regionu o gospodarstwa niskotowarowe nie zapewniające mieszkańcom wsi należytych dochodów a jednocześnie generujące problem ukrytego bezrobocia na wsi. Podstawowym założeniem tego celu jest przede wszystkim bardziej efektywne wykorzystanie posiadanych zasobów naturalnych w tym turystycznych oraz potencjału produkcji rolnej do uzyskania wymiernych korzyści dla rozwoju gospodarczego regionu. Jak wykazała diagnoza walory te są obecnie wykorzystywane w niewielkim stopniu a przede wszystkim nie przynoszą wymiernych efektów w postaci np. generowania nowych miejsc pracy. Podobnie jest w przypadku wykorzystania walorów turystycznych, które również nie generują pożądaných wymiernych efektów gospodarczych dla lokalnej społeczności. W związku z tym w ramach tego celu zaplanowano wsparcie przede wszystkim dla rozwoju przedsiębiorczości opartej o realizację działań innowacyjnych, opartych przede wszystkim o wykorzystanie lokalnych zasobów i uatrakcyjnienie lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej. Założenia te wynikają ze wskazanej specyfiki obszaru w której wskazano po stronie słabych stron niewystarczające wykorzystanie (w stosunku do posiadanego potencjału)

posiadanych walorów przyrodniczych i kulturowych dla wzrostu dochodów mieszkańców i wynikająca z tego faktu szansa na rozwój regionu w oparciu o rozwój przedsiębiorczości oparty o lokalne zasoby.

Mierzalność celu: miarą realizacji założeń tego celu będą wskaźniki zdefiniowane na poziomie oddziaływania do których należą:

Cel główny	Wskaźnik oddziaływania	Źródło weryfikacji
IV. RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, TWORZENIE POZAROLNICZYCH MIEJSC PRACY	- wzrost poziomu przedsiębiorczości na obszarze LGD do 2015 roku (wzrost o 0,05 % w relacji do roku bazowego)	Dane UG/GUS
	- wzrost liczby podmiotów działających w branży turystycznej na obszarze LGD do roku 2015 (wzrost o 1,2 % w relacji do roku bazowego)	Dane UG/GUS
	- spadek liczby bezrobotnych na obszarze LGD do roku 2015 (0,4 %)	Dane PUP/GUS

4.2. Cele szczegółowe LSR.

W ramach przedmiotowej Strategii i sformułowanych powyżej celów głównych wyznaczono 7 celów szczegółowych:

I. Poprawa jakości życia:

I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR,

II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego:

II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Szwajcarii Kaszubskiej,

II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmocnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR,

III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu:

III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR.

III.2. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych, kulturowych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji,

III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej,

IV. Różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy:

IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby.

I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR.

Idea tak sformułowanego celu nawiązuje do biernego stylu życia miejscowej ludności i braku nawyków zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży do aktywnego spędzania wolnego czasu. Obowiązkowe zajęcia dla najmłodszej grupy społeczeństwa odbywające się w tym zakresie w ramach nauki szkolnej są niewystarczające i nie są poparte kontynuacją tych zajęć poza szkołą. Problem ten jest szczególnie widoczny wśród mieszkańców wsi którzy z uwagi na brak odpowiedniej infrastruktury oraz przygotowanych do tego celu instytucji nie oferują atrakcyjnej oferty w tym zakresie. Poza młodzieżą problem ten dotyczy także osób dorosłych w tym przede wszystkim osób starszych – emerytów i rencistów dla których z uwagi na wiek oraz posiadany czas wolny aktywne formy rekreacją są najlepszym sposobem na zachowanie kondycji fizycznej i zdrowego trybu życia. Jednocześnie w zakresie poprawy warunków życia na obszarze LGD dla miejscowej ludności bardzo ważną kwestią pozostaje zapewnienie rozwoju społecznego i kulturalnego głównie dla dzieci i młodzieży. Brak zagospodarowania regionu w tym zakresie podobnie jak w innych regionach wiejskich kraju stanowi jeden z głównych problemów generujących m.in. patologie społeczne wśród dzieci i młodzieży.

Realizacja przedmiotowego celu wynika w konsekwencji z opisanych słabych stron obszaru LGD wskazujących na niedostatek w zakresie infrastruktury umożliwiającej rozwój rekreacji wśród mieszkańców oraz przede wszystkim brak zorganizowanych form takiego sposobu spędzania wolnego czasu.

Jednocześnie widoczny jest niedostateczny rozwój infrastruktury społecznej i kulturowej zwłaszcza na obszarach wiejskich obszaru LGD – co skutkuje również w konsekwencji zdefiniowanymi małymi perspektywami dla mieszkańców w zakresie możliwości spędzania wolnego czasu – udziału w zajęciach kulturalnych i prospołecznych.

Stąd dla osiągnięcia założeń tak sformułowanego celu założono realizację przedsięwzięć przede wszystkim inwestycyjnych w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej i kulturalnej oraz służącej możliwościom alternatywnego spędzania wolnego czasu poprzez aktywny wypoczynek i rekreację, zakup sprzętu i wyposażenia itp. Realizacja tych założeń pozwoli w konsekwencji na rozwój zainteresowań społecznych i kulturalnych wśród mieszkańców w tym różnymi aktywnymi formami spędzania wolnego czasu, przyczyniając się do ogólnej poprawy jakości życia społeczności lokalnej.

W ramach przedstawionego celu zostaną zrealizowane następujące typu przedsięwzięć:

- Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej na potrzeby mieszkańców obszaru LSR,

- Stworzenie, zagospodarowanie i wyposażenie infrastruktury społecznej wpływającej na poprawę jakości życia mieszkańców w tym przestrzeni publicznej oraz centrów życia społecznego, centrów spotkań społeczności lokalnej.

Mierzalność celu: miarą realizacji założeń tego celu będą wskaźniki zdefiniowane na poziomie rezultatu do których należą:

Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Źródło weryfikacji
I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR	- liczba osób korzystających z wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / rozbudowanych / zmodernizowanych / wyposażonych obiektów pełniących funkcje społeczne, turystyczne i rekreacyjne do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 1250 osób)	Ankieta monitorująca

Termin osiągnięcia założeń celu: z uwagi na szeroki wachlarz przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach tego celu jego założenia będą osiągnięte do roku 2015 – do końca realizacji założeń przedmiotowej LSR. Przewidziane do realizacji w ramach celu przedsięwzięcia dotyczące przede wszystkim operacji realizowanych z działań: Odnowa i rozwój wsi oraz Małe projekty – będą dotyczyły przede wszystkim operacji inwestycyjnych w rozwój infrastruktury i będą realizowane przez cały okres wdrażania LSR.

II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Szwajcarii Kaszubskiej.

Cel ten nawiązuje do dwóch aspektów wynikających ze specyfiki obszaru objętego LSR. W pierwszym zakresie podstawowy założeniem celu jest podniesienie świadomości społecznej mieszkańców dotyczącej posiadanych walorów naturalnych – ich kultywowania, ochrony i wykorzystaniu – co wynika ze zdefiniowanych szans w analizie SWOT związanych z podniesieniem świadomości mieszkańców o posiadanych zasobach przyrodniczych oraz ich wykorzystaniu dla rozwój turystyki. Drugi aspekt tego celu odnosi się wprost do niskich kwalifikacji mieszkańców dotyczących takich zagadnień jak: niski poziom wykształcenia mieszkańców czy niski poziom świadomości społeczno – ekonomicznej co w połączeniu z niskim poziomem rozwoju przedsiębiorczości oraz problemem występowania na obszarze LGD bezrobocia ukrytego wśród ludności wiejskiej skutkuje trudnościami mieszkańców z poszukiwaniem i zmianą miejsca zatrudnienia (mobilność zawodowa). W tym zakresie wymagane jest podjęcie szeregu kompleksowych działań o charakterze zarówno szkoleniowym jak i doradczym zmierzających do podniesienia kwalifikacji mieszkańców Szwajcarii Kaszubskiej. W związku z tym założono realizację działań zmierzających z jednej strony do podnoszenia kwalifikacji mieszkańców obszaru LGD poprzez nabycie najbardziej poszukiwanych na rynku pracy kwalifikacji i umiejętności, takich jak: nauka języków obcych, obsługa komputera, księgowość itp., oraz projektów mających za cel przekwalifikowanie mieszkańców w kierunku zmiany zawodu,

w tym szkolenia dla rolników w zakresie możliwości przejścia z działalności rolniczej do pozarolniczej w tym działalności opartej o wykorzystanie lokalnych zasobów.

W ramach tak przedstawionego celu zdefiniowano następujące przedsięwzięcie:

- Organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR

Mierzalność celu: miarą realizacji założeń tego celu będą wskaźniki zdefiniowane na poziomie rezultatu do których należą:

Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Źródło weryfikacji
II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Szwajcarii Kaszubskiej	- liczba uczestników zorganizowanych szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 400 osób)	Ankieta monitorująca

Termin osiągnięcia założeń celu: realizacja założeń tego celu z uwagi przede wszystkim na oparcie ich o projekty realizowane w ramach działania Małe projekty oraz Funkcjonowanie LGD zostanie osiągnięta w okresie do 2015 roku do końca wdrażania założeń niniejszej Strategii. W tym okresie zostanie przeprowadzonych szereg działań w zakresie określonych przez przedstawione przedsięwzięcia.

II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR.

Realizacja tak wyznaczonego celu szczegółowego nawiązuje do potrzeby rozwoju i wsparcia działalności inicjatyw obywatelskich na terenie LGD w tym przede wszystkim działalności organizacji pozarządowych w oparciu o współpracę z innymi podobnymi partnerstwami w kraju i za granicą. Obecnie jak bowiem zdefiniowano w analizie SWOT na terenie LGD wskaźnik liczby istniejących organizacji pozarządowych oraz ich aktywność są niższe niż ma to miejsce w całym regionie (słabe strony obszaru: relatywnie niewielka liczba organizacji pozarządowych na obszarze LGD, niedostateczna aktywność istniejących organizacji pozarządowych, niski udział społeczności obszaru w zorganizowanych życiu społecznym, słaba samoorganizacja miejscowej ludności), co przy jednoczesnej wysokiej aktywności lokalnej społeczności wskazuje na potrzebę jej aktywizacji. Jednocześnie pożądane są działania zmierzające do poprawy dostępu mieszkańców obszaru LGD do informacji o rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, inicjatywach lokalnych poprzez przede wszystkim oparcie się o istniejące już doświadczenia innych podobnych partnerstw trójsektorowych oraz czerpanie wzorców i doświadczeń w tym zakresie ze strony innych LGD w kraju i za granicą.

Drugim ważnym aspektem tego celu jest powstawanie inicjatyw obywatelskich mających na celu wzmacnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR. W tym kontekście szczególnie ważne jest wzmocnienie procesu nadawania uspołecznionego charakteru opartego o

system konsultacji społecznych dla procesu planowania kierunków rozwoju obszaru LGD – zarówno w odniesieniu do tego obszaru jako całości jak i w kontekście poszczególnych jednostek gminnych czy podmiotów z tego terenu. W tym zakresie wspierane będą działania zmierzające do tworzenia planów/strategii/programów/analiz/badań rozwoju opartych o szeroki udział społeczności lokalnej w ich powstawaniu a także wdrażaniu. Założenie to wychodzi przede wszystkim naprzeciw obecnie słabo rozwiniętego systemu uspołecznionego charakteru planowania rozwoju obszaru LGD jaki prowadzą poszczególne samorządy gminne/powiatowe a jednocześnie słabo zdefiniowanych kierunków rozwoju w tym zakresie popartych opinią społeczności lokalnej.

W ramach tak określonego celu zostaną zrealizowane następujące przedsięwzięcia:

- Wymiana doświadczeń z zakresu wykorzystania posiadanych zasobów dla zrównoważonego rozwoju, społeczeństwa obywatelskiego, innowacyjnego, opartego na wiedzy, informacyjnego itp. z innymi lokalnymi społecznościami w kraju i za granicą.
- Oddolne i uspołecznione wyznaczanie kierunków rozwoju obszaru LGD

Mierzalność celu: miarą realizacji założeń tego celu będą wskaźniki zdefiniowane na poziomie rezultatu do których należą:

Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Źródło weryfikacji
II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR	- liczba uczestników projektów współpracy do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 30 osób) - liczba gmin jakie obejmują przygotowane badania / opracowania dotyczące kierunków rozwoju obszaru LGD do roku 2015 (9 szt.)	Dane własne LGD Ankieta monitorująca/Dane własne LGD

Termin osiągnięcia założeń celu: realizacja założeń tego celu z uwagi przede wszystkim na oparcie ich o przedsięwzięcia realizowane w ramach działania: Małe projekty i Wdrażanie projektów współpracy zostanie osiągnięta w okresie do 2015 roku - do końca wdrażania założeń niniejszej Strategii.

III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR.

W ocenie zdecydowanej większości mieszkańców regionu jedną z głównych słabych stron Szwajcarii Kaszubskiej związanych z rozwojem turystyki jest niewystarczająca promocja i informacja o posiadanych walorach (słabe strony obszaru: niedostateczna promocja kultury kaszubskiej w kraju i za granicą, słaba promocja i wsparcie rozwoju lokalnych produktów kaszubskich, brak promocji marki Szwajcarii Kaszubskiej, słaba promocja lokalnych zasobów naturalnych). Stan ten generuje w konsekwencji wiele niekorzystnych następstw utrudniających lub wręcz uniemożliwiających rozwój turystyki w regionie. Szczególnie zauważalny jest w tym przypadku brak wspólnych działań wszystkich gmin obszaru LGD oraz niewystarczająca koordynacja zabiegów w tym zakresie w skali regionu. Prowadzone w tym kierunku

dotychczasowe działania miały charakter głównie projektów realizowanych przez poszczególne gminy, natomiast rodzące się koncepcje działań wspólnych nie były realizowane na większą skalę. Wyjątkiem w tym zakresie jest dotychczasowa działalność Stowarzyszenia Turystyczne Kaszuby jako Lokalnej Organizacji Turystycznej, które jednak z uwagi przede wszystkim na posiadane środki finansowe były niewystarczające w stosunku do potrzeb. Tym samym wzrost atrakcyjności regionu poprzez intensyfikację wspólnych działań informacyjnych i promocyjnych stał się jednym z podstawowych celów do realizacji w ramach przedmiotowej Strategii. Działania w tym zakresie będą dotyczyły przede wszystkim opracowania i udostępnienia informacji o posiadanych walorach jak najszerszemu gronu zainteresowanych oraz wspólną promocję tych walorów.

Do spełnienia założeń tego celu przyczyni się realizacji operacji w ramach następujących przedsięwzięć:

- Organizacja imprez promujących walory obszaru LGD
- Promocja walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości obszaru LSR

Mierzalność celu: miarą realizacji założeń tego celu będą wskaźniki zdefiniowane na poziomie rezultatu do których należą:

Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Źródło weryfikacji
III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR.	- liczba uczestników zorganizowanych imprez do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 240 osób)	Ankieta monitorująca
	- liczba osób objętych przeprowadzonymi działaniami promocyjnymi do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 4700 osób)	Ankieta monitorująca

Termin osiągnięcia założeń celu: realizacja założeń tego celu z uwagi przede wszystkim na oparcie ich o operacje w ramach działania: Małe projekty i Funkcjonowanie LGD i zostanie osiągnięta w okresie do 2015 roku do końca wdrażania założeń niniejszej Strategii. W ramach przewidzianych do realizacji przedsięwzięć zostanie stworzony system działań promocyjnych oparty o najbardziej popularne formy promocji służący informowaniu o ofercie turystycznej regionu.

III.2. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych, kulturowych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji

Cel ten odnosi się do słabego zagospodarowania posiadanych walorów turystycznych dla rozwoju turystyki oraz niewystarczającego lub często zupełnego braku wykorzystania posiadanych walorów dla rozwoju z ich pomocą funkcji turystycznej (słabe strony: niedostateczne wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju przedsiębiorczości, ubogi charakter lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej w stosunku do posiadanego potencjału

Termin osiągnięcia założeń celu: realizacja założeń tego celu będzie prowadzona ze wszystkich działań objętych przedmiotową LSR i zostanie osiągnięta w okresie do 2015 roku do końca wdrażania założeń niniejszej Strategii. Cel ten zostanie zrealizowany przede wszystkim poprzez działania inwestycyjne realizowane w ramach wszystkich działań przewidzianych do finansowania w ramach Strategii. Działania te przyczynią się w konsekwencji do lepszego zagospodarowania posiadanych zasobów dla celów rozwoju turystyki i rekreacji.

III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej

Cel ten nawiązuje do jednego z głównych walorów Szwajcarii Kaszubskiej, jakim są posiadane walory kulturowe związane przede wszystkim w kulturą kaszubską (silna strona regionu: bogata kultura kaszubska będąca jednym z głównych walorów obszaru LGD). W związku z tym jak zauważono w przeprowadzonej analizie SWOT kultura kaszubska mimo swojej unikalności w skali międzynarodowej oraz odmienności w wielu aspektach od kultury polskiej jest stosunkowo mało znana zwłaszcza pod kątem zaistnienia jako główna atrakcja turystyczna regionu (słabe strony: niedostateczna promocja kultury kaszubskiej w kraju i za granicą, słaba promocja i wsparcie rozwoju lokalnych produktów kaszubskich, brak promocji marki Szwajcarii Kaszubskiej). Sytuacja ta dotyczy wielu aspektów związanych z propagowaniem języka kaszubskiego, miejscowej kuchni, obrzędów, tradycji itp. które zachowały się do dnia dzisiejszego i świadczą o odmienności tego regionu. Jednocześnie bardzo ważnym tego przejawem jest zachowanie i ochrona tych zjawisk dla przyszłych pokoleń. Wyznaczony cel ma charakter zarówno wewnętrzny jak i zewnętrzny i nawiązuje z jednej strony do propagowania kultury kaszubskiej wśród mieszkańców Szwajcarii Kaszubskiej w celu jej zachowania i umocnienia więzi mieszkańców z tradycją regionu, w którym mieszkają a z drugiej do promocji i upowszechnienia walorów Kaszub na zewnątrz – w kraju i za granicą. Cel ten ma w konsekwencji dążyć do propagowania rodzimej kultury wśród lokalnych mieszkańców oraz promocji posiadanych walorów na arenie krajowej i międzynarodowej oraz wspieranie, ochrona i propagowanie tej kultury w każdym z jej aspektów.

Spełnienie założeń tak sformułowanego celu zostanie osiągnięte poprzez realizację następujących przedsięwzięć:

- Wytwarzanie oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby,
- Nauka / kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła,

Mierzalność celu: miarą realizacji założeń tego celu będą wskaźniki zdefiniowane na poziomie rezultatu do których należą:

Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Źródło weryfikacji
III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej	- liczba wspartych wytwórców / sprzedawców produktów regionalnych do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 28 osób/podmiotów) - liczba wspartych osób/podmiotów kultywujących miejscowe tradycje, obrzędy, zwyczaje, zawody, rzemiosło do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 18 osób/podmiotów)	Ankieta monitorująca Ankieta monitorująca

Termin osiągnięcia założeń celu: realizacja założeń tego celu będzie prowadzona ze wszystkich działań objętych przedmiotową LSR i zostanie osiągnięta w okresie do 2015 roku do końca wdrażania założeń niniejszej Strategii. Cel ten zostanie zrealizowany przede wszystkim poprzez działania miękkie realizowane w ramach działania Małe projekty oraz działania inwestycyjne prowadzone przez przedsiębiorców.

IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby

Jak wykazała przeprowadzona analiza SWOT jedną z dwóch głównych słabych stron gospodarki obszaru LGD jest: niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich oraz niedostateczne wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju przedsiębiorczości. Jednocześnie szansą na pobudzenie rozwoju gospodarczego obszaru LGD jest np. możliwości innowacyjnego wykorzystania posiadanych walorów naturalnych i kulturowych – głównie w oparciu o rozwój usług turystycznych i okołoturystycznych. Tym samym cel ten przewiduje wsparcie tworzenia i rozwoju lokalnych przedsiębiorstw przede wszystkim w oparciu o lokalne zasoby i rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej.

Jednocześnie jak wykazała przeprowadzona analiza SWOT oraz charakterystyka obszaru, obecnie rolnictwo stanowi wciąż ważne źródło utrzymania miejscowej ludności – jest ono jednak oparte o niewielkie, rodzinne gospodarstwa rolne – niskotowarowe które nie są w stanie zapewnić utrzymania miejscowej ludności na odpowiednim poziomie (słabe strony regionu: zbyt duża liczba osób utrzymujących się z rolnictwa, rozdrobnione i niskotowarowe rolnictwo na obszarze LGD nie zapewniające utrzymania dla utrzymującej się z niego ludności). Postępujące w ostatnich latach przemiany strukturalne w rolnictwie w coraz większym zakresie pogłębiają ten proces skutkując potrzebą przechodzenia ludności do zajęć pozarolniczych. W tym zakresie dla obecnej ludności zajmującej się rolnictwem należy wskazać na szanse w zakresie rozwoju działalności nierolniczych opartych przede wszystkim o posiadane zasoby naturalne oraz rozwój różnych form turystyki i rekreacji.

W ramach tak określonego celu zostaną zrealizowane następujące przedsięwzięcia:

- Budowa/przebudowa/remont obiektów oraz nabycie środków trwałych, know-how, wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do działalności przynoszącej dochód poza rolnictwem (z wyłączeniem działalności turystycznej i około turystycznej),
- Rozwój usług turystycznych i około turystycznych w tym bazy noclegowej i gastronomicznej (z wyłączeniem agroturystyki),
- Rozwój agroturystyki na obszarze LSR,

Mierzalność celu: miarą realizacji założeń tego celu będą wskaźniki zdefiniowane na poziomie rezultatu do których należą:

Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Źródło weryfikacji
IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby,	- liczba wspartych osób / podmiotów gospodarczych prowadzących działalność przynoszącą dochód poza rolnictwem (z wyłączeniem działalności turystycznej i około turystycznej) do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 4 szt.)	Ankieta monitorująca
	- liczba wspartych osób / podmiotów gospodarczych prowadzących działalność turystyczną i około turystyczną do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 64 szt.)	Ankieta monitorująca
	- liczba gospodarstw rolnych objętych wsparciem do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 22 szt.)	Dane UG
	- liczba utworzonych nowych miejsc pracy do roku 2015 (17 szt.)	Ankieta monitorująca

Termin osiągnięcia założeń celu: realizacja założeń tego celu będzie prowadzona ze wszystkich działań objętych przedmiotową LSR i zostanie osiągnięta w okresie do 2015 roku do końca wdrażania założeń niniejszej Strategii. Cel ten zostanie zrealizowany przede wszystkim poprzez działania inwestycyjne realizowane przez mikroprzedsiębiorców oraz obecnych rolników chcących rozpocząć działalność w kierunku nierolniczym.

Poniżej przedstawiono schemat zależności na linii cele główne – cele szczegółowe – przedsięwzięcia w ramach Strategii.

CELE GŁÓWNE – CELE SZCZEGÓŁOWE – PRZEDSIĘWZIĘCIA LSR

Cele główne

Cele szczegółowe

Przedsięwzięcia

I. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA	II. AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW, BUDOWA I WZMOCNIENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	III. ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I PRZYRODNICZEGO WSI ORAZ JEGO WYKORZYSTANIE DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU REGIONU	IV. RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, TWORZENIE POZAROLNICZYCH MIEJSC PRACY
I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR	II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Kaszubskiej,	III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR.	IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby,
Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej na potrzeby mieszkańców obszaru LSR	Organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR	Organizacja imprez promujących walory obszaru LGD	Budowa/przebudowa/remont obiektów oraz nabycie środków trwałych, know-how, wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do działalności przynoszącej dochód poza rolnictwem (z wyłączeniem działalności turystycznej i około turystycznej)
		Promocja walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości obszaru LSR	Rozwój usług turystycznych i około turystycznych w tym bazy noclegowej i gastronomicznej (z wyłączeniem agroturystyki)
Stworzenie, zagospodarowanie i wyposażenie infrastruktury społecznej wpływającej na poprawę jakości życia mieszkańców w tym przestrzeni publicznej oraz centrów życia społecznego, centrów spotkań społeczności lokalnej	II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmocnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR	III.2. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji,	Rozwój agroturystyki na obszarze LSR
	Wymiana doświadczeń z zakresu wykorzystania posiadanych zasobów dla zrównoważonego rozwoju, społeczeństwa obywatelskiego, innowacyjnego, opartego na wiedzy, informacyjnego itp. z innymi lokalnymi społecznościami w kraju i za granicą.	Odnawianie, rekonstrukcja, oznakowanie i wyposażenie obiektów zabytkowych	
	Oddolne i uspołecznione wyznaczanie kierunków rozwoju obszaru LGD	Budowa/przebudowa/remont/oznakowanie/wyposażenie lokalnej, publicznej infrastruktury turystycznej opartej o lokalne zasoby i skierowanej do turystów	
		III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej	
		Wytwarzanie oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby	

		Nauka / kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła	
--	--	--	--

4.3. Przedsięwzięcia.

Poniżej przedstawiono szczegółową charakterystykę planowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach przedmiotowej Strategii.

Nazwa przedsięwzięcia:		Organizacja imprez promujących walory obszaru LGD
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji LSR tj.:		
Celu głównego:	III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu	
Celu szczegółowego	III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR.	
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	<p>Jednym z najważniejszych zasobów jakie posiada LGD jest kultura kaszubska, lokalna tradycja, walory historyczne i środowiskowe. W tym zakresie dla rozwoju funkcji turystycznej obszaru oraz propagowania tych zasobów niezbędna jest promocja posiadanych walorów. Jak wykazują dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie ze strony samej LGD jedną z najlepszych form promocji (z uwagi na specyfikę posiadanych walorów) jest organizacja otwartych imprez promocyjnych, rekreacyjnych, muzycznych, kulturalnych.</p> <p>Wychodząc na przeciw tym aspektom w ramach przedsięwzięcia przewidziano realizację szeregu imprez oraz różnym charakterze, propagujących lokalną kulturę i tradycję kaszubską, historię, zasoby naturalne, sztukę, muzykę oraz inne lokalne zasoby.</p>	
Grupy docelowe beneficjentów:	Organizacje pozarządowe z terenu LGD, mieszkańcy obszaru LGD, samorządy gminne oraz jednostki im podległe, przedsiębiorcy działający w branży usług turystycznych i około turystycznych, osoby prowadzące gospodarstwa agroturystyczne, mieszkańcy obszaru LGD,	
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	<p>Małe projekty: preferowane będą operacje polegające na organizacji imprez promujących walory obszaru LGD,</p> <p>Funkcjonowanie LGD: preferowane będą operacje polegające na organizacji imprez promujących walory obszaru LGD,</p>	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Organizacja imprez promujących walory obszaru LGD	Liczba zorganizowanych imprez do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 12 szt.)	Ankieta monitorująca

Nazwa przedsięwzięcia:	Stworzenie, zagospodarowanie i wyposażenie infrastruktury społecznej wpływającej na poprawę jakości życia mieszkańców w tym przestrzeni publicznej oraz centrów życia społecznego, centrów spotkań społeczności lokalnej
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	I. Poprawa jakości życia

Celu szczegółowego	I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR	
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	Jak wynika z przeprowadzonego opisu specyfiki obszaru LGD jedną z głównych słabości obszaru w sferze społecznej jest znaczny niedostatek wyposażenia – zwłaszcza obszarów mniejszych sołectw – w podstawową infrastrukturę społeczną taką jak świetlice wiejskie, place zabaw, boiska sportowe, skate parki, centra wsi, miejsca realizacji imprez promocyjnych, miejsca spotkań dzieci i młodzieży itp. Wychodząc na przeciw tym potrzebą w ramach przedsięwzięcia założono utworzenie tego typu infrastruktury która będzie służyła przede wszystkim na cele społeczne i kulturowe – dla zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców wsi.	
Grupy docelowe beneficjentów:	Samorządy gminne i jednostki im podległe, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie usług turystycznych i okołoturystycznych, osoby prowadzące gospodarstwa agroturystyczne, mieszkańcy obszaru LGD.	
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	<p>Małe projekty: preferowane będą operacje w zakresie budowy/przebudowy/modernizacji oraz wyposażenia infrastruktury pełniące funkcje społeczne i kulturowe,</p> <p>Odnowa i rozwój wsi: preferowane będą operacje w zakresie budowy/przebudowy/modernizacji oraz wyposażenia infrastruktury pełniące funkcje społeczne i kulturowe,</p> <p>Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej: preferowane będą operacje w zakresie budowy/przebudowy/modernizacji oraz wyposażenia infrastruktury pełniące funkcje społeczne i kulturowe,</p> <p>Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: preferowane będą operacje w zakresie budowy/przebudowy/modernizacji oraz wyposażenia infrastruktury pełniące funkcje społeczne i kulturowe,</p>	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Stworzenie, zagospodarowanie i wyposażenie infrastruktury społecznej wpływającej na poprawę jakości życia mieszkańców w tym przestrzeni publicznej oraz centrów życia społecznego, centrów spotkań społeczności lokalnej	Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / rozbudowanych / zmodernizowanych / wyposażonych obiektów do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 11 szt.)	Ankieta monitorująca

Nazwa przedsięwzięcia:	Organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego
Celu szczegółowego	II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Szwajcarii Kaszubskiej

Uzasadnienie przedsięwzięcia:	<p>Obecnie na obszarze LGD zidentyfikowano szereg niekorzystnych dla przyszłego rozwoju społeczno – gospodarczego zjawisk w postaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - relatywnie niskiej na tle województwa aktywności społeczności lokalnej w postaci liczby istniejących organizacji pozarządowych, - bardzo niewielkiej liczby lokalnych organizacji skupiających społeczność np. kół gospodyń wiejskich, - niskiego na tle całego województwa wskaźnika poziomu rozwoju przedsiębiorczości, - słabej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, - zagrożenia wynikającego z analizy SWOT wskazującego na społeczne zacofanie obszarów wiejskich terenu LGD. <p>Wychodząc na przeciw tym problemom w ramach przedsięwzięcia zaplanowano organizację szkoleń mających za zadanie podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru objętego LSR. W tym zakresie przewidziano realizację szeregu szkoleń z zakresu m.in. szkoleń językowych, szkoleń z zakresu społeczeństwa informacyjnego, szkoleń z zakresu społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorczości, rozwoju agroturystyki itp.,</p>	
Grupy docelowe beneficjentów:	Organizacje pozarządowe z terenu LGD, samorządy gminne i jednostki im podległe, przedsiębiorcy z obszaru LGD, mieszkańcy sołectw.	
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	<p>Małe projekty: preferowane będą działania w zakresie organizacji szkoleń ponoszących kwalifikacje mieszkańców obszaru LGD,</p> <p>Funkcjonowanie LGD: preferowane będą działania w zakresie organizacji szkoleń ponoszących kwalifikacje mieszkańców obszaru LGD,</p>	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR	<p>Liczba przeprowadzonych szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 40 szt.)</p> <p>Liczba godzin przeprowadzonych szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 160 szt.)</p>	<p>Ankieta monitorująca</p> <p>Ankieta monitorująca</p>

Nazwa przedsięwzięcia:	Wymiana doświadczeń z zakresu wykorzystania posiadanych zasobów dla zrównoważonego rozwoju, społeczeństwa obywatelskiego, innowacyjnego, opartego na wiedzy, informacyjnego itp. z innymi lokalnymi społecznościami w kraju i za granicą.
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego.
Celu szczegółowego	II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju

	obszaru LSR	
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	Założenie przedsięwzięcia zawiązuje do potrzeby aktywizacji mieszkańców obszaru LGD w zakresie bardziej efektywnego rozwoju zarówno społecznego jak i gospodarczego opartego przede wszystkim o lokalne zasoby naturalne i kulturowe. W tym zakresie szczególnie ważne jest zdobywanie nowych doświadczeń oraz nabywanie wiedzy w zakresie nowego podejścia do rozwoju obszarów wiejskich – bardziej efektywnego niż rozwijane dotychczas a jednocześnie innowacyjnych na obszarze LGD. W tym zakresie zdecydowano się na realizację operacji związanych z wymianą doświadczeń przede wszystkim z innymi LGD w kraju i za granicą związanych z możliwościami rozwoju obszarów wiejskich oraz innowacyjnymi i bardziej efektywnymi formami wykorzystania lokalnych zasobów. W tym zakresie przedsięwzięcie ukierunkowane jest na przede wszystkim wsparcie procesu podnoszenia kwalifikacji mieszkańców obszaru LGD oraz budowy potencjału instytucji społeczeństwa obywatelskiego.	
Grupy docelowe beneficjentów:	Lokalna Grupa Działania, mieszkańcy obszaru LGD	
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	Projekty współpracy: preferowane będą projekty w zakresie organizacji konferencji, szkoleń, warsztatów, wyjazdów studyjnych, działań promocyjnych oraz infrastrukturalnych, itp. związanych z innowacyjnym wykorzystaniem zasobów i nowymi kierunkami rozwoju obszarów wiejskich.	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Wymiana doświadczeń z zakresu wykorzystania posiadanych zasobów dla zrównoważonego rozwoju, społeczeństwa obywatelskiego, innowacyjnego, opartego na wiedzy, informacyjnego itp. z innymi lokalnymi społecznościami w kraju i za granicą.	Liczba przygotowanych/zrealizowanych projektów współpracy do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 3 szt.)	Dane własne LGD

Nazwa przedsięwzięcia:	Promocja walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości obszaru LSR
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu
Celu szczegółowego	III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	Realizacja przedsięwzięcia wychodzi na przeciw potrzebie zintegrowanej promocji posiadanych walorów i oferty turystycznej Szwajcarii Kaszubskiej. W tym zakresie w ramach przedsięwzięcia przewidziano realizację operacji polegających na promocji w różnych jej aspektach i formach (wydawnictwa promocyjne, media, internet, targi, itp.) walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości. Realizacja przedsięwzięcia spełnia w tym zakresie założenia Strategii

	dotyczące promocji i informacji o walorach o ofercie podmiotów z terenu LGD.	
Grupy docelowe beneficjentów:	Organizacje pozarządowe z obszaru LGD, samorządy gminne oraz jednostki im podległe, przedsiębiorcy z obszaru LGD, lokalni twórcy ludowi, mieszkańcy obszaru LGD.	
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	<p>Małe projekty: rekomendowane będą operacje związane z promocją walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości,</p> <p>Funkcjonowanie LGD: rekomendowane będą operacje związane z promocją walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości,</p>	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Promocja walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości obszaru LSR	Liczba przeprowadzonych działań / akcji promocyjnych do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 47 szt.)	Ankieta monitorująca

Nazwa przedsięwzięcia:	Odnawianie, rekonstrukcja, oznakowanie i wyposażenie obiektów zabytkowych
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu
Celu szczegółowego	III.3. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych, kulturowych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji,
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	Jednym z głównych walorów obszaru LGD natury kulturowej jest posiadanie szeregu obiektów zabytkowych. Dotyczy to przede wszystkim obiektów związanych z kulturą kaszubską takich jak tradycyjna zabudowa wsi, kaszubskie chaty oraz innych obiektów zabytkowych w postaci wiekowych obiektów o charakterze sakralny. Obiekty te z uwagi na w większości swój znaczny wiek wymagają jednak stałej ochrony i dbałości o ich stan w celu zachowania ich dla przeszłych pokoleń. W tym zakresie w ramach przedsięwzięcia będą wspierane operacje przyczyniające się do odnawiania, wyposażenia, rekonstrukcji i oznakowania tych obiektów aby mogły jak najdłużej pełnić rolę atrakcji turystycznych i świadczyć o potencjale lokalnej tradycji i kultury. W tym kontekście przedsięwzięcia przyczynia się do z jednej strony do ochrony posiadanych zasobów kulturowych a z drugiej do zachowania kultury kaszubskiej w postaci obiektów zabytkowych dla przyszłych pokoleń.
Grupy docelowe beneficjentów:	Organizacje pozarządowe z terenu LGD, kościoły i związki wyznaniowe, samorządy gminne oraz jednostki im podległe, instytucje kultury, przedsiębiorcy, mieszkańcy obszaru LGD.
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	<p>Małe projekty: preferowane będą projekty w odbudowę, remont, wyposażenie, przebudowę, odnowienie lub oznakowanie budowli lub obiektów zabytkowych.</p> <p>Odnowa i rozwój wsi: preferowane będą projekty związane z</p>

	remontem, odnawianiem, przebudową, wyposażeniem i oznakowaniem obiektów zabytkowych. Tworzenie rozwój mikroprzedsiębiorstw: preferowane będą projekty związane z remontem, odnawianiem, przebudową, wyposażeniem i oznakowaniem obiektów zabytkowych. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej: preferowane będą projekty związane z remontem, odnawianiem, przebudową, wyposażeniem i oznakowaniem obiektów zabytkowych.
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:	
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu
Odnawianie, rekonstrukcja, oznakowanie i wyposażenie obiektów zabytkowych	Liczba wyremontowanych / odnowionych / przebudowanych / rozbudowanych / zmodernizowanych / doposażonych / oznakowanych obiektów zabytkowych do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 1 szt.)
	Źródło weryfikacji
	Ankieta monitorująca

Nazwa przedsięwzięcia:	Budowa/przebudowa/remont/oznakowanie/wyposażenie lokalnej, publicznej infrastruktury turystycznej opartej o lokalne zasoby i skierowanej do turystów
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu
Celu szczegółowego	III.2. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	<p>Obszar Szwajcarii Kaszubskiej należy do terenów o wybitnych walorach naturalnych w skali kraju. Decyduje o tym zarówno znaczna liczba posiadanych walorów naturalnych jak i ich predyspozycje do uprawiania w oparciu o nie różnych form turystyki i rekreacji oraz stworzenia wokół nich atrakcji turystycznych regionu. W tym zakresie walory naturalne obszaru LGD należy uznać za najważniejsze zasoby regionu. Dotychczas jak wykazała analiza stanu obecnego walory te są jednak w niewielkim stopniu zagospodarowane i wyposażone w podstawową infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną. Skutkuje to tym, że mimo ich liczby nie są one dostatecznie wykorzystywane dla pełnienia funkcji turystycznej a ich obecne zagospodarowanie zawęża ich walory jedynie do sezonu letniego i turystyki wodnej. Tym samym brak jest na terenie LGD przede wszystkim realizacji projektów w kompleksowe zagospodarowanie posiadanych walorów naturalnych w wysokiej jakości infrastrukturę umożliwiającą ich szersze wykorzystanie np. dla celów turystyki aktywnej, żeglarstwa, nurkowania itp. Jednocześnie znacznym problemem wynikającym z obecnego słabego stanu infrastruktury turystycznej związanej z walorami naturalnymi jest ich degradacja i zanieczyszczenie wynikające z niedostatku podstawowej infrastruktury sanitarnej czy obiektów/elementów zapewniających dbanie o stan czystości i jakości posiadanych walorów.</p> <p>Wychodząc na przeciw tym problemom w ramach przedsięwzięcia wspierane będą operacje związane z zagospodarowaniem walorów naturalnych obszaru LGD dla celów turystyki w publiczną, ogólnie</p>

	dostępną infrastrukturę turystyczną. W tym zakresie w ramach przedsięwzięcia realizowane będą operacje infrastrukturalne w wyniku których powstanie tego typu infrastruktura która będzie stanowiła obiekty/sprzęt powszechnie dostępny na niekomercyjnych zasadach na potrzeby rozwoju turystyki. W ramach przedsięwzięcia będą natomiast wykluczone operacje w zakresie infrastruktury turystycznej realizowane przez podmioty gospodarcze i/lub udostępniane na zasadach komercyjnych – które będą realizowane w ramach celu IV LSR. W tym kontekście przedsięwzięcie przyczynia się do założeń celu LSR mówiącego o zagospodarowaniu zasobów naturalnych dla celów turystyki i rekreacji.	
Grupy docelowe beneficjentów:	Samorządy gminne i jednostki im podległe, organizacje pozarządowe z terenu LGD, przedsiębiorcy, rolnicy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe, mieszkańcy obszaru LGD.	
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	<p>Odnowa i rozwój wsi: preferowane będą operacje związane z zagospodarowaniem walorów naturalnych obszaru LGD na cele turystyki w ogólnie dostępną, publiczną infrastrukturę.</p> <p>Małe projekty: preferowane będą operacje związane z zagospodarowaniem walorów naturalnych obszaru LGD na cele turystyki w ogólnie dostępną, publiczną infrastrukturę.</p> <p>Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: preferowane będą operacje związane z zagospodarowaniem walorów naturalnych obszaru LGD na cele turystyki w ogólnie dostępną, publiczną infrastrukturę.</p> <p>Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej: preferowane będą operacje związane z zagospodarowaniem walorów naturalnych obszaru LGD na cele turystyki w ogólnie dostępną, publiczną infrastrukturę.</p>	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Budowa/przebudowa/remont/oznakowanie/w wyposażenie lokalnej, publicznej infrastruktury turystycznej opartej o lokalne zasoby i skierowanej do turystów	Liczba wybudowanej/przebudowanej/wyremontowanej/oznakowanej / doposażonej lokalnej infrastruktury turystycznej i kulturalnej do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 13 szt.)	Ankieta monitorująca

Nazwa przedsięwzięcia:	Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej na potrzeby mieszkańców obszaru LSR
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	I. Poprawa jakości życia.
Celu szczegółowego	I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	Planowane do realizacji przedsięwzięcie związane z tworzeniem na obszarze LGD infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej przeznaczonej dla mieszkańców obszaru. Należy bowiem podkreślić, że posiadaniu walorów przyrodniczych i kulturowych Szwajcarii

	<p>Kaszubskiej nie towarzyszy zagospodarowanie obszaru w nawet podstawową infrastrukturę rekreacyjno – wypoczynkową. Sytuacja ta związana jest m.in. z dotychczasowym tradycyjnym podejściem do rozwoju rekreacji, sportu i wypoczynku na obszarze pojezierzy opartej głównie o walory zbiorników wodnych pełniących funkcje publicznych kąpielisk i ograniczonych do sezonu letniego a jednocześnie uzależniona od stanu pogody. Wychodząc na przeciw potrzebom urozmaicenia oferty rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej dla mieszkańców zdecydowano się na realizację przedsięwzięć w rozwój tego typu infrastruktury dotyczącej m.in. zagospodarowania cieków wodnych obszaru LGD np. na potrzeby kajakarstwa czy wędkarstwa, wykorzystania znacznych deniwelacji terenu na obszarze LGD do uprawiania sportów zimowych – narciarstwa czy snowboardu, tworzenia tzw. parków rekreacji – wyznaczonych miejsc do uprawiania rekreacji i sportów i wyposażonych niezbędnych do tego infrastrukturę, budowy wielofunkcyjnych boisk na obszarach wiejskich, placów zabaw itp. W tym zakresie w ramach przedsięwzięcia będą wspierane operacje infrastrukturalne zmierzające do stworzenia infrastruktury rekreacyjnej, wypoczynkowej i sportowej dla potrzeby mieszkańców obszaru LGD a tym samym poprawiającej jakość życia miejscowej ludności.</p>	
<p>Grupy docelowe beneficjentów:</p>	<p>Samorządy gminne oraz jednostki im podległe, organizacje pozarządowe z terenu LGD, instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe, przedsiębiorcy, rolnicy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, mieszkańcy obszaru LGD.</p>	
<p>Działania oraz lista rekomendowanych operacji:</p>	<p>Odnowa i rozwój wsi: preferowane będą projekty w budowę/remont/rozbudowę oraz wyposażenia infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej skierowanej do mieszkańców obszaru LGD.</p> <p>Małe projekty: preferowane będą projekty w budowę/remont/rozbudowę oraz wyposażenia infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej skierowanej do mieszkańców obszaru LGD.</p> <p>Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: preferowane będą projekty w budowę/remont/rozbudowę oraz wyposażenia infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej skierowanej do mieszkańców obszaru LGD.</p> <p>Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej: preferowane będą projekty w budowę/remont/rozbudowę oraz wyposażenia infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej skierowanej do mieszkańców obszaru LGD..</p>	
<p>Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:</p>		
<p>Przedsięwzięcie</p>	<p>Wskaźnik produktu</p>	<p>Źródło weryfikacji</p>
<p>Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej na potrzeby mieszkańców obszaru LSR</p>	<p>Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / rozbudowanych / zmodernizowanych / wyposażonych obiektów rekreacyjnych / sportowych / wypoczynkowych do roku</p>	<p>Ankieta monitorująca</p>

Nazwa przedsięwzięcia:		Wytwarzanie oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:		
Celu głównego:	III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu	
Celu szczegółowego	III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej	
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	<p>Jednym z głównych przejawów specyfiki kulturowej regionu decydującej o jego walorach są regionalne produkty oparte o posiadane dziedzictwo kulturowe oraz walory przyrodnicze. Walory te dotyczą zarówno tradycyjnych, kaszubskich produktów gastronomicznych wytwarzanych przez regionalnych twórców ludowych, wytwarzanych na skalę przemysłową przez lokalne przedsiębiorstwa jak i produktów rolnych, rolno - spożywczych czy opartych o regionalne zwyczaje lub obrzędy. Wszystkie te elementy stanowią jeden z głównych walorów natury kulturowej obszaru LGD i wymagają rozwoju i wprowadzania na rynek. Tym samym w ramach przedsięwzięcia założono wsparcie wytwarzania, upowszechniania i ochrony wytwarzanych na tym obszarze tradycyjnych produktów regionalnych.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się w konsekwencji do zachowania i promocji kultury kaszubskiej oraz pozwoli na wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o posiadane zasoby naturalne i kulturowe.</p>	
Grupy docelowe beneficjentów:	Organizacje pozarządowe z obszaru LGD, samorządy gminne o jednostki im podległe, przedsiębiorcy, rolnicy, twórcy ludowi, mieszkańcy obszaru LGD, kościoły i związki wyznaniowe, instytucje kultury,	
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	<p>Małe projekty: rozwój infrastruktury oraz nabywanie sprzęty, wyposażenia, maszyny i urządzenia do wytwarzania produktów regionalnych,</p> <p>Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: rozwój infrastruktury oraz nabywanie sprzęty, wyposażenia, maszyny i urządzenia do wytwarzania produktów regionalnych,</p> <p>Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej: rozwój infrastruktury oraz nabywanie sprzęty, wyposażenia, maszyny i urządzenia do wytwarzania produktów regionalnych,</p>	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Wytwarzanie oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby	Liczba wybudowanej / wyremontowanej / przebudowanej infrastruktury oraz liczba doposażonych obiektów służących wytwarzaniu produktów regionalnych do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 28 szt.)	Ankieta monitorująca

Nazwa przedsięwzięcia:	Rozwój usług turystycznych i około turystycznych w tym bazy noclegowej i gastronomicznej (z wyłączeniem agroturystyki)
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	IV. Różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy
Celu szczegółowego	IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby,
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	<p>Jednym z najważniejszych elementów rozwoju funkcji turystycznej obszaru LGD jest z pewnością dostępność usług turystycznych i około turystycznych. Obecnie mimo posiadanych walorów środowiskowych i kulturowych brakuje towarzyszącym im usług turystycznych i około turystycznych zapewniających obsługę turystów na najwyższym poziomie. Zjawisko to dotyczy zarówno niedostatku ilości tego typu usług jak i niewystarczającego poziomu świadczenia usług już istniejących. Sytuacja ta dotyczy przede wszystkim takiego typu usług jak: usługi noclegowe i gastronomiczne, wypożyczalnie sprzętu do uprawiania turystyki, usługi transportowe dla turystów, organizacja imprez turystycznych, usługi przewodników turystycznych, catering, usługi public relations itp. Fakt ten w znacznym stopniu zubaża istniejącą ofertę turystyczną obszaru LGD i stanowi jeden z głównych elementów hamujących napływ turystów. Potrzebę wsparcia tego typu usług wzmacnia fakt, że mogłyby one stać się elementem przyczyniającym się do tworzenia nowych produktów turystycznych oraz wydłużającym sezon turystyczny. Tym samym w ramach przedsięwzięcia wspierane będą operacje zmierzające do wsparcia tworzenia i rozwoju tego typu usług. Szczególnie ważnym elementem jest w tym przypadku także możliwość realizacji tych usług przez osoby zajmujące się dotychczas rolnictwem. W tym zakresie wspierane będą operacje w zakresie budowy/remontu/rozbudowy obiektów przeznaczonych na pełnienie funkcji turystycznych i około turystycznych oraz zakup sprzętu, wyposażenia i oprogramowania komputerowego służącego świadczeniu tego typu usług.</p> <p>Przedsięwzięcie przyczynia się w konsekwencji do realizacji założeń celu mówiącego o różnicowaniu dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby.</p> <p>W zakresie przedsięwzięcia wykluczone są natomiast projekty w zakresie rozwoju agroturystyki, które będą wspierane w ramach odrębnego przedsięwzięcia.</p>
Grupy docelowe beneficjentów:	Przedsiębiorstwa, rolnicy, mieszkańcy obszaru LGD, organizacje pozarządowe z terenu LGD, samorządy gminne i jednostki im podległe, instytucje kultury,
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: preferowane będą projekty w zakresie wsparcia tworzenia i rozwoju usług turystycznych i około turystycznych.

		<p>Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej: preferowane będą projekty w zakresie wsparcia tworzenia i rozwoju usług turystycznych i około turystycznych.</p> <p>Małe projekty: preferowane będą projekty w zakresie wsparcia tworzenia i rozwoju usług turystycznych i około turystycznych.</p>
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Rozwój usług turystycznych i około turystycznych w tym bazy noclegowej i gastronomicznej (z wyłączeniem agroturystyki)	Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / zmodernizowanych / wyposażonych obiektów przeznaczonych na cele świadczenia usług turystycznych i około turystycznych do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 64 szt.)	Ankieta monitorująca

Nazwa przedsięwzięcia:	Rozwój agroturystyki na obszarze LSR
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	IV. Różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy
Celu szczegółowego	IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby,
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	<p>Realizacja przedsięwzięcia wychodzi na przeciw potrzebie stworzenia dla obecnej ludności zajmującej się rolnictwem na obszarze LGD pozarolniczych źródeł dochodów. Obecnie jak wykazała analiza stanu obecnego rolnictwo stanowi wciąż jedno z głównych źródeł dochodów na terenach wiejskich obszaru objętego LSR. Jednakże z uwagi na słabość lokalnych warunków do prowadzenia działalności rolniczej oraz jego niskotowarowy charakter oparty o niewielkie gospodarstwa rolne – nie jest ono w stanie zapewnić utrzymania dla trudniącej się nią ludności. Wchodząc na przeciw tym tendencją przewidziano wsparcie dla rozwoju agroturystyki która z uwagi na posiadane zasoby do rozwoju turystyki może stać się alternatywnym źródłem dochodów ludności wiejskiej. Tym samym założono wsparcie dla budowy/remontu/rozbudowy obiektów służących dla rozwoju funkcji turystycznej oraz zakup sprzętu i wyposażenia oraz oprogramowania komputerowego służącego prowadzeniu tego typu działalności.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia wpisuje się w konsekwencji w realizację założeń celów LSR związanych z rozwojem przedsiębiorczości w oparciu o posiadany potencjał do rozwoju turystyki oraz przede wszystkim różnicowaniu dochodów na terenach wiejskich poprzez stworzenie możliwości odchodzenia dotychczasowej ludności rolniczej do zajęć pozarolniczych.</p>
Grupy docelowe beneficjentów:	Przedsiębiorcy, rolnicy,
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	<p>Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej: preferowane będą operacje związane z budową/remontem/rozbudową obiektów służących dla rozwoju funkcji turystycznej oraz zakup sprzętu i wyposażenia oraz oprogramowania komputerowego służącego prowadzeniu działalności</p>

		agroturystycznej, Małe projekty: preferowane będą operacje związane z budową/remontem/rozbudową obiektów służących dla rozwoju funkcji turystycznej oraz zakup sprzętu i wyposażenia oraz oprogramowania komputerowego służącego prowadzeniu działalności agroturystycznej,
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Rozwój agroturystyki na obszarze LSR	Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / zmodernizowanych / doposażonych obiektów przeznaczonych na działalność agroturystyczną do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 22 szt.)	Ankieta monitorująca

Nazwa przedsięwzięcia:	Budowa/przebudowa/remont obiektów oraz nabycie środków trwałych, know-how, wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do działalności przynoszącej dochód poza rolnictwem (z wyłączeniem działalności turystycznej i około turystycznej)
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	IV. Różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy
Celu szczegółowego	IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby,
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	<p>Jednym z podstawowych problemów dotyczących obecnie obszary wiejskie terenu LGD jest problem zmian strukturalnych w rolnictwie i związana z nimi nieopłacalność prowadzenia małych, rodzinnych i niskotowarowych gospodarstw rolnych. Obecnie jednak rolnictwo pozostaje wciąż ważnym zajęciem ludności wiejskiej obszaru LGD. Ze zjawiskiem tym wiąże się szereg następstw w tym przede wszystkim takie negatywne zjawiska jak bezrobocie ukryte i niskie dochody miejscowej ludności zajmującej się rolnictwem. Tym samym niezbędne są działania związane z tworzeniem dla obecnych rolników i ich rodzin możliwości uzyskiwania dochodu poza rolnictwem i odchodzenia od działalności rolniczej. W tym zakresie przewidziano wsparcie dla obecnej ludności zajmującej się rolnictwem w zakresie budowy/remontu/rozbudowy obiektów służących prowadzeniem działalności nierolniczej, nabyciem sprzętu, wyposażenia, maszyn i urządzeń oraz oprogramowania komputerowego służących tym celom.</p> <p>Przedsięwzięcie jest w tym zakresie komplementarne do założeń celu LSR mówiącego o różnicowaniu dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby.</p> <p>Z zakresu przedsięwzięcia wykluczone są działalności turystyczna i</p>

	około turystyczna które będą wspierane w ramach odrębnego przedsięwzięcia.	
Grupy docelowe beneficjentów:	Przedsiębiorstwa, rolnicy, mieszkańcy obszaru LGD, organizacje pozarządowe z terenu LGD, samorzady gminne i jednostki im podległe, instytucje kultury,	
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	<p>Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: preferowane będą operacje związane z prowadzeniem działalności nierolniczej na terenach wiejskich,</p> <p>Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej: preferowane będą operacje związane z prowadzeniem działalności nierolniczej na terenach wiejskich,</p> <p>Małe projekty: preferowane będą operacje związane z prowadzeniem działalności nierolniczej na terenach wiejskich,</p>	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Budowa/przebudowa/remont obiektów oraz nabycie środków trwałych, know-how, wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do działalności przynoszącej dochód poza rolnictwem (z wyłączeniem działalności turystycznej i około turystycznej)	Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / zmodernizowanych / wyposażonych obiektów w środki trwałe, know-how, wartości niematerialne i prawne niezbędnych do działalności przynoszącej dochód poza rolnictwem do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 4 szt.)	Ankieta monitorująca

Nazwa przedsięwzięcia:	Nauka / kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu
Celu szczegółowego	III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej.
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	Głównymi przejawami lokalnej kultury kaszubskiej są miejscowe tradycje, obrzędy i zwyczaje; język kaszubski; tradycyjne zawody i rzemiosło. Elementy te w znacznej ilości wykształciły się na terenie Kaszub jako tradycje lokalne znacznie różniące się od innych podobnych na terenie województwa i kraju. Mimo ich znacznej liczby oraz wyraźnej odrębności i odmienności ich głównym obecnie zagrożeniem jest asymilacja i zanikanie poprzez połączenie z przejawami kultury „uniwersalnej”. Zagrożenia te są widoczne przede wszystkim w ostatnich latach w wyniku z jednej strony rozwoju środków masowego przekazu które zacierają różnice kulturowe w skali makro a z drugiej z uwagi na dynamiczne migracje mieszkańców na teren LGD – przede wszystkim z obszaru Trójmiasta ale także z innych regionów kraju a nawet zagranicy. Procesy te skutkują w konsekwencji zanikaniem tradycji i zwyczajów kaszubskich i mieszaniem się tutejszej, autonomicznej dotychczas kultury ze zwyczajami ludności napływowej. Tym samym widoczne są postępujące zagrożenia zaniku tradycyjnych kaszubskich zwyczajów i

	<p>obrzędów.</p> <p>Wychodząc naprzeciw temu problemowi w ramach przedsięwzięcia założono kompleksowe wsparcie działalności podmiotów/osób zajmujących się propagowaniem i kultywowaniem lokalnych tradycji i zwyczajów, przede wszystkim poprzez poprawę stanu infrastruktury służącej do codziennej ich działalności, zakup niezbędnego sprzętu, wyposażenia, strojów, instrumentów muzycznych itp.</p>	
Grupy docelowe beneficjentów:	Organizacje pozarządowe z obszaru LGD, mieszkańcy obszaru LGD, samorządy i jednostki im podległe, instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe,	
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	<p>Odnowa i rozwój wsi: preferowane będą operacje związane z wsparciem w zakresie rozwoju infrastruktury, sprzętu i wyposażenia służącego na potrzeby nauki / kultywowania miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła,</p> <p>Małe projekty: preferowane będą operacje związane ze wsparciem w zakresie rozwoju infrastruktury, zakupem sprzętu i wyposażenia na potrzeby nauki / kultywowania miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła.</p> <p>Funkcjonowanie LGD: preferowane będą operacje związane ze wsparciem w zakresie rozwoju nauki / kultywowania miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła.,</p>	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Nauka / kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła	Ilość wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych budynków oraz liczba doposażonych obiektów związanych z nauką / kultywowaniem miejscowych tradycji, obrzędów, zwyczajów, zawodów, rzemiosła do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 6 szt.)	Ankieta monitorująca
	Liczba działań o charakterze edukacyjnym związanych z nauką / kultywowaniem miejscowych tradycji, obrzędów, zwyczajów, zawodów, rzemiosła do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 6 szt.)	Ankieta monitorująca
	Liczba działań o charakterze promocyjnym związanych z nauką / kultywowaniem miejscowych tradycji, obrzędów, zwyczajów, zawodów, rzemiosła do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 6 szt.)	Ankieta monitorująca

Nazwa przedsięwzięcia:	Oddolne i uspołecznione wyznaczenie kierunków rozwoju obszaru LGD
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:	
Celu głównego:	II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego

Celu szczegółowego	II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR	
Uzasadnienie przedsięwzięcia:	Przedsięwzięcie wychodzi naprzeciw potrzebie powstawania inicjatyw obywatelskich mających na celu wzmacnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR. W tym kontekście szczególnie ważne jest wzmocnienie procesu nadawania uspołecznionego charakteru opartego o system konsultacji społecznych dla procesu planowania kierunków rozwoju obszaru LGD – zarówno w odniesieniu do tego obszaru jako całości jak i w kontekście poszczególnych jednostek gminnych czy podmiotów z tego terenu. W tym zakresie wspierane będą działania zmierzające do tworzenia planów/strategii/programów/analiz/badań rozwoju opartych o szeroki udział społeczności lokalnej w ich powstawaniu a także wdrażaniu. Założenie to wychodzi przede wszystkim naprzeciw obecnie słabo rozwiniętego systemu uspołecznionego charakteru planowania rozwoju obszaru LGD jaki prowadzą poszczególne samorządy gminne/powiatowe a jednocześnie słabo zdefiniowanych kierunków rozwoju w tym zakresie popartych opinią społeczności lokalnej.	
Grupy docelowe beneficjentów:	Samorządy gminne i jednostki im podległe, organizacje pozarządowe z obszaru LGD, przedsiębiorcy, rolnicy, kościoły i związki wyznaniowe, instytucje kultury, mieszkańcy obszaru LGD	
Działania oraz lista rekomendowanych operacji:	<p>Małe projekty: preferowane będą operacje zmierzające do tworzenia planów/strategii/programów/analiz/badań rozwoju opartych o szeroki udział społeczności lokalnej.</p> <p>Funkcjonowanie LGD: preferowane będą operacje zmierzające do tworzenia planów/strategii/programów/analiz/badań rozwoju opartych o szeroki udział społeczności lokalnej.</p>	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
Oddolne i uspołecznione wyznaczenie kierunków rozwoju obszaru LGD	Liczba przygotowanych badań / opracowań dotyczących kierunków rozwoju obszaru LGD do roku 2015 (10 szt.)	Ankieta monitorująca/Dane własne LGD

Na podstawie charakterystyki celów głównych, celów szczegółowych, przedsięwzięć oraz wskaźników na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania, poniżej przedstawiono matrycę logiczną LSR.

MATRYCA LOGICZNA LSR

Cel ogólny	Wskaźnik oddziaływania	Zródło weryfikacji	Cele szczegółowe	Wskaźnik rezultatu/mierniki	Zródło weryfikacji	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Zródło weryfikacji
I. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA	- polepszenie standardu oraz jakości życia mieszkańców obszaru LGD - odsetek osób deklarujących poprawę do roku 2015 (wzrost 1 % w relacji do roku bazowego)	Ankieta monitorująca	I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR	- liczba osób korzystających z wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / rozbudowanych / zmodernizowanych / wyposażonych obiektów pełniących funkcje społeczne, turystyczne i rekreacyjne do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 1250 osób)	Ankieta monitorująca	Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej na potrzeby mieszkańców obszaru LSR	Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / rozbudowanych / zmodernizowanych / wyposażonych obiektów rekreacyjnych / sportowych / wypoczynkowych do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 14 szt.)	Ankieta monitorująca
						Stworzenie, zagospodarowanie i wyposażenie infrastruktury społecznej wpływającej na poprawę jakości życia mieszkańców w tym przestrzeni publicznej oraz centrów życia społecznego, centrów spotkań społeczności lokalnej	Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / rozbudowanych / zmodernizowanych / wyposażonych obiektów do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 11 szt.)	Ankieta monitorująca
II. AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW, BUDOWA I WZMOCNIENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	- liczba mieszkańców obszaru LGD którzy podnieśli swoje kwalifikacje do 2015 roku (wzrost o 400 osób w relacji do roku bazowego tj. 0,4 % populacji obszaru LGD) - liczba zawiązanych partnerstw w ramach przeprowadzonych projektów współpracy do 2015 roku (3 szt.) - liczba przyjętych do realizacji dokumentów dotyczących kierunków rozwoju obszaru LGD do	Ankieta monitorująca	II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Szwajcarii Kaszubskiej,	- liczba uczestników zorganizowanych szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 400 osób)	Ankieta monitorująca	Organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR	Liczba przeprowadzonych szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 40 szt.)	Ankieta monitorująca
							Liczba godzin przeprowadzonych szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 160 szt.)	
		Dane własne LGD			Dane własne	Wymiana doświadczeń z	Liczba	Dane własne
		Ankieta monitorująca	II.2. Wspieranie rozwoju	- liczba uczestników				

	roku 2015 (3 szt.)		społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR	projektów współpracy do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 30 osób) - liczba gmin jakie obejmują przygotowane badania / opracowania dotyczące kierunków rozwoju obszaru LGD do roku 2015 (9 szt.)	LGD Ankieta monitorująca/ Dane własne LGD	zakresu wykorzystania posiadanych zasobów dla zrównoważonego rozwoju, społeczeństwa obywatelskiego, innowacyjnego, opartego na wiedzy, informacyjnego itp. z innymi lokalnymi społecznościami w kraju i za granicą.	przygotowanych/zrealizowanych projektów współpracy do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 3 szt.)	LGD
						Oddolne i uspołecznione wyznaczanie kierunków rozwoju obszaru LGD	Liczba przygotowanych badań / opracowań dotyczących kierunków rozwoju obszaru LGD do roku 2015 (10 szt.)	Ankieta monitorująca/ Dane własne LGD
III. ZACHOWANIE DZIEDZICTWA I PRZYRODNICZEGO WSI ORAZ JEJGO WYKORZYSTANIE DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU REGIONU	- wzrost liczby turystów na obszarze LGD w 2015 roku (wzrost o 2 % w relacji do roku bazowego)	GUS/UG Ankieta monitorująca	III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR.	- liczba uczestników zorganizowanych imprez do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 240 osób) - liczba osób objętych przeprowadzonymi działaniami promocyjnymi do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 4700 osób)	Ankieta monitorująca Ankieta monitorująca	Organizacja imprez promujących walory obszaru LGD Promocja walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości obszaru LSR	Liczba zorganizowanych imprez do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 12 szt.) Liczba przeprowadzonych działań / akcji promocyjnych do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 47 szt.)	Ankieta monitorująca Ankieta monitorująca
			III.2. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji,	- liczba mieszkańców i turystów odwiedzających obiekty zabytkowe objęte wsparciem do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 200 osób)	Ankieta monitorująca	Odnawianie, rekonstrukcja, oznakowanie i wyposażenie obiektów zabytkowych	Liczba wyremontowanych / odnowionych / przebudowanych / rozbudowanych / zmodernizowanych / wyposażonych / oznakowanych obiektów zabytkowych do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 1 szt.)	Ankieta monitorująca
			- liczba osób korzystających z wybudowanej / przebudowanej / wyremontowanej / oznakowanej / wyposażonej	- liczba osób korzystających z wybudowanej / przebudowanej / wyremontowanej / oznakowanej / wyposażonej	Ankieta monitorująca	Budowa/przebudowa/remont/oznakowanie/wyposażenie lokalnej, publicznej infrastruktury turystycznej opartej o lokalne zasoby i	Liczba wybudowanej/przebudowanej/wyremontowanej/oznakowanej / wyposażonej lokalnej infrastruktury turystycznej i	Ankieta monitorująca

				infrastruktury turystycznej i kulturalnej do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 650 osób)		skierowanej do turystów	kulturalnej do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 13 szt.)	
						Wytwarzanie oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby	Liczba wybudowanej / wyremontowanej / przebudowanej infrastruktury oraz liczba doposażonych obiektów służących wytwarzaniu produktów regionalnych do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 28 szt.)	Ankieta monitorująca
			III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej	- liczba wspartych wytwórców / sprzedawców produktów regionalnych do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 28 osoby/podmioty)	Ankieta monitorująca		ilość wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych budynków oraz liczba doposażonych obiektów związanych z nauką / kultywowaniem miejscowych tradycji, obrzędów, zwyczajów, zawodów, rzemiosła do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 6 szt.)	Ankieta monitorująca
				- liczba wspartych osób/podmiotów kultywujących miejscowe tradycje, obrzędy, zwyczaje, zawody, rzemiosła do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 18 osoby/podmioty)	Ankieta monitorująca	Nauka / kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła	Liczba działań o charakterze edukacyjnym związanych z nauką / kultywowaniem miejscowych tradycji, obrzędów, zwyczajów, zawodów, rzemiosła do 2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 6 szt.)	Ankieta monitorująca
							Liczba działań o charakterze promocyjnym związanych z nauką / kultywowaniem miejscowych tradycji, obrzędów, zwyczajów, zawodów, rzemiosła do	Ankieta monitorująca

							2015 roku (rok 2009 = 0; rok 2015 = 6 szt.)	
IV. RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, TWORZENIE POZAROLNICZYCH MIEJSC PRACY	- wzrost poziomu przedsiębiorczości na obszarze LGD do 2015 roku (wzrost o 0,05 % w relacji do roku bazowego)	Dane UG/GUS	IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno - gospodarczy i posiadane zasoby,	- liczba wspartych osób / podmiotów gospodarczych prowadzących działalność przynoszącą dochód poza rolnictwem (z wyłączeniem działalności turystycznej i około turystycznej) do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 4 szt.)	Ankieta monitorująca	Budowa/przebudowa/remont obiektów oraz nabycie środków trwałych, know-how, wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do działalności przynoszącej dochód poza rolnictwem (z wyłączeniem działalności turystycznej i około turystycznej)	Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / zmodernizowanych / wyposażonych obiektów w środki trwałe, know-how, wartości niematerialne i prawne niezbędnych do działalności przynoszącej dochód poza rolnictwem do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 4 szt.)	Ankieta monitorująca
	- wzrost liczby podmiotów działających w branży turystycznej na obszarze LGD do roku 2015 (wzrost o 1,2 % w relacji do roku bazowego)	Dane UG/GUS		- liczba wspartych osób / podmiotów gospodarczych prowadzących działalność turystyczną i około turystyczną do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 64 szt.)	Ankieta monitorująca	Rozwój usług turystycznych i około turystycznych w tym bazy noclegowej i gastronomicznej (z wyłączeniem agroturystyki)	Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / zmodernizowanych / wyposażonych obiektów przeznaczonych na cele świadczenia usług turystycznych i około turystycznych do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 64 szt.)	Ankieta monitorująca
	- spadek liczby bezrobotnych na obszarze LGD do roku 2015 (0,4 %)	Dane PUP/GUS		- liczba gospodarstw rolnych objętych wsparciem do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 22 szt.)	Dane UG	Rozwój agroturystyki na obszarze LSR	Liczba wybudowanych / przebudowanych / wyremontowanych / zmodernizowanych / wyposażonych obiektów przeznaczonych na działalność agroturystyczną do roku 2015 (rok 2009 = 0; rok 2015 = 22 szt.)	Ankieta monitorująca
				- liczba utworzonych nowych miejsc pracy do roku 2015 (17 szt.)	Ankieta monitorująca			

5. OKREŚLENIE MISJI LGD.

Na podstawie dokonanej analizy stanu obecnego, wyników przeprowadzonej analizy SWOT oraz planowanych przez LGD kierunków rozwoju obszaru Szwajcarii Kaszubskiej w ramach Strategii wyznaczono Misję Lokalnej Grupy Działania będącą syntetycznym ukazaniem kierunku i sposoby działania Stowarzyszenia w czasie realizacji niniejszej Strategii:

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby
trójsektorowym partnerstwem
opartym o współdziałanie społeczności lokalnej
i zmierzającymi do poprawy jakości życia mieszkańców,
racjonalnego wykorzystania posiadanych zasobów naturalnych i kulturowych
dla rozwoju społecznego i gospodarczego regionu
oraz kultywowania i zachowania tradycji i kultury kaszubskiej

W ramach tak wyznaczonej misji działalności LGD zwrócono w konsekwencji uwagę przede wszystkim na jej partnerski charakter oraz udział społeczności lokalnej w podejmowaniu decyzji na każdym szczeblu działalności Stowarzyszenia. Jednocześnie misja określa także podstawowe kierunki działań LGD na których oparto następnie wyznaczone do realizacji cele główne. Kierunki te dotyczą z jednej strony poprawy jakości życia mieszkańców obszaru objętego LSr a z drugiej wykorzystania posiadanych zasobów dla rozwoju tak społecznego jak i gospodarczego oraz zachowaniu kultury kaszubskiej - unikatowego waloru regionu w skali nie tylko krajowej ale globalnej.

W ramach wyznaczonych kierunków rozwoju obszaru LGD wyznaczono także Wizję rozwoju regionu określających pożądany stan docelowy do którego będzie dążyć LGD w czasie swojej działalności. Tym samym jako Wizję rozwoju obszaru Szwajcarii kaszubskiej wyznaczono:

Szwajcaria Kaszubska
regionem bogatym kulturowo,
przyjaznym dla mieszkańców i turystów,
o dobrze rozwiniętej przedsiębiorczości,
znanym w Polsce i za granicą

Wyznaczona w ten sposób wizja rozwoju obszaru LGD nawiązuje bezpośrednio do zidentyfikowanego przez mieszkańców kierunku rozwoju i pożądanego stanu tego obszaru w przyszłości. W tym zakresie zwrócono uwagę na 3 zasadnicze potrzeby.

Szwajcaria Kaszubska to przede wszystkim obszar o bogatych walorach kulturowych związanych z kulturą kaszubską – jej historią oraz odmiennością od kultury obszarów sąsiednich. W tym obrębie wymagane jest jednak zarówno propagowanie tej kultury, jej promocja oraz poprawa organizacji i infrastruktury temu sprzyjającej a jednocześnie potrzeba jej ochrony i zachowania dla przyszłych pokoleń. Wynika to m.in. z przeprowadzonej analizy SWOT, która wyraźnie wskazuje na regionalną kulturę jako główną silną stronę regionu a jednocześnie widzi potrzebę promocji i poprawy warunków jej rozwoju oraz ochrony przed asymilacją. Stąd zachowanie tego bogactwa stanowi główny kierunek rozwoju regionu w przyszłości.

Kolejnym aspektem wyznaczonej wizji jest fakt, iż Szwajcaria Kaszubska powinna stać się regionem przyjaznym dla mieszkańców i turystów. Potrzeba ta wynika przede wszystkim z wyznaczonych słabych stron, w tym przypadku słaba infrastruktura społeczna i kulturowa oraz niewystarczające zagospodarowanie oraz promocja posiadanych walorów dla potrzeb rozwoju turystyki. Wszystko to skutkuje z jednej strony wciąż relatywnie niskimi, w porównaniu z obszarami lepiej zurbanizowanymi, warunkami życia mieszkańców a z drugiej małym w stosunku do posiadanego potencjału przekładaniem się istniejących walorów naturalnych i kulturowych w wymierny sposób na rozwój gospodarki regionu – wzrost dochodów mieszkańców, spadek bezrobocia, wzrost przedsiębiorczości.

Trzecim poruszonym obszarem jest w tym kręgu zdiagnozowana niska obecnie rozpoznawalność regionu Szwajcarii Kaszubskiej w kraju i przede wszystkim za granicą oraz słaba świadomość marki regionu także wśród jego mieszkańców. W tym kontekście pożądane jest więc uruchomienie długofalowego i prowadzonego w skali międzynarodowej procesu przede wszystkim o charakterze informacyjno – promocyjnym mającego na celu upowszechnienie marki „Szwajcaria Kaszubska” jako regionu atrakcyjnego pod względem turystycznym i wypromowanie jej walorów. Powstała w ten sposób wizja rozwoju nawiązuje tym samym do głównych rozpoznanych potrzeb i kierunków rozwoju regionu oraz stanu docelowego, jaki jest porządny przez mieszkańców w przyszłości.

6. WYKAZANIE SPÓJNOŚCI SPECYFIKI OBSZARU Z CELAMI LSR.

Jak wykazały zarówno analiza sytuacji obecnej na obszarze LGD oraz wyniki przeprowadzonej analizy SWOT i ocena stanu obecnego, w kontekście wyodrębnionych specyficznych cech obszaru poniżej przedstawiono opis relacji między wyznaczonymi celami szczegółowymi a tą specyfiką.

Z punktu widzenia określonych celów głównych i szczegółowych strategii w zakresie charakterystyki i specyfiki obszaru należy wyodrębnić 3 tematy wiodące wokół których konstruowano założenia LSR a tym samym wokół których koncentrują się jego cele i założone do realizacji przedsięwzięcia. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego oraz wyniki analizy SWOT w kontekście realizacji założeń Programu Leader należy zwrócić uwagę przede wszystkim na następujące cechy charakterystyczne obecnej sytuacji społeczno - gospodarczej obszaru Szwajcarii Kaszubskiej:

- I. Posiadanie wybitnych walorów przyrodniczych i kulturowych – obszar Szwajcarii Kaszubskiej położony jest na terenie pojeziernym Pojezierza Kaszubskiego cechującym się przede wszystkim dużą jeziornością mierzoną zarówno bardzo dużą ilością jezior jak i ich znaczną powierzchnią a także pięknymi krajobrazami i dużymi deniwelacjami terenu co czyni ten teren idealnym miejscem do rozwoju turystyki i rekreacji i decyduje w dużej mierze o specyfice tego obszaru. Jednocześnie obszar LGD położony w sercu Kaszub (miasto Kartuzy jest powszechnie uważane za stolicę Kaszub Jeziornych) posiada najlepiej zachowane tradycje i zwyczaje kaszubskie na całym obszarze zamieszkanym przez Kaszubów. Dowodem na to jest fakt, że na obszarze LGD zamieszkuje najwięcej rdzennej ludności kaszubskiej ze wszystkich regionów Kaszub. Fakt ten przede wszystkim w zakresie posiadanych produktów tradycyjnych, obrzędów, kaszubskiego języka czy zabytków kultury materialnej stanowi drugi najważniejszy element decydujący o specyfice obszaru LGD. Tym samym oba z wymienionych walorów: przyrodnicze oraz kulturowe są dwoma głównymi elementami decydującymi o specyfice tego obszaru i nadającymi mu niepowtarzalny charakter w skali całego kraju. Potrzeba zachowania i kultywowania posiadanych walorów z jednej strony oraz ich rozpowszechniania i promocji oraz wykorzystania jako podstaw dla rozwoju turystyki – krajoznawczej i kulturalnej – stanowiły główną oś o jaką oparto założenia niniejszej Strategii. Tym samym dla rozwoju i wykorzystania tych walorów wyznaczono następujące cele szczegółowe:
 - W ramach celu głównego: III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu:
 - Cel szczegółowy III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR – w ramach tego celu wspierane będą operacje zmierzające do promocji i informacji dotyczącej posiadanych walorów naturalnych i kulturowych,

- Cel szczegółowy III.2. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych, kulturowych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji – cel ten dotyczy wprost wsparcia operacji związanych z zagospodarowaniem i wykorzystaniem posiadanych walorów naturalnych i kulturowych dla celów związanych z turystyką i rekreacją,
 - Cel szczegółowy III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej – w ramach tego celu przewidziano do realizacji przedsięwzięcia związane z propagowaniem posiadanych walorów kulturowych związanych z kulturą i tradycją kaszubską i ich wykorzystaniem dla celów turystycznych,
 - W ramach celu głównego: IV. Różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy:
 - IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby – w ramach celu przewidziano wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze i kulturowe – przede wszystkim w kierunku rozwoju usług turystycznych i około turystycznych,
 - W ramach celu głównego: II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego:
 - II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmocnienie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR – w ramach celu wspierane będą przedsięwzięcia związane przede wszystkim z wsparciem realizacji projektów współpracy angażujących organizacje pozarządowe z obszaru LGD w tym organizacje związane z promocją i rozwojem kultury i tradycji kaszubskiej oraz promocją i rozwojem turystyki i rekreacji z wykorzystaniem posiadanych zasobów.
- II. Potrzeba wsparcia rozwoju społecznego obszaru LGD – specyfika obszaru LGD wskazuje na znaczną aktywność społeczną mieszkańców o czym świadczy np. znacznie wyższy od średniej krajowej ich udział w wyborach na różne szczeble władzy a z drugiej słabej ich samoorganizacji oraz relatywnie niewielkiego na tle regionu udziału w zorganizowanych formach społecznym. Mała liczba organizacji pozarządowych oraz ich relatywnie niska aktywność w połączeniu z niewystarczającą liczbą prowadzonych działań na obszarze LGD podnoszących kwalifikowane i świadomość lokalnej społeczności są charakterystycznymi cechami dla życia społecznego całego obszaru LGD. Dochodzi do tego słabe a niekiedy wręcz bardzo słabe zagospodarowanie tego obszaru w podstawową infrastrukturę społeczną czy kulturową oraz słaba organizacja życia społecznego na obszarze LGD. Elementy te decydują o postępującej marginalizacji zwłaszcza obszarów wiejskich terenu LGD. W tym zakresie wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców wyznaczono do realizacji następujące cele mające za zadanie poprawę sytuacji społeczności obszaru LGD:

- W ramach celu głównego: Poprawa jakości życia:
 - I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR – w ramach celu wyznaczono realizację operacji związanych ze stworzeniem możliwości zorganizowanego spędzenia wolnego czasu przez mieszkańców regionu w tym przede wszystkim przez dzieci i młodzież wiejską oraz z zapewnieniem odpowiedniego zaplecza infrastrukturalnego na potrzeby społeczności lokalnej oraz organizację życia społecznego i kulturalnego zwłaszcza na obszarach wiejskich,
 - W ramach celu głównego: II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego:
 - II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Szwajcarii Kaszubskiej – w ramach celu przewidziano realizację przedsięwzięć związanych z organizacją różnorodnych form podnoszących kwalifikacje mieszkańców m.in. szkoleń, konferencji, wymianę doświadczeń itp.,
 - II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmocnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR – cel ma za zadanie wspierać organizację życia społecznego wokół działalności w organizacjach pozarządowych – jednocześnie celem w tym zakresie jest zachęcenie mieszkańców do udziału w tych formach życia społecznego oraz wsparcie i promocja ich działalności poprzez wymianę doświadczeń z innymi LGD w kraju i za granicą. Jednocześnie ważnym elementem będzie wspieranie procesu angażowania lokalnej społeczności w planowanie kierunków rozwoju lokalnego i regionalnego.
- III. Rozwój gospodarczy obszaru LGD – obecnie obszar LGD opiera się w dalszym ciągu w dużej mierze na rozwoju rolnictwa przy jednoczesnym słabym na tle całego województwa rozwoju przedsiębiorczości. Sytuacja ta w konsekwencji funkcjonowania przede wszystkim niewielkich, niskotowarowych gospodarstw rolnych oraz niesprzyjających warunków do rozwoju intensywnej gospodarki rolnej powoduje, że rolnictwo nie generuje dostatecznych przychodów dla mieszkańców wsi a jednocześnie skutkuje np. istnieniem zjawiska tzn. ukrytego bezrobocia wśród rodzin trudniących się rolnictwem. Jednocześnie słaby rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz brak większych pracodawców zwłaszcza na obszarach wiejskich w konsekwencji postępujących zmian strukturalnych w rolnictwie generuje obecnie potrzebę przekwalifikowane obecnej ludności utrzymującej się wyłącznie lub głównie z rolnictwa w kierunku działalności nierolniczej i ogólne wsparcie rozwoju przedsiębiorczości – głównie na obszarach wiejskich LGD. Wychodząc na przeciw tym potrzebą w ramach IV celu głównego wspierane będzie cel szczegółowy dotyczący:
- IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby – w ramach celu wspierane będą

przedsięwzięcia zmierzające do wsparcia powstawania i rozwoju przedsiębiorstw wykorzystujących dla swojej działalności przede wszystkim posiadane zasoby oraz operacje związane z rozpoczynaniem działalności nierolniczej przez obecnych rolników i ich rodziny oraz rozwoju przedsiębiorczości tworzącej nowe miejsca pracy poza rolnictwem na terenach wiejskich.

Tym samym mając na uwadze powyższą analizę należy stwierdzić, że wszystkie cele określone w ramach LSR są komplementarne do specyfiki obszaru LGD. Należy przy tym zaznaczyć, że powyżej opisano tylko najbardziej charakterystyczne elementy decydujące o specyfice regionu – szczegółowe dane w tym zakresie znajdują się w Rozdziale 2 i 3 Strategii gdzie przedstawiono dokładną charakterystykę obszaru oraz wyniki analizy SWOT wskazujące na główne silne i słabe strony regionu.

7. UZASADNIENIE PODEJŚCIA ZINTEGROWANEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH LSR.

Jedną z głównych idei jaka przyświecała przy tworzeniu przedmiotowej Lokalnej Strategii Rozwoju była idea zintegrowanego podejścia do rozwoju obszarów wiejskich Szwajcarii Kaszubskiej. Założenie to było oparte o potrzebę współdziałania wszystkich mieszkańców, reprezentantów wszystkich 3 sektorów - różnych sektorów gospodarki zgodnie z samą ideą podejścia Leader. Tylko bowiem takie podejście do planowanych do realizacji przedsięwzięć powoduje, że operacje są najbardziej efektywne i trwałe – rozwijając tworzące się partnerstwo i dając szanse na zachowanie tej współpracy w przyszłości. Jednocześnie jak wykazała analiza zamieszczonych celów oraz wizji i misji rozwoju obszaru LGD kierunki wyznaczone w Strategii opierają się przede wszystkim o wykorzystanie posiadanych zasobów – zarówno kulturowych jak i naturalnych dla realizacji poszczególnych przedsięwzięć i rozwoju całego regionu. W tym zakresie należy wskazać, że niemal wszystkie wyznaczone do realizacji przedsięwzięcia w mniejszym lub większym stopniu realizują założenia zintegrowanego podejścia zawierając w sobie możliwe do realizacji operacje realizowane przez przedstawicieli różnych sektorów oraz dziedzin gospodarki oraz są oparte o wykorzystanie różnych, posiadanych zasobów. Poniżej przedstawiono syntetyczną charakterystykę głównych przedsięwzięć które realizują ideę zintegrowanego podejścia wyodrębniając 2 jego aspekty: grupy docelowe przedsięwzięć oraz oparcie przedsięwzięć o wykorzystanie różnych zasobów regionu.

- I. Przedsięwzięcia w ramach których będzie realizowane zintegrowane podejście z uwagi na grupy docelowe:
 - [Organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR](#): w ramach przedsięwzięcia jako grupy docelowe beneficjentów wskazano: organizacje pozarządowe z terenu LGD, samorządy gminne i jednostki im podległe, przedsiębiorcy z obszaru LGD, mieszkańcy sołectw. W tym zakresie realizacja szkoleń dla mieszkańców będzie realizowana przez podmioty wywodzące się z różnych sektorów: publicznego (samorządy gminne), gospodarczego (podmioty gospodarcze) oraz społecznego (organizacje pozarządowe, mieszkańcy sołectw); przedsięwzięcie będzie także dotyczyło instytucji wywodzących się z różnych sektorów gospodarki np. przedsiębiorców prowadzących działalność gastronomiczną, hotelarską czy działalność w zakresie prowadzenia biur podróży, firm szkoleniowych, samorządów zamierzających organizować szkolenia dla swoich mieszkańców czy organizacji pozarządowych – chcących podnieść kwalifikacje swoich członków. W tym zakresie przedsięwzięcie będzie dotyczyło szeregu działań szkoleniowych zmierzających do

podniesienia kwalifikacji mieszkańców obszaru LGD prowadzonych przez podmioty z różnych sektorów i działające w różnych branżach.

- Promocja walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości obszaru LSR: w ramach przedsięwzięcia wyznaczono następujące grupy beneficjentów: Organizacje pozarządowe z obszaru LGD, samorządy gminne oraz jednostki im podległe, kościoły i związki wyznaniowe, lokalni twórcy ludowi, przedsiębiorcy, instytucje kultury, mieszkańcy obszaru LGD. W tym przypadku planowane są do realizacji operacje w zakresie promocji posiadanej oferty turystycznej lub walorów które będą miały charakter działań zintegrowanych prowadzonych przez różne grupy docelowe a tym samym kierowane z różną ofertą do różnych grup odbiorców. W tym zakresie założono, podejmowanie działań przez np. przedsiębiorców (sektor gospodarczy) prowadzących działalność w zakresie turystyki i promujących swoją ofertę wśród potencjalnych turystów lub mieszkańców regionu, samorządy gminne (sektor publiczny) promujących atrakcje turystyczne położone na ich obszarze czy np. twórców ludowych, organizacje pozarządowe (sektor społeczny) promujących swoją działalność oraz posiadane zasoby naturalne lub kulturowe regionu. Jednocześnie w ramach przedsięwzięcia możliwa jest realizacja operacji przez podmioty różnych sektorów gospodarki np. przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie usług hotelarskich (promocja oferty miejsc noclegowych), usług organizacji wycieczek po obszarze LGD (promocja posiadanej oferty wycieczek), przedsiębiorców prowadzących biura podróży (promocja biur w internecie) lub np. promocja działań podejmowanych przez lokalnych przewodników turystycznych.
- Odnawianie, rekonstrukcja, oznakowanie i wyposażenie obiektów zabytkowych - w tym zakresie w ramach przedsięwzięcia jako jego beneficjentów wyznaczono: organizacje pozarządowe z terenu LGD, kościoły i związki wyznaniowe, samorządy gminne oraz jednostki im podległe, instytucje kultury, przedsiębiorcy, mieszkańcy obszaru LGD. W ramach przedsięwzięcia będą realizowane wzajemnie powiązane ze sobą działania zmierzające do ochrony i wizualizacji posiadanych walorów zabytkowych. Działania te będą realizowane zarówno przez podmioty sektora publicznego (samorządy gminne, kościoły i związki wyznaniowe), gospodarczego (podmioty gospodarcze) jak i społecznego (organizacje pozarządowe) i będą dotyczyły wzajemnego współdziałania między tymi organizacjami np. odnawianie i rekonstrukcja obiektów po stronie podmiotów publicznych i gospodarczych – ich oznakowanie po stronie podmiotów sektora społecznego. Także w tym przypadku możliwa będzie realizacja tych operacji przez podmioty reprezentujące różne sektory gospodarki np. odnawianie obiektów zabytkowych posiadanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność hotelarską, rolników chcących rozpocząć

działalność w zakresie np. agroturystyki czy też np. organizacje pozarządowe działające w zakresie ochrony i eksponowania posiadanych walorów kulturowych.

- Budowa/przebudowa/remont/oznakowanie/wyposażenie lokalnej, publicznej infrastruktury turystycznej opartej o lokalne zasoby i skierowanej do turystów – jednego z głównych walorów naturalnych regionu dla celów rekreacji, turystyki i kultury: w ramach tak wyznaczonego przedsięwzięcia przewidziano jako grupy docelowe następujące instytucje: samorządy gminne i jednostki im podległe, organizacje pozarządowe z terenu LGD, przedsiębiorcy, rolnicy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe, mieszkańcy obszaru LGD. Także w tym zakresie przedsięwzięcie realizowane będzie przez przedstawicieli wszystkich 3 sektorów: publicznego (np. samorządy gminne), gospodarczego (podmioty gospodarcze) oraz społecznego (organizacje pozarządowe, rolnicy). W zakresie tego przedsięwzięcia przewidziano wzajemne współdziałanie przedstawicieli poszczególnych sektorów np. samorządy gminne: tworzenie publicznych plaż, parkingów przy jeziorach, obiektów sanitarnych; podmioty gospodarcze, rolnicy: zapewnienie bazy gastronomicznej i hotelowej przy jeziorach. Tym samym w realizacji przedsięwzięć zaangażowane będą także podmioty wywodzące się z różnych sektorów gospodarki, np. podmioty prowadzące działalność w zakresie małej gastronomii, podmioty oferujące usługi turystyczne np. w zakresie wynajmu sprzętu do uprawiania sportów wodnych, podmioty zajmujące się prowadzeniem domków letniskowych czy np. podmioty trudniące się transportem turystów.
- Wytwarzanie oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby - w ramach przedsięwzięcia przewidziano następujące grupy beneficjentów: organizacje pozarządowe z obszaru LGD, samorządy gminne i jednostki im podległe, przedsiębiorcy, rolnicy, twórcy ludowi, mieszkańcy obszaru LGD, kościoły i związki wyznaniowe, instytucje kultury - co świadczy o tym, że w ramach przedsięwzięcia operacje będą realizowane przez przedstawicieli wszystkich 3 sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W ramach przedsięwzięcia przewidziano także współdziałanie przedstawicieli różnych sektorów gospodarki, np. lokalnych twórców ludowych, rzemieślników, przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa lokalnych produktów rolnych, organizacje pozarządowe i samorządy lokalne trudniące się promocją posiadanego dziedzictwa kulturowego, lokalnych dystrybutorów produktów żywnościowych itp. Lista ta uwidacznia jednocześnie w jaki sposób mogą z sobą współdziałać przedstawicieli poszczególnych branż i sektorów – dotyczy to przede wszystkim współdziałania wytwórców lokalnych produktów (twórców ludowych, rzemieślników, podmioty gospodarcze) z podmiotami zajmującymi się promocją i

informację o posiadanym dziedzictwie kulturowym w tym np. kulinarnym obszarze LGD (organizacje pozarządowe, samorządy gminne i ich jednostki organizacyjne).

- Rozwój usług turystycznych i około turystycznych w tym bazy noclegowej i gastronomicznej (z wyłączeniem agroturystyki) - jako grupy docelowe przedsięwzięcia zaplanowano: przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy obszaru LGD, organizacje pozarządowe z obszaru LGD, samorządy gminne oraz jednostki im podległe, instytucje kultury. Jak wynika z przedstawionej listy także w przypadku tego przedsięwzięcia jako grupy docelowe wskazano przedstawicieli wszystkich 3 sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. Jednocześnie przedsięwzięcie będzie oparte o współdziałanie operacji realizowanych przez przedstawicieli różnych sektorów gospodarki. W tym zakresie zaplanowano w ramach przedsięwzięcia realizację operacji przeprowadzonych przez np. przedsiębiorców prowadzących działalność gastronomiczną, rolników zamierzających rozpocząć działalność w zakresie świadczenia usług hotelarskich, organizacje pozarządowe oraz samorządy gminne i jednostki im podległe w zakresie bazy noclegowej i gastronomicznej. W tym sensie widoczne jest wzajemne współdziałanie przedstawicieli z jednej strony operacji związanych z rozwojem bazy noclegowej i gastronomicznej na terenie gminy a z drugiej organizacji zajmujących się informacją i promocją o powstałej infrastrukturze.

II. Przedsięwzięcia w ramach których będzie realizowane zintegrowane podejście z uwagi na wykorzystanie różnych zasobów. W tym zakresie należy wskazać, że większość z zaplanowanych działań oparta jest o wykorzystanie posiadanych zasobów o czym świadczą zarówno zapisy wyznaczonej misji, wizji jak i celów Strategii. Poniżej przedstawiono wybranych 4 przedsięwzięć w ramach których widoczny jest w szczególności sposób zintegrowanych charakter LSR związany z posiadanymi zasobami:

- Budowa/przebudowa/remont/oznakowanie/wyposażenie lokalnej, publicznej infrastruktury turystycznej opartej o lokalne zasoby i skierowanej do turystów – m.in. tras, ścieżek, szlaków i dróg o tematyce edukacyjnej, kulturowej, turystycznej, rekreacyjnej lub sportowej – w ramach przedsięwzięcia wspierane będą operacje związane z m.in. kompleksowym tworzeniem szlaków turystycznych na obszarze LGD. W tym zakresie powstające szlaki będą opierały się przede wszystkim na powiązanych walorach środowiska naturalnego jak i zasobach kultury materialnej. W tym zakresie przebieg szlaków będzie oparty o przede wszystkim atrakcyjne formy ukształtowania krajobrazu, piękne widoki oraz urozmaicenie terenu umożliwiające np. atrakcyjne wędrowki na nartach w okresie zimowym czy spacer z kijami praktycznie we wszystkich pora roku. Jednocześnie przebieg tych szlaków będzie oparty o ich uatrakcyjnienie przebiegiem w pobliżu miejsc / obiektów ciekawych z kulturowego czy historycznego punktu widzenia jak np. zabytki lokalnej architektury kaszubskiej, zabytkowe obiekty

sakralne czy zabytki uznane za chronione ze względu na swój wiek czy wartość historyczną. W tym znaczeniu realizacja tego przedsięwzięcia będzie oparta o wykorzystanie dwóch różnych a jednocześnie najważniejszych zasobów obszaru LGD tj. walorów naturalnych i kulturowych oraz powiązanych z nimi walorów historycznych które połączone siecią szlaków turystyczna zostaną udostępnione dla szerszej rzeszy turystów a jednocześnie urozmaić atrakcyjność samych szlaków.

- Wytwarzanie oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby – w tym zakresie przedsięwzięcie opiera się o dwie zasadnicze grupy zasobów:
 - pierwsza z nich – najszerszej reprezentowana – dotyczy rozwoju produktów regionalnych związanych z tradycją i kulturą kaszubską i wynikających z tradycji tej grupy etnicznej. W tym zakresie nawiązując do kultywowania lokalnej tradycji wspierane będą przede wszystkim działania prowadzone przez lokalnych, kaszubskich twórców ludowych czy rzemieślników prowadzących działalność w zakresie produkcji kaszubskich wyrobów czy świadczenia zanikających tradycyjnych usług,
 - druga ze wspomnianych grup dotyczy natomiast wytwarzania i promocji produktów opartych przede wszystkim o regionalne produkty żywnościowe i przetwórstwo rolne – przykładem takich produktów istniejących obecnie jest np. truskawka kaszubska wpisana na Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi czy Ogórki Kartuskie.
- Rozwój usług turystycznych i około turystycznych w tym bazy noclegowej i gastronomicznej (z wyłączeniem agroturystyki) – w ramach przedsięwzięcia planowane jest wykorzystanie dwóch głównych zasobów obszaru LGD: walorów naturalnych związanych przede wszystkim z licznymi jeziorami, ukształtowaniem terenu, znacznymi wysokościami nad poziomem morza oraz walorami kulturowymi związanymi tradycją i kulturą kaszubską. W tym zakresie powstanie lokalnej infrastruktury turystycznej oraz świadczenie usług turystycznych i około turystycznych opiera się wprost o te dwie grupy zasobów. Stanowią one oś wokół której prowadzony jest rozwój turystyki na terenie Szwajcarii Kaszubskiej. Realizacji zaplanowanych przedsięwzięć będzie w konsekwencji uzależniona i powiązana z lokalizacją tych dwóch walorów np. baza noclegowa czy gastronomiczna będzie tworzona przede wszystkim w bezpośrednim sąsiedztwie tych zasobów – jednocześnie oferta turystyczna powstała w ramach tych przedsięwzięć będzie zachęcała i promowała wśród turystów zarówno walory naturalne jak i kulturowe obszaru LGD.
- Rozwój agroturystyki na obszarze LSR – obszar Szwajcarii kaszubskiej jest obecnie idealnym miejscem do rozwoju agroturystyki. W kontekście wyznaczonego

przedsięwzięcia należy wskazać, że będzie ono wykorzystywało 3 zasadnicze zasoby obszaru LGD:

- zasoby naturalne związane głównie z jeziornością obszaru LGD – powstające gospodarstwa będą lokalizowane w sąsiedztwie jezior co zapewni liczne atrakcje dla turystów i poszerzy ofertę agroturystyczną o możliwość uprawiania sportów wodnych. Jednocześnie tak jak ma to miejsce obecnie powstające gospodarstwa będą oferowały oferty wycieczek – pieszych, konnych rowerowych – wykorzystujących piękny krajobraz i urozmaicenie terenu,
- zasoby kulturowe – w tym zakresie rozwój agroturystyki będzie oparty o przybliżenie turystom kultury i tradycji kaszubskiej np. poprzez oparcie wystroju budynków na kaszubskim budownictwie i rzemiośle czy serwowaniu dla turystów lokalnych, kaszubskich posiłków, podrobów itp.,
- trzecim z wykorzystywanym w tym zakresie zasobów będą obecnie istniejące gospodarstwa rolne – niewielkie, rodzinne i prowadzące działalność przede wszystkim na własne potrzeby. W tym zakresie gospodarstwa te stanowią idealny potencjał do rozwoju funkcji agroturystycznej a gospodarująca na nich ludność wiejska z uwagi na niską mechanizację i intensyfikację produkcji rolnej jest przygotowana do prowadzenia tego typu działalności.

8. UZASADNIENIE PODEJŚCIA INNOWACYJNEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH LSR.

Założenia Programu Leader – przede wszystkim jego oddolne i zintegrowane podejście oraz uspołeczniony charakter – powodują, że jest on w skali rozwoju gospodarczego naszego kraju podejściem zupełnie nowym i proponującym innowacyjne, odmienne od dotychczasowego podejście do rozwiązywania problemów na obszarach wiejskich. Założenia te przyświecały już realizacji Pilotażowego Programu Leader + jednak w pełnym zakresie są one widoczne dopiero w trakcie przygotowywania i wdrażania w życie Lokalnych Strategii Rozwoju. W tym kontekście rozwiązania zastosowane w niniejszej Strategii dla realizacji zaplanowanych przedsięwzięć i operacji charakteryzują się nowatorskim podejściem do rozwoju obszarów wiejskich Szwajcarii Kaszubskiej nie spotykanym na tym terenie w dotychczasowych działaniach lub realizowanych w bardzo ograniczonym zakresie.

W tym zakresie innowacyjny charakter proponowanych w Strategii przedsięwzięć i operacji przejawia się przede wszystkim w następujących aspektach:

- Nowy sposób zaangażowania lokalnej społeczności w proces rozwoju – jednym z głównych filarów na których będzie opierała się realizacja zaplanowanych w ramach Strategii przedsięwzięć jest jej uspołeczniony charakter angażujący mieszkańców w ten proces. Sytuacja ta dotyczy całego procesu zarówno przygotowania przedsięwzięć – ich zakresu, idei i założeń – na etapie tworzenia LSR jak i wyboru operacji do finansowania – poprzez udział społeczności lokalnej w tworzeniu kryteriów na jakim opierał będzie się proces wyboru operacji oraz ocenę składanych projektów w ramach kompetencji Rady Stowarzyszenia po system monitoringu realizacji tych operacji i wpływu na ewentualne zmiany zasad wdrażania samego programu Leader. Na wszystkich tych etapach, lokalna społeczność decyduje o przyjętych kierunkach rozwoju wyznaczonych w ramach Strategii oraz o przebiegu całego procesu wdrażania LSR. Mamy więc do czynienia z zupełnie innowacyjnym podejściem do sposobu rozwoju obszarów wiejskich, które dotychczas nie było stosowane na terenie LGD. Dotychczasowe przedsięwzięcia realizowane przez gminy czy powiaty przygotowujące własne dokumenty strategiczne mimo ich oparcia o proces uspołeczniony rzadko kiedy społeczność lokalna miała większy wpływ na ich kształt oraz wdrażanie. Podobnie w przypadku dokumentów regionalnych w których oddolne podejście w zasadzie nie istniało a przygotowanie i realizacji założeń rozwoju regionu były oparte o prace ekspertów. Tym samym pierwszy raz w sposób innowacyjnym na obszarze LGD realizowane operacje w ramach Strategii będą miały charakter w pełni uspołeczniony a poszczególni mieszkańcy poprzez zastosowanie jawności i dostępności prowadzonych działań mają realny i trwały wpływ na kierunki rozwoju swojej małej ojczyzny.

- Zintegrowany charakter planowanych w ramach Strategii przedsięwzięć – jak opisano w poprzednim rozdziale przedmiotowej Strategii – ma ona charakter dokumenty zintegrowane w którym jako grupy docelowe w ramach wyznaczonych do realizacji poszczególnych przedsięwzięć wyszczególniono zarówno instytucje sektora publicznego, społecznego jak i gospodarczego występujące jednocześnie. Wyznaczone do realizacji cele i przedsięwzięcia opierają się bowiem w przedmiotowej Strategii o połączenie operacji realizowanych równolegle przez podmioty sektora publicznego (w tym przede wszystkim gminy) sektora społecznego (głównie organizacje pozarządowe) oraz sektora gospodarczego. Dzięki takiemu podejściu efektywność zaplanowanych przedsięwzięć jest najwyższa. Prowadzenie przygotowanych w ten sposób, skoordynowanych i kompleksowych przedsięwzięć jest jedną z odpowiedzi na występujące obszary problemowe na obszarze LGD. Tym samym opisany zintegrowany charakter wdrażanych przedsięwzięć i samej LSR jest procesem innowacyjnym nie realizowanym dotychczas w takim zakresie na tym obszarze. Należy bowiem podkreślić, że dotychczasowe działania w tym kierunku opierały się przede wszystkim o realizowanie operacji przez poszczególne podmioty w sposób niezależny od siebie i nieskoordynowany co powodowało brak jednolitego, określonego wspólnie kierunku działań, który byłby realizowany przez wszystkie zainteresowane grupy. Z drugiej strony brak współpracy z w tym zakresie czynił podejmowane działania poszczególnych sektorów znacznie mniej efektywnymi. Sytuacja ta dotyczy także operacji realizowanych na podstawie istniejących na obszarze LGD dokumentów strategicznych, które z uwagi na fakt, że były dokumentami np. gminnymi dotyczyły w zdecydowanej części planu działań do realizacji właśnie przez sektor publiczny bez uwzględnienia w nim przedstawicieli chociażby sektora gospodarczego. Lepsza sytuacja występowała np. w przypadku niektórych dokumentów branżowych np. dotyczących rozwoju turystyki – jednakże w tym przypadku zawężenie się do jednej wąskiej dziedziny życia gospodarczego w znacznym stopniu ograniczało wpływ realizowanych przedsięwzięć. Z tego względu należy wskazać, że przedsięwzięcia realizowane w ramach LSR stanowią innowacyjne podejście do rozwoju regionu oparte o zintegrowane współdziałanie wszystkich sektorów.
- Skoordynowany proces realizacji operacji na całym obszarze LGD. Jest jedną z głównych cech realizacji przedsięwzięć założonych w ramach strategii jest ich skoordynowane wdrażanie na całym obszarze LGD – we wszystkich z 9 gmin objętych projektem. W tym zakresie w skali całego regionu Szwajcarii Kaszubskiej realizowana jest jedna, wspólnie wyznaczona polityka rozwoju Lokalnego oparta o wypracowane wspólnie – solidarnie przez przedstawicieli wszystkich gmin, cele i przedsięwzięcia do realizacji, które będą wdrażane na całym obszarze równomiernie przez przedstawicieli wszystkich sektorów. W tym zakresie będzie to na obszarze LGD podejście zupełnie innowacyjne nie występujące

dotychczas w takiej skali. Dotychczasowe działania w regionie LGD były przede wszystkim działaniami realizowanymi i koordynowanymi w skali poszczególnych gmin głównie przez instytucje publiczne. Nawet działania prowadzone w skali powiatu były ograniczane granicami administracyjnymi i obejmowały jedynie wąskie wycinki życia społeczno – gospodarczego (np. infrastrukturę transportową, bezrobocie, pomoc społeczną). Skutkowało to dotychczas zjawiskiem istnienia różnych priorytetów rozwoju poszczególnych obszarów (gmin) oraz różnych narzędzi ich realizacji – które w skutek ograniczonej współpracy międzygminnej nie były z sobą skoordynowane. Realizacja planowanych w ramach LSR przedsięwzięć jest pierwsza w tym zakresie próbą określenia wspólnych kierunków i priorytetów rozwoju i ich realizacji jednocześnie na całym obszarze Szwajcarii Kaszubskiej.

- Nowe podejście do wykorzystania lokalnych zasobów – w ramach wyznaczonych w LSR przedsięwzięć do realizacji na przyszłość zdecydowano się na zastosowanie odmiennego podejścia przede wszystkim do wykorzystania lokalnych zasobów dostępnych na obszarze LGD i opisanych w diagnozie stanu obecnego. Fakt ten widoczny jest w strategii przede wszystkim w trzech aspektach:

- innym podejściu do wykorzystania posiadanych zasobów naturalnych, które decydują o atrakcyjności regionu, takich jak: urozmaicone ukształtowanie terenu, liczne jeziora, punkty widokowe dla przyciągnięcia turystów. W tym zakresie dotychczas w kierunkach rozwoju regionu dominowało podejście polegające na propagowaniu rozwoju tradycyjnych form turystyki z tradycyjnym podejściem do wykorzystania posiadanych zasobów. Na tej podstawie koncentrowano się dotychczas przede wszystkim na rozwoju turystyki w oparciu o posiadane zasoby wodne w postaci jezior gdzie koncentrowały się atrakcje turystyczne regionu oraz powstawała infrastruktura. Sytuacja ta spowodowała, znaczne zawężenie funkcji turystycznej oraz zdecydowała do ograniczenia sezonu turystycznego do okresu letniego i uzależnienia oferty turystycznej regionu od warunków pogodowych. Taka sytuacja w kontekście z jednej strony rosnących wymagań turystów dotyczących zaproponowanych ich form wypoczynku oraz rosnąca konkurencja oferty wypoczynkowej zarówno ze strony obszarów sąsiednich jak i oferty zagranicznej grozi zastojem rozwoju funkcji turystycznej obszaru LGD która jest główną szansą na rozwój tych obszarów. Fakt ten spowodował także potrzebę innego spojrzenia na możliwości wykorzystania posiadanych zasobów i dopasowania oferty turystycznej regionu do zmieniających się uwarunkowań rynku. Wychodząc naprzeciw tym potrzebą LGD w ramach celów i przedsięwzięć zapisanych w Strategii korzystając z doświadczeń krajów europy północnej oraz wychodząc naprzeciw potrzeb turystów wskazało na inne możliwości wykorzystania posiadanych zasobów i oparcie ich o rozwój turystyki i rekreacji aktywnej oferującej oferowanego dotychczas w bardzo niewielkim zakresie usługi

turystyczne oraz wykorzystującej także inne niż tylko jeziora zasoby obszaru LGD. W tym kontekście w ramach planowanych przedsięwzięć do realizacji LGD planuje wsparcie rozwoju takich form turystyki i rekreacji jak: turystyka piesza, rowerowa czy konna, Nordic Walking, nurkowanie czy żeglarstwo. Badania rynku prowadzone w skali całego województwa oraz dotychczasowe doświadczenia z 12-letniej działalności Stowarzyszenia wskazują na dynamiczny rozwój potrzeb turystów – zwłaszcza młodych i pochodzących z większych miast (oferta dla turystów z Trójmiasta oraz zagranicy) w kierunku turystyki aktywnej. Potwierdzeniem tego faktu jest realizacja przez LGD pilotażowego projektu w 2008 roku polegającego na rozwoju atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu jaka jest Nordic Walking – której zainteresowanie znacznie przerosło oczekiwania organizatorów i która po zakończeniu projektu jest kontynuowana samoistnie przez jego uczestników. W tym zakresie LGD zamierza przede wszystkim podejść do innowacyjnego wykorzystania posiadanych zasobów w postaci atrakcyjnego ukształtowania terenu, pięknych krajobrazów, licznych punktów widokowych czy wykorzystania jezior – ale nie w klasycznym stylu jako miejsc kąpielisk ale dla Rozwoju aktywnych form rekreacji takich jak: żeglarstwo czy nurkowanie. Posiadane zasoby idealnie wpisują się w tę wizję a historia dotychczasowego rozwoju turystyki na Kaszubach wskazuje że będą to działania nie prowadzone dotychczas w takiej skali w regionie. Podejście to przyczyni się w konsekwencji do pobudzenia rozwoju turystyki na terenie Szwajcarii Kaszubskiej, stworzeniu oferty bardziej zróżnicowanej i kompleksowej co przełoży się na wydłużenie sezonu turystycznego poza okres letni i niezależenie oferty regionu od watorów pogody.

- bardziej efektywnym wykorzystaniu posiadanych zasobów kulturowych – jak wykazała diagnoza oceny stanu obecnego obszar LGD cechuje się także ponadprzeciętnymi walorami kulturowymi w tym przede wszystkim licznymi lokalnymi produktami czy usługami charakterystycznymi dla tego obszaru Kaszub. Obecnie w tym zakresie brakuje jednak przede wszystkim skoordynowanych działań mających na celu zachowanie i promocję tych produktów w sposób zorganizowany i usystematyzowany. Założenia przedsięwzięć planowanych w ramach Strategii przyczynia się do tworzenia, upowszechniania, promocji i ochrony produktów markowych, tradycyjnych i regionalnych. Założenie to będzie oparte o wdrożenie w życie systemu certyfikacji tych produktów oraz ich zorganizowanej, wspólnej promocji jako produktów kaszubskich. Ważnym elementem tego procesu będzie także realizacja operacji przyczyniających się do upowszechniania marki „Szwajcarii Kaszubskiej” znanej w Kraku i za granicą. Wszystkie opisane założenia będą stanowiły nowe, nie stosowane dotychczas podejście w szerszej skali do wykorzystania zasobów kulturowych regionu.

- Stworzenie nowych, kompleksowość usług i produktów dla mieszkańców regionu. Jak wykazała diagnoza stanu obecnego na terenie LGD widoczny jest wyraźny niedostatek

podstawowej infrastruktury społecznej w postaci: świetlic wiejskich, placów zabaw, miejsc spotkań społeczności wiejskiej. Sytuacja ta wpływa w konsekwencji na słabość lokalnej oferty w zakresie dostępu do podstawowych usług kulturowych dla mieszkańców. Obecne podejście do tego zagadnienia bazuje na istnieniu przede wszystkim infrastruktury społeczno - kulturowej w gminnych miejscowościach na terenie LGD i jej znacznego niedostatku na obszarach peryferyjnych hamując rozwój społeczny tych terenów. Wychodząc naprzeciw tym problemom LGD w ramach zapisów przedsięwzięć wyznaczonych do realizacji w LSR planuje się stworzenie kompleksowej oferty dla mieszkańców i realizacji w ramach tych kompleksowych przedsięwzięć zarówno projektów infrastrukturalnych jak też miękkich.

9. OKREŚLENIE PROCEDURY OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR, PROCEDURY WYBORU OPERACJI PRZEZ LGD, PROCEDURY ODWOŁANIA OD ROZSTRZYGNIEĆ ORGANU DECYZYJNEGO W SPRAWIE WYBORU OPERACJI W RAMACH DZIAŁANIA, O KTÓRYM MOWA W ART. 5 UST. 1 PKT 21 USTAWY Z DNIA 7 MARCA 2007 R. O WSPIERANIU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROLNEGO NA RZECZ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH, KRYTERIÓW, NA PODSTAWIE KTÓRYCH JEST OCENIANA ZGODNOŚĆ OPERACJI Z LSR, ORAZ KRYTERIÓW WYBORU OPERACJI, A TAKŻE PROCEDURY ZMIANY TYCH KRYTERIÓW.

Poniżej opisano procedury związane z oceną operacji przeznaczonych do dofinansowania w ramach działania „Wdrażanie LSR”. Przedstawiony opis procedur został oparty o zapisy Statutu Stowarzyszenia Turystyczne Kaszuby oraz Regulaminu organizacyjnego Rady Stowarzyszenia. Przy określaniu tych procedur oraz kryteriów wybory kierowano się założeniami aby przejrzyste i obiektywne zapewniając wyborów operacji najbardziej odpowiadających zapisom Lokalnej Strategii Rozwoju.

9.1. Procedura oceny zgodności operacji z LSR.

Ocena zgodności operacji z LSR będzie związana z określeniem czy dana operacja pretendująca do dofinansowania w ramach wdrażania Strategii jest zgodna z jej założeniami i wpisuje się w założenia Strategii na poziomie celów i przedsięwzięć wyznaczonych do realizacji na lata 2009-2015. Jednocześnie na tym etapie oceniana będzie także zgodność operacji z głównymi kryteriami dostępu umożliwiającymi ich dofinansowanie w ramach poszczególnych działań związanych z wdrażaniem LSR.

W tym zakresie ocena zgodności operacji z LSR będzie oparta o określenie dla każdej z operacji następujących kwestii:

- Określenie czy operacja spełnia kryteria dostępu określone dla działań realizowanych w ramach Wdrażania LSR (Małe projekty, Odnowa i rozwój wsi, Różnicowanie kierunku działalności nierolniczej),
- Określenie czy operacja przyczynia się do osiągnięcia min. 1 celu głównego wyznaczonego w ramach Strategii,
- Określenie czy operacja przyczynia się do osiągnięcia min. 1 celu szczegółowego wyznaczonego w ramach Strategii,
- Określenie czy operacja jest zgodna z przedsięwzięciami wypisanymi w LSR.

Procedura oceny operacji w tym zakresie będzie opierała się na następujących założeniach (szczegółowe procedury oceny operacji zostały przedstawione w załączniku do Strategii):

- Wykonanie po 3 kopii elektronicznych złożonych wniosków oraz 3 kopii papierowych załączników do wniosku.
- Przekazanie Przewodniczącemu Rady przygotowanych kopii złożonych wniosków w ramach danego naboru oraz kopii rejestru wniosków jakie wpłynęły na dany nabór.
- Podpisanie deklaracji bezstronności przez wszystkich Członków Rady w stosunku do wszystkich wniosków jakie wpłynęły w ramach danego naboru wniosków.
- Przekazanie przez Przewodniczącego wniosków do oceny przez członków Rady.
- Ocena zgodności złożonych operacji z LSR. Każdy z Członków Rady rozpatruje przydzielone mu wnioski pod kątem zgodności z LSR – zgodnie z kartą oceny zgodności operacji z LSR oraz instrukcją do tej karty.
- Zwołanie posiedzenia Rady. Posiedzenia Rady zwołuje Przewodniczący Rady określając jego czas i miejsce zgodnie z zapisami Regulaminu Rady.
- Przed posiedzeniem Rady Przewodniczący Rady zapoznaje się z deklaracjami bezstronności podpisanymi przez wszystkich Członków Rady i określa który z członków jest wykluczony z głosowania nad danym wnioskiem z uwagi na fakt, że nie podpisał deklaracji dla tegoż wniosku.
- Ocena wniosków pod kątem ich zgodności z LSR stanowi pierwszą część posiedzenia Rady LGD. Posiedzenie zostaje zwołane na 14 dni przed jego terminem.
- Sporządzenie listy operacji zgodnych i niezgodnych z LSR. Na podstawie uchwał Rady podjętych na posiedzeniu dotyczących zgodności danego operacji lub braku jej zgodności z LSR Sekretarza Rady sporządzania listę operacji zgodnych z LSR oraz operacji niezgodnych z LSR.
- Sporządzone listy są następnie przekazywane do Dyrektora biura LGD oraz Prezesa Zarządu.
- Po przeprowadzeniu oceny zgodności operacji z LSR następuje druga część posiedzenia Rady na której dokonywana jest ocena wniosków (uznanych za zgodne z LSR) pod kątem ich zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru projektów.

Poniżej zamieszczono kryteria zgodności operacji z LSR dla każdego z działań określając jednocześnie zestaw informacji które będą pomocne na etapie oceny operacji i pomogą ustalić stopień zgodności danego projektu z LSR.

Małe projekty

Na etapie oceny zgodności operacji z LSR Rada LGD będzie zobowiązana odpowiedzieć na następujące pytania:

1. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia założeń co najmniej jednego z celów głównych LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji przyczynia się osiągnięcia założeń celów głównych LSR	
I. Poprawa jakości życia	☐
II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego	☐
III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu	☐
IV. Różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym celu głównym należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedź TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z celów głównych należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedź NIE.	
2. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia założeń co najmniej jednego z celów szczegółowych LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji przyczynia się osiągnięcia założeń celów szczegółowych LSR	
I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR	☐
II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Szwajcarii Kaszubskiej;	☐
II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmocnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR	☐
III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR.	☐
III.2. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych, kulturowych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji,	☐
III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej	☐
IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby,	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym celu szczegółowych należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedź TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z celów szczegółowych należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedź NIE.	
3. Czy realizacja operacji jest zgodna z przedsięwzięciami zaplanowanymi w LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji jest zgodna z przedsięwzięciami wyznaczonymi do realizacji w ramach LSR	
Rozwój usług turystycznych i około turystycznych w tym bazy noclegowej i gastronomicznej (z wyłączeniem agroturystyki)	☐
Rozwój agroturystyki na obszarze LSR	☐
Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej na potrzeby	☐

mieszkańców obszaru LSR	
Promocja walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości obszaru LSR	☐
Organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR	☐
Stworzenie, zagospodarowanie i wyposażenie infrastruktury społecznej wpływającej na poprawę jakości życia mieszkańców w tym przestrzeni publicznej oraz centrów życia społecznego, centrów spotkań społeczności lokalnej	☐
Organizacja imprez promujących walory obszaru LGD	☐
Wymiana doświadczeń z zakresu wykorzystania posiadanych zasobów dla zrównoważonego rozwoju, społeczeństwa obywatelskiego, innowacyjnego, opartego na wiedzy, informacyjnego itp. z innymi lokalnymi społecznościami w kraju i za granicą.	☐
Odnawianie, rekonstrukcja, oznakowanie i wyposażenie obiektów zabytkowych	☐
Nauka / kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła	☐
Wytwarzanie oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby	☐
Budowa/przebudowa/remont obiektów oraz nabycie środków trwałych, know-how, wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do działalności przynoszącej dochód poza rolnictwem (z wyłączeniem działalności turystycznej i około turystycznej)	☐
Oddolne i uspołecznione wyznaczanie kierunków rozwoju obszaru LGD	☐
Budowa/przebudowa/remont/oznakowanie/wyposażenie lokalnej, publicznej infrastruktury turystycznej opartej o lokalne zasoby i skierowanej do turystów	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym przedsięwzięciem należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedź TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z przedsięwzięć należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedź NIE.	
4. Czy zaplanowana do realizacji operacja spełnia kryteria dostępu dla działania Małe projekty?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji jest zgodna z kryteriami dostępu wyznaczonymi w ramach działania Małe projekty	
<i>W przypadku osób fizycznych (nie dotyczy osób prawnych):</i>	
Wnioskodawca jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej,	☐
Wnioskodawca jest osobą pełnoletnią	☐
Wnioskodawca posiada miejsce zamieszkania na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju lub wykonuje działalność gospodarczą na tym obszarze	☐
<i>W przypadku osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną (nie dotyczy osób fizycznych):</i>	
Wnioskodawca jest osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną, jeżeli posiadają siedzibę na obszarze objętym LSR lub prowadzą działalność na tym obszarze, z wyłączeniem województwa oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych	☐
W przypadku nie postawienia krzyżyka przy chociaż jednym kryterium należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1	

odpowiedz NIE. Jeżeli zaznaczono krzyżyk przy każdym z kryteriów należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedz TAK.

Jeśli na którekolwiek z 4 pytań w ramach przedstawionej oceny udzielono odpowiedzi NIE – oznacza to że operacja nie zostanie wybrana do realizacji z uwagi na brak jej zgodności z LSR i zostaje umieszczona na liście operacji niewybranych. W przypadku gdy na każde z 4 pytań udzielono odpowiedzi TAK – operacja zostaje uznana za zgodna z LSR i przechodzi do dalszego etapu oceny zgodności z kryteriami wyboru projektów.

Odnowa i rozwój wsi

Na etapie oceny zgodności operacji z LSR Rada LGD będzie zobowiązana odpowiedzieć na następujące pytania:

1. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia założeń co najmniej jednego z celów głównych LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji przyczynia się osiągnięcia założeń celów głównych LSR	
I. Poprawa jakości życia	☐
II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego	☐
III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu	☐
IV. Różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym celu głównym należy znaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedz TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z celów głównych należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedz NIE.	
2. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia założeń co najmniej jednego z celów szczegółowych LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji przyczynia się osiągnięcia założeń celów szczegółowych LSR	
I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR	☐
II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Szwajcarii Kaszubskiej;	☐
II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmocnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR	☐
III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR.	☐
III.2. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych, kulturowych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji,	☐
III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej	☐
IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby,	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym celu szczegółowych należy znaczyć w odpowiedzi na	

pytanie 1 odpowiedz TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z celów szczegółowych należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedz NIE.	
3. Czy realizacja operacji jest zgodna z przedsięwzięciami zaplanowanymi w LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji jest zgodna z przedsięwzięciami wyznaczonymi do realizacji w ramach LSR	
Rozwój usług turystycznych i około turystycznych w tym bazy noclegowej i gastronomicznej (z wyłączeniem agroturystyki)	☐
Rozwój agroturystyki na obszarze LSR	☐
Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej na potrzeby mieszkańców obszaru LSR	☐
Promocja walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości obszaru LSR	☐
Organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR	☐
Stworzenie, zagospodarowanie i wyposażenie infrastruktury społecznej wpływającej na poprawę jakości życia mieszkańców w tym przestrzeni publicznej oraz centrów życia społecznego, centrów spotkań społeczności lokalnej	☐
Organizacja imprez promujących walory obszaru LGD	☐
Wymiana doświadczeń z zakresu wykorzystania posiadanych zasobów dla zrównoważonego rozwoju, społeczeństwa obywatelskiego, innowacyjnego, opartego na wiedzy, informacyjnego itp. z innymi lokalnymi społecznościami w kraju i za granicą.	☐
Odnawianie, rekonstrukcja, oznakowanie i wyposażenie obiektów zabytkowych	☐
Nauka / kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła	☐
Wytwarzanie oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby	☐
Budowa/przebudowa/remont obiektów oraz nabycie środków trwałych, know-how, wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do działalności przynoszącej dochód poza rolnictwem (z wyłączeniem działalności turystycznej i około turystycznej)	☐
Oddolne i uspołecznione wyznaczanie kierunków rozwoju obszaru LGD	☐
Budowa/przebudowa/remont/oznakowanie/wyposażenie lokalnej, publicznej infrastruktury turystycznej opartej o lokalne zasoby i skierowanej do turystów	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym przedsięwzięciem należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedz TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z przedsięwzięć należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedz NIE.	
4. Czy zaplanowana do realizacji operacja spełnia kryteria dostępu dla działania Odnowa i rozwój wsi?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji jest zgodna z kryteriami dostępu wyznaczonymi w ramach działania Odnowa i rozwój wsi	
<i>Wnioskodawca należy do kategorii beneficjentów określonych dla działania Odnowa i rozwój wsi tzn., jest:</i>	

Samorządem gminnym	☐
Instytucją kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego	☐
Osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, działającej na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania	☐
Organizacją pozarządową o statusie organizacji pożytku publicznego w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.2)), której cele statutowe są zbieżne z celami działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.	☐
W przypadku operacji realizowanych przez osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania dotyczą one operacji w ramach których są ponoszone koszty: - związane z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno - przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego; - odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawiania cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków; - zakupu materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich — koniecznego do realizacji operacji; - zakupu sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji; - ogólne, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.	☐
Operacja jest realizowana w miejscowości należącej do: a) gminy wiejskiej lub b) gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 000 mieszkańców, lub c) gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 000 mieszkańców.	☐
W przypadku nie postawienia krzyżyka przy chociaż jednym kryterium należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedź NIE. Jeżeli zaznaczono krzyżyk przy każdym z kryteriów należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedź TAK.	

Jeśli na którekolwiek z 4 pytań w ramach przedstawionej oceny udzielono odpowiedzi NIE – oznacza to że operacja nie zostanie wybrana do realizacji z uwagi na brak jej zgodności z LSR i zostaje umieszczona na liście operacji niewybranych. W przypadku gdy na każde z 4 pytań udzielono odpowiedzi TAK – operacja zostaje uznana za zgodna z LSR i przechodzi do dalszego etapu oceny zgodności z kryteriami wyboru projektów.

Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

Na etapie oceny zgodności operacji z LSR Rada LGD będzie zobowiązana odpowiedzieć na następujące pytania:

1. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia założeń co najmniej jednego z celów głównych LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji przyczynia się osiągnięcia założeń celów głównych LSR	
I. Poprawa jakości życia	☐
II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego	☐
III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu	☐
IV. Różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym celu głównym należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedź TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z celów głównych należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedź NIE.	
2. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia założeń co najmniej jednego z celów szczegółowych LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji przyczynia się osiągnięcia założeń celów szczegółowych LSR	
I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR	☐
II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Szwajcarii Kaszubskiej;	☐
II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR	☐
III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR.	☐
III.2. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych, kulturowych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji,	☐
III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej	☐
IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby,	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym celu szczegółowych należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedź TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z celów szczegółowych należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedź NIE.	
3. Czy realizacja operacji jest zgodna z przedsięwzięciami zaplanowanymi w LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji jest zgodna z przedsięwzięciami wyznaczonymi do realizacji w ramach LSR	
Rozwój usług turystycznych i około turystycznych w tym bazy noclegowej i	☐

gastronomicznej (z wyłączeniem agroturystyki)	
Rozwój agroturystyki na obszarze LSR	☐
Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej na potrzeby mieszkańców obszaru LSR	☐
Promocja walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości obszaru LSR	☐
Organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR	☐
Stworzenie, zagospodarowanie i wyposażenie infrastruktury społecznej wpływającej na poprawę jakości życia mieszkańców w tym przestrzeni publicznej oraz centrów życia społecznego, centrów spotkań społeczności lokalnej	☐
Organizacja imprez promujących walory obszaru LGD	☐
Wymiana doświadczeń z zakresu wykorzystania posiadanych zasobów dla zrównoważonego rozwoju, społeczeństwa obywatelskiego, innowacyjnego, opartego na wiedzy, informacyjnego itp. z innymi lokalnymi społecznościami w kraju i za granicą.	☐
Odnawianie, rekonstrukcja, oznakowanie i wyposażenie obiektów zabytkowych	☐
Nauka / kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła	☐
Wytwarzanie oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby	☐
Budowa/przebudowa/remont obiektów oraz nabycie środków trwałych, know-how, wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do działalności przynoszącej dochód poza rolnictwem (z wyłączeniem działalności turystycznej i około turystycznej)	☐
Oddolne i uspołecznione wyznaczanie kierunków rozwoju obszaru LGD	☐
Budowa/przebudowa/remont/oznakowanie/wyposażenie lokalnej, publicznej infrastruktury turystycznej opartej o lokalne zasoby i skierowanej do turystów	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym przedsięwzięciem należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedź TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z przedsięwzięć należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedź NIE.	

Jeśli na którekolwiek z 3 pytań w ramach przedstawionej oceny udzielono odpowiedzi NIE – oznacza to że operacja nie zostanie wybrana do realizacji z uwagi na brak jej zgodności z LSR i zostaje umieszczona na liście operacji niewybranych. W przypadku gdy na każde z 3 pytań udzielono odpowiedzi TAK – operacja zostaje uznana za zgodna z LSR i przechodzi do dalszego etapu oceny zgodności z kryteriami wyboru projektów.

Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

Na etapie oceny zgodności operacji z LSR Rada LGD będzie zobowiązana odpowiedzieć na następujące pytania:

1. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia założeń co najmniej jednego z celów głównych LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji przyczynia się osiągnięcia założeń celów głównych LSR	
I. Poprawa jakości życia	☐
II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego	☐
III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu	☐
IV. Różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym celu głównym należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedź TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z celów głównych należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedź NIE.	
2. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia założeń co najmniej jednego z celów szczegółowych LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji przyczynia się osiągnięcia założeń celów szczegółowych LSR	
I.1. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru LSR	☐
II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Szwajcarii Kaszubskiej;	☐
II.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmocnianie roli mieszkańców w wyznaczaniu kierunków rozwoju obszaru LSR	☐
III.1. Promocja i informacja o walorach i ofercie podmiotów z obszaru LSR.	☐
III.2. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych, kulturowych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji,	☐
III.3. Zachowanie i kreowanie kultury kaszubskiej	☐
IV.1. Różnicowanie dochodów na terenach wiejskich w oparciu o lokalny potencjał społeczno – gospodarczy i posiadane zasoby,	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym celu szczegółowych należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedź TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z celów szczegółowych należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedź NIE.	
3. Czy realizacja operacji jest zgodna z przedsięwzięciami zaplanowanymi w LSR?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji jest zgodna z przedsięwzięciami wyznaczonymi do realizacji w ramach LSR	
Rozwój usług turystycznych i około turystycznych w tym bazy noclegowej i gastronomicznej (z wyłączeniem agroturystyki)	☐
Rozwój agroturystyki na obszarze LSR	☐
Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i wypoczynkowej na potrzeby mieszkańców obszaru LSR	☐
Promocja walorów, oferty turystycznej i rekreacyjnej, twórczości kulturalnej oraz lokalnej przedsiębiorczości obszaru LSR	☐
Organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla	☐

podmiotów z obszaru objętego LSR	
Stworzenie, zagospodarowanie i wyposażenie infrastruktury społecznej wpływającej na poprawę jakości życia mieszkańców w tym przestrzeni publicznej oraz centrów życia społecznego, centrów spotkań społeczności lokalnej	☐
Organizacja imprez promujących walory obszaru LGD	☐
Wymiana doświadczeń z zakresu wykorzystania posiadanych zasobów dla zrównoważonego rozwoju, społeczeństwa obywatelskiego, innowacyjnego, opartego na wiedzy, informacyjnego itp. z innymi lokalnymi społecznościami w kraju i za granicą.	☐
Odnawianie, rekonstrukcja, oznakowanie i wyposażenie obiektów zabytkowych	☐
Nauka / kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów; języka regionalnego i gwary; tradycyjnych zawodów i rzemiosła	☐
Wytwarzanie oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby	☐
Budowa/przebudowa/remont obiektów oraz nabycie środków trwałych, know-how, wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do działalności przynoszącej dochód poza rolnictwem (z wyłączeniem działalności turystycznej i około turystycznej)	☐
Oddolne i uspołecznione wyznaczanie kierunków rozwoju obszaru LGD	☐
Budowa/przebudowa/remont/oznakowanie/wyposażenie lokalnej, publicznej infrastruktury turystycznej opartej o lokalne zasoby i skierowanej do turystów	☐
W przypadku postawienia krzyżyka przy chociaż jednym przedsięwzięciu należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedź TAK. Jeżeli nie zaznaczono krzyżyka przy żadnym z przedsięwzięć należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedź NIE.	
4. Czy zaplanowana do realizacji operacja spełnia kryteria dostępu dla działania Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej?	☐ TAK ☐ NIE
W ramach odpowiedzi na pytanie ekspert będzie zobowiązany odpowiedzieć na następujące pytanie pomocnicze: - czy realizacja operacji jest zgodna z kryteriami dostępu wyznaczonymi w ramach działania Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	
Wnioskodawca jest obywatelem państwa członkowskiego UE	☐
Wnioskodawca jest pełnoletni i nie ukończył 60 roku życia	☐
Wnioskodawca ma miejsce zamieszkania w miejscowości należącej do: - gminy wiejskiej lub - gminy miejsko – wiejskiej z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców lub - gminy miejskiej z wyłączeniem miejscowości powyżej 5 tys. mieszkańców	☐
Wnioskodawca nie wystąpił o przyznanie lub nie przyznano mu renty strukturalnej w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 lub Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.	☐
Wnioskodawca jest nieprzerwanie ubezpieczony w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników przez okres co najmniej ostatnich 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy	☐
Wnioskodawca nie będzie realizował operacji jako wspólnik spółki cywilnej	☐
Dla gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego posiadanego przez rolnika za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy przyznano	☐

płatność do gruntów rolnych.	
W przypadku nie postawienia krzyżyka przy chociaż jednym kryterium należy zaznaczyć w odpowiedzi na pytanie 1 odpowiedź NIE. Jeżeli zaznaczono krzyżyk przy każdym z kryteriów należy w odpowiedzi na pytanie 1 zaznaczyć odpowiedź TAK.	

Jeśli na którekolwiek z 4 pytań w ramach przedstawionej oceny udzielono odpowiedzi NIE – oznacza to że operacja nie zostanie wybrana do realizacji z uwagi na brak jej zgodności z LSR i zostaje umieszczona na liście operacji niewybranych. W przypadku gdy na każde z 4 pytań udzielono odpowiedzi TAK – operacja zostaje uznana za zgodna z LSR i przechodzi do dalszego etapu oceny zgodności z kryteriami wyboru projektów.

9.2. Procedura wyboru operacji przez LGD.

Procedura wyboru operacji przez Lokalną Grupę Działania zostanie przeprowadzona przez członków powołanego do tego organu decyzyjnego LGD – Rady Stowarzyszenia na podstawie określonych kryteriów wyboru projektów. Ocena będzie miała charakter punktowy – za każde z kryteriów wskazana jest liczba możliwych do uzyskania punktów – sum punktów decyduje o ocenie danej operacji i jednocześnie o pozycji projektu na liście rankingowej operacji przesłanych do Urzędu Marszałkowskiego do dofinansowania. Ustalenie lokalnych kryteriów wyboru operacji zostało przeprowadzane w trakcie odbywających się konsultacji ze społecznością lokalną oraz Radą LGD; przy ustalaniu kryteriów wyboru operacji w ramach danego działania kierowano się następującymi głównymi przesłankami:

- Kryteria powinny być adekwatne do przedstawionej w LSR analizy SWOT i wpływając bądź na wzmocnienie lub wykorzystanie mocnych stron i szans rozwoju obszaru LGD lub decydować o zniwelowaniu lub osłabieniu słabych stron lub zagrożeń dla rozwoju regionu,
- Kryteria powinny mieć charakter kryteriów mierzalnych,
- Kryteria powinny odnosić się do spełnienia założeń celów głównych i szczegółowych wyznaczonych w ramach Strategii tak aby wybrane operacje były oceniane pod kątem stopnia realizacji tych celów,
- Powinny być obiektywne i przejrzyste zapewniając nie budzący wątpliwości proces oceny operacji,

Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom dla każdego z działań w ramach wdrażania LSR opracowano zestaw kryteriów punktowych decydujących o wyborze operacji. W przypadku wszystkich kryteriów starano się aby spełniały wszystkie wymienione główne założenia, jednakże część z wybranych kryteriów ma charakter jakościowy – nie dający się bezpośrednio zmierzyć – co wynika przede wszystkim z potrzeby wsparcia operacji związanych z wykorzystaniem

posiadanych walorów naturalnych i kulturowych obszaru LGD oraz oparcia wspieranych operacji o projekty które w innowacyjny sposób podchodzą do kwestii rozwoju społecznego i gospodarczego obszarów wiejskich – w tym przypadku jednak kryteria te wynikają wprost z przedstawionej analizy SWOT. W ten sposób każde z wskazanych kryteriów wyboru operacji w ramach każdego z działań jest bądź adekwatne do analizy SWOT bądź mierzalne a większość z wybranych kryteriów posiada obie z tych cech. Poniżej opisano każde z kryteriów wraz z punktacją oraz uzasadnieniem jego wpływu na wyboru operacji zgodnej z celami LSR.

Podstawowe założenia procedury oceny operacji zgodnie z lokalnymi kryteriami wyboru przedstawiają się następująco (szczegółowy opis procedur został zawarty w załączniku do Strategii):

- Ocena wniosków pod kątem spełnienia lokalnych kryteriów wyboru. Wnioski które znalazły się na liście operacji zgodnych z LSR podlegają dalszej ocenie przez Członków Rady w trakcie drugiej części posiedzenia Rady,
- Na posiedzeniu każdy wniosek który został uznany za zgodny z LSR w trakcie pierwszej części posiedzenia Rady zostanie poddany ocenie zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru,
- Przed posiedzeniem Rady Członkowie Rady oceniający operacje pod kątem ich oceny według lokalnych kryteriów zobowiązani są do przekazania osobistego kart oceny wniosków do biura LGD.
- Sporządzenie kart weryfikacji operacji. Pracownik biura LGD ds. wdrażania LSR na podstawie przekazanych kart oceny wniosków wypełnia kartę weryfikacji dla każdej operacji,
- Na posiedzeniu każdy wniosek który został uznany za zgodny z LSR i był poddany ocenie zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru jest referowany na forum przez jednego z trójki Członków Rady, która go oceniała,
- Po tej ocenie wniosek poddawany jest ponownemu głosowaniu o przyjęciu uchwały o ocenie wniosku i przyznaniu mu danej liczby punktów.
- Potwierdzeniem realizacji tych czynności są uchwały Rady dla każdego wniosku wskazujące na ocenę punktową jaką otrzymał wniosek na etapie oceny z lokalnymi kryteriami wyboru.
- Na podstawie podjętych uchwał Sekretarz Rady sporządza listę rankingową operacji zgodnie z liczbą przyznanych im punktów oraz z uwzględnieniem, czy dany projekt spełnia minimum wymagań określonych dla danego działania i określa na podstawie limitu środków finansowych przyznanych w ramach danego naboru wniosków które operacje z listy otrzymają dofinansowanie oraz te, dla których brak jest środków finansowych.

- W przypadku takiej samej liczby punktów zdobytych przez wnioski w trakcie oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru o kolejności wniosków na liście rankingowej operacji decyduje liczba punktów przyznanych danemu wnioskowi za ocenę zgodności z wybranymi, otwartymi kryteriami wyboru spośród lokalnych kryteriów wyboru.
- W przypadku gdy po dokonanej ocenie w dalszym ciągu zaistnieje sytuacja takiej samej liczby punktów otrzymanych przez oceniane wnioski, o kolejności danego wniosku na liście rankingowej będzie decydowała kolejność założenia wniosku w ramach naboru do biura LGD.
- Na podstawie sporządzonej listy rankingowej oraz na podstawie listy operacji uznanych za niezgodne z LSR Sekretarz Rady sporządza: listę projektów ocenionych. Lista ta zawiera spis projektów niezgodnych z LSR oraz zgodnych z LSR, wg. ilości uzyskanych punktów w ramach oceny operacji wg. kryteriów wyboru określonych w LSR z uwzględnieniem, czy dany projekt spełnia minimum wymagań, ze wskazaniem projektów które mieszczą się w ramach limitu środków przeznaczonego na dany nabór wniosków.
- Wysłanie pism do wszystkich wnioskodawców o dokonanej ocenie złożonych projektów.
- Procedura odwoławcza.

Małe projekty

W ramach działania małe projekty o wyborze operacji będzie decydowało 9 kryteriów wyboru projektów. W sumie wnioskodawca będzie mógł uzyskać w ramach oceny zgodności z kryteriami maksymalną liczbę 14 punktów. Decydujące o wyborze kryteria wraz z ich skalą ocen przedstawia poniższa tabela.

Tab. Kryteria wyboru operacji w ramach działania Małe projekty.

L.P.	Kryterium	Punktacja
1	Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji projektów współfinansowanych ze źródeł publicznych. Czy wnioskodawca zrealizowała dotychczas ze środków publicznych:	- co najmniej 1 projekt – 1 pkt. - żadnego projektu – 0 pkt.
2	Wnioskodawca skorzystał dotychczas z dofinansowania w ramach działania „Małe projekty”	- nie – 1 pkt. - tak – 0 pkt.
3	Liczba wniosków złożonych przez wnioskodawcę w ramach obowiązującego naboru wniosków dla działania „Małe projekty”	- jeden wniosek – 1 pkt., - więcej niż jeden wniosek – 0 pkt.

4	Czy projekt jest projektem innowacyjnym w zakresie: zastosowania nowatorskich rozwiązań lub technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań, nowatorskiego wykorzystanie zasobów?	- od 0 do 1 pkt.
5	Oddziaływanie i zasięg realizowanej operacji	- operacja jest realizowana w jednej miejscowości i z jej produktów będą korzystali mieszkańcy tylko jednej miejscowości – 0 pkt.; - operacja jest realizowana w jednej miejscowości a z jej produktów będą korzystali mieszkańcy więcej niż jednej miejscowości – 1 pkt.; - operacja jest realizowana na terenie więcej niż jednej miejscowości i z jej produktów będą korzystali mieszkańcy więcej niż jednej miejscowości – 2 pkt.
6	Wnioskodawca przewiduje współpracę z partnerem reprezentującym inny sektor w postaci wkładu niepieniężnego przy realizacji operacji:	- z co najmniej 1 partnerem lokalnym – 1 pkt. - nie przewiduje udziału partnerów – 0 pkt.
7	Wnioskowana kwota dofinansowania w ramach projektu wynosi:	- pow. 20 tys. zł – 1 pkt. - do. 20 tys. zł włącznie – 0 pkt.
8	Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej	- od 0 do 3 pkt.
9	Projekt przyczynia się do rozwoju i promocji lokalnych produktów oraz kultury kaszubskiej	- od 0 do 3 pkt.

Ad1. Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji projektów współfinansowanych ze źródeł publicznych.

W ramach kryterium oceniane będzie doświadczenie wnioskodawcy w realizacji projektów współfinansowanych ze środków publicznych. Jeśli na podstawie zapisów złożonej dokumentacji (wniosku o dotację wraz z załącznikami) wnioskodawca wykaże doświadczenie w realizacji co najmniej 1 tego typu projektu otrzyma za to kryterium 1 pkt. W przypadku braku doświadczenia beneficjenta w realizacji tego typu projektów otrzymuje on 0 punktów. Przy wyborze tego kryterium LGD kierowano się potrzebą najbardziej efektywnego wykorzystania środków publicznych przez wnioskodawców i sprawnej realizacji założonych do finansowania operacji. Jak wskazuje bowiem analiza SWOT (na podstawie informacji Starostwa Powiatowego w Kartuzach oraz Urzędu Marszałkowskiego) obecnie mimo dużej ilości wniosków składanych przez np. organizacje pozarządowe cechują się one słabą jakością a beneficjenci mają często problem z ich rozliczeniem czy realizacją. Tym samym analiza SWOT wskazuje na niską jakość projektów

składanych do dofinansowanie ze środków publicznych. Wychodząc naprzeciw tym tendencją premiowane będą operacje realizowane przez wnioskodawców mających doświadczenie w ich realizacji i rozliczaniu a tym samym zapewniający ich zrealizowanie zgodnie z zasadami danego działania. Jednocześnie kryterium to jest w pełni mierzalne pozwalając na precyzyjne określenie liczby zrealizowanych operacji.

Ad2. Wnioskodawca skorzystał dotychczas z dofinansowania w ramach działania „Małe projekty”.

W ramach kryterium preferowani będą Wnioskodawcy którzy nie otrzymali dotychczas dofinansowania w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” dla małych projektów, tj. operacji, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działań Osi 3, ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej Osi, objętego PROW 2007-2013. W tym zakresie w przypadku gdy Wnioskodawca w przedstawionej dokumentacji aplikacyjnej przedłoży oświadczenie, że w ramach dotychczas przeprowadzonych naborów wniosków w ramach działania „Małe projekty” otrzymał dofinansowanie (jako fakt stwierdzający otrzymanie dofinansowania przyjmuje się podpisanie umowy o dofinansowanie projektu) otrzymuje 0 punktów w trakcie oceny punktowej. Natomiast w przypadku gdy Wnioskodawca nie otrzymał do tej pory pomocy finansowej w ramach przedmiotowego działania (nie podpisał umowy dotacji) – otrzymuje w ramach oceny 1 punkt. Tak sformułowane kryterium jest kryterium mierzalnym i wynika wprost z zidentyfikowanych na etapie tworzenia analizy SWOT słabych stron obszaru LGD związanych z m.in. niską aktywnością społeczności lokalnej która przejawia się m.in. w niskim poziomie realizacji projektów współfinansowanych ze środków publicznych. Do słabych stron w tym zakresie zidentyfikowanych na etapie analizy SWOT należy zaliczyć następujące elementy: niewielka ilość realizowanych projektów na obszarze LGD mających charakter ponadlokalnym, mała liczba realizowanych projektów ze środków publicznych, niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich, brak wsparcia dla inicjatyw osób przedsiębiorczych, niedostateczne zainteresowaniem udziałem w partnerstwie w ramach Lokalnej Grupy Działania zwłaszcza ze strony sektora gospodarczego i społecznego, niedostateczna aktywność istniejących organizacji pozarządowych, niski udział społeczności obszaru w zorganizowanym życiu społecznym. Wychodząc naprzeciw tym elementom zdecydowano się wspierać projekty składane przez wnioskodawców którzy dotychczas nie uzyskali dofinansowania w ramach działania „Małe projekty” tak aby wsparcie mogli uzyskać nowi beneficjenci a w konsekwencji aby ze wsparcia mogła skorzystać większa liczba beneficjentów.

Ad3. Liczba wniosków złożonych przez wnioskodawcę w ramach obowiązującego naboru wniosków dla działania „Małe projekty”.

W ramach kryterium preferowani będą Wnioskodawcy którzy w ramach danego naboru wniosków złożyli jeden wniosek o dofinansowanie operacji. W tym zakresie gdy na podstawie listy

złożonych wniosków w ramach naboru dany Wnioskodawca złoży jeden wniosek o dofinansowanie projektu – otrzymuje w ramach oceny 1 punkt. Natomiast w przypadku gdy dany Wnioskodawca w ramach jednego naboru na „Małe projekty” złoży więcej niż jeden wniosek o dofinansowanie projektów otrzymuje w ramach przedmiotowego kryterium 0 punktów w ramach oceny.

Przedmiotowe kryterium obejmuje osoby/organizacje występujące o dofinansowanie w charakterze Wnioskodawcy – nie dotyczy ono natomiast pełnienia roli Partnera w projekcie. Tym samym Wnioskodawca który złoży w ramach naboru jeden wniosek o dofinansowanie, może występować w innym/innych wniosku/ach w charakterze Partnera – sytuacja ta nie pozbawia go w tym zakresie punktów w ramach przedmiotowego kryterium. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku gdy dana osoba/organizacja pełni rolę Partnera w więcej niż jednym wniosku jaki został złożony w ramach danego naboru.

Tak sformułowane kryterium jest kryterium mierzalnym i nawiązuje do wyników analizy SWOT które wskazują na podobne wnioski jak wskazano w kryterium nr 2. Do słabych stron obszaru LGD do z których wynika przedmiotowe kryterium należy zaliczyć następujące elementy: niewielka ilość realizowanych projektów na obszarze LGD mających charakter ponadlokalnym, mała liczba realizowanych projektów ze środków publicznych, niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich, brak wsparcia dla inicjatyw osób przedsiębiorczych, niedostateczne zainteresowaniem udziałem w partnerstwie w ramach Lokalnej Grupy Działania zwłaszcza ze strony sektora gospodarczego i społecznego, niedostateczna aktywność istniejących organizacji pozarządowych, niski udział społeczności obszaru w zorganizowanych życiu społecznym. Wychodząc naprzeciw tym elementom zdecydowano się wspierać działania zmierzające do stworzenia możliwości otrzymania dofinansowania przez możliwie największą grupę beneficjentów tak aby wsparcie mogli uzyskać nowi beneficjenci a w konsekwencji aby ze wsparcia mogła skorzystać większa ich liczba. Kryterium to ma za zadanie pobudzić aktywność lokalnej społeczności do ubiegania się o wsparcie i realizacji operacji przy udziale środków publicznych.

Ad4. Czy projekt jest projektem innowacyjnym w zakresie: zastosowania nowatorskich rozwiązań lub technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań, nowatorskiego wykorzystanie zasobów?

W ramach kryterium preferowane będą projekty innowacyjne w obrębie gminy w której realizowany jest projekt, związane z zastosowaniem nowatorskich rozwiązań bądź technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań czy nowatorskiego wykorzystania zasobów. W trakcie oceny ekspert oceniający projekt będzie musiał odpowiedzieć na następujące pytania pomocnicze: czy operacja jest związana z wdrożeniem nowej technologii np. informatycznej,

nowego sposobu przetwarzania lokalnych produktów; czy operacja związana jest z realizacją niespotykanych wcześniej działań w obrębie gminy w której realizowany jest projekt np. działań promocyjnych i informacyjnych; czy operacja przyczynia się do nowatorskiego wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych obszaru LGD dążąc np. do rozwoju nowych form turystyki i rekreacji, rozwoju nowych produktów turystycznych, wydłużenia sezonu turystycznego, rozwój nowych produktów lub usług, rozwoju nowych funkcji obszaru LGD, itp. W tym zakresie jako innowacyjny zostanie uznany projekt którego innowacyjność odnosi się do terenu co najmniej 1 gminy i obejmuje realizację działań wcześniej niespotykanych lub dopiero rozwijanych na danym terenie. Tym samym ekspert oceniający operacje będzie zobowiązany ocenić jej innowacyjność w skali ocen - 0 punktów (w projekcie brak elementów innowacyjnych) lub 1 punkt (operacja oparta o elementy innowacyjne). Tym samym w trakcie oceny operacja będzie mogła uzyskać odpowiednio: 0 lub 1 punkt w zależności od jej innowacyjności. Obecnie przede wszystkim w zakresie rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej oraz wykorzystania dla tego celu posiadanych walorów naturalnych i kulturowych oparty jej on o tradycyjne podejście do turystyki i oparcie jej o walory turystyki wodnej i krajoznawczej ograniczonej do sezonu letniego. Dowodem na to jest zapisana słaba strona obszaru LGD w analizie SWOT mówiąca o braku innowacyjnego podejściu o rozwoju obszarów wiejskich na terenie LGD oraz szansa na rozwój regionu określona w postaci możliwości innowacyjnego wykorzystania posiadanych walorów naturalnych i kulturowych. Dotyczy to przede wszystkim możliwości rozwoju nowych produktów turystycznych, uprawiania turystyki aktywnej czy wydłużenia sezonu poza okres letni. Tym samym wychodząc naprzeciw zapisom analizy SWOT zdefiniowano przedmiotowego kryterium wyboru operacji preferujące niespotykany dotychczas na obszarze LGD sposób na rozwój.

Ad5. Operacja swoim zasięgiem będzie obejmować 1 miejscowość lub więcej niż 1 miejscowość?

W ramach kryterium preferowane będą operacje o większym zasięgu terytorialnym, wykraczającym poza obszar jednej miejscowości. W przypadku gdy w przedstawionej dokumentacji projektowej (wniosek wraz z załącznikami) wnioskodawca wskaże że:

- operacja jest realizowana w jednej miejscowości i z jej produktów będą korzystali mieszkańcy tylko jednej miejscowości – otrzyma w ramach oceny 0 punktów;
- operacja jest realizowana w jednej miejscowości a z jej produktów będą korzystali mieszkańcy więcej niż jednej miejscowości – otrzyma w ramach oceny 1 punkt;
- operacja jest realizowana na terenie więcej niż jednej miejscowości i z jej produktów będą korzystali mieszkańcy więcej niż jednej miejscowości – otrzyma w ramach oceny 2 punkty.

Kryterium to wychodzi na przeciw potrzebie wsparcia projektów obejmujących swoim zasięgiem większy obszar a jednocześnie scalających społeczność regionu. Obecnie jak wykazują zapisy analizy SWOT jedną ze słabych stron obszaru LGD jest niewielka ilość realizowanych projektów o

charakterze ponadlokalnym obejmujących swoim zasięgiem większy obszar a tym samym zwiększająca spójność obszaru LGD. Tym samym wspierane będą w ramach tego kryterium operacje które swoim zasięgiem obejmują obszar więcej niż 1 miejscowości tam aby pobudzić współdziałanie społeczności lokalnej wzajemną współpracę na rzecz rozwoju regionu. Jednocześnie kryterium to ma charakter ściśle mierzalny pozwalający precyzyjnie określić punktację w stosunku do zakresu operacji.

Ad6. Wnioskodawca przewiduje współpracę z partnerem reprezentującym inny sektor w postaci wkładu niepieniężnego przy realizacji operacji.

W ramach kryterium preferowane będą operacje realizowane wspólnie przez dwóch lub większą liczbę partnerów reprezentujących inny niż wnioskodawca sektor z obszaru LGD. W tym zakresie w przypadku gdy projekt jest realizowany przy współpracy co najmniej jednego partnera otrzymuje w ramach tego kryterium 1 punkt – w przypadku zaś gdy w projekcie nie przewiduje się udziału partnerów, bądź partner reprezentuje ten sam sektor – wnioskodawca otrzymuje za to kryterium 0 punktów. Obowiązkowym dokumentem w przypadku występowania partnerstwa w projekcie jest załączenie do wniosku o dofinansowanie projektu dokumentu potwierdzającego zawarcie partnerstwa w postaci umowy, porozumienia, listu intencyjnego itp. podpisanego przez wszystkie strony – partnerów projektu i wskazującego zakres działań – wkładu każdego partnera – w realizację projektu. W ramach wkładu partnera w realizację operacji przewiduje się wyłączenie wkład niepieniężny który mieści się w kategorii kosztów kwalifikowanych obowiązujących w aktualnych wytycznych dla danego naboru wniosków. Jednocześnie zadeklarowany w ten sposób wkład partnera w realizację projektu musi być wykazany we wniosku o dofinansowanie operacji w zestawieniu rzeczowo – finansowym projektu po stronie wkładu niepieniężnego w realizację operacji.

W tym zakresie w przypadku wkładu partnera minimalna wartość wkładu jaka będzie punktowana na etapie oceny w relacji do całkowitej wartości projektu wynosi 5 %. Jednocześnie wprowadza się brak możliwości zawarcia partnerstwa z osobami spokrewnionymi w pierwszej linii pokrewieństwa: żona, mąż, rodzeństwo oraz pomiędzy osobami/podmiotami będącymi względem siebie w zależności majątkowej tj. wspólników spółek, jednostek organizacyjnych jst, itp. – tego typu partnerstwom nie będą przyznawane punkty w ramach oceny.

Kryterium to odnosi się do potrzeby zacieśnienia współpracy między instytucjami realizującymi projekty i działającymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich terenu LGD. Obecnie jak wykazują zapisy analizy SWOT słabą stroną obszaru LGD jest:

- niewielka liczba projektów partnerskich realizowanych przez większą grupę instytucji a tym samym mająca większy zasięg swojego oddziaływania,

- słaba współpraca między samorządami oraz poszczególnymi sektorami gospodarki na obszarze LGD.
- brak realizacji projektów partnerskich między podmiotami reprezentującymi poszczególne sektory gospodarki,
- słaba współpraca pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym na obszarze LGD,

natomiast po stronie szans na rozwój obszaru zanotowano:

- lepsza współpraca sektora publicznego, gospodarczego i społecznego,
- wzrost inicjatyw społecznych i roli sektora NGO,
- dobra współpraca międzygminna,

Operacje tego typu jak wykazuje doświadczenie są jednak bardziej efektywne i rokują przede wszystkim możliwością podtrzymania zawiązanej współpracy na stałe w trakcie realizacji kolejnych operacji. Powiązanie działań realizowanych przez partnerów zwłaszcza z terenowo różnych gmin obszaru LGD przyczynili się w konsekwencji do zwiększenia spójności i zacieśnienia więzi społecznych łączącej obszar LGD.

Jak wskazano powyżej kryterium to jest adekwatne do analizy SWOT będąc jednocześnie kryterium mierzalnym pozwalającym na precyzyjne zmierzenie czynników branych pod uwagę w postaci liczby partnerów biorących udział w realizacji operacji – wskazanych w dokumentacji złożonej w ramach naboru wniosków (wniosek wraz z załącznikami).

Ad7. Wnioskowana kwota dofinansowania w ramach projektu wynosi od pon. 15 do pow. 20 tys zł.

W ramach kryterium preferowane będą operacje które będą ubiegały się o wyższą pomoc finansową. W tym zakresie ustalono 2 przedziały wielkości wnioskowanej pomocy o jaką ubiega się wnioskodawca i ustalone dla danego przedziału kryterium punktowe:

- pow. 20 tys. zł – 1 pkt.
- do. 20 tys. zł włącznie – 0 pkt.

Tym samym wyżej punktowane są operacje które ubiegają się o wyższą pomoc a tym samym operacje wyższe wartościowo. Najwyższą liczbę punktów uzyskają w tym przypadku projekty które będą ubiegały się o wsparcie wyższe od. 20 tys. zł. Kryterium to przyczynia się do możliwości wsparcia większych projektów a tym samym pozwalających na pełniejsze i trwalsze osiągnięcie zakładanych celów LSR. Fakt ten wynika z jednej strony z ograniczonych środków finansowych zapewnionych na to działanie w ramach Wdrażania LSR a z drugiej z potrzeby wsparcia najbardziej wartościowych projektów. Stąd wychodząc na przeciw tym potrzebą zdecydowano się na zastosowanie kryterium premiujące wyższy poziom dofinansowania a tym samym umożliwiające przeznaczenie części środków na finansowanie większych operacji.

Kryterium to wychodzi na przeciw zapisom analizy SWOT mówiącym o niskiej jakości projektów składanych do dofinansowanie ze środków publicznych oraz niewielkiej ilości realizowanych projektów na obszarze LGD mających charakter ponadlokalnym a z drugiej z szansie na rozwój polegającej na możliwości wsparcia realizowanych operacji ze strony funduszy publicznych w tym środków UE.

Kryterium to jest także kryterium mierzalnym pozwalającym na precyzyjne określenie o jaką pomoc ubiega się wnioskodawca i jaka z tego tytułu przysługuje mu liczba punktów w ramach oceny.

Ad8. Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej.

Założenia kryterium wskazują na preferowanie operacji których realizacja przyczyni się do uatrakcyjnienia oferty turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LGD. W tym zakresie w oparciu o charakterystykę projektu przedstawioną w dokumentacji złożonej w ramach naboru wniosków (wniosek wraz z załącznikami) ekspert rozpatrujący projekt oceni wkład projektu w uatrakcyjnienie lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej przyznając operacji punkty w skali od 0 do 3 punktów w zakresie:

- projekt przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej poprzez realizację działań promocyjno – informacyjnych – 1 pkt.,
- projekt przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej poprzez realizację działań służących bezpośrednio na cele rekreacyjne lub/i turystyczne, o charakterze infrastrukturalnym lub związanych z nabyciem środków trwałych, wyposażenia, sprzętu, materiałów – 2 pkt.
- projekt przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej poprzez jednoczesną realizację działań służących bezpośrednio na cele rekreacyjne lub/i turystyczne o charakterze infrastrukturalnym lub związanych z nabyciem środków trwałych, wyposażenia, sprzętu, materiałów połączonych z działaniami o charakterze informacyjno – promocyjnym – 3 pkt.

W przypadku sytuacji skutkującej przyznaniem maksymalnej wagi 3 punktów w ramach oceny i połączenia w ramach danej operacji działań infrastrukturalnych z działaniami promocyjno – informacyjnymi, poszczególne rodzaje działań muszą być uzasadnione celem i zakładanymi rezultatami realizacji operacji a jednocześnie nie mogą mieć charakteru symbolicznego i nieznacznego z punktu widzenia osiągnięcia efektów projektu. W tym zakresie przedmiotem oceny Rady będzie zasadność realizacji działań infrastrukturalnych/promocyjnych w ramach operacji oraz ich wpływ na osiągnięcie celów projektu.

W ramach kryterium oceniane będzie przede wszystkim wpływ operacji na atrakcyjność lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej w zakresie: poprawy stanu i dostępności infrastruktury służącej funkcji turystycznej i rekreacyjnej, realizacja działań promocyjnych i informacyjnych o ofercie turystycznej i rekreacyjnej regionu, organizację spotkań dla mieszkańców w zakresie podnoszenia ich wiedzy dotyczącej rozwoju regionu w oparciu o turystykę i rekreację, realizację imprez promujących lokalne walory naturalne i kulturowe, nabycie sprzętu i wyposażenia służącego uprawieniu różnych formom turystyki i rekreacji itp.

Wyznaczenie tak określonego kryterium wynika wprost z zapisów analizy SWOT wskazujących na m.in.:

a). po stronie słabych stron:

- ubogi charakter lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej w stosunku do posiadanego potencjału walorów środowiskowych i kulturowych – jako słabą stroną obszaru,
- niedobór lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej,
- niedostateczna jakość istniejącej lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej,
- zbyt wąska oferta turystyczna,
- niski poziom oferty usług około turystycznych,

b). po stronie szans:

- wzrost znaczenia turystyki w lokalnej, regionalnej i krajowej gospodarce,
- wzrost zainteresowania turystyką wiejską wśród turystów krajowych i zagranicznych,

c). po stronie silnych stron:

- wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe i ich predysponowanie do rozwoju turystyki i rekreacji

Tym samym przedmiotowe kryterium jest wprost adekwatne do przeprowadzonej analizy SWOT.

Ad9. Projekt przyczynia się do rozwoju i promocji lokalnych produktów oraz kultury kaszubskiej.

W ramach kryterium preferowane będą operacje przyczyniające się do rozwoju i promocji lokalnych produktów oraz tradycyjnej kultury kaszubskiej. W tym kontekście ekspert oceniający projekt na podstawie jego charakterystyki zawartej w dokumentacji aplikacyjnej (wniosek wraz załącznikami) oceni w jakim stopniu projekt przyczynia się do wspomnianych kwestii nadając mu punktację w skali od 0 punktów do 3 punktów w zakresie:

- Projekt przyczynia się do rozwoju i promocji lokalnych produktów charakterystycznych dla obszaru LGD – 1 pkt.,
- Projekt przyczynia się do rozwoju i promocji kultury kaszubskiej – 2 pkt.
- Projekt przyczynia się do rozwoju i promocji lokalnych produktów związanych z kulturą kaszubską – 3 pkt.,

Tym samym dana operacja może uzyskać w ramach tego kryterium: 0, 1, 2 lub 3 punkty.

Kryterium ma na uwadze preferowanie operacji nastawionych na rozwój i promocję kultury kaszubskiej – jako jednego z głównych walorów obszaru LGD. Szczególnie ważne jest w tym zakresie wspieranie rozwoju i promocji lokalnych produktów kaszubskich będących jednym z głównych przejawów kaszubskich zwyczajów i kultury. Tym samym w ramach kryterium będą preferowane operacje związane z poprawą stanu infrastruktury kulturowej, promocja i informacja dotycząca kultury kaszubskiej, organizacją spotkań dla mieszkańców związanych z propagowaniem kultury kaszubskiej oraz nabywaniem sprzętu i wyposażenia związanych z rozwojem lokalnych produktów kaszubskiej czy innych wyrobów będących przejawem specyfiki kultury kaszubskiej czy organizacją imprez promujących związanych z promocją kultury kaszubskiej, lokalnych produktów tradycyjnych.

Założenia tego kryterium wynikają do zapisów analizy SWOT w zakresie:

a). w przypadku słabych stron obszaru:

- niedostatecznej promocji kultury kaszubskiej w kraju i za granicą,
- słabej promocji i wsparcia rozwoju lokalnych produktów kaszubskich,
- braku promocji marki Szwajcarii Kaszubskiej,

b). po stronie mocnych stron obszaru:

- bogatej kultury kaszubskiej będącej jedną z głównych walorów obszaru LGD,
- posiadanie własnego języka, historii, kultury, tradycji kaszubskiej,
- produkty lokalne: kuchnia regionalna, produkty tradycyjne i regionalne, wyroby twórców ludowych (ceramika, haft, tabaka), tabakiery, „nuty kaszubskie”, instrumenty kaszubskie, najdłuższa deska świata, itp.,
- dziedzictwo kulturowe: sanktuaria, cmentarze, obiekty kultury sakralnej, dwory i pałace, zabudowa folwarczna, tradycyjna zabudowa kaszubska, chata kaszubska, ołtarz papieski,
- muzea i izby regionalne,
- kręgi i kurhany kamienne gotów,

Kryteria na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji projektu w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju dla działania „Małe projekty” obejmują:

- „Czy projekt jest projektem innowacyjnym w zakresie: zastosowania nowatorskich rozwiązań lub technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań, nowatorskiego wykorzystanie zasobów?”,
- „Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej”,
- „Projekt przyczynia się do rozwoju i promocji lokalnych produktów oraz kultury kaszubskiej”.

Minimalna liczba punktów jaką musi uzyskać projekt w trakcie oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru operacji dla działania „Małe projekty” wynosi co najmniej 2 punkty za kryteria:

„Czy projekt jest projektem innowacyjnym w zakresie: zastosowania nowatorskich rozwiązań lub technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań, nowatorskiego wykorzystanie zasobów?“, „Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej“, „Projekt przyczynia się do rozwoju i promocji lokalnych produktów oraz kultury kaszubskiej“.

Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

W ramach działania Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw o wyborze operacji będzie decydowało 8 kryteriów wyboru projektów. W sumie wnioskodawca będzie mógł uzyskać w ramach oceny zgodności z kryteriami maksymalną liczbę 18 punktów. Decydujące o wyborze kryteria wraz z ich skalą ocen przedstawia poniższa tabela.

Tab. Kryteria wyboru operacji w ramach działania: Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw.

L.P.	Kryterium	Punktacja
1	Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji projektów współfinansowanych ze źródeł publicznych. Czy wnioskodawca zrealizowała dotychczas ze środków publicznych:	- co najmniej 1 projekt – 1 pkt. - żadnego projektu – 0 pkt.
2	Czy projekt jest projektem innowacyjnym w zakresie: zastosowania nowatorskich rozwiązań lub technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań, nowatorskiego wykorzystanie zasobów?	- od 0 do 3 pkt.
3	Projekt zostanie zrealizowany w miejscowości o liczbie mieszkańców zarejestrowanych w ewidencji mieszkańców UG na ostatni dzień roku poprzedzającego rok składania wniosków.	- do 500 mieszkańców włącznie – 2 pkt. - pow. 500 do 2000 mieszkańców włącznie – 1 pkt. - pow. 2000 mieszkańców – 0 pkt.
4	Projekt przyczyni się do wspierania rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze lub kulturowe	- od 0 do 3 pkt.
5	Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej:	- od 0 do 3 pkt.
6	Wnioskowana kwota dofinansowania wynosi:	- pon. 50 % maksymalnej kwoty wynikającej z Programu włącznie – 2 pkt. - od 50 do 70 % maksymalnej kwoty wynikającej z Programu włącznie – 1 pkt. - pow. 70 % maksymalnej kwoty wynikającej z Programu – 0 pkt.
7	Wnioskowany poziom dofinansowania wynosi	- pon. 30 % kosztów kwalifikowanych włącznie – 2 pkt. - od 30 do 40 % kosztów kwalifikowanych włącznie – 1 pkt. - pow. 40 % kosztów kwalifikowanych – 0 pkt.
8	Operacja spowoduje powstanie (w przeliczeniu na etaty średniorocznie):	- 3 lub więcej nowych miejsc pracy – 2 pkt. - 2 nowe miejsca pracy – 1 pkt. - 1 nowe miejsce pracy – 0 pkt.

Ad1. Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji projektów współfinansowanych ze źródeł publicznych. Czy wnioskodawca zrealizowała dotychczas ze środków publicznych co najmniej 1 projekt lub nie zrealizowała żadnego projektu.

W ramach kryterium oceniane będzie doświadczenie wnioskodawcy w realizacji projektów współfinansowanych ze środków publicznych. Jeśli na podstawie zapisów złożonej dokumentacji (wniosku o dotację wraz z załącznikami) wnioskodawca wykaże doświadczenie w realizacji co najmniej 1 tego typu projektu otrzyma za to kryterium 1 pkt. W przypadku braku doświadczenia beneficjenta w realizacji tego typu projektów otrzymuje on 0 punktów. Przy wyborze tego kryterium LGD kierowało się potrzebą najbardziej efektywnego wykorzystania środków pieniężnych przez wnioskodawców i sprawnej realizacji założonych do finansowania operacji. Jak wskazuje jednakże analiza SWOT (na podstawie informacji Starostwa Powiatowego w Kartuzach oraz Urzędu Marszałkowskiego) obecnie mimo dużej ilości wniosków składanych przez np. organizacje pozarządowe cechują się one słabą jakością a beneficjenci mają często problem z ich rozliczeniem czy realizacją. Tym samym analiza SWOT wskazuje na niską jakość projektów składanych do dofinansowania ze środków publicznych. Wychodząc naprzeciw tym tendencją premiowane będą operacje realizowane przez wnioskodawców mających doświadczenie w ich realizacji i rozliczaniu i zapewniających ich zrealizowanie zgodnie z zasadami danego działania. Jednocześnie kryterium to jest w pełni mierzalne pozwalając na precyzyjne określenie liczby zrealizowanych operacji.

Stąd kryterium to jest zarówno adekwatne do analizy SWOT jak i mierzalne.

Ad2. Czy projekt jest projektem innowacyjnym w zakresie: zastosowania nowatorskich rozwiązań lub technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań, nowatorskiego wykorzystanie zasobów?

W ramach kryterium preferowane będą projekty innowacyjne w skali obszaru LGD, związane z zastosowaniem nowatorskich rozwiązań bądź technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań czy nowatorskiego wykorzystania zasobów. W trakcie oceny ekspert oceniający projekt będzie musiał odpowiedzieć na następujące pytania pomocnicze: czy operacja jest związana z wdrożeniem nowej technologii np. informatycznej, nowego sposobu przetwarzania lokalnych produktów; czy operacja związana jest z realizacją niespotykanych wcześniej działań na obszarze LGD np. działań promocyjnych i informacyjnych; czy operacja przyczynia się do nowatorskiego wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych obszaru LGD dążąc np. do rozwoju nowych form turystyki i rekreacji, rozwoju nowych produktów turystycznych, wydłużenia

sezonu turystycznego, rozwój nowych produktów lub usług, rozwojem nowych funkcji obszaru LGD, itp. Tym samym ekspert oceniający operacje będzie zobowiązany ocenić jej innowacyjność w skali ocen od 0 punktów (w projekcie brak elementów innowacyjnych) do 3 punktów (operacja w pełni oparta o elementy innowacyjne). Jednocześnie w trakcie oceny operacja będzie mogła uzyskać odpowiednio: 0, 1, 2 lub 3 punktów w zależności od jej innowacyjności. Obecnie przede wszystkim w zakresie rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej oraz wykorzystania dla tego celu posiadanych walorów naturalnych i kulturowych oparty jej on o tradycyjne podejście do turystyki i oparcie jej o walory turystyki wodnej i krajoznawczej ograniczonej do sezonu letniego. Dowodem na to jest zapisana słaba strona obszaru LGD w analizie SWOT mówiąca o braku innowacyjnego podejściu o rozwoju obszarów wiejskich na terenie LGD oraz szansa na rozwój regionu określona w postaci możliwości innowacyjnego wykorzystania posiadanych walorów naturalnych i kulturowych. Dotyczy to przede wszystkim możliwości rozwoju nowych produktów turystycznych, uprawiania turystyki aktywnej czy wydłużenia sezonu poza okres letni. Tym samym wychodząc naprzeciw zapisom analizy SWOT zdefiniowano przedmiotowego kryterium wyboru operacji preferujące niespotykany dotychczas na obszarze LGD sposób na rozwój.

Ad3. Projekt zostanie zrealizowany w miejscowości o liczbie mieszkańców zarejestrowanych w ewidencji mieszkańców UG na ostatni dzień roku poprzedzającego rok składania wniosków w przedziałach:

- do 500 mieszkańców włącznie – 2 pkt.
- pow. 500 do 2000 mieszkańców włącznie – 1 pkt.
- pow. 2000 mieszkańców – 0 pkt.

W tym zakresie ekspert oceniający operację ocenia na podstawie zapisów dokumentacji złożonej przez wnioskodawcę (wniosek wraz z załącznikami) dokonuje weryfikacji na obszarze jakiej miejscowości realizowanych projekt. W przypadku gdy dana operacja obejmuje swoim zasięgiem i realizowana jest na obszarze kilku miejscowości przy ocenie brana będzie pod uwagę najmniejsza miejscowość jaka obejmuje realizacja projektu. W tym kontekście jeśli miejscowość liczy do 500 mieszkańców wnioskodawca otrzymuje w ramach tego kryterium maksymalną liczbę 2 punktów. W przypadku gdy liczba mieszkańców miejscowości mieści się w przedziale od 500 do 2000 mieszkańców – operacja otrzymuje 1 punkt; natomiast w sytuacji gdy miejscowość liczy ponad 2000 mieszkańców – operacja otrzymuje w ramach tego kryterium 0 punktów.

Kryterium to nawiązuje do potrzeby wsparcia rozwoju przedsiębiorczości na peryferyjnych obszarach LGD – najgorzej rozwiniętych pod względem tak społecznym jak i gospodarczym którym grozi jednocześnie dalsza marginalizacja. W tym kontekście w ramach kryterium preferowane będą operacje realizowane na terenie małych miejscowości przyczyniając się do rozwoju przedsiębiorczości na ich obszarze i pozytywnym wpływie na tworzenie wartości dodanej w postaci możliwości wzrostu zatrudnienia i zwiększenia dochodów miejscowej ludności.

Wyznaczenie tak sprecyzowanego kryterium wynika z zapisów analiza SWOT mówiących o:

a). Po stronie słabych stron:

- duże dysproporcje rozwoju między największymi ośrodkami miejskimi obszaru LGD a małymi miejscowościami wiejskimi,
- niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich,

b). Po stronie zagrożeń:

- marginalizacji społecznej i gospodarczej obszarów wiejskich w tym przede wszystkim terenowo peryferyjnych i małych miejscowości,

Jednocześnie przedmiotowe kryterium jest także kryterium mierzalnym umożliwiającym w sposób policzalny określić liczbę miejscowości w której realizowany jest projekt i przypisać za to kryterium punktację zgodnie z przyjętą skalą.

Ad4. Projekt przyczyni się do wspierania rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze lub kulturowe.

W ramach kryterium preferowane będą operacje których realizacja będzie oparta o posiadane na obszarze LGD zasoby przyrodnicze i kulturowe. W ramach oceny ekspert będzie miał możliwość przyznania danej operacji od 0 punktów (operacja nie jest oparta o wykorzystania lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych) do 3 punktów (operacja w pełni wykorzystuje lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe). Tym samym operacja oceniana w ramach tego kryterium może uzyskać: 0, 1, 2 lub 3 punkty za to kryterium. Preferowane będą projekty wykorzystujące lokalną historię, tradycję, kulturę, walory lokalnego środowiska, lokalną infrastrukturę turystyczną, lokalne produkty i usługi itp. dotyczące np. Wytwarzanie, promocja oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby naturalne, wytwarzanie i produkcja regionalnych produktów tradycyjnych oraz rozwój usług turystycznych i około turystycznych.

Sformułowane w ten sposób kryterium nawiązuje do założeń przedstawionej analizy SWOT wskazujących w tym zakresie przede wszystkim na:

a). słabe strony obszaru:

- niedostateczne wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju przedsiębiorczości,
- niedostateczne wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych kulturowych dla rozwoju społecznego i gospodarczego regionu,

b). zagrożenia:

- niewykorzystanie szansy na rozwój gospodarczy związanej z posiadanymi walorami naturalnymi i kulturowymi,

Ad5. Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej.

Wyznaczone kryterium preferuje operacje których realizacja przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LGD. W ramach kryterium ekspert oceniający projekt na podstawie informacji zamieszczanych w dokumentacji aplikacyjnej (wniosek wraz z załącznikami) ocenia wpływ projektu na uatrakcyjnienie lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej przyznając operacji do 0 punktów (w przypadku gdy projekt nie wpływa na uatrakcyjnienie lokalnej bazy) do 3 punktów – w przypadku gdy operacja przyczynia się w bezpośredni sposób do wzrostu atrakcyjności bazy turystycznej i rekreacyjnej regionu. Tym samym operacja oceniana w ramach tego kryterium może uzyskać: 0, 1, 2 lub 3 punkty w ramach tej oceny.

Wyznaczenie tak sformułowanego kryterium ma przede wszystkim wesprzeć możliwość realizacji na obszarze LGD przez przedsiębiorców inwestycji sprzyjających rozwojowi turystyki i rekreacji w tym przede wszystkim: rozwój bazy turystycznej i noclegowej oraz agroturystyki. Kryterium wynika z zapisów analizy SWOT wskazujących m.in. na:

a). po stronie słabych stron regionu:

- niedobór lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej,
- niedostateczna jakość istniejącej lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej,
- ubogi charakter lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej w stosunku do posiadanego potencjału walorów środowiskowych i kulturowych,
- niedostateczna ilość i jakość obiektów sportowo-rekreacyjnych,

b). po stronie szans:

- wzrost znaczenia turystyki w lokalnej, regionalnej i krajowej gospodarce,
- wzrost zainteresowania turystyką wiejską wśród turystów krajowych i zagranicznych

c). po stronie mocnych stron:

- wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe i ich predysponowanie do rozwoju turystyki i rekreacji,
- atrakcyjny obszar do inwestowania w turystykę i agroturystykę,

Ad6. Wnioskowana kwota dofinansowania wynosi:

- pon. 50 % maksymalnej kwoty wynikającej z działania włącznie – 2 pkt.
- od 50 do 70 % maksymalnej kwoty wynikającej z działania włącznie – 1 pkt.
- pow. 70 % maksymalnej kwoty wynikającej z działania – 0 pkt.

W ramach kryterium preferowane będą operacje które będą ubiegały się o pomoc mniejszą od maksymalnej pomocy określonej przez działanie Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw tj. zależnie od liczby utworzonych nowych miejsc pracy od 100 do 3000 tys. zł. W tym zakresie

ustalono 3 przedziały wielkości wnioskowanej pomocy o jaką ubiega się wnioskodawca i ustalone dla danego przedziału kryterium punktowe:

- pon. 50 % maksymalnej kwoty wynikającej z działania włącznie – 2 pkt.
- od 50 do 70 % maksymalnej kwoty wynikającej z działania włącznie – 1 pkt.
- pow. 70 % maksymalnej kwoty wynikającej z działania – 0 pkt.

Tym samym wyżej punktowane są operacje które ubiegają się o mniejsza pomoc. Najwyższą liczbę punktów uzyskają w tym przypadku projekty które będą ubiegały się o wsparcie niższe od 50 % maksymalnej kwoty wynikającej z działania. Kryterium to przyczynia się do możliwości rozdzielenia posiadanych Śródków finansowanych na większą liczbę operacji a tym samym wsparcie większej liczby beneficjentów w ramach działania. Fakt ten wynika z jednej strony z organicznych środków finansowych zapewnionych na to działanie w ramach Wdrażania LSR a z drugiej z znacznego zainteresowania możliwością wsparcia planowanych do realizacji operacji ze strony potencjalnych beneficjentów. Stad wychodząc naprzeciw tym potrzebą zdecydowano się na zastosowanie kryterium premiujące mniejszy poziom dofinansowania a tym samym umożliwiające przeznaczenie części środków na inne sfinansowanie innych operacji. Kryterium to wychodzi także naprzeciw zapisom analizy SWOT mówiącym o słabej stronie obszaru LGD w postaci małej liczby realizowanych projektów ze Śródków publicznych a z drugiej z szansie na rozwój polegającej na możliwości wsparcia realizowanych operacji ze strony funduszy publicznych w tym środków UE.

Kryterium to jest także kryterium mierzalnym pozwalającym na precyzyjne określenie o jaką pomoc ubiega się wnioskodawca i jaka z tego tytułu przysługuje mu liczba punktów w ramach oceny.

Ad7. Wnioskowany poziom dofinansowania wynosi:

- pon. 30 % kosztów kwalifikowanych włącznie – 2 pkt.
- od 30 do 40 % kosztów kwalifikowanych włącznie – 1 pkt.
- pow. 40 % kosztów kwalifikowanych – 0 pkt.

W ramach tego kryterium preferowane będą operacje na realizację których wnioskodawca ubiega się o dofinansowanie procentowe niższe od maksymalnego okresowego dla działania Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw tj. 50 % kosztów kwalifikowanych a tym samym premiuje projekty charakteryzujące się wyższym wkładem własnym od minimalnego określonego dla Działania. W trakcie oceny ekspert oceniający projekt na podstawie informacji zamieszczonej w dokumentacji aplikacyjnej (wniosek wraz z załącznikami) określi o jaki poziom dofinansowania ubiega się wnioskodawca w ramach naboru i przypisze projektowi: 0, 1 lub 2 punkty zgodnie z przyjętą skalą oceny.

Wyznaczenie tego kryterium pozwoli podobnie jak w kryterium nr 6 na preferowanie operacji które ubiegają się o mniejsze dofinansowanie czego wynikiem będzie możliwość rozdzielenia

posiadanych Śródków finansowanych na większą liczbę operacji a tym samym wsparcie większej liczby beneficjentów w ramach działania. Jednocześnie kryterium to premiuje wnioskodawców wykazujących się wyższym udziałem wkładu własnego co przekłada się na wsparcie przedsiębiorstw posiadających obecnie dobra sytuację finansową i będących w stanie udźwignąć wyższy udział wkładu własnego w projekt. Pozwoli to premiować wnioskodawców zapewniających prawidłową realizację projektu z finansowego punktu widzenia i brak problemu z płynnością finansową związaną z zapewnieniem środków na sfinansowanie inwestycji przed otrzymaniem zwrotu wnioskowanych środków.

Kryterium to wychodzi także naprzeciw zapisom analizy SWOT mówiącym o słabej stronie obszaru LGD w postaci małej liczby realizowanych projektów ze Śródków publicznych a z drugiej z szansie na rozwój polegającej na możliwości wsparcia realizowanych operacji ze strony funduszy publicznych w tym środków UE. Analiza SWOT wskazuje także na niską jakość projektów składanych do dofinansowania ze środków publicznych czego powodem jest także m.in. problem z zabezpieczeniem środków na realizacji tych operacji – szczególnie widoczny wśród najmniejszych firm.

Kryterium to jest także kryterium mierzalnym pozwalającym na precyzyjne określenie o jaką wielkość pomocy ubiega się wnioskodawca i jaka z tego tytułu przysługuje mu liczba punktów w ramach oceny.

Ad8. Operacja spowoduje powstanie (w przeliczeniu na etaty średniorocznie):

- 3 lub więcej nowych miejsc pracy – 2 pkt.
- 2 nowe miejsca pracy – 1 pkt.
- 1 nowe miejsce pracy – 0 pkt.

W ramach kryterium premiowane będą operacje przyczyniające się do stworzenia jak największej liczby nowych miejsc pracy. W nawiązaniu do zapisów kryterium oceniający projekt na podstawie zapisów w dokumentacji aplikacyjnej (wniosek wraz z załącznikami) określi jaką liczbę nowych miejsc pracy zamierza stworzyć wnioskodawca w wyniku realizacji projektu. W konsekwencji operacja może uzyskać za to kryterium: 0, 1 lub 2 punkty w zależności od tego czy stworzy odpowiednio: 1, 2, 3 lub więcej nowych miejsc pracy.

Kryterium ma na celu realizację operacji wpływających na zróżnicowanie dochodu na terenach wiejskich przede wszystkim wśród ludności rolniczej i stworzenie przede wszystkim dla tej grupy osób nowych miejsc pracy poza rolnictwem. Tym samym kryterium to wychodzi na przeciw zapisów analizy SWOT mówiących o:

a). po stronie słabych stron:

- duży problem bezrobocia ukrytego w rolnictwie na terenach wiejskich obszaru LGD,
- niski potencjał lokalnych przedsiębiorstw do generowania nowych miejsc pracy,

Poza zgodnością z analiza SWOT kryterium to jest także kryterium mierzalnym umożliwiającym liczbowe oszacowaniem wskaźników (liczba nowych miejsc pracy) na podstawie których przyznawane będą punkty w trakcie oceny wniosku.

Kryteria na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji projektu w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju dla działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” obejmują:

- „Projekt przyczyni się do wspierania rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze lub kulturowe”,
- „Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej”.

Minimalna liczba punktów jaką musi uzyskać projekt w trakcie oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru operacji dla działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” wynosi co najmniej 1 punkt za kryteria: „Projekt przyczyni się do wspierania rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze lub kulturowe”, „Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej”.

Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

W ramach działania Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej o wyborze operacji będzie decydowało 8 kryteriów wyboru projektów. W sumie wnioskodawca będzie mógł uzyskać w ramach oceny zgodności z kryteriami maksymalną liczbę 19 punktów. Decydujące o wyborze kryteria wraz z ich skalą ocen przedstawia poniższa tabela.

Tab. Kryteria wyboru operacji w ramach działania: Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej.

L.P.	Kryterium	Punktacja
1	Czy projekt jest projektem innowacyjnym w zakresie: zastosowania nowatorskich rozwiązań lub technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań, nowatorskiego wykorzystanie zasobów?	- od 0 do 3 pkt.
2	Projekt zostanie zrealizowany w miejscowości o liczbie mieszkańców zarejestrowanych w ewidencji mieszkańców UG na ostatni dzień roku poprzedzającego rok składania wniosków.	- do 500 mieszkańców włącznie – 2 pkt. - pow. 500 do 2000 mieszkańców włącznie – 1 pkt. - pow. 2000 mieszkańców – 0 pkt.
3	Projekt przyczyni się do wspierania rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze lub kulturowe	- od 0 do 3 pkt.
4	Wielkość gospodarstwa rolnego na jakim gospodaruje wnioskodawca za rok poprzedzający rok składania wniosków:	- do 2 ESU włącznie – 2 pkt. - pow. 2 do 4 ESU włącznie – 1 pkt. - pow. 4 ESU – 0 pkt.

5	Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej:	- od 0 do 3 pkt.
6	Wnioskowana kwota dofinansowania wynosi:	- do 50 tys. zł włącznie – 2 pkt. - pow. 50 tys. zł do 70 tys. zł włącznie – 1 pkt. - pow. 70 tys. zł włącznie – 0 pkt.
7	Wnioskowany poziom dofinansowania wynosi	- pon. 30 % kosztów kwalifikowanych włącznie – 2 pkt. - od 30 do 40 % kosztów kwalifikowanych włącznie – 1 pkt. - pow. 40 % kosztów kwalifikowanych – 0 pkt.
8	Operacja spowoduje powstanie (w przeliczeniu na etaty średniorocznie):	- co najmniej jednego miejsca pracy – 2 pkt. - żadnego miejsca pracy – 0 pkt.

Ad1. Czy projekt jest projektem innowacyjnym w zakresie: zastosowania nowatorskich rozwiązań lub technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań, nowatorskiego wykorzystanie zasobów?

W ramach kryterium preferowane będą projekty innowacyjne w skali obszaru LGD, związane z zastosowaniem nowatorskich rozwiązań bądź technologii, realizacji niespotykanych wcześniej działań czy nowatorskiego wykorzystania zasobów. W trakcie oceny ekspert oceniający projekt będzie musiał odpowiedzieć na następujące pytania pomocnicze: czy operacja jest związana z wdrożeniem nowej technologii np. informatycznej, nowego sposobu przetwarzania lokalnych produktów; czy operacja związana jest z realizacją niespotykanych wcześniej działań na obszarze LGD np. działań promocyjnych i informacyjnych; czy operacja przyczynia się do nowatorskiego wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych obszaru LGD dążąc np. do rozwoju nowych form turystyki i rekreacji, rozwoju nowych produktów turystycznych, wydłużenia sezonu turystycznego, rozwój nowych produktów lub usług, rozwojem nowych funkcji obszaru LGD, itp. Tym samym ekspert oceniający operacje będzie zobowiązany ocenić jej innowacyjność w skali ocen od 0 punktów (w projekcie brak elementów innowacyjnych) do 3 punktów (operacja w pełni oparta o elementy innowacyjne). Jednocześnie w trakcie oceny operacja będzie mogła uzyskać odpowiednio: 0, 1, 2 lub 3 punktów w zależności od jej innowacyjności. Obecnie przede wszystkim w zakresie rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej oraz wykorzystania dla tego celu posiadanych walorów naturalnych i kulturowych oparty jej on o tradycyjne podejście do turystyki i oparcie jej o walory turystyki wodnej i krajoznawczej ograniczonej do sezonu letniego. Dowodem na to jest zapisana słaba strona obszaru LGD w analizie SWOT mówiąca o braku innowacyjnego podejściu o rozwoju obszarów wiejskich na terenie LGD oraz szansa na rozwój

regionu określona w postaci możliwości innowacyjnego wykorzystania posiadanych walorów naturalnych i kulturowych. Dotyczy to przede wszystkim możliwości rozwoju nowych produktów turystycznych, uprawiania turystyki aktywnej czy wydłużenia sezonu poza okres letni. Tym samym wychodząc naprzeciw zapisom analizy SWOT zdefiniowano przedmiotowe kryterium wyboru operacji preferujące niespotykany dotychczas na obszarze LGD sposób na rozwój.

Ad2. Projekt zostanie zrealizowany w miejscowości o liczbie mieszkańców zarejestrowanych w ewidencji mieszkańców UG na ostatni dzień roku poprzedzającego rok składania wniosków:

- do 500 mieszkańców włącznie – 2 pkt.
- pow. 500 do 2000 mieszkańców włącznie – 1 pkt.
- pow. 2000 mieszkańców – 0 pkt.

W tym zakresie ekspert oceniający operację ocenia na podstawie zapisów dokumentacji złożonej przez wnioskodawcę (wniosek wraz z załącznikami) dokonuje weryfikacji na obszarze jakiej miejscowości realizowanych projekt. W przypadku gdy dana operacja obejmuje swoim zasięgiem i realizowana jest na obszarze kilku miejscowości przy ocenie brana będzie pod uwagę najmniejsza miejscowość jaka obejmuje realizacja projektu. W tym kontekście jeśli miejscowość liczy do 500 mieszkańców wnioskodawca otrzymuje w ramach tego kryterium maksymalną liczbę 2 punktów. W przypadku gdy liczba mieszkańców miejscowości mieści się w przedziale od 500 do 2000 mieszkańców – operacja otrzymuje 1 punkt; natomiast w sytuacji gdy miejscowość liczy ponad 2000 mieszkańców – operacja otrzymuje w ramach tego kryterium 0 punktów.

Kryterium to nawiązuje do potrzeby wsparcia rozwoju przedsiębiorczości na peryferyjnych obszarach LGD – najgorzej rozwiniętych pod względem tak społecznym jak i gospodarczym którym grozi jednocześnie dalsza marginalizacja. W tym kontekście w ramach kryterium preferowane będą operacje realizowane na terenie małych miejscowości przyczyniając się do rozwoju przedsiębiorczości na ich obszarze i pozytywnym wpływie na tworzenie wartości dodanej w postaci możliwości wzrostu zatrudnienia i zwiększenia dochodów miejscowej ludności.

Wyznaczenie tak sprecyzowanego kryterium wynika z zapisów analiza SWOT mówiących o:

a). Po stronie słabych stron:

- duże dysproporcje rozwoju między największymi ośrodkami miejskimi obszaru LGD a małymi miejscowościami wiejskimi,
- niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich,

b). Po stronie zagrożeń:

- marginalizacji społecznej i gospodarczej obszarów wiejskich w tym przede wszystkim terenowo peryferyjnych i małych miejscowości,

Jednocześnie przedmiotowe kryterium jest także kryterium mierzalnym umożliwiającym w sposób policzalny określić liczbę miejscowości w której realizowany jest projekt i przypisać za to kryterium punktację zgodnie z przyjętą skalą.

Ad3. Projekt przyczyni się do wspierania rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze lub kulturowe.

W ramach kryterium preferowane będą operacje których realizacja będzie oparta o posiadane na obszarze LGD zasoby przyrodnicze i kulturowe. W ramach oceny ekspert będzie miał możliwość przyznania danej operacji od 0 punktów (operacja nie jest oparta o wykorzystania lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych) do 3 punktów (operacja w pełni wykorzystuje lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe). Tym samym operacja oceniana w ramach tego kryterium może uzyskać: 0, 1, 2 lub 3 punkty za to kryterium. Preferowane będą projekty wykorzystujące lokalną historię, tradycję, kulturę, walory lokalnego środowiska, lokalna infrastrukturę turystyczną, lokalne produkty i usługi itp. dotyczące np. Wytwarzanie, promocja oraz wprowadzanie na rynek lokalnych produktów opartych o posiadane dziedzictwo kulturowe i zasoby naturalne, wytwarzanie i produkcja regionalnych produktów tradycyjnych oraz rozwój usług turystycznych i około turystycznych.

Sformułowane w ten sposób kryterium nawiązuje do założeń przedstawionej analizy SWOT wskazujących w tym zakresie przede wszystkim na:

a). słabe strony obszaru:

- niedostateczne wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju przedsiębiorczości,
- niedostateczne wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych kulturowych dla rozwoju społecznego i gospodarczego regionu,

b). zagrożenia:

- niewykorzystanie szansy na rozwój gospodarczy związanej z posiadanymi walorami naturalnymi i kulturowymi,

Ad4. Wielkość gospodarstwa rolnego na jakim gospodaruje wnioskodawca za rok poprzedzający rok składania wniosków:

- do 2 ESU włączenie – 2 pkt.
- pow. 2 do 4 ESU włączenie – 1 pkt.
- pow. 4 ESU – 0 pkt.

Założenia kryterium preferują wsparcie operacji realizowanych przez wnioskodawców którzy przed złożeniem wniosku gospodarowali na najmniejszych gospodarstwach rolnych. W tym zakresie oceniający dokona oceny punktowej zgodności z tym kryterium na podstawie wartości

wskaźnika ESU obrazującego wielkość ekonomiczną gospodarstwa rolnego wyliczana w Europejskich Jednostkach Wielkości. W tym celu na podstawie załącznika załączonego przez wnioskodawcę do wniosku o dotację zawierającego wyliczenie tego wskaźnika dla gospodarstwa oceniający określi jaką wielkość wyrażoną w ESU posiadało gospodarstwo na jakim gospodarował wnioskodawca przed złożeniem projektu. Wnioskodawca może w tym zakresie uzyskać: 0, 1 lub 2 punkty w zależności czy otrzymana wielkość wskaźnika ESU wynosi odpowiednio: do 2 ESU, od 2 do 4 ESU, powyżej 4 ESU.

Kryterium to związane jest z premiowaniem wsparcia wnioskodawców którzy gospodarują na najmniejszych gospodarstwach rolnych które nie dają im szansy utrzymania się z prowadzonej działalności rolniczej i są zmuszeni na poszukiwanie pozarolniczych źródeł dochodów. Rolnicy ci należą najczęściej do osób posiadających niskie dochody i potrzebujących w pierwszej kolejności możliwości utrzymania z innych źródeł. Jednocześnie tej wielkości gospodarstwa rolne – o najmniejszej wielkości są obecnie i będą w coraz większym stopniu w przyszłości narażone na zmiany strukturalne w rolnictwie i trudności w uzyskiwaniu dochodów zapewniających utrzymanie gospodarujących na nich osób. Jednocześnie zastosowanie w tym zakresie wskaźnika ESU pozwoli na całościowe spojrzenie na działalność gospodarstwa rolnego – nie tylko w odniesieniu do powierzchni gruntów rolnych na jakiej ono gospodaruje ale do całości produkcji roślinnej i zwierzęcej jaka obejmuje gospodarstwo.

Wyznaczenie kryterium wychodzi naprzeciw zapisom analizy SWOT mówiącym m.in. o:

a). słabe strony obszaru:

- duży problem bezrobocia ukrytego w rolnictwie na terenach wiejskich obszaru LGD,
- niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich,
- zbyt duża liczba osób utrzymujących się z rolnictwa,
- rozdrobnione i niskotowarowe rolnictwo na obszarze LGD nie zapewniające utrzymania dla utrzymującej się z niego ludności,
- słabe warunki rolniczej przestrzeni produkcyjnej do rozwoju rolnictwa na terenie LGD,
- złe ukierunkowanie wsparcia gospodarstw indywidualnych niskotowarowych,
- brak wsparcia dla inicjatyw osób przedsiębiorczych,
- słaba mobilność zawodowa mieszkańców (niechęć do zmiany zajęcia),
- niska jakość życia ludności wiejskich obszarów LGD,

Jednocześnie kryterium to jest kryterium mierzalnym pozwalającym w jednoznaczny sposób na liczbowe wyrażenie wskaźników (wielkość wskaźnika ESU) decydujących o liczbie przyznanych punktów.

Ad5. Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej.

Wyznaczone kryterium preferuje operacje których realizacja przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LGD. W ramach kryterium ekspert oceniający projekt na podstawie informacji zamieszczanych w dokumentacji aplikacyjnej (wniosek wraz z załącznikami) ocenia wpływ projektu na uatrakcyjnienie lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej przyznając operacji do 0 punktów (w przypadku gdy projekt nie wpływa na uatrakcyjnienie lokalnej bazy) do 3 punktów – w przypadku gdy operacja przyczynia się w bezpośredni sposób do wzrostu atrakcyjności bazy turystycznej i rekreacyjnej regionu. Tym samym operacja oceniana w ramach tego kryterium może uzyskać: 0, 1, 2 lub 3 punkty w ramach tej oceny.

Wyznaczenie tak sformułowanego kryterium ma przede wszystkim wesprzeć możliwość realizacji na obszarze LGD przez przedsiębiorców inwestycji sprzyjających rozwojowi turystyki i rekreacji w tym przede wszystkim: rozwój bazy turystycznej i noclegowej oraz agroturystyki. Kryterium wynika z zapisów analizy SWOT wskazujących m.in. na:

a). po stronie słabych stron regionu:

- niedobór lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej,
- niedostateczna jakość istniejącej lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej,
- ubogi charakter lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej w stosunku do posiadanego potencjału walorów środowiskowych i kulturowych,
- niedostateczna ilość i jakość obiektów sportowo-rekreacyjnych,

b). po stronie szans:

- wzrost znaczenia turystyki w lokalnej, regionalnej i krajowej gospodarce,
- wzrost zainteresowania turystyką wiejską wśród turystów krajowych i zagranicznych

c). po stronie mocnych stron:

- wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe i ich predysponowanie do rozwoju turystyki i rekreacji,
- atrakcyjny obszar do inwestowania w turystykę i agroturystykę,

Ad6. Wnioskowana kwota dofinansowania wynosi:

- do 50 tys. zł włącznie – 2 pkt.
- pow. 50 tys. zł do 70 tys. zł włącznie – 1 pkt.
- pow. 70 tys. zł włącznie – 0 pkt.

W ramach kryterium preferowane będą operacje które będą ubiegały się o pomoc mniejszą od maksymalnej pomocy określonej przez działanie Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej tj. 100 tys. zł. W tym zakresie ustalono 3 przedziały wielkości wnioskowanej pomocy o jaką ubiega się wnioskodawca i ustalone dla danego przedziału kryterium punktowe:

- do 50 tys. zł włącznie – 2 pkt.
- pow. 50 tys. zł do 70 tys. zł włącznie – 1 pkt.

- pow. 70 tys. zł włączenie – 0 pkt.

Tym samym wyżej punktowane są operacje które ubiegają się o mniejsza pomoc. Najwyższą liczbę punktów uzyskają w tym przypadku projekty które będą ubiegały się o wsparcie niższe niż 50 tys. zł. Kryterium to przyczynia się do możliwości rozdzielania posiadanych Śródków finansowanych na większą liczbę operacji a tym samym wsparcie większej liczby beneficjentów w ramach działania. Fakt ten wynika z jednej strony z organicznych środków finansowych zapewnionych na to działanie w ramach Wdrażania LSR a z drugiej z znacznego zainteresowania możliwością wsparcia planowanych do realizacji operacji ze strony potencjalnych beneficjentów. Stąd wychodząc naprzeciw tym potrzebą zdecydowano się na zastosowanie kryterium premiujące mniejszy poziom dofinansowania a tym samym umożliwiające przeznaczenie części środków na inne sfinansowanie innych operacji. Kryterium to wychodzi także naprzeciw zapisom analizy SWOT mówiącym o słabej stronie obszaru LGD w postaci małej liczby realizowanych projektów ze Śródków publicznych a z drugiej z szansie na rozwój polegającej na możliwości wsparcia realizowanych operacji ze strony funduszy publicznych w tym środków UE.

Kryterium to jest także kryterium mierzalnym pozwalającym na precyzyjne określenie o jaką pomoc ubiega się wnioskodawca i jaka z tego tytułu przysługuje mu liczba punktów w ramach oceny.

Ad7. Wnioskowany poziom dofinansowania wynosi:

- pon. 30 % kosztów kwalifikowanych włącznie – 2 pkt.
- od 30 do 40 % kosztów kwalifikowanych włącznie – 1 pkt.
- pow. 40 % kosztów kwalifikowanych – 0 pkt.

W ramach tego kryterium preferowane będą operacje na realizację których wnioskodawca ubiega się o dofinansowanie procentowe niższe od maksymalnego okresowego dla działania Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej tj. 50 % kosztów kwalifikowanych a tym samym premiuje projekty charakteryzujące się wyższym wkładem własnym od minimalnego określonego dla Działania. W trakcie oceny ekspert oceniający projekt na podstawie informacji zamieszczonej w dokumentacji aplikacyjnej (wniosek wraz z załącznikami) określi o jaki poziom dofinansowania ubiega się wnioskodawca w ramach naboru i przypisze projektowi: 0, 1 lub 2 punkty zgodnie z przyjętą skalą oceny.

Wyznaczenie tego kryterium pozwoli podobnie jak w kryterium nr 6 na preferowanie operacji które ubiegają się o mniejsze dofinansowanie czego wynikiem będzie możliwość rozdzielania posiadanych Śródków finansowanych na większą liczbę operacji a tym samym wsparcie większej liczby beneficjentów w ramach działania. Jednocześnie kryterium to premiuje wnioskodawców wykazujących się wyższym udziałem wkładu własnego co przekłada się na wsparcie przedsiębiorstw posiadających obecnie dobra sytuacje finansowa i będących w stanie udźwignąć

wyższy udział wkładu własnego w projekt. Pozwoli to premiować wnioskodawców zapewniających prawidłową realizację projektu z finansowego punktu widzenia i brak problemu z płynnością finansową związaną z zapewnieniem środków na sfinansowanie inwestycji przed otrzymaniem zwrotu wnioskowanych środków.

Kryterium to wychodzi także naprzeciw zapisom analizy SWOT mówiącym o słabej stronie obszaru LGD w postaci małej liczby realizowanych projektów ze Śródków publicznych a z drugiej z szansie na rozwój polegającej na możliwości wsparcia realizowanych operacji ze strony funduszy publicznych w tym środków UE. Analiza SWOT wskazuje także na niską jakość projektów składanych do dofinansowanie ze środków publicznych czego powodem jest także m.in. problem z zabezpieczeniem środków na realizacji tych operacji – szczególnie widoczny wśród najmniejszych firm.

Kryterium to jest także kryterium mierzalnym pozwalającym na precyzyjne określenie o jaką wielkość pomocy ubiega się wnioskodawca i jaka z tego tytułu przysługuje mu liczba punktów w ramach oceny.

Ad8. Operacja spowoduje powstanie (w przeliczeniu na etaty średniorocznie):

- co najmniej jednego miejsca pracy – 2 pkt.
- żadnego miejsca pracy – 0 pkt.

W ramach kryterium premiowane będą operacje przyczyniające się do stworzenia jak największej liczby nowych miejsc pracy. W nawiązaniu do zapisów kryterium oceniający projekt na podstawie zapisów w dokumentacji aplikacyjnej (wniosek wraz z załącznikami) określi jaka liczbę nowych miejsc pracy zamierza stworzyć wnioskodawca w wyniku realizacji projektu. W konsekwencji operacja może uzyskać za to kryterium: 0 lub 2 punkty w zależności od tego czy stworzy co najmniej jedno nowe miejsce pracy.

Kryterium ma na celu realizację operacji wpływających na zróżnicowanie dochodu na terenach wiejskich przede wszystkim wśród ludności rolniczej i stworzenie przede wszystkim dla tej grupy osób nowych miejsc pracy poza rolnictwem. Tym samym kryterium to wychodzi na przeciw zapisów analizy SWOT mówiących o:

a). słabe strony obszaru:

- duży problem bezrobocia ukrytego rolnictwie na terenach wiejskich obszaru LGD,
- niski poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich,
- zbyt duża liczba osób utrzymujących się z rolnictwa,
- rozdrobnione i niskotowarowe rolnictwo na obszarze LGD nie zapewniające utrzymania dla utrzymującej się z niego ludności,

Poza zgodnością z analiza SWOT kryterium to jest także kryterium mierzalnym umożliwiającym liczbowe oszacowanie wskaźników (liczba nowych miejsc pracy) na podstawie których przyznawane będą punkty w trakcie oceny wniosku.

Kryteria na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji projektu w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju dla działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” obejmują:

- „Projekt przyczyni się do wspierania rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze lub kulturowe”,
- „Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej”.

Minimalna liczba punktów jaką musi uzyskać projekt w trakcie oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru operacji dla działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” wynosi co najmniej 1 punkt za kryteria: „Projekt przyczyni się do wspierania rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze lub kulturowe”, „Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej”.

Odnowa i rozwój wsi

W ramach działania Odnowa i rozwój wsi w wyborze operacji będzie decydowało 6 kryteriów wyboru projektów. W sumie wnioskodawca będzie mógł uzyskać w ramach oceny zgodności z kryteriami maksymalną liczbę 14 punktów. Decydujące o wyborze kryteria wraz z ich skalą ocen przedstawia poniższa tabela.

Tab. Kryteria wyboru operacji w ramach działania: Odnowa i rozwój wsi.

L.P.	Kryterium	Punktacja
1	Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji projektów współfinansowanych ze źródeł publicznych. Czy wnioskodawca zrealizowała dotychczas ze środków publicznych:	- co najmniej 1 projekt – 1 pkt. - żadnego projektu – 0 pkt.
2	Operacja zrealizowana w ramach Programu jest skierowana do mieszkańców:	- 1 miejscowości – 0 pkt., - więcej niż 1 miejscowości – 3 pkt.
3	Wnioskodawca projektu jest członkiem zwyczajnym LGD.	- Tak – 2 pkt. - Nie – 0 pkt.
4	Projekt przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców wsi poprzez rozwój infrastruktury społecznej i kulturowej.	- Od 0 do 3 pkt.
5	Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej:	- od 0 do 3 pkt.
6	Projekt przyczynia się do rozwoju i promocji lokalnych produktów, marki Szwajcarii Kaszubskiej oraz kultury kaszubskiej:	- od 0 do 3 pkt.

Ad1. Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji projektów współfinansowanych ze źródeł publicznych. Czy wnioskodawca zrealizowała dotychczas ze środków publicznych:

- co najmniej 1 projekt – 1 pkt.
- żadnego projektu – 0 pkt.

W ramach kryterium oceniane będzie doświadczenie wnioskodawcy w realizacji projektów współfinansowanych ze środków publicznych. Jeśli na podstawie zapisów złożonej dokumentacji (wniosku o dotację wraz z załącznikami) wnioskodawca wykaże doświadczenie w realizacji co najmniej 1 tego typu projektu otrzyma za to kryterium 1 pkt. W przypadku braku doświadczenia beneficjenta w realizacji tego typu projektów otrzymuje on 0 punktów. Przy wyborze tego kryterium LGD kierowało się potrzebą najbardziej efektywnego wykorzystania środków pieniężnych przez wnioskodawców i sprawnej realizacji założonych do finansowania operacji. Jak wskazuje jednakże analiza SWOT (na podstawie informacji Starostwa Powiatowego w Kartuzach oraz Urzędu Marszałkowskiego) obecnie mimo dużej ilości wniosków składanych przez np. organizacje pozarządowe cechują się one słabą jakością a beneficjenci mają często problem z ich rozliczeniem czy realizacją. Tym samym analiza SWOT wskazuje na niską jakość projektów składanych do dofinansowania ze środków publicznych. Wychodząc naprzeciw tym tendencją premiowane będą operacje realizowane przez wnioskodawców mających doświadczenie w ich realizacji i rozliczaniu i zapewniających ich zrealizowanie zgodnie z zasadami danego działania. Jednocześnie kryterium to jest w pełni mierzalne pozwalając na precyzyjne określenie liczby zrealizowanych operacji.

Stąd kryterium to jest zarówno adekwatne do analizy SWOT jak i mierzalne.

Ad2. Operacja zrealizowana w ramach Programu jest skierowana do mieszkańców:

- 1 miejscowości – 0 pkt.,
- więcej niż 1 miejscowości – 3 pkt.

W ramach kryterium preferowane będą operacje o większym zasięgu terytorialnym, wykraczającym poza obszar jednej miejscowości. W przypadku gdy w przedstawionej dokumentacji projektowej (wniosek wraz z załącznikami) wnioskodawca wskaże że zasięg planowanej do realizacji operacji ogranicza się do obszaru 1 miejscowości to uzyska za to kryterium 0 punktów. Jeśli zaś wnioskodawca wskaże że planowana operacja będzie miała zasięg wykraczający poza 1 miejscowości – otrzyma 3 punkt. Kryterium to wychodzi naprzeciw potrzebie wsparcia projektów obejmujących swoim zasięgiem większy obszar a jednocześnie scalających społeczność regionu. Obecnie jak wykazują zapisy analizy SWOT jedną ze słabych stron obszaru LGD jest niewielka ilość realizowanych projektów o charakterze ponadlokalnym obejmujących

swoim zasięgiem większy obszar a tym samym zwiększająca spójność obszaru LGD. Tym samym wspierane będą w ramach tego kryterium operacje które swoim zasięgiem obejmują obszar więcej niż 1 miejscowości tam aby pobudzić współdziałanie społeczności lokalnej wzajemna współpracę na rzecz rozwoju regionu. Jednocześnie kryterium to ma charakter ściśle mierzalny pozwalający precyzyjnie określić punktację w stosunku do zakresu operacji.

Tym samym kryterium wykazuje zarówno cechy adekwatności do analizy SWOT jak i jest kryterium mierzalnym.

Ad3. Wnioskodawca projektu jest członkiem zwyczajnym LGD.

W ramach kryterium premiovane będą operacje realizowane przez członków zwyczajnych Lokalnej Grupy Działania. W tym zakresie w przypadku gdy na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawca jest członkiem LGD operacja otrzymuje 2 punkty – w przypadku natomiast gdy wnioskodawca nie jest członkiem Stowarzyszenia – otrzymuje w ramach kryterium 0 punktów. Założenia tego kryterium nawiązują do potrzeby z jednej strony wsparcia rozwoju partnerstwa w ramach programu Leader i zachęcenie instytucji do predysponowania w charakterze członka do LGD a przez to działalności na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Z drugiej strony kryterium to nawiązuje do potrzeby wsparcia członków Stowarzyszenia w ich działaniach na rzecz rozwoju infrastruktury społecznej i kulturowej a przez to tworzenie wartości dodanej w postaci zaplecza infrastrukturalnego które następnie będzie wykorzystywane przez samo LGD i jej członków dla realizacji w oparciu o to zaplecze kolejnych operacji skierowanych do mieszkańców regionu. Sytuacja ta wynika z faktu iż w ramach działania Odnowa i rozwój wsi głównym beneficjentem są samorządy gminne lub jednostki kulturalne im podległe które w ramach działania będą tworzyły ogólnodostępną infrastrukturę społeczną i kulturalną wykorzystywaną następnie w działalności LGD i jej członków.

Realizacja kryterium nawiązuje tym samym do zapisów analizy SWOT mówiących o:

a). po stronie słabych stron obszaru LGD:

- niewielka liczba projektów partnerskich realizowanych przez większą grupę instytucji a tym samym mająca większy zasięg swojego oddziaływania
- brak realizacji projektów partnerskich między podmiotami reprezentującymi poszczególne sektory gospodarki,
- słaba współpraca pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym na obszarze LGD,
- niedostateczne zainteresowaniem udziałem w partnerstwie w ramach Lokalnej Grupy Działania zwłaszcza ze strony sektora gospodarczego i społecznego,
- słaba współpraca między samorządami oraz poszczególnymi sektorami gospodarki na obszarze LGD,

- Słaba współpraca samorządów lokalnych,

b). po stronie szans:

- rozwój partnerstwa w ramach Lokalnej Grupy Działania które pozwoli na poprawę spójności obszaru LGD i wzrost tożsamości mieszkańców regionu,
- lepsza współpraca sektora publicznego, gospodarczego i społecznego,
- dobra współpraca międzygminna,

Wszystkie wymienione aspekty rozwoju regionu wynikające z analizy SWOT świadczą o potrzebie rozwoju partnerstwa w ramach Lokalnej Grupy Działania które pozwoli na poprawę spójności obszaru LGD i wzrost tożsamości mieszkańców regionu.

Jednocześnie kryterium to jest kryterium w pełni mierzalnym pozwalającym w jednoznaczny sposób wskazać czy wnioskodawca spełnia wymagania tego kryterium czy też nie tzn. czy wnioskodawca jest członkiem zwyczajnym LGD czy też nim nie jest.

Ad4. Projekt przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców wsi poprzez rozwój infrastruktury społecznej i kulturowej.

W ramach kryterium premiowane będą operacje przyczyniające się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich LGD poprzez rozwój ogólnodostępnej infrastruktury społecznej i kulturowej. W tym zakresie oceniający na podstawie analizy zapisów dokumentacji aplikacyjnej (wniosków wraz z załącznikami) dokona oceny operacji pod kątem kryterium przyznając od 0 (operacje nie mające wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców) do 3 punktów (operacja wprost przyczynia się do zaspokojenia potrzeb mieszkańców). Tym samym dany projekt w ramach tego kryterium może uzyskać: 0, 1, 2 lub 3 punkty w ramach oceny.

Założenia tak wyznaczonego kryterium wychodzą naprzeciw potrzebą wynikającym zarówno z analizy SWOT jak i z wyznaczonych celów Strategii mówiących o potrzebie poprawy jakości życia ludności wiejskich na obszarze LGD. Założenia przeprowadzonej analizy SWOT wskazują na następujące czynniki:

a). słabe strony obszaru:

- niska jakość życia ludności wiejskich obszaru LGD,
- niedostateczny rozwój infrastruktury społecznej i kultowej zwłaszcza na obszarach wiejskich obszaru LGD,
- niedostateczna ilość i jakość obiektów sportowo-rekreacyjnych
- niedostateczne wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju społecznego i gospodarczego regionu,

b). zagrożenia dla rozwoju obszaru LGD:

- marginalizacja społeczna i gospodarcza obszarów wiejskich w tym przede wszystkim terenów peryferyjnych i małych miejscowości,

- odpływ ludzi młodych, wykształconych do miast,
- brak możliwości rozwoju zainteresowań u dzieci i młodzieży,
- patologie społeczne,

Tym samym zdecydowano się na wsparcie operacji których realizacja przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich i przeciwdziałanie dalszej ich marginalizacji. Jednym z podstawowych możliwości na poprawę jakości życia na tych obszarach możliwych do realizacji w ramach działania Odnowa i rozwój wsi jest poprawa dostępu mieszkańców do infrastruktury społecznej i kulturowej np. świetlic wiejskich, placów zabaw, ogólnie dostępnych miejsc dla potrzeb rekreacji, boisk sportowych, itp. jak wykazała bowiem analiza obecnego stanu infrastruktury na terenach wiejskich charakteryzują się one przede wszystkim bardzo słabym wyposażeniem w podstawową infrastrukturę społeczną. Jednocześnie stan istniejącej infrastruktury jest niedostateczny nie zapewniając optymalnych warunków dla świadczenia podstawowych usług dla miejscowej ludności.

Ad5. Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej.

Założenia kryterium wskazują na preferowanie operacji których realizacja przyczyni się do uatrakcyjnienia oferty turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LGD. W tym zakresie w oparciu o charakterystykę projektu przedstawioną w dokumentacji złożonej w ramach naboru wniosków (wniosek wraz z załącznikami) ekspert rozpatrujący projekt oceni wkład projektu w uatrakcyjnienie lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej przyznając operacji punkty w skali od 0 (projekt nie przyczynia się do uatrakcyjnienia oferty) do 3 punktów (projekt w pełnym zakresie wpływa na uatrakcyjnienie tej oferty). Tym samym dana operacja może uzyskać 0, 1, 2 lub 3 punkty w ramach tego kryterium wyboru. W ramach kryterium oceniane będzie przede wszystkim wpływ operacji na atrakcyjność lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej w zakresie: poprawy stanu i dostępności infrastruktury służącej funkcji turystycznej i rekreacyjnej, realizacja działań promocyjnych i informacyjnych o ofercie turystycznej i rekreacyjnej regionu, organizację spotkań dla mieszkańców w zakresie podnoszenia ich wiedzy dotyczącej rozwoju regionu w oparciu o turystykę i rekreację, realizację imprez promujących lokalne walory naturalne i kulturowe, nabycie sprzętu i wyposażenia służącego uprawieniu różnych formom turystyki i rekreacji itp.

Wyznaczenie tak określonego kryterium wynika wprost z zapisów analizy SWOT wskazujących na m.in.:

a). po stronie słabych stron:

- ubogi charakter lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej w stosunku do posiadanego potencjału walorów środowiskowych i kulturowych – jako słabą stroną obszaru,
- niedobór lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej,

- niedostateczna jakość istniejącej lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej,
- zbyt wąska oferta turystyczna,
- niski poziom oferty usług około turystycznych,

b). po stronie szans:

- wzrost znaczenia turystyki w lokalnej, regionalnej i krajowej gospodarce,
- wzrost zainteresowania turystyką wiejską wśród turystów krajowych i zagranicznych,

c). po stronie silnych stron:

- wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe i ich predysponowanie do rozwoju turystyki i rekreacji

Tym samym przedmiotowe kryterium jest wprost adekwatne do przeprowadzonej analizy SWOT.

Ad6. Projekt przyczynia się do rozwoju i promocji lokalnych produktów, marki Szwajcarii Kaszubskiej oraz kultury kaszubskiej.

W ramach kryterium preferowane będą operacje przyczyniające się do rozwoju i promocji lokalnych produktów, marki Szwajcarii kaszubskiej oraz tradycyjnej kultury kaszubskiej. W tym kontekście ekspert oceniający projekt na podstawie jego charakterystyki zawartej w dokumentacji aplikacyjnej (wniosek wraz załącznikami) oceni w jakim stopniu projekt przyczynia się do wspomnianych kwestii nadając mu punktacje w skali od 0 punktów (projekt nie przyczynia się do wspomnianych kwestii) do 3 punktów (projekt w pełni przyczynia się do wspomnianych kwestii). Tym samym dana operacja może uzyskać w ramach tego kryterium: 0, 1, 2 lub 3 punkty.

Kryterium ma na uwadze preferowanie operacji nastawionych na rozwój i promocję kultury kaszubskiej – jako jednego z głównych walorów obszaru LGD oraz promocje marki Szwajcarii Kaszubskiej jako elementu scalającego obszar realizacji LSR. Szczególnie ważne jest w tym zakresie wspieranie rozwoju i promocji lokalnych produktów kaszubskich będących jednym z głównych przejawów kaszubskich zwyczajów i kultury. Tym samym w ramach kryterium będą preferowane operacje związane z poprawą stanu infrastruktury kulturowej, promocja i informacja dotycząca kultury kaszubskiej i marki Szwajcarii kaszubskiej, organizacją spotkań dla mieszkańców związanych z propagowaniem kultury kaszubskiej oraz marki Szwajcarii Kaszubskiej oraz nabywaniem sprzęty i wyposażenia związanych z rozwojem lokalnych produktów kaszubskiej czy innych wyrobów będących przejawem specyfiki kultury kaszubskiej czy organizacją imprez promujących związanych z promocją kultury kaszubskiej, lokalnych produktów tradycyjnych i marki Szwajcarii Kaszubskiej.

Założenia tego kryterium wynikają do zapisów analizy SWOT w zakresie:

a). w przypadku słabych stron obszaru:

- niedostatecznej promocji kultury kaszubskiej w kraju i za granicą,
- słabej promocji i wsparcia rozwoju lokalnych produktów kaszubskich,

- braku promocji marki Szwajcarii Kaszubskiej,

b). po stronie mocnych stron obszaru:

- bogatej kultury kaszubskiej będącej jedną z głównych walorów obszaru LGD,
- posiadanie własnego języka, historii, kultury, tradycji kaszubskiej,
- produkty lokalne: kuchnia regionalna, produkty tradycyjne i regionalne, wyroby twórców ludowych (ceramika, haft, tabaka), tabakiery, „nuty kaszubskie”, instrumenty kaszubskie, najdłuższa deska świata, itp.,
- dziedzictwo kulturowe: sanktuaria, cmentarze, obiekty kultury sakralnej, dwory i pałace, zabudowa folwarczna, tradycyjna zabudowa kaszubska, chata kaszubska, ołtarz papieski,
- muzea i izby regionalne,
- kręgi i kurhany kamienne gotów,

Kryteria na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji projektu w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju dla działania „Odnowa i rozwój wsi” obejmują:

- „Projekt przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców wsi poprzez rozwój infrastruktury społecznej i kulturowej”,
- „Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej”,
- „Projekt przyczynia się do rozwoju i promocji lokalnych produktów, marki Szwajcarii Kaszubskiej oraz kultury kaszubskiej”.

Minimalna liczba punktów jaką musi uzyskać projekt w trakcie oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru operacji dla działania „Odnowa i rozwój wsi” wynosi co najmniej 1 punkt za kryteria: „Projekt przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców wsi poprzez rozwój infrastruktury społecznej i kulturowej”, „Realizacja projektu przyczyni się do uatrakcyjnienia lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej”, „Projekt przyczynia się do rozwoju i promocji lokalnych produktów, marki Szwajcarii Kaszubskiej oraz kultury kaszubskiej”.

W zakresie procedury odwołania się wnioskodawców od decyzji Rady będzie ona opierała się o następujące założenia (szczegóły w tym zakresie przedstawiono w załączniku do Strategii):

- Wysłanie pism do wszystkich wnioskodawców o dokonanej ocenie złożonych projektów.
- Przyjęcie odwołań od decyzji Rady o nie wybraniu danego projektu do realizacji.
- Zwołanie posiedzenia Rady w celu rozpatrzenia odwołań od decyzji Rady.
- Przed posiedzeniem Rady Przewodniczący Rady zapoznaje się z deklaracjami bezstronności podpisanym przez wszystkich członków Rady i określa który z członków jest wykluczony z głosowania nad danym wnioskiem z uwagi na fakt, że nie podpisał deklaracji dla tegoż wniosku.

- W przypadku wpłynięcia choć jednego odwołania od decyzji Rady na posiedzeniu operacje co do których wpłynęły odwołania od decyzji Rady są ponownie rozpatrywane przez wszystkich członków Rady w trakcie posiedzenia.
- Rozpatrzenie to dotyczy tylko tych elementów oceny od których odwołuje się wnioskodawca w przedstawionym odwołaniu.
- Potwierdzeniem realizacji tych czynności są uchwały Rady dla każdego wniosku. Z głosowania nad daną operacją wykluczeni są członkowie Rady którzy nie podpisali deklaracji bezstronności dla danego wniosku.
- Podjęcie uchwał Rady o wybraniu/nie wybraniu operacji do finansowania w ramach LSR. Po przeprowadzeniu procedury odwoławczej lub w przypadku gdy nie wpłynęło żadne odwołanie od decyzji Rady, Rada podejmuje Uchwałę o wybraniu/nie wybraniu operacji do realizacji.
- Potwierdzeniem realizacji tych operacji są uchwały Rady dla każdego wniosku o jego wybraniu bądź nie wybraniu do realizacji w ramach LSR.
- Na podstawie podjętych uchwał o wybraniu/nie wybraniu operacji do finansowania w ramach LSR, Sekretarz Rady sporządza dwie listy: listę operacji wybranych do dofinansowania i listę operacji nie wybranych do dofinansowania, które podpisuje Przewodniczący Rady,
- Po sporządzeniu list projektów wybranych i nie wybranych Rada głosuje nad Uchwałą w sprawie przyjęcia listy projektów wybranych i Uchwałą w sprawie przyjęcia listy projektów nie wybranych.
- Przekazanie listy projektów wybranych i listy projektów nie wybranych do realizacji przez Przewodniczącą Rady do Prezesa Zarządu LGD.
- Przekazanie kopii wniosków przez Przewodniczącą Rady do biura LGD.
- Przekazanie wszystkich uchwał podjętych przez Radę w trakcie oceny operacji przez Przewodniczącą Rady do Dyrektora Biura LGD.
- Przekazanie właściwemu podmiotowi wdrażającemu (Samorząd Województwa lub ARiMR) dokumentów związanych z naborem.
- Przesłanie do beneficjentów pisemnych informacji o wybraniu lub nie wybraniu złożonych przez nich projektów do realizacji zgodnie z listą operacji wybranych i nie wybranych do realizacji a także pism o rozpatrzeniu odwołania.

W przypadku zmian opisanych procedur – ich zdefiniowanie i przebieg został opisany w rozdziałach dotyczących monitoringu realizacji LSR oraz ewaluacji własnej Strategii. Zmiany te będą dokonywane na podstawie analizy przebiegu realizacji LSR i będą oparte o systematyczne i stałe konsultacje ze społecznością lokalną. Opis tych zmian zawiera rozdział 12 Strategii.

10. OKREŚLENIE BUDŻETU LSR DLA KAŻDEGO ROKU JEJ REALIZACJI.

W zamieszczonej poniżej tabeli przedstawiono budżet Lokalnej Strategii Rozwoju z podziałem na lata realizacji. W ramach budżetu przyjęto okres funkcjonowania LGD od 2009 do 2015 roku włącznie. W ramach każdego z działań w ramach osi 4 Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich założono następujące kwoty wynikające z zapisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa tj.:

- Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania – kwotę 3 338 799,00 zł,
- Wdrażanie projektów współpracy – kwotę 345 393,00 zł,
- Wdrażanie LSR – kwotę 13 355 196,00 zł.

Ogółem w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju budżet całego projektu wynosi ogółem 17 039 388,00 zł i jest zgodny z wyznaczonymi limitami określającymi wielkość dostępnych środków w ramach poszczególnych działań w przeliczeniu na 1 mieszkańca obszaru LGD.

Zgodnie z przyjętymi kierunkami rozwoju obszaru LGD wytyczonymi w celach głównych i szczegółowych w ramach LSR dokonano podziału środków w ramach działania Wdrażanie LSR na 4 działania. W tym zakresie na poszczególne z działań przeznaczono następujące kwoty środków:

- Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw – 2 mln zł tj. 14,98 % budżetu działania Wdrażanie LSR,
- Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej – 2 mln zł tj. 14,98 %,
- Odnowa i rozwój wsi – 5 mln zł tj. 37,44 %,
- Małe projekty - 4 355 196,00 zł tj. 32,61 %.

Tak ustalony podział środków w ramach poszczególnych działań wynika z przyjętych celów głównych i szczegółowych zgodnie z którymi będą wybierane operacje do realizacji w ramach Wdrażanie LSR. Tym samym mając na uwadze fakt, że wyznaczone cele mogą być zrealizowane przede wszystkim w ramach operacji jakie mogą być finansowane z działania Odnowa i rozwój wsi oraz Małe projekty – właśnie na te działania przeznaczono największą pulę środków w ramach dostępnego budżetu. Działania te będą dotyczyły bowiem wsparcia rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej obszaru LGD przy wykorzystaniu istniejących zasobów oraz poprawy jakości życia mieszkańców - wpisując się w założenia trzech z czterech wyznaczonych celów głównych – co pozwala na zachowanie trwałości zrealizowanych operacji. Jednocześnie na działania związane z rozwojem przedsiębiorczości przeznaczono relatywnie najmniej środków jednak na oba z działań dotyczących tej dziedziny skierowano w sumie kwotę 4 mln zł (po 2 mln na działania Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej) stad należy stwierdzić, że budżet w ramach LSR ma charakter zrównoważony zapewniając z jednej strony adekwatność do podstawowych celów LSR a z drugiej ma charakter zintegrowany wspierając różne działania i beneficjentów.

W ramach przygotowanego budżetu wyznaczono także podział środków na poszczególne lata realizacji założeń LSR tj. okres lat 2009-2015. Przy podziale środków na poszczególne lata kierowano się przede wszystkim potrzebą zapewnienia systematycznej i ciągłej realizacji założeń LSR. W tym zakresie dokonano podziału środków w ramach poszczególnych działań na lata tak aby z jednej strony rozłożyć realizację LSR możliwie równomiernie w czasie zapewniając jednocześnie optymalny dostęp wnioskodawców do dostępnych dla nich środków. W tym zakresie oparto się o wyniki prowadzonych badań ankietowych z potencjalnymi beneficjentami dotyczących ewentualnego zainteresowania udziałem w realizacji LSR oraz kwestii związanych z czasem realizacji ewentualnych operacji oraz ich zakresem. W tym kontekście brano także pod uwagę możliwą ilość projektów składanych w ramach poszczególnych naborów wniosków przez poszczególne grupy beneficjentów. Bazując na tych założeniach stworzono harmonogram realizacji poszczególnych działań zakładając:

- Przyjęto realizację przedsięwzięć w ramach działania Małe projekty corocznie w latach 2009-2013 co wynika z jednej strony z oczekiwanego znacznego zainteresowania udziałem w tym działaniu ze strony potencjalnych beneficjentów a z drugiej z potrzeby realizacji operacji w ramach tego działania przez cały okres wdrażania LSR oraz jednorazowych możliwości finansowych wnioskodawców.
- W ramach działania Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw założono realizację ich w trzech latach tj. 2010, 2011 i 2012 tak aby umożliwić maksymalnej liczbie zainteresowanych udział w realizacji operacji współfinansowanych przez to działanie. Jednocześnie na każdy rok przeznaczono taką samą pulę środków.
- W ramach działania Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej podobnie jak w działaniu poprzedni założono jego realizację w dwóch latach tj. 2011 i 2013 tak aby umożliwić maksymalnej liczbie zainteresowanych udział w realizacji operacji współfinansowanych przez to działanie. Jednocześnie na każdy rok przeznaczono taką samą pulę środków.
- Założono realizację operacji w ramach działania Odnowa i rozwój wsi w dwóch latach 2010 i 2011. Taki harmonogram realizacji tego działania wynika z możliwości sfinansowania w ramach niego operacji związanych z powstaniem infrastruktury społecznej, kulturalnej i turystycznej mogącej stać się podstawą do realizacji kolejnych operacji w ramach LSR w kolejnych latach np. tworzenie świetlic wiejskich pozwoli na realizację w nich spotkań, szkoleń, organizację imprez itp., tworzenie infrastruktury turystycznej pozwoli na realizację na ich podstawie nowych produktów turystycznych itp. Stąd chcąc stworzyć podstawę w zakresie infrastruktury dla dalszych działań w ramach LSR zdecydowano się na taką strukturę wydatków w ramach tego działania.

Jednocześnie należy podkreślić, że w budżecie zapewniono odpowiednią proporcję kosztów funkcjonowania LGD i kosztów realizacji LSR. Przeznaczenie maksymalnych kwot na poszczególne działania w ramach Wdrażania LSR wpłynęło na potrzebę zapewnienia optymalnej obsługi realizacji planowanych działań co wymagało przeznaczenia na funkcjonowanie LGD znacznej puli środków. Jednocześnie należy zaznaczyć że na same koszty administracyjne w sumie założono kwotę 2 124 242,94 zł czyli jedynie 12,47 % całych dostępnych środków w ramach LSR – przez to znacznie więcej środków w ramach Funkcjonowania LGD przeznaczono na realizację działań promocyjnych, informacyjnych i szkoleniowych dla mieszkańców. Fakt ten wynikał z potrzeby i chęci jak najlepszej realizacji uspołecznionego charakteru wdrażania Strategii oraz zapewnienia jak najlepszego dostępu do informacji dla potencjalnych beneficjentów działań zapisanych w Strategii tak aby ich wyniki w jak najpełniejszym stopniu odzwierciedlały założenia LSR.

Tab. Budżet realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju w latach 2009-2015.

Rok	Kategoria kosztu/wydatku	Działania Osi 4 Leader											
		4.1/413 Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju					4.21 Wdrażanie projektów współpracy			4.31 Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania			Razem Oś 4
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	razem 4.1./413	Przygotowanie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem 4.12	Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 4.31	
2008-2009	całkowite	0	0	0	590 964,43	590 964,43	0	0	0	183 900,70	44 994,74	228 895,44	819 859,87
	kwalfikowane	0	0	0	590 964,43	590 964,43	0	0	0	183 900,70	44 994,74	228 895,44	819 859,87
	do refundacji	0	0	0	413 675,10	413 675,10	0	0	0	183 900,70	44 994,74	228 895,44	642 570,54
2010	całkowite	0	800 775,00	2 571 882,67	1 742 176,29	5 114 833,96	0	0	0	299 724,19	181 650,00	481 374,19	5 596 208,15
	kwalfikowane	0	800 775,00	2 571 882,67	1 742 176,29	5 114 833,96	0	0	0	299 724,19	181 650,00	481 374,19	5 596 208,15
	do refundacji	0	400 387,50	1 928 912,00	1 219 523,40	3 548 822,90	0	0	0	299 724,19	181 650,00	481 374,19	4 030 197,09
2011	całkowite	2 000 000,00	2 000 000,00	3 838 860,00	1 296 189,29	9 135 049,29	15 000,00	80 000,00	95 000,00	341 938,26	211 700,00	553 638,26	9 783 687,55
	kwalfikowane	2 000 000,00	2 000 000,00	3 838 860,00	1 296 189,29	9 135 049,29	15 000,00	80 000,00	95 000,00	341 938,26	211 700,00	553 638,26	9 783 687,55
	do refundacji	1 000 000,00	1 000 000,00	3 071 088,00	907 332,50	5 978 420,50	15 000,00	80 000,00	95 000,00	341 938,26	211 700,00	553 638,26	6 627 058,76
2012	całkowite	0	1 199 225,00	0	1 296 189,29	2 495 414,29	20 000,00	130 393,00	150 393,00	368 578,26	215 000,00	583 578,26	3 229 385,55
	kwalfikowane	0	1 199 225,00	0	1 296 189,29	2 495 414,29	20 000,00	130 393,00	150 393,00	368 578,26	215 000,00	583 578,26	3 229 385,55
	do refundacji	0	599 612,50	0	907 332,50	1 506 945,00	20 000,00	130 393,00	150 393,00	368 578,26	215 000,00	583 578,26	2 240 916,26
2013	całkowite	2 000 000,00	0	0	1 296 189,29	3 296 189,29	0	100 000,00	100 000,00	384 578,26	225 000,00	609 578,26	4 005 767,55
	kwalfikowane	2 000 000,00	0	0	1 296 189,29	3 296 189,29	0	100 000,00	100 000,00	384 578,26	225 000,00	609 578,26	4 005 767,55
	do refundacji	1 000 000,00	0	0	907 332,50	1 907 332,50	0	100 000,00	100 000,00	384 578,26	225 000,00	609 578,26	2 616 910,76
2014	całkowite	0	0	0	0	0	0	0	0	373 673,27	214 000,00	587 673,27	587 673,27
	kwalfikowane	0	0	0	0	0	0	0	0	373 673,27	214 000,00	587 673,27	587 673,27
	do refundacji	0	0	0	0	0	0	0	0	373 673,27	214 000,00	587 673,27	587 673,27
2015	całkowite	0	0	0	0	0	0	0	0	171 850,00	122 211,32	294 061,32	294 061,32
	kwalfikowane	0	0	0	0	0	0	0	0	171 850,00	122 211,32	294 061,32	294 061,32
	do refundacji	0	0	0	0	0	0	0	0	171 850,00	122 211,32	294 061,32	294 061,32
2008-2015	całkowite	4 000 000,00	4 000 000,00	6 410 742,67	6 221 708,59	20 632 451,26	35 000,00	310 393,00	345 393,00	2 124 242,94	1 214 556,06	3 338 799,00	24 316 643,26
	kwalfikowane	4 000 000,00	4 000 000,00	6 410 742,67	6 221 708,59	20 632 451,26	35 000,00	310 393,00	345 393,00	2 124 242,94	1 214 556,06	3 338 799,00	24 316 643,26
	do refundacji	2 000 000,00	2 000 000,00	5 000 000,00	4 355 196,00	13 355 196,00	35 000,00	310 393,00	345 393,00	2 124 242,94	1 214 556,06	3 338 799,00	17 039 388,00

11. OPIS PROCESU PRZYGOTOWANIA I KONSULTOWANIA LSR.

Proces przygotowania niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju miał charakter stopniowy i został oparty o maksymalny udział społeczności lokalnej na każdym etapie budowania strategii. Mając na uwadze szeroki zakres LSR i specyfikę samego Programu Leader oraz biorąc pod uwagę duży obszar jaki obejmuje LSR (9 gmin – ponad 100 tys. mieszkańców) zdecydowano się na zastosowanie w procesie konsultacji przygotowania Strategii kilku dostępnych metod dotarcia do społeczności lokalnej. Do głównych metod jakie zastosowano w trakcie budowania LSR należy zaliczyć:

I. Organizację spotkań ze społecznością lokalną.

Mając na uwadze doświadczenia LGD w sporządzaniu Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 zdecydowano się w tym zakresie podzielić proces budowania LSR z punktu widzenia jego społecznego charakteru na 2 zasadnicze etapy:

- w pierwszym przeprowadzono szeroką akcję informacyjną wśród społeczności lokalnej całego terenu LGD starając się dotrzeć z jednej strony do osób i podmiotów najbardziej zainteresowanych Strategią (potencjalnych beneficjentów działań w ramach LSR), z drugiej zaś dążąc do zaangażowania w proces budowania Strategii osób najlepiej znających lokalną specyfikę obszaru LGD, lokalnych liderów, działaczy społecznych itp.. Na tym etapie w okresie luty – marzec 2008 roku przeprowadzono cykl spotkań obejmujących:

- spotkania z rolnikami i przedsiębiorcami w każdej z 9 gmin obszaru LGD – w tym zakresie w każdej gminie przeprowadzono cykl spotkań mających charakter warsztatów osobno dla obecnych rolników oraz dla działających przedsiębiorców. Tematyka spotkań obejmowała: analizę potrzeb i kierunków rozwoju prowadzonej działalności, ocena obecnej sytuacji obszaru LGD, możliwości i potrzeby dotyczące rozwoju przedsiębiorczości w regionie, możliwości rozwoju/rozpoczęcia działalności gospodarczej, możliwe kierunki rozwoju na terenach wiejskich Szwajcarii Kaszubskiej poza rolnictwem. W ramach konsultacji przeprowadzono 18 tego typu spotkań w których wzięło udział w sumie ok. 500 osób. Na każdym ze spotkań wśród zgromadzonych osób przeprowadzono badania ankietowe dotyczące tematyki poruszanej na spotkaniu.

- spotkania z młodzieżą szkół średnich – na miejsce spotkania wybrano Zespół Szkół Zawodowych w Kartuzach w których dominującym profilem nauczania młodzieży jest przedsiębiorczość. W ramach spotkania z uczniami ostatnich klas Zespołu Szkół poruszano tematykę dotyczącą: dalszych zamiarów młodzieży dotyczących ich rozwoju zawodowego, możliwości i szans na rozwój przedsiębiorczości w regionie, ocenie sytuacji na terenie LGD w chwili obecnej itp.. W spotkaniu wzięło udział około 60 osób wywodzących się nie tylko z terenu gminy Kartuzy ale także z innych gmin obszaru LGD. Na spotkaniu przeprowadzono

także badania ankietowe uczestników dotyczącej problematyki LSR – obecnej sytuacji obszaru LGD oraz kierunków rozwoju regionu w przyszłości.

- spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych, samorządów gminnych, kościołów i związków wyznaniowych i instytucji kultury obszaru LGD - w spotkaniu wzięli udział przedstawiciele wszystkich gmin wchodzących w skład LGD oraz innych wymienionych instytucji. Tematyka spotkania dotyczyła: potrzeb i możliwości oraz kierunków realizacji projektów przez zaproszone podmioty, oceny obecnego stanu obszaru LGD oraz priorytetowych kierunkowo rozwoju tego obszaru. W spotkaniu wzięło udział ok. 20 osób wśród których - podobnie jak na poprzednich spotkaniach - przeprowadzono badania ankietowe.

▪ W drugim etapie bazując na doświadczeniach z przeprowadzonych spotkań przeprowadzono konsultacje nad założeniami LSR z wybranymi osobami – najbardziej zainteresowanymi pracami dla LSR. W tym zakresie skierowano zaproszenia do przedstawicieli wszystkich samorządów objętych LSR, wybranych członków rady LGD oraz osób najbardziej zaangażowanych w działanie Lokalnej Grupy w tym wyłonionych na spotkaniach ze społecznością lokalną. W tym zakresie przeprowadzono:

- 2 debaty publiczne, na których poruszano przede wszystkim kwestie: dyskusja nad przeprowadzoną analizą SWOT na podstawie dostępnych danych statystycznych oraz informacji Urzędów Gmin, przedstawieniu założeń do celów głównych i szczegółowych oraz przedsięwzięć w ramach LSR, założenia do struktury budżetu w ramach przygotowywanej Strategii. Wynikiem obrad były założenia do kształtu Strategii: analiza SWOT – cele – przedsięwzięcia – budżet,

- 3 spotkania z radą LGD – na spotkaniach przeprowadzono konsultacje oraz prace warsztatowe przede wszystkim nad założeniami dotyczącymi: Regulaminu działalności Rady, procedur wyboru projektów do realizacji oraz procedury odwoławczej, kryteriów wyboru projektów do realizacji. Jednocześnie na spotkaniach z Radą poruszano kwestie dotyczące ostatecznego kształtu strategii – jej priorytetowych celów, przedsięwzięć oraz budżetu.

- spotkanie z władzami gmin objętych LSR – mając na uwadze często niewystarczającą wiedzę władz gmin w założeniach programu – przeprowadzono spotkanie którego tematyką była konsultacja celów i głównych kierunków wsparcia przedsięwzięć realizowanych na terenie LGD w ramach LSR. W spotkaniu udział wzięli wszyscy wójtowie/burmistrzowie gmin objętych LSR.

II. Przeprowadzenie sondaży – badań ankietowych wśród lokalnej społeczności – w ramach prowadzonych prac nad LSR i w związku z opisanymi spotkaniami ze społecznością lokalną na każdym ze spotkań jakie odbyły się w okresie luty – marzec 2008 w każdej z gmin (18 spotkań) oraz na spotkaniach z lokalną młodzieżą oraz przedstawicielami gmin,

organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych oraz instytucji kultury. W sumie w ramach spotkań badaniami ankietowym objęto ok. 550 osób. W załączeniu do LSR przedstawiono wzory ankiet jakie zostały wykorzystane w badaniach. Z uwagi na dużą próbę jaką objęło badanie należy ją uznać za reprezentatywną. W sumie wyniki otrzymanych badań podzielono na 4 grupy w zależności do grupy badawczej: przedsiębiorców, rolników, młodzież szkolną oraz samorządy gmin, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, instytucje kultury. Zakres badań dotyczył analizy stanu obecnego oraz planowanych kierunków rozwoju oraz potrzeb poszczególnych grup badawczych. Poniżej przedstawiono syntetyczne wyniki przeprowadzonych badań. Badaniem objęto następującą liczbę badanych:

- rolnicy – 234 ankietowanych,
- przedsiębiorcy – 108 ankietowanych,
- gminy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe – 7 ankietowanych,
- młodzież szkolna – 98 osób.

W załączniku do LSR przedstawiono wyniki badań ankietowych w poszczególnych grupach badawczych. Analiza tych wyników stała się w konsekwencji podstawą do formułowania założeń Strategii w zakresie celów i przedsięwzięć do realizacji oraz formułowania założeń budżetu LSR zwłaszcza w kontekście określenia zainteresowania poszczególnych podmiotów udziałem we wdrażaniu Strategii.

- III. Funkcjonowanie punktu informacyjno – konsultacyjnego. Podczas opisanych powyżej spotkań ze społecznością lokalną w okresie luty – marzec 2008 roku poinformowano wszystkich uczestników o utworzeniu punktu informacyjno - konsultacyjnego działającego w biurze LGD w Kartuzach przy ulicy Gdańskiej 26 w godzinach pracy LGD od 8 do 15. Informacja o działaniu biura została również zamieszczona na stronie internetowej Stowarzyszenia. Powstały punkt działa od marca 2008 roku do chwili obecnej i jest obsługiwany przez jednego z pracowników Biura LGD – przeszkolonego w zakresie PROW 2007-2013 oraz założeń LSR który bierze jednocześnie aktywny udział w konstruowaniu Strategii. Jednocześnie dla osób szczególnie zainteresowanych Programem Leader w związku z prowadzoną przez nich działalnością oraz wynikającymi z tego zapisami programu Leader zorganizowano indywidualne konsultacje w punkcie konsultacyjnym z konsultantem z zewnątrz – prowadzącym szkolenia w okresie luty – marzec 2008 roku i znającym doskonale problematykę programu Leader i będącym jednocześnie koordynatorem prac nad strategią.

Celem powstania biura oraz jego ideom jest zbieranie pomysłów od mieszkańców oraz uwag dotyczących założeń Lokalnej Strategii Rozwoju. Mieszkańcy – zarówno na

przeprowadzonych spotkaniach jak i poprzez informacje zamieszczone w internecie zostali poinformowani o możliwości zgłaszania swoich pomysłów do uwag dotyczących prac nad Strategią oraz zasięgania informacji o możliwościach związanych z tworzeniem LSR oraz działaniem programu Leader w latach 2008-2013 na terenie Szwajcarii Kaszubskiej. Działanie punktu cieszyło się znacznym zainteresowaniem – przede wszystkim ze strony rolników i przedsiębiorców z obszaru LGD zainteresowanych udziałem w pracach nad tworzeniem LSR i możliwościami wsparcia prowadzonych działalności przez Program Leader. Jednocześnie celem działania punktu była chęć uzyskania od mieszkańców informacji dotyczących planowanych przez nich rodzajów przedsięwzięć jakie chcieliby zrealizować za pomocą programu Leader.

W sumie dotychczas według stanu na koniec listopada 2008 roku z usług punktu konsultacyjnego skorzystało w sumie kilkadziesiąt osób z czego ponad 20 osób wzięło udział w indywidualnych konsultacjach z ekspertem z zewnątrz.

- IV. Inne sposoby przeprowadzania konsultacji – Lokalna Grupa Działania chcąc dotrzeć z informacją nt. budowanej Strategii do możliwie szerokiego grona społeczności lokalnej regionu oraz dążąc do ciągłego udziału społeczności w pracach nad LSR i zapewnia jej dostęp do aktualnych danych dotyczących prac nad strategią zdecydowała się przeprowadzić także konsultacje za pomocą Internetu i posiadanej strony internetowej www.kaszuby.com.pl. W tym celu w zakładce „Aktualności” na stronie internetowej zamieszczano aktualne informacje i materiały dotyczące głównych etapów prac nad Strategią np. celów i przedsięwzięć przewidzianych do realizacji czy założeń budżetu oraz regulaminów funkcjonowania LGD. Zamieszczając te informacje wskazywano termin w jakim osoby z terenu LGD mogły wносить swoje uwagi czy sugestie dotyczące aktualnie konsultowanych zagadnień. Jak wynika z rozmów z osobami biorącym aktywny udział w tworzeniu LSR - taki sposób konsultacji znakomicie się sprawdził przede wszystkim w ostatnim etapie prac nad Strategią gdzie z uwagi na szybko przebiegające prace nie było możliwości organizowania spotkań i dyskusji nad każdym elementem LSR.
- Jednocześnie Internet został wykorzystany do przeprowadzenia badań ankietowych wśród organizacji pozarządowych z terenu LGD – która to grupa instytucji wzięła relatywnie niewielki udział w organizowanych spotkaniach².
- W działaniach dotyczących prac nad Strategią wykorzystano także powszechnie dostępne media lokalne i regionalne – głównie prasę i radio gdzie zamieszczano

² Nie wspomniano w tym zakresie o typowym wykorzystaniu internetu np. w celu informowania o odbywających się spotkaniach które opisano w powyższym rozdziale.

informacje o odbywających się spotkaniach i pracach nad Strategią. Szczególnie przydatne były w tym zakresie kontakty z prasą lokalną docierająca do wszystkich gmin obszaru LGD gdzie na zasadzie publicity zamieszczano informacje i artykuły o pracach nad Strategią.

Opisane powyżej formy przygotowywania Lokalnej Strategii Rozwoju były optymalne z punktu widzenia doświadczeń Zarządu LGD w tworzeniu dokumentów strategicznych w tym przede wszystkim Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich i zostały dopasowane optymalnie do charakteru Strategii oraz potrzeb mieszkańców. Jednocześnie należy podkreślić, że przedstawione powyżej metody prac nad Strategią miały charakter skoordynowany, powiązany, zachowując logiczną ciągłość. Przeprowadzone spotkania ze społecznością lokalną zostały zakończone przeprowadzeniem sondaży wśród ich uczestników dzięki czemu udało się zgromadzić reprezentatywny materiał statystyczny dotyczący poglądów mieszkańców nad rozwojem regionu. Jednocześnie podczas spotkań ze społecznością lokalną dała się wyodrębnić grupa około 20-30 osób aktywnie angażujących się w prace nad Strategią, która brała udział w pracach nad LSR, aż do opracowania jej końcowej wersji. Prowadzone działania w zakresie działalności punktu konsultacyjnego oraz innych form konsultacji (za pomocą Internetu) były skoordynowane z prowadzonymi spotkaniami z mieszkańcami na których omawiano i konsultowano wyniki prowadzonych działań.

Prace nad Strategią były koordynowane przez zespół powołany do opracowania LSR przez Prezesa LGD w skład którego weszli: Zarząd LGD, pracownik biura LGD oraz konsultant z zewnątrz znającego specyfikę obszaru Szwajcarii Kaszubskiej który był także odpowiedzialny za opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Należy podkreślić, że proces prac nad Strategią będzie trwał także w trakcie jej wdrażania i będzie polegał na aktualizacji jej zapisów na podstawie danych z monitoringu realizacji LSR oraz badań ewaluacyjnych. W procesie tym zgodnie z zapisami w rozdziale 12 będzie miała systematyczny i stały udział społeczność lokalna zgodnie z uspołecznionym charakterem Strategii.

12. OPIS PROCESU WDRAŻANIA I AKTUALIZACJI LSR.

Głównym celem samego Programu Leader oraz niniejszej Strategii jest zachęcenie społeczności lokalnej do aktywnego udziału w rozwoju społecznym i gospodarczym obszarów wiejskich oraz skorzystanie z możliwości rozwoju jaki stwarza realizacja programu Leader na terenie Szwajcarii Kaszubskiej. Z tego względu wdrażanie założeń przedmiotowej Lokalnej Strategii Rozwoju jest oparte o jak najszerszy udział społeczności lokalnej z zachowaniem dwóch podstawowych zasad: jawności działania LGD związanej z informowaniem mieszkańców obszaru LGD o działalności Stowarzyszenia oraz o postępach we wdrażaniu LSR oraz szerokiego zakresu prowadzonych działań zmierzających do uaktywnienia możliwie największej liczby mieszkańców regionu.

Proces wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju oraz informowania o działalności LGD został zaplanowany i zostanie oparty o dostępne na obszarze LGD środki komunikacji społecznej tak aby informacje te były powszechnie dostępne dla jak najszerszej grupy osób a ich redagowanie ze strony LGD gwarantowało ich systematyczność i aktualność. W tym celu zdecydowano się na oparcie tych działań o wszystkie dostępne powszechnie środki przekazu – od bezpośrednich spotkań z mieszkańcami poprzez wykorzystanie lokalnych mediów, a na sieci internetowej kończąc. W tym zakresie formy informacji i promocji o prowadzonych działaniach LGD będą oparte o:

- Opracowanie streszczenia LSR zawierającego główne elementy najważniejsze dla potencjalnych beneficjentów – założenia dotyczące celów Strategii, przedsięwzięć budżetu oraz harmonogramu ogłaszania konkursów wraz z charakterystyką dotycząca przebiegu naboru wniosków, procedur oraz kryteriów wyboru projektów. Opracowanie to wydrukowane w formie książkowej zostanie rozesłane w pierwszej połowie 2009 roku do osób potencjalnie zainteresowanych wdrażaniem LSR w tym przede wszystkim: osób biorących aktywny udział w opracowywaniu LSR, osób i instytucji jakie wzięły udział w organizowanych spotkaniach dotyczących prac nad LSR w 2008 roku, potencjalnych beneficjentów działań opracowanych w ramach Strategii w tym: wszystkich organizacji pozarządowych zarejestrowanych i działających na terenie LGD (na podstawie bazy danych organizacji pozarządowych posiadanej przez Starostwa Powiatowe w Kartuzach i Pruszczu Gdańskim), wszystkich urzędów gmin z obszaru LGD, organizacji i instytucji zajmujących się współpracą i skupiających rolników oraz przedsiębiorców na obszarze LGD. Ponadto opracowanie to będzie dostępne dla wszystkich w siedzibie LGD i udostępnienie zainteresowanym osobą w tym na zorganizowanych spotkaniach, szkoleniach i konferencjach. Opracowanie to zostanie rozesłane do wszystkich gmin obszaru LGD i dostępne tam w miejsca publicznie dostępnych oraz udostępniane na organizowanych na tych obszarach spotkaniach.

- Rozpowszechnienie Lokalnej Strategii Rozwoju – cały LSR będzie wydrukowany w formie książkowej i udostępniany zainteresowanym osobą na organizowanych spotkaniach i konferencjach oraz w siedzibie LGD. Jednocześnie LSR będzie głównym dokumentem możliwym do ściągnięcia na stronie internetowej LGD,
- Spotkania z mieszkańcami obszaru LGD – jednym z głównych elementów zakładanych działań promocyjno – informacyjnych będzie przeprowadzenie bezpośrednich spotkań z mieszkańcami obszaru LGD zainteresowanymi wdrażaniem Strategii w tym przede wszystkim potencjalnymi beneficjentami wdrażanych w ramach LSR działań. W tym zakresie przewidziane spotkania można podzielić na 3 zasadnicze typy:
 - spotkania otwierające proces wdrażania LSR – w tym zakresie po otrzymaniu decyzji o otrzymaniu dofinansowania w ramach programu Leader, LGD planuje organizację konferencji otwierającej wdrażanie LSR na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej,
 - spotkania informujące o odbywających się naborach wniosków – zgodnie z przyjętym harmonogramem naboru wniosków —przed rozpoczęciem każdego naboru LGD zorganizuje spotkania informacyjno – szkoleniowe dla potencjalnych beneficjentów danego działania (w ramach którego planowany będzie nabór) związane z poinformowaniem o planowanym naborze, dostępnej puli środków, wymaganiach formalnych dla beneficjentów oraz warunkach jakie decydują o przyznaniu dofinansowania. W trakcie organizacji tych spotkań i w najkrótszym możliwym czasie po oficjalnym ogłoszeniu naboru wniosków LGD zorganizuje w ich ramach szkolenia z wypełniania wniosków i załączników dla ubiegających się o dofinansowanie oraz wymaganych procedurach formalnych przy składaniu wniosków tak aby wspomóc zainteresowanych w prawidłowym przygotowaniu niezbędnej dokumentacji,
 - coroczna konferencja podsumowująca działania zakończone w danym roku i informująca o działaniach przewidzianych na rok następny – konferencja odbywająca się corocznie podczas sprawozdawczego Walnego Zgromadzenia Członków STK której celem jest poinformowanie o działaniach prowadzonych w zakończonym roku przez LGD oraz działaniach w tym przede wszystkim terminach i zasadach naboru wniosków na rok następny,
- Prasa lokalna i regionalna – z uwagi na liczne i ogólnie dostępne tytuły prasy lokalnej i regionalnej jakie ukazują się na obszarze objętych LSR Lokalna Grupa Działania będzie prowadziła także przy ich pomocy akcje informacyjne o prowadzonych działaniach. W tym zakresie wykorzystanie tych mediów będzie dotyczyło 2 aspektów:
 - zamieszczania odpłatnych ogłoszeń o głównych wydarzeniach w działalności LGD w tym przede wszystkim o ogłoszeniu naborów wniosków, organizacji spotkań i szkoleń itp.,
 - działania typu publicity polegające na udziale przedstawicieli lokalnej i regionalnej prasy w pracach LGD oraz informowaniu tych mediów o wszystkich najważniejszych

wydarzeniach dotyczących działalności LGD – w tym zakresie Stowarzyszenie będzie informowało mieszkańców na bieżąco o swojej pracy poprzez artykuły zamieszczane w prasie.

- Regionalne i lokalne rozgłośnie radiowe. Podobnie jak w przypadku działań z wykorzystaniem prasy tak i w przypadku rozgłośni radiowych LGD planuje działania w tym zakresie dotyczące działań typu publicity polegających na udziale w pracach LGD przedstawicieli lokalnych i regionalnych rozgłośni radiowych oraz informowaniu tych mediów o wszystkich najważniejszych wydarzeniach dotyczących działalności LGD – w tym zakresie Stowarzyszenie będzie informowało mieszkańców na bieżąco o swojej pracy poprzez audycje tematyczne czy bieżące informacje z regionu.
- Druk materiałów informacyjnych o działalności LGD – w tym zakresie poza wymienionym powyżej drukiem streszczenia LSR i zasad co do naboru wniosków oraz samej LSR Stowarzyszenie planuje przeprowadzenie akcji promocyjnej z wykorzystaniem materiałów promocyjnych w postaci ulotek informujących o każdym z działań uruchamianych w ramach Programu Leader na terenie LGD tj. Odnowa i rozwój wsi, Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, Małe projekty. W tym zakresie przygotowane materiały będą udostępniane i szeroko rozpowszechniane wśród potencjalnych beneficjentów działań w ramach LSR, w instytucjach działających na terenie LGD przy okazji organizowanych spotkań społeczności lokalnej: rad gmin, spotkań sołeckich itp..
- Strona internetowa LGD – jedną z głównych obok planowanych spotkań z mieszkańcami form informowała i realizacji LSR będzie internet. Jego coraz większa powszechność oraz możliwość szybkiego dotarcia do użytkownika powodują, że ta forma przepływu informacji będzie przez LGD szczególnie wykorzystywana. W tym zakresie Stowarzyszenie zamierza stworzyć specjalną, nową stronę internetową dotyczącą wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Na tej stronie będą dostępne wszystkie najnowsze informacje i aktualności dotyczące działalności LGD i wdrażania LSR w tym przede wszystkim:
 - aktualności – w zakładce „aktualności” będą dostępne wszystkie najnowsze dane dotyczące działania LGD i wdrażania LSR w tym informacje o naborach wniosków, wynikach konkursów, terminach i zakresie organizowanych spotkań itp. Strona ta będzie aktualizowana codziennie przez wyznaczonego do tego celu pracownika biura LGD,
 - dokumenty – w dziale tym będą znajdowały się wszystkie aktualne dokumenty dotyczące wdrażania LSR w tym przede wszystkim: pełny tekst LSR w formacie do ściągnięcia, harmonogram naboru wniosków na lata 2009-2015, wzory wniosków o dotacje w ramach poszczególnych działań wraz z instrukcjami, wzory innych dokumentów niezbędnych przy ubieganiu się o dofinansowanie,

- podstawowe informacje o każdym z działań w ramach Strategii wdrażanych na obszarze LGD z podaniem kryteriów dostępu do nich,
- dane dotyczące funkcjonowania punktu konsultacyjnego przy LGD – godzin pracy, odpowiedzialnych osób itp.,
- szczegółowe dane kontaktowe LGD w tym: telefony, adresy mailowe, numery faksów, adres itp.,
- newsletter – w ramach strony dotyczącej wdrażania LSR funkcjonować będzie także funkcja newsletter w ramach której umieszczone w bazie danych osoby będą otrzymywały z biura LGD systematycznie najnowsze informacje o wdrażaniu Strategii i funkcjonowaniu LGD. Do bazy danych zostaną wpisani uczestnicy dotychczasowych spotkań dotyczących prac nad LSR, członkowie Rady Stowarzyszenia, wszystkie organizacje pozarządowe działające na terenie LGD, urzędu gminy i innych instytucji publicznych zainteresowanych wdrażaniem LSR itp. – jednocześnie poprzez stronę internetową będzie można dopisać się do listy adresowej i otrzymywać na adres mailowy najnowsze aktualności z biura LGD. Newsletter będzie wysyłany do zainteresowanych osób przy okazji najważniejszych wydarzeń związanych z działaniem LGD.
- Funkcjonowanie biura LGD – jedną z głównych funkcji biura LGD będzie informowanie o działaniach Stowarzyszenia i promowanie jego dorobku a w konsekwencji zachęcanie mieszkańców do zainteresowania Programem Leader i skorzystaniem z możliwości jakie stwarza Lokalna Strategia Rozwoju. W tym zakresie funkcjonowanie biura będzie pełniło 2 zasadnicze funkcje:
 - przez cały okres wdrażania LSR, biuro LGD będzie cały czas dostępne dla mieszkańców. W tym celu pracownicy biura będą odpowiedzialni za udzielanie osobistych, telefonicznych, mailowych wyjaśnień i informacji o działalności LGD oraz udostępnianie dokumentów i danych dotyczących wdrażania LSR.
 - funkcjonowanie punktu doradczego – w trakcie trwania poszczególnych naborów wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Strategii w biurze będzie funkcjonował punkt doradczy świadczący bezpłatne usługi doradcze dla beneficjentów poszczególnych działań dotyczące projektowania operacji lub przygotowywania wniosków i załączników w ramach ubiegania się beneficjentów o wsparcie. Jednocześnie dla wsparcia merytorycznego i organizacyjnego pracy punktu doradczego z uwagi na spodziewany fakt dużego zainteresowania prowadzonym bezpłatnym doradztwem, LGD wynajmie do konsultacji z wnioskodawcami eksperta z zewnątrz – pomagającego w praktycznym wypełnianiu wymaganej dokumentacji i wyjaśnianiu szczegółów dotyczących prowadzonego naboru. Założono, że informacja o tym będzie dostępna na stronie internetowej LGD oraz w informacjach o naborze wniosków.

Należy jednocześnie podkreślić, że wszystkie założone działania będą miały charakter zintegrowany i skoordynowany tak aby jedno wspierały drugie przez to były jak najbardziej efektywne. Z tego względu np. organizacja spotkań mieszkańcami czy działalność punktu konsultacyjnego będzie poprzedzona informacjami zamieszczonymi w internecie, w prasie czy na plakatach i tablicach ogłoszeń. Podobnie w przypadku ogłoszeń o naborach wniosków które będą propagowane wszystkich z opisanych źródłem informacji.

Bazując na tak przeprowadzonej akcji promocyjno – informacyjnej założone działania w tym zakresie po stronie Lokalnej Grupy Działania będą cechowały się głównymi zasadami wymaganymi przez idee społecznego charakteru wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju:

- **Jawność** – jest jedną z głównych cech jakimi powinna cechować się działalność Lokalnej Grupy Działania. Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby zapewnia pełną jawność prowadzonych przez siebie działań związanych z wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju. Jej głównym przejawem będzie przede wszystkim opisana powyżej intensywność działań promocyjno – informacyjnych, które zapewnią szerokie upowszechnienie informacji na temat LGD i prowadzonych przez nią działań. Jednocześnie założone działania informacyjne gwarantują jak najszerszy i najłatwiejszy dostęp wszystkich zainteresowanych mieszkańców obszaru LGD do wszystkich informacji i materiałów dotyczących działalności Stowarzyszenia. Poza wymienionymi powyżej działaniami każdy z zainteresowanych może w biurze LGD uzyskać dodatkowe interesujące go informacje a pracownicy LGD będą mieli obowiązek takich informacji udzielić.
- **Dostępność** – Lokalna Grupa Działania mając na celu stworzenie oferty informacyjnej dla mieszkańców gwarantującej dostęp do informacji na temat LGD wszystkich zainteresowanych osób bez względu na wiek, wykształcenie czy miejsce zamieszkania opracowała przedstawiony powyżej plan działań informacyjno – promocyjnych opierający się przede wszystkim o różnorodność prowadzonych działań w tym kierunku – zarówno różnorodność form jak i środków dotarcia do mieszkańców. Tym samym należy wskazać, że różne formy dotarcia do odbiorców zapewniają maksymalną dostępność informacji dotyczących działalności LGD. Zastosowane rodzaje promocji i informacji gwarantują bowiem że każda z osób zainteresowanych potencjalnie informacjami nt. działalności LGD i wdrażania LSR będzie miała dostęp do tych danych. Wykorzystanie praktycznie wszystkich możliwych form przekazu: bezpośrednich spotkań z mieszkańcami, Internetu, prasy, radia, tablic i materiałów informacyjnych aż po możliwość bezpośredniego kontaktu z biurem LGD powodują, że informacje o działalności LGD będą powszechnie dostępne.
- **Systematyczność** – przyjęte formy działań promocyjno – informacyjnych gwarantują także systematyczność informacji docierającej do zainteresowanych odbiorców rozumianą jako stałe i ciągłe informowanie o działalności LGD. W tym zakresie zdecydowana większość z

zaplanowanych działań informacyjnych ma charakter działań ciągłych i powtarzalnych. Zarówno spotkania z mieszkańcami (organizowane corocznie podsumowania i plany na przyszłość jak i spotkania informujące o naborach czy szkolenia dla mieszkańców) będą prowadzone systematycznie w całym okresie wdrażania LSR. Podobnie w przypadku działań prowadzonych za pośrednictwem Internetu gdzie ciągła aktualizacja zamieszczanych informacji, cykliczna wysyłka newsletterów oraz codzienna aktualizacji działu wiadomości gwarantują systematyczny dostęp do tych informacji. Podobne zasady dotyczą innych zaplanowanych działań dzięki którym mieszkańcy będą mieli stały dostęp do interesujących ich informacji przez cały okres wdrażania LSR.

- Aktualność – jedną z podstawowych cech przekazywanych informacji przez LGD będzie ich aktualność. Przyjęte sposoby przekazywania informacji oraz stałe czuwanie ze strony pracowników biura i zarządu LGD nad ich treścią gwarantują ich ciągłą aktualizację – zwłaszcza w przypadku np. zmian w LSR czy umowie wsparcia. Sytuacja ta dotyczy przede wszystkim strony internetowej która będzie na bieżąco informowała o wydarzeniach związanych z wdrażaniem LSR – poprzez wyznaczenie pracownika biura LGD odpowiedzialnego za jej funkcjonowanie – zamieszczającego na bieżąco informacje o LGD czy np. przesyłanie najważniejszych informacji poprzez newsletter do zainteresowanych osób. Wyznaczony pracownik biura będzie także odpowiedzialny za stałą aktualizację innych prowadzonych działań np. zawarcie aktualnych danych zamieszczanych na tablicach ogłoszeń, informowanie mediów o najnowszych działaniach LGD, aktualizację materiałów drukowanych (ulotek, plakatów) czy organizację ewentualnych dodatkowych spotkań z mieszkańcami.

W zakresie aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju proces ten będzie przebiegała w oparciu o stały monitoring realizacji założeń Strategii przez cały okres jej wdrażania i reakcją na pojawiające się ewentualne problemy mogące zakłócić lub uniemożliwić realizację jej zapisów. W tym zakresie na bieżąco monitorowane będą przede wszystkim takie zagadnienia jak:

- Analiza celów Strategii – czy i w jaki sposób osiągnęte są założenia celów LSR w trakcie jej wdrażania – zarówno głównych jak i szczegółowych,
- Przegląd procedur wdrażania LSR – analiza czy procedury związane z funkcjonowaniem LGD i przede wszystkim naborem i oceną projektów funkcjonują prawidłowo,
- Przegląd zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć oraz wskaźników ich realizacji - czy i w jakim stopniu realizowane są założenia zaplanowanych przedsięwzięć oraz osiągnęte efekty są komplementarne do założonych wskaźników ich realizacji.

W tym zakresie przebieg procesu związanego z aktualizacją strategii będzie oparty o 3 zasadnicze etapy:

- Monitoring realizacji założeń Strategii związany z:
 - analizą wyników corocznych badań ewaluacyjnych i raportu z ewaluacji zawierającego ewentualne uwagi i zalecenia co do zmian funkcjonowania LGD lub zapisów Strategii,
 - monitoring realizacji projektów przez beneficjentów działań w ramach Osi 3 Leader – mający wpływ na realizację końcowych założeń LSR oraz m.in. wielkość dostępnych środków finansowych,
 - umożliwienie mieszkańcom obszaru LGD stały dostęp do informacji o wdrażaniu Strategii oraz przedstawieniu swoich uwag i opinii co do przebiegu procesu wdrażania Strategii. W tym zakresie konsultacje z mieszkańcami będą prowadzone w oparciu o: bezpośrednie spotkania w trakcie Walnego Zgromadzenia Członków LGD na którym prezentowany będzie raport z przeprowadzonego corocznie badania ewaluacyjnego; konferencji organizowanej corocznie na początku roku będącej podsumowaniem działań realizowanych w roku poprzednim i planów na rok bieżący – w trakcie tych spotkań prowadzona będzie także dyskusja związana z przebiegiem wdrażania LSR i ewentualnymi uwagami co do tego procesu oraz funkcjonowania LGD. Jednocześnie przez cały okres wdrażania LSR w celu zapewnienia powszechnego dostępu mieszkańców do informacji o wdrażaniu LSR a jednocześnie możliwości wyrażania swoich uwag i opinii co do przebiegu tego procesu założono możliwość ich zgłaszania poprzez działający punkt konsultacyjny przy biurze LGD,
- Konsultacje procesu aktualizacji z mieszkańcami. W przypadku gdy w trakcie monitoringu prac nad wdrażaniem Strategii zaistnieją okoliczności związane z zagrożeniem realizacji założeń LSR lub zakłóceniem w pracy samej Lokalnej Grupy Działania w celu reakcji na te zagrożenia Zarząd LGD przygotowuje propozycję zmian mogących poprawić zaistniałą sytuację. Następnie propozycje te zostaną podane konsultacją społeczną o zakresie zależnym od ich skali. W przypadku potrzeby aktualizacji procesu wdrażania LSR nie dotyczącego bezpośrednio beneficjentów poszczególnych działań tzn. procedur obiegu dokumentów, procesu informacji i promocji o wdrażaniu LSR itp. proces aktualizacji będzie oparty o dwa typy konsultacji społecznych:
 - bezpośrednio konsultacje z Radą Stowarzyszenia oraz Zarządem na zorganizowanym w tym celu spotkaniu,
 - informację o proponowanym zakresie aktualizacji zamieszczoną na stronie internetowej LGD z możliwością nadsyłania swoich uwag i propozycji w wyznaczonym terminie przez wszystkie zainteresowane osoby.

W przypadku potrzeby szerszej aktualizacji procesu wdrażania Strategii czy zapisów samej LSR w zakresie np. struktury budżetu, procedur oceny projektów czy harmonogramów naboru wniosków przewidziano przeprowadzenie szerszych konsultacji społecznych obejmujących przede wszystkim:

- przeprowadzenie otwartych konsultacji na zorganizowanym w tym celu spotkaniu z mieszkańcami,
- informację zamieszczoną na stronie internetowej o proponowanych zmianach z możliwością przesyłania swoich opinii co do ich zakresu,
- informację w punkcie konsultacyjnym o procesie aktualizacji i możliwości wnoszenia swoich ewentualnych uwag,
- bezpośrednie konsultacje na zorganizowanym w tym celu spotkaniu z Radą Stowarzyszenia oraz przedstawicielami wszystkich gmin objętych LSR.

Na podstawie tak przeprowadzonych konsultacji Zarząd LGD po zebraniu wszystkich opinii podejmie decyzje co do ewentualnych zmian w LSR i ich zakresu. Ustalony na tej podstawie zmiany zostaną zaprezentowane do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD z wyznaczonym terminie na ostateczne wnoszenie swoich uwag przez zainteresowanych strony. Po upływie terminu i uwzględnieniu tych uwag nastąpi proces aktualizacji Strategii.

Opisany powyżej proces aktualizacji LSR w oparciu o konsultacje społeczne zapewnia tym samym społeczności lokalnej powszechny i systematyczny udział w konsultacjach a zakres tych konsultacji został jednocześnie dopasowany do jej skali.

13. ZASADY I SPOSÓB DOKONYWANIA OCENY (EWALUACJI) WŁASNEJ.

Jednym z głównych elementów decydujących o powodzeniu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju jest ocena realizacji założonych w Strategii kierunków i celów rozwoju w stosunku do przyjętych pierwotnie założeń. W tym celu Lokalna Grupa Działania opracowała plan przeprowadzenia ewaluacji własnej w trakcie wdrażania LSR oraz po jego zakończeniu. Plan ten pozwoli na systematyczną ocenę realizacji LSR i będzie stanowił główne narzędzie umożliwiające reakcję na pojawiające się odstępstwa od przyjętych pierwotnie założeń tak aby w optymalny sposób wypełnić założenia celów strategii i w maksymalnie efektywny sposób wykorzystać środki finansowe będące do dyspozycji LGD.

W tym zakresie ewaluacja będzie obejmowała zarówno:

- Ewaluację ex-ante – obejmującą ocenę zakładanych rezultatów operacji które są dopiero w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji,
- Ewaluację bieżącą (on-going) - obejmującą analizę zrealizowanych w danym okresie – w trakcie procesu wdrażania LSR, działań i operacji pod kątem określenia ich efektów i wpływu jakie miała ich realizacja na osiągnięcie zakładanych celów Lokalnej Strategii Rozwoju.
- Ewaluację ex-post – obejmującą końcową analizę zrealizowanych w ramach LSR działań i operacji pod kątem określenia ich efektów i wpływu jakie miała ich realizacja na osiągnięcie zakładanych celów Lokalnej Strategii Rozwoju – przeprowadzoną po okresie wdrażania LSR.

W przypadku ewaluacji ex-ante główne założenia będą oparte o poniższy opis charakterystyki ewaluacji ex-post i on-going. Jednocześnie będzie ona zawierała dane aktualne wyjściowe do pomiaru wskaźników realizacji LSR oraz kwantyfikację tych wskaźników wraz ze wskazaniem struktury budżetu LSR na cele i przedsięwzięcia. Ewaluacja przed rozpoczęciem realizacji wdrażania Strategii w życie będzie zawierała prognozę przewidywanego wpływu realizacji poszczególnych operacji na spełnienie założeń LSR. Ocena ta będzie następnie obok samej LSR punktem wyjścia do przeprowadzenia wniosków z ewaluacji ex-post i on-going.

W przypadku ewaluacji on-going i ex-post z punktu widzenia jej metodologii zostanie ona podzielona na 2 zasadnicze etapy dotyczące oceny efektów realizowanych przedsięwzięć i ich wpływu na realizację założeń Strategii oraz oceny funkcjonowania LGD, których końcowym efektem będzie raport ewaluacyjny.

Ewaluacja on-going i ex-post dotycząca oceny efektów realizowanych przedsięwzięć i ich wpływu na realizację założeń Strategii będzie oparta zgodnie z założeniami Ministerstwa Rozwoju Regionalnego o następujące założenia:

- I. Podstawowe pytania badawcze i elementy o jakie będzie się opierało badanie:
- analiza efektów działań i operacji realizowanych w ramach poszczególnych przedsięwzięć w kontekście osiągnięcia wskaźników założonych w ramach każdego przedsięwzięcia – zestawienie zbiorcze ukazujące w sposób ilościowy zrealizowane wskaźniki: produktu, rezultatu i oddziaływania,
 - analiza wpływu realizacji poszczególnych działań i operacji na zrealizowanie założeń poszczególnych przedsięwzięć założonych do realizacji w strategii - analiza ilości projektów realizowanych w ramach każdego z przedsięwzięć i ocena przedsięwzięć najczęściej oraz najrzadziej realizowanych,
 - analiza wpływu realizacji poszczególnych działań i operacji na osiągnięcie założeń celów szczegółowych wyznaczonych w ramach Strategii - analiza ilości projektów wybranych do realizacji przyczyniających się do realizacji danego celu szczegółowego LSR wraz z oceną celów które są najlepiej oraz najgorzej realizowane,
 - analiza wpływu realizacji poszczególnych działań i operacji na osiągnięcie celów ogólnych wyznaczonych w ramach LSR - analiza ilości projektów wybranych do realizacji przyczyniających się do spełnienia założeń danego celu głównego wraz z oceną które z celów głównych są najlepiej a które najgorzej realizowane,
 - analiza wpływu realizacji poszczególnych działań i operacji (ich ilości i wartości) na realizację struktury budżetu Strategii w odniesieniu do liczby założonych naborów i wielkości środków na każde z działań w skali roku oraz na cały okres programowania – określenie stopnia wykorzystania środków finansowych w ramach każdego z działań w ramach budżetu LSR.
 - Analiza grup docelowych wnioskujących o wsparcie – ocena zintegrowanego charakteru LSR – analiza beneficjentów poszczególnych działań i operacji w ramach każdego z przedsięwzięć w odniesieniu do założonych grup docelowych w ramach każdego z przedsięwzięć i ocena zintegrowanego charakteru LSR,
 - Wykaz wniosków w formie uwag i rekomendacji dotyczących usprawnienia funkcjonowania LGD oraz lepszego osiągnięcia celów Strategii – rekomendacje co do możliwych korekt budżetu, zmian wskaźników, zmian typów przedsięwzięć, itp.
- II. Założone metody badawcze:
- Analiza desk research – analiza założeń LSR – celów, przedsięwzięć i struktury budżetu w celu oceny stopnia ich realizacji,
 - Analiza statystyczna projektów wybranych i niewybranych do realizacji – analiza projektów pod kątem ich ilości i wartości oraz liczby projektów realizowanych w ramach każdego z celów i przedsięwzięć – zgodnie z założeniami przedstawionymi w punkcie I,

- [Badania ankietowe wnioskodawców projektów – na podstawie ankiety monitorującej beneficjentów pomocy udzielanej przez LGD w ramach Osi 4 PROW.](#)
- Analiza statystyczna dotycząc realizacji budżetu LSR w ramach poszczególnych działań,
- Analiza terytorialna (mapa z podziałem LGD na gminy) według liczby złożonych wniosków, ich wartości oraz rodzajów beneficjentów i działań – ocena zróżnicowania terytorialnego projektów ocenionych przez LGD w danym okresie.

Ewaluacja [on-going](#) i ex-post dotycząca oceny funkcjonowania LGD będzie natomiast oparta o następujące założenia:

- I. Podstawowe pytania badawcze i elementy o jakie będzie się opierało badanie:
 - Ocena czy przyjęte procedury wyboru operacji do realizacji zostały prawidłowo dobrane i pozwalają na obiektywną oceną,
 - Czy przyjęta procedura odwoławcza została prawidłowo dobrana,
 - Czy kryteria wyboru gwarantują obiektywny wybór operacji,
 - Ocena procesu informowania i promocji działań LGD,
 - Analiza przedsięwzięć niewybranych w zakresie określenia powodów niewybrania wniosków do realizacji – analiza ilościowa (ilość niewybranych wniosków w stosunku do ogółem złożonych) oraz jakościowa (przyczyny niewybrania wniosków do realizacji) wraz z oceną stopnia przygotowania beneficjentów do naborów oraz oceną działań informacyjno – promocyjnych prowadzonych przez LGD,
- II. Przyjęte metody badawcze:
 - Analiza desk research – analiza założeń LSR – celów, przedsięwzięć i struktury budżetu w celu oceny stopnia ich realizacji,
 - Analiza ilościowa i jakościowa projektów niewybranych do realizacji w zakresie powodów ich odrzucenia,
 - Analiza terytorialna (mapy z podziałem LGD na gminy) liczby projektów niewybranych z podziałem na działania i beneficjentów,
 - [Badania wśród członków Rady LGD \(IDI, dyskusja panelowa\),](#)
 - Analiza oceny operacji – przyznanej punktacji,
 - [Badania ankietowe wnioskodawców projektów – na podstawie ankiety monitorującej beneficjentów pomocy udzielanej przez LGD w ramach Osi 4 PROW.](#)

Założenia do planowanych działań ewaluacyjnych:

- [Badania ewaluacyjne on-going zostaną przeprowadzone w okresach rocznych,](#)
- Efektem przeprowadzenia badania będzie raport ewaluacyjny przygotowany w terminie między zakończeniem roku a datą sprawozdawczego Walnego Zgromadzenia Członków LGD i zaprezentowany na Walnym Zgromadzeniu jako jeden z elementów sprawozdania Zarządu z działalności LGD za dany rok,

- Badanie ewaluacyjne zostanie przeprowadzone przez ekspertów z zewnątrz którzy opracują także jego podsumowanie i wstępny raport,
- Końcowy raport z badania wraz z rekomendacjami i wnioskami dotyczącymi sposobów wykorzystania informacji uzyskanych z ewaluacji w celu usprawnienia działania LGD - zostanie przygotowany i przedstawiony przez Komisje Rewizyjną,
- Każde kolejne badanie ewaluacyjne w zakresie podsumowań ostatniego roku będzie zawierało także w stosunku do przedstawionych pytań i elementów badania odniesienie ich do sumy dotychczas zrealizowanych w trakcie trwania LSR tak, że w ostatnim roku badania raport z ewaluacji będzie zawierał podsumowanie efektów wybranych do realizacji operacji w całym okresie wdrażania Strategii – od 2009 roku. Pozwoli to na etapie ostatniego badania ewaluacyjnego ex-post uzyskać całkowity obraz i ocenę realizacji założeń LSR.

Wyniki tak przeprowadzonych badań ewaluacyjnych oraz opracowane raporty będą zawierały jako element obowiązkowy wnioski oraz rekomendacje i zalecenia które pozwoliłyby na generalne usprawnienie działania LGD przede wszystkim w kierunku bardziej efektywnego wykorzystania dostępnych w ramach LSR środków w kontekście przyjętych celów Strategii. Wnioski te będą następnie służyły jako materiał wyjściowy do opracowania przez Zarząd planu zmiany sposobów działalności LGD lub założeń Lokalnej Strategii Rozwoju. Należy podkreślić, że dokonanie ewentualnych zmian w tym zakresie będzie wiązało się z gruntowną analizą sytuacji obecnej tak aby nie dokonywać zmian zbyt pochopnie lub zbyt daleko idących – z tego względu część ze zmian np. dotyczących korekt LSR w zakresie budżetu czy zakresu przedsięwzięć będzie dokonywanych jeśli w dwóch kolejnych raportach (przez dwa kolejne lata) z wniosków poewaluacyjnych będą wynikały podobne zalecenia – część działań np. dotyczących sposobów informacji o wdrażaniu LSR będzie wymagała natychmiastowej reakcji. Sposób wykorzystania informacji uzyskanych z ewaluacji własnej związany z usprawnieniem działalności LGD będzie dotyczył przede wszystkim:

- Analizy przestrzennego zróżnicowania liczby złożonych wniosków oraz liczby wniosków nie wybranych do realizacji z podziałem na gminy – weryfikacja metod i sposobów dotarcia z działaniami informacyjnymi promocyjnymi i szkoleniowym do potencjalnych beneficjentów działań w ramach LSR na całym jej obszarze w oraz w poszczególnych gminach – zalecenia: intensyfikacja działań informacyjnych na terenach o najmniejszej liczbie złożonych wniosków; intensyfikacja działań szkoleniowych i konsultacyjnych na obszarach o największej liczbie wniosków niewybranych; podobnie w przypadku grup beneficjentów – intensyfikacja działań informacyjnych i szkoleniowych wśród grup beneficjentów którzy składają najmniej wniosków lub tych którzy cechują się największą liczbą wniosków niewybranych.

- Analiza realizacji osiągnięcia celów określonych w LSR – analizie zostaną przede wszystkim poddane cele szczegółowe których realizacji jest zagrożona lub które są realizowane w najmniejszym zakresie. W tym kontekście w przypadku utrzymywania się takiego stanu rzeczy w sposób ciągły w kolejnych raportach ewaluacyjnych możliwa będzie decyzja o zmianie ich założeń.
- Analiza poszczególnych przedsięwzięć wyznaczonych do realizacji w ramach zdefiniowanych celów – podobnie jak w przypadku celów analizie zostaną poddane przede wszystkim te przedsięwzięcia w ramach których realizowana jest najmniejsza liczba projektów oraz te dla których zagrożone jest osiągnięcie wskaźników ich realizacji. Ocena ta będzie dokonywana także w kontekście tych przedsięwzięć w ramach których realizowana jest większa od przewidywanej liczba operacji a w konsekwencji możliwe jest przekroczenie wartości założonych wskaźników. W tym kontekście utrzymywanie się takiego stanu rzeczy w co najmniej 2 kolejnych raportach ewaluacyjnych spowoduje możliwość zmiany zakresu planowanych przedsięwzięć oraz wartości wyznaczonych w ramach nich wskaźników realizacji,
- Analiza realizacji struktury budżetu wyznaczonego w ramach LSR – ocenie w tym zakresie będzie poddana wartość zrealizowanych projektów / wybranych operacji w ramach każdego z działań w ramach LSR w stosunku do założeń struktury budżetu. W przypadku pojawienia się znacznych odstępstw w tym zakresie tzn. zagrożenia niewydatkowania środków w którymś z działań lub ich wyczerpania w innych działaniach możliwa będzie korekta zapisów budżetu tak aby środki finansowe w ramach LSR zostały w maksymalny i efektywny sposób wykorzystane możliwie w pełnej wysokości przez beneficjentów,
- Analiza procedur oraz kryteriów oceny wniosków – w przypadku pojawienia się tzw. „wąskich gardeł” w procedurach utrudniających ocenę wniosków, operacji lub w przypadku trudności z oceną/spełnieniem założeń któregoś z kryteriów wyboru operacji możliwa jest weryfikacja tych zapisów tak aby proces oceny był możliwie obiektywny i przejrzysty.
- Opis wniosków - jak realizacja LSR wpływa na rozwój społeczno – gospodarczy obszaru Szwajcarii Kaszubskiej,

14. OKREŚLENIE POWIĄZAŃ LSR Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI ZWIĄZANYMI Z OBSZAREM OBJĘTYM LSR.

W ramach prac nad przedmiotową Strategią dokonano także zbadania jej zgodności z założeniami dokumentów strategicznych istniejących już obecnie na poziomie lokalnym czy regionalnym aby wykazać, że realizacja LSR jest jednym z instrumentów służących rozwojowi społecznemu i gospodarczego i osiągnięciu założonych kierunków rozwoju całego regionu ogółem oraz poszczególnych jego jednostek. W tym zakresie w poniższej tabeli dokonano analizy dokumentów programowych i strategicznych na 2 zasadniczych szczeblach: lokalnym obejmującym obszar gmin i powiatów oraz regionalnym – dotyczącym poziomu całego województwa pomorskiego. W trakcie analizy wzięto pod uwagę dostępne i najbardziej aktualne dokumenty strategiczne na poziomie gminnym i powiatowym w tym przede wszystkim strategię rozwoju gmin/powiatów lub plany rozwoju lokalnego. W przypadku poziomu województwa analizę oparto o 3 zasadnicze dokumenty strategiczne z jakimi ma związek LSR: Strategię Rozwoju Województwa Pomorskiego, Strategię Rozwoju Turystyki w Województwie Pomorskim na lata 2004 – 2013 oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Województwa Pomorskiego na lata 2005 – 2013. Jednocześnie na poziomie regionalnym dokonano także analizy zgodności zapisów LSR ze specjalistycznym dokumentem strategicznym opracowanym dla terenu Kaszub Jeziornych obejmujących powiaty: bytowski, lęborski, kartuski, kościerski oraz chojnicki i będącym strategią rozwoju turystyki dla tego obszaru na najbliższe lata - „Kaszubski Pierścień – Program organizacji i rozwoju turystyki”.

W ramach każdego z tych dokumentów wykazano synergiczny efekt LSR wskazując w jaki sposób wpisuje się ona w istniejącej już dokumenty strategiczne wskazując na dokładne zapisy wyznaczonych w tych dokumentach kierunków rozwoju: priorytetów, celów czy działań z którymi komplementarne są cele i założenia przedmiotowego dokumentu. Jednocześnie w analizie wskazano w których aspektach LSR uzupełnia zapisy tych dokumentów a w których wzmacnia ich zamierzone efekty. Stworzona matryca logicznych powiązań między istniejącymi dokumentami strategicznymi z LSR wskazuje, że przedmiotowa Strategia jest komplementarna do zapisów wszystkich dokumentów strategicznych opracowanych zarówno na poziomie lokalnym jak i regionalnym – tak gminnych jak i powiatowych i wojewódzkich. W tym zakresie należy podkreślić

iż w każdym z tych dokumentów istnieje szereg wyznaczonych kierunków rozwoju (priorytetów, celów i działań) do których nawiązują założenia LSR. Z analizy tej wynika, że Strategia powstała w ramach programu Leader w niektórych aspektach takich jak: rozwój turystyki, wsparcie przedsiębiorczości czy budowa kapitału społecznego – wzmacnia założenia tych dokumentów; w wielu przypadkach LSR przyczynia się jednak także do uzupełnienia założeń tych dokumentów o przede wszystkim innowacyjne podejście do rozwoju obszarów wiejskich oferując przede wszystkim kompleksowe działania obejmujące przedstawicieli wszystkich 3 sektorów gospodarki i realizowane w wymiarze ponadlokalnym na spójnym przyrodniczo i kulturowo obszarze. Należy w tym przypadku zwrócić uwagę przede wszystkim na ten ostatni aspekt z racji nowego podejścia do rozwoju regionów opartego o oddolne, uspołecznione inicjatywy oparte o partnerstwo podmiotów wywodzących się z 3 sektorów gospodarki: społecznego, gospodarczego i publicznego.

Przeprowadzona w ten sposób analiza będzie także przydatna przy badaniu i eliminowaniu możliwości powielania się takich samych działań podejmowanych na tym samym obszarze przez różne podmioty.

W dalszej części poniższej tabeli przedstawiono powiązanie LSR z dokumentami programowymi przygotowanymi na okres lat 2007-2013 tj. programami operacyjnymi: Regionalnym Programem Operacyjnym województwa pomorskiego, Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki, Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka, Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko. W tym zakresie także wskazano na komplementarność założeń LSR do szczegółowych zapisów poszczególnych programów w zakresie określonych w nich priorytetów i działań wskazując w konsekwencji tak jak to miało miejsce w przypadku dokumentów strategicznych w których aspektach LSR wzmacnia założenia tych dokumentów a w których je uzupełnia. W tym przypadku podobnie jak to miało miejsce powyżej należy wskazać, że LSR i działania realizowane w ramach wdrażania strategii zakładają przede wszystkim innowacyjne podejście do rozwoju obszarów wiejskich obejmujące kompleksowe działania zarówno o charakterze inwestycyjnym jak i projektów miękkich realizowane przez szerokie grono beneficjentów – od rolników poprzez przedsiębiorców po organizacje pozarządowe. W tym zakresie powstał obraz pozwalający zidentyfikować programy i działania komplementarne w stosunku do tych które są planowane w ramach LSR stwarzając jednocześnie obraz możliwości realizacji innych projektów tożsamy do tych realizowanych w ramach przedmiotowej strategii – zarówno przez samo LGD jak i innych potencjalnych beneficjentów.

Tab. Dokumenty strategiczne oraz programowe – ich komplementarność z założeniami LSR.

L.P.	Nazwa dokumentu planistycznego	Komplementarność do jego zapisów	Efekt uzupełnienia	Efekt wzmocnienia
-------------	---------------------------------------	---	---------------------------	--------------------------

Strategia Rozwoju Gminy Żukowo do 2012 roku	<p>Obszar Społeczeństwo: <u>Ludność - I. Integracja i wzrost aktywności oraz solidarności wzajemnej mieszkańców:</u> 1. Zwiększenie ilości funkcjonujących w gminie stowarzyszeń i organizacji społecznych. 3. Zwiększenie udziału mieszkańców gminy w ogólnej liczbie zatrudnionych pracujących w lokalnych firmach. 4. Rozwój form kontaktów międzyludzkich integrujących społeczność gminy.</p>			X
	<p><u>Organizacja wolnego czasu – II. Utrzymanie różnorodnej, atrakcyjnej oferty na spędzanie wolnego czasu, organizowanej przez ośrodek koordynujący działania na terenie całej gminy.</u> 1. Powołanie ośrodka inspirującego i zarządzającego działalnością kulturalno – sportowo - rekreacyjną na terenie całej gminy. 2. Rozbudowa i dostosowanie obiektów szkolnych w poszczególnych sołectwach do prowadzenia lokalnej działalności kulturalno – sportowej. 3. Dokończenie budowy i sprawne funkcjonowanie gminnego centralnego zespołu obiektów i urządzeń sportowo - rekreacyjnych zlokalizowany w mieście Żukowie.</p>			X
	<p><u>Tożsamość gminy – III. Rozwijanie tożsamości lokalnej mieszkańców gminy kształtowanej wokoło tradycji kaszubskiej i architektury regionalnej</u> 3. Nauka języka i rozwijanie tradycji kaszubskiej.</p>	X		
	<p>Obszar Gospodarka: <u>Przedsiębiorczość – IV. Stwarzanie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w całej gminie ze szczególnymi udogodnieniami w obrębie Żukowskiego Korytarza Inwestycyjnego.</u> 4. Rozwój drobnej produkcji i usług rzemieślniczych zlokalizowanych bezpośrednio przy większych skupiskach budownictwa mieszkaniowego.</p>	X		
	<p><u>Turystyka – V. Podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy ukierunkowanej na obsługę weekendowego i popołudniowego wypoczynku mieszkańców okolicznych miast</u> 1. Utworzenie systemu oznakowanych ścieżek i szlaków turystyczno-historycznych powiązanych z trasami regionalnymi. 2. Przystosowanie działalności usługowej i infrastruktury do obsługi weekendowego i popołudniowego wypoczynku. 3. Zagospodarowanie kąpielisk i plaż nad jeziorami znajdującymi się na terenie gminy. 4. Rozszerzenie oferty stałych atrakcji turystycznych. 5. Rozbudowa miejsc noclegowych pod potrzeby turystów odwiedzających Gdańsk.</p>			X
<p><u>Rolnictwo – VI. Restrukturyzacja gospodarki rolnej z ukierunkowaniem na trójmiejskie rynki zbytu i rozwój dodatkowych źródeł dochodu</u> 3. Podniesienie świadomości rolników na temat konieczności rozwijania dodatkowych źródeł dochodów poza produkcją rolną. 4. Zwiększenie sprzedaży lokalnych produktów rolnych na trójmiejskim rynku zbytu.</p>			X	
<p>Obszar Środowisko: <u>Środowisko przyrodnicze – VIII. Wzrost dbałości o środowisko naturalne gminy z rozwijaniem systemów ochrony przyrody i ochroną przed zanieczyszczeniami oraz hałasem.</u> 5. Zwiększenie ilości terenów zielonych w mieście.</p>	X			

	<p>Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Somonino</p>	<p>Obszar edukacja, sport i rekreacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowa Centrum Zdrowia, Aktywności i Rekreacji w Somoninie (hala sportowa z siłowniami + stadion); - Zakończenie budowy budynku zaplecza socjalnego przy stadionie w Goręczynie; - Zagospodarowanie placu rekreacyjno-wypoczynkowego we wsi Somonino; - Utworzenie placu aktywizacji mieszkańców wsi Goręczyno; - Budowa sali sportowej w Egiertowie. 	X	X
	<p>Strategia Rozwoju Gminy Kartuzy na lata 2007 – 2015</p>	<p><u>Priorytet 1 Rozwój kapitału ludzkiego gminy Kartuzy</u> 1.2. System wspierania i rozwoju utalentowanej młodzieży i dzieci 1.1. Rozwój kształcenia ustawicznego dla „gospodarki opartej na wiedzy” <u>Priorytet 2 Rozwój lokalnej infrastruktury technicznej i społecznej dla poprawy jakości życia mieszkańców i zwiększenia spójności społecznej gminy</u> 2.3. Rozwój infrastruktury na obszarze gminy dla poprawy jakości życia i spójności społecznej <u>Priorytet 3. Zwiększenie konkurencyjności gminy Kartuzy</u> 3.1. Aktywizacja społeczności lokalnej dla inicjatyw gminnego rozwoju i współuczestnictwa oraz kreowanie postaw wpływających bezpośrednio na poziom aktywności społecznej i gospodarczej 3.2. Rozwój zdolności sektora publicznego, pozarządowego i sektora MŚP do współpracy i skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków na rozwój</p>	X	X X
	<p>Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Chmielno</p>	<p>Obszar edukacja, sport i rekreacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowa sali sportowej przy szkole w Miechucinie z łącznikiem i 3 salami lekcyjnymi - Utwardzenie placu przy remizie w Reskowie oraz urządzenie płyty boiska z odwodnieniem - Wykonanie boiska przy szkole w Borzestowie przez nawiezenie ziemi, urządzenie płyty boiska i posianie trawy - Urządzenie plaży ogólnodostępnej przy remizie w Zaworach - Urządzenie ścieżki rowerowej na trasie Chmielno – Garcz – Kartuzy – Ręboszewo – Zawory – Chmielno oraz Chmielno – Kosy – Kartuzy - Budowa zaplecza sportowego przy boisku w Garczu wraz ze świetlicą środowiskową - Budowa boiska sportowego w Zaworach pod warunkiem realizacji zamiany gruntu oraz urządzenie wyposażenia - Budowa centrum rekreacyjnego Park Kamienny w Chmielnie - Budowa ciągu spacerowego wzdłuż jeziora Kłodno - Budowa przystani jachtowej nad jeziorem Raduńskim 	X	X

	Strategia Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Gminy Przywidz	<p>Cele Strategii według hierarchii ważności:</p> <p>1) Wszechstronny rozwój społeczno-gospodarczy gminy, w oparciu o zasady rozwoju zrównoważonego.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ oprawa warunków życia i awansu społecznego mieszkańców - Poprawa warunków indywidualnego rozwoju mieszkańców: Rozwój kultury (Rozwój potencjału środowisk kulturalnych gminy, Stworzenie odpowiednich warunków lokalowych rozwoju kultury, Zapewnienie odpowiedniego wyposażenia ośrodków kultury), Poprawa dostępu do usług teleinformatycznych, - Poprawa sytuacji ekonomicznej mieszkańców: Promocja gospodarczych atutów Gminy, Wsparcie dla rozwoju gospodarczego opartego na aktywności obywateli (Wsparcie dla rozwoju i modernizacji rolnictwa, Wsparcie dla rozwoju pozarolniczych form działalności gospodarczej rolników, Wsparcie dla rozwoju turystyki i rekreacji, Wsparcie dla rozwoju indywidualnych przedsięwzięć w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii, Wsparcie dla rozwoju innych form działalności gospodarczej z zakresu usług i przemysłu), Budowa infrastruktury obsługi biznesu (Wsparcie dla organizacji gospodarczych), ▪ Optymalne wykorzystanie potencjału przestrzennego. - Zapewnienie ochrony walorów środowiska naturalnego, wartości kultury oraz krajobrazu kulturowego Gminy: Tworzenie warunków prawnych ochrony środowiska naturalnego, walorów przyrodniczego i wartości kulturowych oraz krajobrazu kulturowego na podstawie przepisów odrębnych, Tworzenie warunków technicznych ochrony środowiska naturalnego, walorów przyrodniczego i wartości kulturowych oraz krajobrazu kulturowego 	X	X
--	--	--	---	---

Kaszubski Pierścień – Program organizacji i rozwoju turystyki	Priorytet 1 – Budowa partnerstwa lokalnego i rozwój zasobów ludzkich		
	<u>Cel 1.1 Utrzymanie i rozwój współpracy samorządów, podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych w ramach programu „Kaszubski Pierścień”.</u>	X	
	- 1.1.3 Współdziałanie samorządów z organizacjami pozarządowymi.		
	- 1.1.4 Współpraca samorządów różnego szczebla.		
	<u>Cel 1.2 Tworzenie warunków do zapoznania się z bogactwem kulturowym regionu.</u>	X	
	1.2.1 Promocja dorobku kulturowego.		
	1.2.2 Wspieranie i rozwój lokalnej tożsamości.		
	1.2.3 Budowa wizerunku regionu przez wyeksponowanie autentycznego dziedzictwa kulturowego.		
	1.2.4 Tworzenie markowych produktów turystycznych w oparciu o tradycję kulturową regionu.		
	1.2.5 Wspieranie współpracy różnych grup kulturowych.		
	<u>Cel 1.3 Podnoszenie świadomości i poziomu edukacji społeczeństwa.</u>	X	
	1.3.3 Wspieranie inicjatyw społecznych.		
	<u>Cel 1.4 Współpraca regionów (Europa Regionów).</u>	X	
	1.4.1 Inicjowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy w ramach Unii Europejskiej oraz poza jej granicami.		
Priorytet 2 – Rozwój infrastruktury Kaszubskiego Pierścienia			
<u>Cel 2.1 Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.</u>		X	
2.1.1 Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej, w tym drogowej.			
2.1.2 Tworzenie sieci, pakietów turystycznych.			
2.1.3 Rewitalizacja obszarów miejskich, przemysłowych i powojennych.			
<u>Cel 2.2 Pełne wykorzystanie istniejących obiektów infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.</u>	X		
2.2.2 Dostosowanie oferty do potrzeb rynku.			
2.2.3 Wdrażanie i rozwój zintegrowanego systemu zarządzania bazą turystyczną.			
2.2.4 Promocja oferty turystycznej.			
<u>Cel 2.3 Wydłużenie sezonu turystycznego.</u>		X	
2.3.1 Przystosowanie bazy turystycznej i okołoturystycznej dla potrzeb turystyki całorocznej.			
2.3.2 Poszerzenie oferty turystycznej o nowe formy turystyki.			
<u>Cel 2.4 Dbłość o zachowanie dziedzictwa kulturowego.</u>	X		
2.4.1 Zachowanie i rewitalizacja obiektów zabytkowych.			
2.4.2 Zachowanie i rewitalizacja układów przestrzennych.			
2.4.3 Zachowanie i rewitalizacja krajobrazu kulturowego.			
2.4.4 Zachowanie i rewitalizacja kultury niematerialnej.			
Priorytet 3 – Rozwój gospodarczy			
3.1.1 Kreowanie produktów markowych.			
3.1.6 Promocja Kaszubskiego Pierścienia.			
<u>Cel 3.2 Zwiększenie atrakcyjności turystycznej poprzez poszerzenie oferty turystycznej, dostosowanie jej do potrzeb turystyki kwalifikowanej oraz wydłużonego sezonu turystycznego.</u>		X	
3.2.1 Tworzenie oferty pakietów turystycznych.			
3.2.2 Wspieranie inicjatyw zmierzających do przedłużenia sezonu turystycznego.			
3.2.3 Tworzenie instrumentów wsparcia dla operatorów turystycznych.			
3.2.4 Wspieranie sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) branży turystycznej dla podniesienia konkurencyjności na wspólnym rynku Unii Europejskiej oraz poza jej granicami, między innymi poprzez tworzenie systemów informacji i szkoleń, a także funduszy poręczeń kredytowych.			
<u>CEL 3.3. Wzrost znaczenia branży turystycznej dla gospodarki regionu.</u>	X		
3.3.2 Konwertowanie gospodarstw rolnych dla potrzeb branży turystycznej.			

Priorytet I. Konkurencyjność

Cel strategiczny 1: Lepsze warunki dla przedsiębiorczości i innowacji

- promocja postaw rynkowych, innowacyjnych oraz nastawionych na aktywność międzynarodową (w tym eksportową) i efektywność wśród przedsiębiorców, przedstawicieli nauki oraz sektora B+R;
- tworzenie warunków organizacyjnych, administracyjnych, prawnych i finansowych dla powstawania skupisk współpracujących przedsiębiorstw (grup branżowych i klastrów);
- tworzenie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju przedsiębiorstw generujących wysoką wartość dodaną i zatrudnienie, zwłaszcza usługowych;

Cel strategiczny 3: Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne

- wspieranie rozwoju oferty specyficznych dla regionu produktów rzemiosła, w szczególności w oparciu o wykorzystanie zasobów naturalnych województwa;
- kreowanie i wspieranie rozwoju regionalnych i tradycyjnych produktów żywnościowych oraz innych marek regionalnych;
- ochrona dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego sprzyjająca jego racjonalnemu wykorzystaniu w rozwoju społeczno-gospodarczym, w tym m.in. wspieranie rozwoju regionalnych przemysłów kultury oraz regionalnych produktów turystycznych;
- budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej i uzdrowiskowej, podnoszenie jakości usług turystycznych, poszerzanie partnerstwa i współpracy w turystyce oraz rozwój zintegrowanego systemu promocji i informacji turystycznej.

Priorytet II. Spójność

Cel strategiczny 1 Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej

- wspieranie przedsiębiorczości, promowanie pracy na odległość (telepraca) oraz elastycznych form zatrudnienia;

Cel strategiczny 2 Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo

- budowa partnerstwa regionalnego na rzecz realizacji aktywnej polityki społecznej;
- wspieranie różnorodnych form aktywności, m.in. w odniesieniu do osób w wieku poprodukcyjnym i niepełnosprawnych;

Cel strategiczny 3 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

- aktywizacja, wzmacnianie potencjału i stymulowanie powstawania sieciowych struktur organizacji pozarządowych;
 - tworzenie warunków dla rozwoju dialogu społecznego między wszystkimi partnerami zaangażowanymi w rozwój społeczno-gospodarczy regionu;
 - umacnianie partnerstwa organizacji pozarządowych i samorządu terytorialnego dla skutecznej realizacji zadań publicznych, a także wspieranie wzrostu zaangażowania obywatelskiego w życiu publicznym;
 - promocja postaw obywatelskich i działalności prospołecznej;
 - wpieranie działań służących umacnianiu różnorodności i tożsamości regionalnej, utrwalanie dziedzictwa Kaszub, Kociewia, Powiśla i Żuław oraz innych części regionu, pielęgnacja i rozwój języka kaszubskiego i lokalnych dialektów, a także pielęgnowanie tradycji morskich i historycznych, w tym solidarnościowych;
 - wspieranie rozwoju kultury i poprawa dostępności mieszkańców regionu do oferty kulturalnej
- Cel strategiczny 4 Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia
- wspieranie kompleksowej odnowy wsi pomorskiej;
 - wspieranie konkurencyjności gospodarczej subregionalnych ośrodków rozwoju w skali krajowej.

Priorytet III. Dostępność

Cel strategiczny 3 Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych

- poprawa dostępu do infrastruktury edukacyjnej umożliwiająca wzrost jakości kształcenia, a także obejmująca skoordynowany rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej;
- modernizacja wyposażenia i wspieranie działalności instytucji kultury, w tym także tworzenie warunków

X

X

X

X

X

X

X

	<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Pomorskim na lata 2004 - 2013</p>	<p>Priorytet 1 Rozwój partnerstwa i współpracy na rzecz spójnego systemu zarządzania (cele): - Współpraca pomiędzy samorządem, branżą turystyczną i organizacjami pozarządowymi poprzez rozwiązania instytucjonalne i pozainstytucjonalne, - Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej,</p> <p>Priorytet 2: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oraz poprawa dostępności transportowej dla turystyki - Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce. - Rozwój bazy gastronomicznej, w tym opartej na kuchni regionalnej i ofercie specjalistycznej. - Rozwój bazy noclegowej zgodnie ze standardami europejskimi i obowiązującą klasyfikacją i kategoryzacją. - Rozwój bazy uzupełniającej, w tym rekreacyjnej i specjalistycznej. - Rewitalizacja i estetyzacja obszarów penetracji turystycznej.</p> <p>Priorytet 3: Tworzenie markowych produktów turystycznych - Zbudowanie oferty turystycznej regionu w postaci kompleksowych produktów turystycznych obejmujących atrakcje i usługi. - Wykreowanie markowych produktów turystycznych identyfikujących unikatowe i osobliwe cechy regionu. - Wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie kreowania produktów turystycznych.</p> <p>Priorytet 5: Tworzenie spójnej promocji oraz zintegrowanego systemu informacji turystycznej - Wzrost efektywności działań promocyjnych turystyki - Stworzenie zintegrowanego systemu informacji turystycznej regionu.</p> <p>Priorytet 6: Rozwój kapitału ludzkiego oparty na wiedzy i przedsiębiorczości skierowany na wzrost jakości usług turystycznych - Kształtowanie świadomości atrakcyjności regionu społeczeństwa poprzez programy i imprezy turystyczne. - Podniesienie jakości kształcenia kadr turystycznych</p>	<p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p>	<p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p>
--	--	---	--	--

	<p style="text-align: center;">Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko</p>	<p>Priorytet III: Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska: Działanie 3.2.: Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom: Działanie 3.3.: Monitoring środowiska</p> <p>Priorytet IV: Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska: Działanie 4.1.: Wsparcie systemów zarządzania środowiskowego Działanie 4.2.: Racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami w przedsiębiorstwach Działanie 4.3.: Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT) Działanie 4.4.: Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej Działanie 4.5.: Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza</p> <p>Priorytet V: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych Działanie 5.1.: Wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej Działanie 5.3 opracowanie planów ochrony Działanie 5.4. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej</p> <p>Priorytet VI: Drogowa i lotnicza sieć TEN-T Działanie 6.1: Rozwój sieci drogowej ten-t</p> <p>Priorytet XI: Kultura i dziedzictwo kulturowe Działanie 11.1. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym Działanie 11.2. Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym</p>	<p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p>	
	<p style="text-align: center;">Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka</p>	<p>Priorytet III Kapitał dla innowacji: 3.1 Inicjowanie działalności innowacyjnej 3.2 Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka 3.3 Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MSP</p> <p>Priorytet IV Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia: 4.1 Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R 4.4 Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym 4.5 Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki: Poddziałanie 4.5.1 – Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym, Poddziałanie 4.5.2 – Wsparcie inwestycji w sektorze usług nowoczesnych</p> <p>Priorytet VI Polska gospodarka na rynku międzynarodowym: 6.3 Promocja turystycznych walorów Polski 6.4 Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym</p>	<p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p>	

15. WSKAZANIE PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, PRZEDSIĘWZIĘĆ LUB OPERACJI REALIZOWANYCH PRZEZ LGD W RAMACH INNYCH PROGRAMÓW WDRAŻANYCH NA OBSZARZE OBJĘTYM LSR.

Lokalna Grupa Działania planuje oprócz swojej działalności w najbliższych latach nie tylko o działania realizowane w ramach programu Leader ale ma w planach realizację także innych projektów i operacji i skorzystania z możliwości ich dofinansowania z innych źródeł zewnętrznych niż Program Leader - w tym z innych funduszy UE jakie będą dostępne w naszym kraju w latach 2007-2013. W tym zakresie mając na uwadze swoją dotychczasową działalność oraz zadania i priorytety działalności statutowej Stowarzyszenie ma na uwadze przede wszystkim możliwości realizacji projektów w ramach takich programów UE jak: Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Regionalny Program Operacyjny województwa pomorskiego czy mniejszych operacji finansowanych w ramach innych środków oferowanych przez np. Fundusz dla Organizacji Pozarządowych istniejący w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego czy możliwości stwarzane przez Fundację Fundusz Współpracy.

Lokalna Grupa Działania zamierza w tym kierunku realizować działania które będą komplementarne do tych realizowanych w ramach LSR w Programie Leader 2007-2013 i będą przyczyniały się do realizacji celów wyznaczonych w LSR – wzmacniając ich oddziaływanie lub je uzupełniając. W tym zakresie Stowarzyszenie mając charakter instytucji obejmującej swoim działaniem cały obszar LGD chce w sposób skoordynowany i kompleksowy realizować projekty zmierzające do realizacji operacji obejmujących cały obszar LGD i angażujących mieszkańców wszystkich gmin dążąc do zacieśnienia współpracy i wzrostu spójności tego obszaru. W tym zakresie LGD posiada obecnie sprecyzowane plany dotyczące ubiegania się o dofinansowanie operacji w 2009 roku – w przyszłych latach plany te będą uzależnione od możliwości otrzymania wsparcia z funduszy zewnętrznych. W 2009 roku mając na uwadze plany instytucji finansujących Stowarzyszenie zamierza ubiegać się o dofinansowanie na realizację 2 projektów:

- Projektu polegającego na kontynuacji idei wykorzystania posiadanych walorów przyrodniczych dla rozwoju aktywnych form rekreacji i turystyki – w tym zakresie LGD planuje wystąpić z wnioskiem o dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa pomorskiego dla projektu rozwoju atrakcyjnej formy rekreacji jaką jest Nordic Walking. Projekt ten będzie kontynuacją projektu zrealizowanego przez LGD w 2008 roku przy udziale środków Fundacji Fundusz Współpracy w ramach których Stowarzyszenie rozpoczęło realizację zadań związanych z rozwojem infrastruktury, zakupem sprzętu, przygotowaniem profesjonalnej kadry oraz propagowaniem na terenie Szwajcarii Kaszubskiej oferty Nordic Walking. Projekt ten – zakończony w listopadzie 2008 roku cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem

społeczności lokalnej – stąd pomysł jego kontynuacji i ubieganie się o dofinansowanie w ramach RPO województwa pomorskiego – działania 8.2.1. Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczych - w ramach którego planuje się dalsze kompleksowe działania w zakresie rozwoju infrastruktury, nabywania sprzętu oraz szkolenia kadry i prowadzenia akcji promocyjnych o możliwościach uprawiania turystyki aktywnej na obszarze LGD. W tym zakresie projekt będzie komplementarny do operacji planowanych do realizacji w ramach LSR przede wszystkim w zakresie jej zgodności z celami głównymi i szczegółowymi strategii tj.

- celu głównego: III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu:

- celu szczegółowego: III.3. Zagospodarowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów naturalnych, kulturowych i historycznych dla rozwoju turystyki i rekreacji i wyznaczonych w ramach niego przedsięwzięć: Rozwój produktów turystycznych w tym przede wszystkim Nordic Walking, Wytyczenie, oznakowanie i zagospodarowanie szlaków turystycznych - tras, ścieżek, szlaków i dróg o tematyce edukacyjnej, kulturowej, turystycznej, rekreacyjnej lub sportowej, Tworzenie infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej dla mieszkańców i turystów.

- celu głównego: I. Poprawa jakości życia:

- I.2. Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi i wyznaczonych w ramach niego przedsięwzięć: Stworzenie, zagospodarowanie i wyposażenie centrów życia kulturalnego, centrów spotkań społeczności lokalnej i możliwości spędzania wolnego czasu przez społeczność obszarów wiejskich, Tworzenie klubów zainteresowań, klubów hobbystycznych i innych związków scalających miejscową społeczność.

- Projektu polegającego na aktywizacji mieszkańców w kierunku ich większego udziału w życiu społecznym poprzez np. członkostwo w organizacjach pozarządowych itp. oraz sprawnego funkcjonowania tych organizacji – w tym zakresie LGD zamierza ubiegać się o dofinansowanie projektu w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – Działania 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich. Planowany do realizacji projektu ma zachęcić mieszkańców do zrzeszania się w organizacjach pozarządowych i poprawić ich wiedzę na temat funkcjonowania takich organizacji – wymagań prawnych, finansowych i organizacyjnych. Realizacja tego projektu będzie także komplementarna do założeń LSR przede wszystkim w zakresie zgodności z celami Strategii:

- cel główny: II. Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego,

- cel szczegółowy: II.1. Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszaru Szwajcarii Kaszubskiej oraz wyznaczone w ramach niego przedsięwzięcia: Organizacja szkoleń podnoszących kwalifikacje mieszkańców obszaru LGD, Organizacja konferencji i

seminariów podnoszących wiedzę mieszkańców obszaru LGD oraz informujących o atrakcjach turystycznych i walorach regionu,

- cel szczegółowy: II.2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego, wspomaganie powstawania i działalności inicjatyw obywatelskich oraz wyznaczone w ramach niego przedsięwzięcia: Szkolenia dla mieszkańców z samoorganizacji i zakładania organizacji pozarządowych oraz ich funkcjonowania, Informacja i promocja o działalności organizacji pozarządowych na obszarze LGD.

Zamierzając realizować operacje z innych projektów, jednocześnie z planowanym wdrażaniem z życia założeń LSR w ramach programu Leader, Stowarzyszenie opracowało system zabezpieczeń przed nakładaniem się pomocy finansowej z różnych źródeł jaką otrzyma LGD na realizację planowanych operacji. W tym zakresie LGD zaplanowało działania zabezpieczające które wynikają z dotychczasowych doświadczeń Stowarzyszenia z realizacji projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych - w których Stowarzyszenie ma duże doświadczenia - w tym przede wszystkim: Pilotażowego programu Leader + (schemat I i II), Funduszu „Środki przejściowe” wdrażanego przez Fundacje Funduszy Współpracy, Programu „Gryf” realizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa pomorskiego czy corocznie realizowanych mniejszych grantów finansowanych ze środków budżetu województwa lub powiatu. W tym zakresie przedstawiono poniżej główne mechanizmy zabezpieczające przed nakładaniem się pomocy w ramach PROW i innych źródeł które gwarantują przede wszystkim przejrzystość i rozdzielenie operacji realizowanych z różnych źródeł:

- Każda osoba zatrudniona w LGD będzie miała umowę o pracę zawierającą szczegółowy wykaz obowiązków i zadań na rzecz poszczególnych programów współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE lub innych programów ze wskazaniem programu na rzecz którego te zadania i obowiązki będą wykonywane, czasu pracy przeznaczonego na wykonywanie tych obowiązków i zadań oraz podaną kwotą wynagrodzenia ze środków tego programu,
- W przypadku zaistnienia sytuacji w której osoby będą zaangażowane jednocześnie w realizację dwóch lub więcej programów w umowie o pracę z tą osobą będzie wskazany wymiar czasu pracy jaki ta osoba jest zobowiązana przeznaczyć na wykonanie zadań i obowiązków związanych z realizacją poszczególnych programów. Łączny wymiar czasu pracy nie może w tym zakresie przekroczyć wielkości maksymalnych dopuszczonych w Kodeksie Pracy,
- Na każdym dokumencie księgowym stanowiącym dowód poniesienia kosztów muszą być w sposób wytrwały umieszczone informacje o tym, że środków jakiego Programu te koszty zostały pokryte. W przypadku kosztu współfinansowania z dwóch lub więcej programów będzie podana informacja o tym, jaką część kosztu finansują poszczególne

programy. Poza tym za każdym razem podział kosztów między poszczególne programy będzie występował tylko w przypadkach merytorycznie uzasadnionych,

- Lokalna Grupa Działania utworzy odrębne rachunki bankowe do obsługi każdego z programów w ramach których będzie realizowała operacje,
- Każdy Program będzie miał wyznaczonego kierownika odpowiedzialnego za realizację i prawidłowe wydatkowanie środków programu,
- Zarząd LGD zapewni dobry przepływ informacji między zespołami realizującymi różne programy,
- Każdy wniosek o przyznanie pomocy przygotowywany przez LGD będzie zawierał analizę ryzyka w zakresie nakładania się pomocy ze środków tego programu z pomocą którą LGD uzyskało wcześniej z PROW lub innych programów oraz propozycje mechanizmów, które należy zastosować w celu uniemożliwienia nakładania się pomocy,
- Zarząd LGD w ramach zakresu obowiązków poszczególnych pracowników wyznaczył osoby bezpośrednio odpowiedzialne za realizację operacji z zakresu działań: wdrażanie projektów współpracy i funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania – zakres obowiązków poszczególnych pracowników w tym zakresie został załączony do wniosku o dotację.

Wszystkie opisane powyżej działania zabezpieczające będą w razie potrzeby stosowane dla maksymalnego zabezpieczenia przed nakładaniem się pomocy z różnych źródeł dla realizowanych przez LGD działań. W tym zakresie należy podkreślić, jednak że:

- Pracownicy obecnie zatrudnieni w biurze LGD oraz planowane zatrudnienie w trakcie realizacji projektu (w sumie 3 pełne etaty) będzie dotyczyło pracowników zajmujących się tylko i wyłącznie realizacją projektów w ramach programu Leader 2007-2013 - czego potwierdzeniem jest zakres obowiązków poszczególnych pracowników załączony do wniosku o dofinansowanie. W tym zakresie wszystkie 3 osoby będą odpowiedzialne za realizację operacji z zakresu działań: wdrażanie projektów współpracy i funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania w ramach PROW 2007-2013. W przypadku otrzymania dofinansowania na realizację innych zakładanych powyżej projektów finansowanych z innych działań LGD zatrudni bezpośrednio do ich realizacji nowych pracowników – nie biorących udziału we wdrażaniu Programu Leader - których zatrudnienie i praca będzie oparta o przedstawione powyżej zasady w tym dokładnie określonych zakres obowiązków oraz czas pracy przeznaczony na ich wykonanie.
- Każdy dokument księgowy (faktury, rachunki, dowody zapłaty) dla operacji współfinansowanych z danego programu będzie szczegółowo opisany tak aby można było w jasny i przejrzysty sposób wskazać z jakiego programu dany koszt był finansowany,
- LGD tak jak dotychczas będzie prowadziło wyodrębnione rachunki bankowe dla każdego z projektów współfinansowanych z różnych programów,

16. PRZEWIDYWANY WPŁYW REALIZACJI LSR NA ROZWÓJ REGIONU I OBSZARÓW WIEJSKICH.

Realizacja założeń Lokalnej Strategii Rozwoju zgodnie z przedstawionymi założeniami w zakresie określonych: misji i wizji rozwoju poprzez realizację wyznaczonych celów głównych i szczegółowych przyczyni się w konsekwencji do rozwoju obszarów wiejskich obszaru Szwajcarii Kaszubskiej i wpłynie w pozytywny sposób na rozwój całego regionu województwa pomorskiego. W tym zakresie w kontekście wyznaczonych kierunków rozwoju regionu realizacja LSR pozwoli przede wszystkim na:

- Poprawę jakości życia – przyjęte do realizacji przedsięwzięcia oraz struktura budżetu w ramach Strategii przełożą się w konsekwencji na poprawę warunków życia lokalnej społeczności. Będzie to zrealizowane przede wszystkim poprzez budowę i wyposażenie obiektów służących na cele społeczne i kulturowe dla mieszkańców obszaru oraz na organizację ich czasu wolnego w oparciu o rozwój rekreacji czy kultury. Realizacja tych założeń pozwoli w konsekwencji zgodnie z przyjętymi w ramach poszczególnych przedsięwzięć wskaźnikami na: wzrost liczby obiektów pełniących funkcje publiczne oraz wzrost liczby zorganizowanych spotkań dla mieszkańców. Długofalową konsekwencją tych działań będzie natomiast przyczynienie się realizowanych operacji do poprawy warunków bytowych mieszkańców obszaru LGD i wynikającego z tego obniżenia salda emigracji z obszaru LGD oraz w konsekwencji dalszego dynamicznego wzrostu liczby mieszkańców regionu.
- Aktywizacja mieszkańców, budowa i wzmocnienie kapitału społecznego – realizowane w ramach LSR operacje pozwolą w konsekwencji na jednej strony podniesienie kwalifikacji mieszkańców obszaru LGD a z drugiej przyczynią się do ich aktywizacji i zachęcenia do aktywnego udziału w życiu społecznym regionu. Realizacja w tym zakresie przede wszystkim systemu szkoleń, seminariów i warsztatów podnoszących wiedzę mieszkańców oraz promujących działalność organizacji pozarządowych wpłyną na realizację samej idei Programu Leader mówiącej o kształtowaniu oddolnego podejścia do rozwoju obszarów wiejskich. Realizacja tych założeń poprzez podniesienie świadomości znacznej liczby mieszkańców regionu będzie miał swoje konsekwencje zarówno w wymiarze społecznym jak i gospodarczym i przyczyni się do z jednej strony obniżenia poziomu bezrobocia na obszarze LGD a z drugiej wpłynie na realizację takich założeń jak: wzrost liczby organizacji pozarządowych na obszarze LGD, wzrost liczby członków organizacji pozarządowych, obniżenie salda emigracji z obszaru LGD, wzrost liczby mieszkańców obszaru LGD czy wzrost poziomu skolaryzacji na obszarze LGD.

- Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju regionu – realizacja tego założenia stanowi podstawowy zakres przedmiotowej Strategii przeznaczającej na nie najwięcej środków oraz kierującej najwięcej możliwych do realizacji przedsięwzięć. W tym zakresie realizacja LSR pozwoli na kompleksowe podejście do zachowania i zagospodarowania posiadanych zasobów naturalnych i kulturowych – będących głównymi walorami decydującymi o rozwoju obszaru LGD – które jednocześnie nie są obecnie w pełni wykorzystywane. W tym zakresie Strategia pozwoli na wsparcie najważniejszych kwestii związanych z potrzebami w tym zakresie – przyczyni się zarówno do zagospodarowania posiadanych zasobów naturalnych i kulturowych (przy ich ochronie i zrównoważonym wykorzystaniu), pozwoli na ich kompleksową promocję w kraju i za granicą a jednocześnie pozwoli na stworzenie systemu produktów regionalnych opartych o te zasoby i stanowiących w przyszłości główną siłę rozwoju turystyki w regionie. W tym znaczeniu w konsekwencji podjętych w ramach Strategii działań przyczyni się ona do rozpropagowania posiadanych zasobów wśród turystów a w konsekwencji jej głównym efektem będzie wzrost liczby turystów odwiedzających obszar LGD oraz wzrost przychodów z turystyki wśród lokalnej społeczności.
- Zróżnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy – realizacja założeń LSR przyczyni się także w konsekwencji do pozytywnego wpływu na jeden z głównych obecnie problemów obszaru jakim jest zbyt duża liczba ludności utrzymującej się z rolnictwa oraz słabość lokalnej gospodarki rolnej. W tym zakresie Strategia pozwoli na stworzenie możliwości na rozwój przedsiębiorczości na terenie LGD poprzez wsparcie zarówno istniejących firm jak i osób które dopiero planują rozpoczęcie działalności gospodarczej. Dotyczy to przede wszystkim osób zajmujących się dotychczas rolnictwem oraz tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich. W tym zakresie długofalowym efektem realizacji Strategii będzie przede wszystkim: wzrost przychodów z turystyki, wzrost ruchu turystycznego, wzrost poziomu przedsiębiorczości czy obniżenie bezrobocia na obszarze LGD.

Należy w konsekwencji zaznaczyć, że realizacja LSR i jej opisany powyżej wpływ na rozwój regionu pozwolą na eliminację lub znaczną poprawę sytuacji w zakresie wymiennych głównych słabych stron i zagrożeń wyznaczonych w ramach analizy SWOT oraz wpłyną na wykorzystanie głównych silnych stron i szans dla rozwoju regionu.

Należy także podkreślić, że realizacja LSR przyczynia się do spełnienia założeń kierunków rozwoju wyznaczonych dla poziomu całego województwa. Dowodem na to jest wpisywanie się efektów Strategii w kierunku rozwoju regionu wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego – głównego dokumentu strategicznego wyznaczającego kierunki rozwoju

województwa w najbliższych latach. W zakresie wyznaczonych efektów realizacji Strategia jest w pełni zgodna i wpisuje się wprost w założenia Strategii Rozwoju Województwa przede wszystkim w zakresie:

1. Priorytet I. Konkurencyjność.

- Cel: Lepsze warunki dla przedsiębiorczości i innowacji – poprzez zagospodarowanie lokalnych zasobów w kierunku rozwoju turystyki, wsparcie rozwoju przetwórstwa produktów rolnych oraz podnoszenie kwalifikacji mieszkańców regionu oraz wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy. Realizacja założeń Strategii stanowi uzupełnienie zadań zapisanych w strategii województwa,
- Cel: Wysoki poziom edukacji i nauki – realizacja założeń Strategii poprzez podnoszenie kwalifikacji mieszkańców regionu i umacnianie postaw społeczeństwa informacyjnego stanowi uzupełnienie zadań przeznaczonych do realizacji w ramach tego celu strategicznego polegających na wsparciu rozwoju instytucji edukacyjnych i naukowych na tym obszarze,
- Cel: Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne – LSR w tym zakresie w pełni wpisuje się w założenia tego celu. Założone cele i działania w ramach Strategii skupiają się wokół głównego kierunku Strategii, który nawiązuje do wykorzystania lokalnych walorów kulturalnych i środowiskowych, jakie posiada obszar Szwajcarii Kaszubskiej. W tym kontekście założenia te wpisują się wprost w wyznaczony cel strategiczny dążąc do wykorzystania posiadanych walorów dla rozwoju gospodarczego i społecznego regionu.

2. Priorytet I. – Spójność.

- Cel: Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej - poprzez podnoszenie kwalifikacji mieszkańców regionu oraz wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy realizacja Strategii stanowi uzupełnienie zadań przeznaczonych do realizacji w skali województwa w ramach tego celu,
- Cel: Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo – zgodność w zakresie tego celu nawiązuje bezpośrednio przede wszystkim do integracji społeczeństwa regionu w kierunku podejmowania wspólnych działań na rzecz rozwoju obszaru LGD. W tym zakresie zaplanowane do realizacji działania zmierzające do budowy kapitału społecznego oraz budowania struktury społeczeństwa obywatelskiego wraz ze wspólnymi działaniami promocyjnymi i przygotowującymi wspólne zagospodarowanie turystyczne regionu przyczyniają się do realizacji założeń tego celu.
- Cel: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego – realizacja tego celu jest komplementarna z założeniami celu dotyczące integracji społeczeństwa i odnosi się do budowania podstaw społeczeństwa obywatelskiego poprzez zintegrowane

działania przedstawicieli wszystkich 3 sektorów gospodarki w kierunku prowadzenia wspólnych działań promocyjnych, informacyjnych i szkoleniowych na rzecz dalszej integracji i zachowania odrębności kultury i tradycji kaszubskiej.

- Cel: Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia – zgodność tego celu nawiązuje bezpośrednio do jednego z celów głównych wybranego do realizacji w ramach Strategii mówiącego o poprawie jakości życia na obszarach wiejskich. W tym zakresie wspomniany powyżej rozwój społeczeństwa obywatelskiego i integracja społeczeństwa z jednej strony oraz planowane wspólne działania zmierzające do zintegrowanego wspólnego zagospodarowania posiadanych zasobów oraz ukształtowania przestrzeni wiejskiej przyczyniają się wprost do realizacji założeń tego celu.

3. Priorytet III – Dostępność.

- Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych – komplementarność Strategii z założeniami tego celu nawiązuje do wsparcia rozwoju przede wszystkim infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej spędzanie wolnego czasu i uatrakcyjnienie terenu dla mieszkańców.
- Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego – cel ten nawiązuje do założonego w ramach Strategii zagospodarowania, zachowania oraz ochrony posiadanych zasobów środowiska naturalnego. W przypadku obszaru Szwajcarii Kaszubskiej sytuacja ta dotyczy zarówno zachowania i ochrony walorów naturalnych jak i kulturowych – co zostało uwzględnione w założeniach do Strategii.

W konsekwencji realizacja założeń LSR przyczynia się do realizacji głównego kierunku rozwoju województwa pomorskiego zapisanego w postaci wizji rozwoju sformułowanej jako „Województwo pomorskie 2020 roku to znaczący partner w Regionie Morza Bałtyckiego – region czystego środowiska; wysokiej jakości życia; rozwoju opartego na wiedzy, umiejętnościach, aktywności i otwartości mieszkańców; silnej i zróżnicowanej gospodarki; partnerskiej współpracy; atrakcyjnej i spójnej przestrzeni, a także kultywowania wielokulturowego dziedzictwa oraz tradycji morskich i solidarnościowych”.

17. INFORMACJA O DOŁĄCZANYCH DO LSR ZAŁĄCZNIKACH.

Do przedmiotowej Strategii dołączono następujące załączniki:

- Wzory ankiet stosowanych w trakcie prac nad LSR,
- Opracowania badań ankietowych prowadzonych w trakcie prac nad LSR,
- Regulamin organizacyjny organu decyzyjnego,
- Procedury oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju (LSR) i wyboru operacji oraz odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w wersji opisowej i tabelarycznej,
- Karty oceny zgodności operacji z LSR,
- Instrukcje do kart oceny zgodności operacji z LSR,
- Karty oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru,
- Instrukcje do wypełnienia kart oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru,
- Karty weryfikacji operacji po ich ocenie zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru,
- Procedura naboru pracowników,